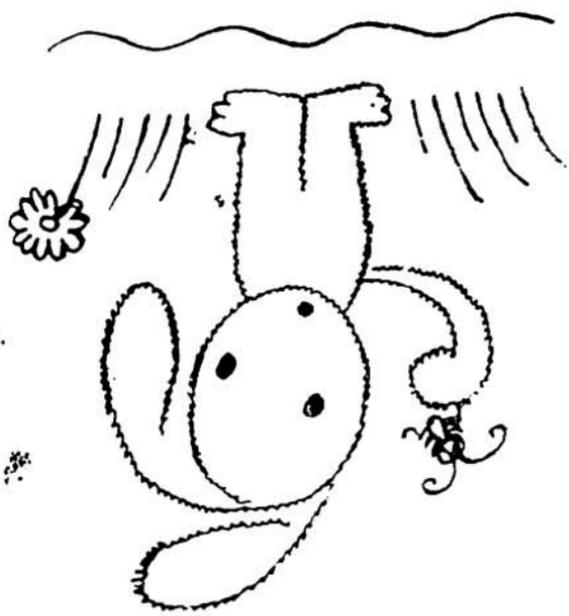

ՄՈՒ ԱՅՎԱԾ

ԳՐԱԿԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

82
2-66

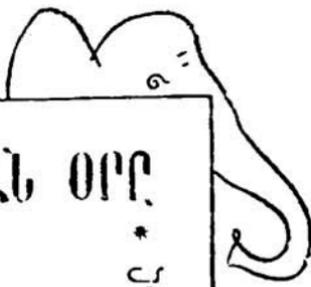
ԾԵՂԱՅԱՆ ՕՐԲ

ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ

**«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 1973**

ՄՈՌԱՅՎԱԾ ԾՆԴՅԱՆ ՕՐԸ

* ԵՐԵՎԱՆԻ ԹԻՎ-ԹԱԿԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԻԹՅՈՒՆԸ *

* ՄՈՌԱՅՎԱԾ ԾՆԴՅԱՆ ՕՐԸ * ՄՈ

ԴՈՆԱԼԴ ԲԻՍԵԹ *

* ՆՍԳՉԵՎՅԱՍ ԻՉ ՆՃԳՃՎՊՓՍՍՎԻՎՓ * ... ՉՉՉՉՉ

ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՈՒՆ ԵՎ ԱՐԵՎԸ * ԳՈՐԳԻ ՏԱԿ

Վ—(ԱԳԳ)

Բ 68

ՉԱՐԵՆ Ա. ՄԻՄՈՆՅԱՆԻ թարգմանությամբ

Дональд Биссет
ЗАБЫТЫЙ ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ
С к а з и

7—6—1

(На армянском языке)
Издательство «Айастан»
Ереван, 1972

ԹԱՐԳՄԱՆԶԻ ԿՈՂՄԻՅ

Այսօր դու առաջին անգամ վերցրեցիր այս գիրքը, կարդացիր հեղինակի անունը՝

ԴՈՆԱԼԴ ԲԻՍԵԹ

վերնագիրը՝

ՍՈՌՈՍՅԱԾ ԾՆՆԴՅԱՆ ՕՐԸ

և ապա՝

ՆԵՔՐԱԹՆԵՐ:

Ահա թե ինչպես տեղի ունեցավ թո առաջին հանդիպումը զարմանալի հեքիաթասացի հետ, որն ապրում է Անգլիայում:

Անգլիացի երեխաները Դոնալդ Բիսեթին միշտ հանդիպում են հեռատեսիլի մանկական հաղորդումների ժամանակ: Նա ցուցադրում է իր նկարած պատկերները և որպես բացատրություն՝ հեքիաթներ է հորինում ու պատմում:

Բիսեթին լսելը իսկական հաճույք է, որովհետև նա պատմելու արտակարգ շնորհք ունի:

Սովորաբար գրքերը գրվում են գրողների աշխատասենյակներում, իսկ գրողների աշխատասենյակները սովորաբար գտնվում են նրանց տներում:

Իսկ Բիսեթի գրքերը ստեղծվել են հեռատեսիլի հաղորդումների ժամանակ:

Շուրջ քսան տարի առաջ, 1953 թվականին, թագավորական շքսպիրյան թատրոնի դերասան, քառասունչորսամյա Դոնալդ Բիսեթը ԱՌԱՋԻՆ անգամ հեռատեսիլի էկրանից պատմեց իր ԱՌԱՋԻՆ հեքիաթը: Իսկ մեկ տարի անց լույս տեսավ Բիսեթի ԱՌԱՋԻՆ գիրքը:

Որպես գրող, նա, ինչ խոսք, դեռ սկսնակ էր: Բայց այդ սկսնակ գրողը դեռևս 1933 թվականից խաղում էր անգլիական թատրոնների բեմերում և նկարահանվում էր կինոֆիլմերում: Միաժամանակ նա հանդես էր գալիս որպես ասմունքող, այսինքն՝ ունկնդիրները համար կարդում էր այս կամ այն գրողի ստեղծագործությունը: Հետո նա սկսեց զբաղվել նկարչությամբ ու հեքիաթներ հորինելով: Եվ արդեն հանդես էր գալիս ոչ թե ուրիշների, այլ իր ստեղծագործությունների ընթերցումով:

Այս գրքում, որը հիմա քո ձեռքին է, գետեղված են Դոնալդ Բիսթթի հեքիաթները: Դրանք, իսկապես, լավ հեքիաթներ են:

Բանն այն է, որ հեքիաթներ կարդալու տարիքս շատ վաղուց է անցել: Չնայած դրան, երբ երկու տարի առաջ ձեռքս ընկավ Բիսթթի գիրքն ու մեքենաբար սկսեցի թերթել, հանկարծ, մի քանի պահանց, զգացի, որ ոչ թե աչքի եմ անցկացնում փոքրիկ հեքիաթները, այլ կարդում եմ ճիշտ այնպիսի հափշտակությամբ, ինչպես այն հեռավոր ժամանակներում, երբ դեռ փոքր երեխա էի:

Բիսթթն ինձ տարավ իմ մանկության աշխարհը: Դա շատ հաճելի մի ճամփորդություն էր, որի մասին չեմ կարողանում հիշել առանց թախիծի:

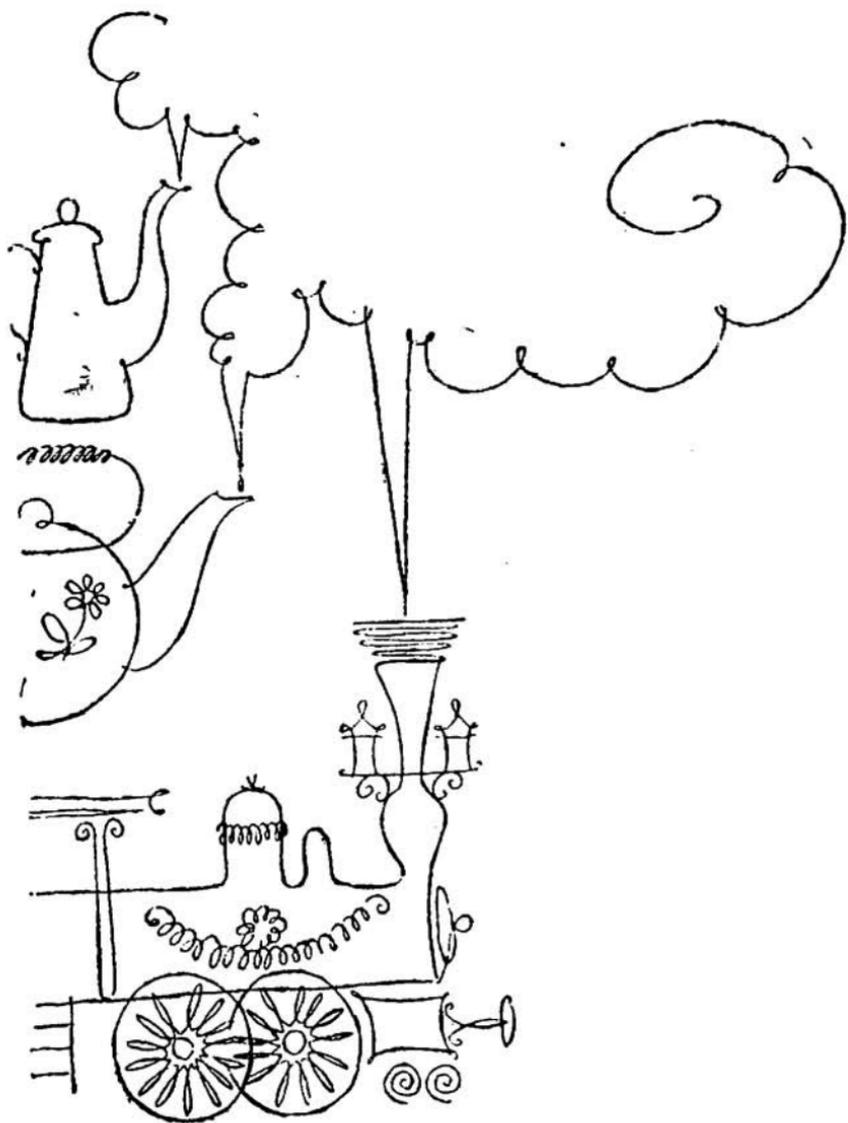
Եվ որպեսզի ավելի հաճախ հայտնվեմ տարիների շերտերով ծածկված մանկության աշխարհում, սկսեցի թարգմանել Դոնալդ Բիսթթի հեքիաթները:

Երբ ավարտես այս գրքի ընթերցումը, քո հայրիկին ու մայրիկին էլ առաջարկիր, որ անպայման կարդան Բիսթթի հեքիաթները:

Չէ՞ որ նրանք էլ վաղուց, շատ վաղուց հրաժեշտ են տվել իրենց մանկության աշխարհին ու եթե, թեկուզ մի քանի ժամով, դարձյալ հայտնվեն այնտեղ, ևս պա իրենց թեթևացած կզգան այն հոգսերից, որ դու ես: Ի հաճախ պատճառում նրանց:

Իսկ եթե մորեղբայր Թիկ Թակի օրինակով, որի մասին քոչ հետո կկարդաս սյս գրքում, դու էլ քո հայրիկի ու մայրիկի հետ հանկարծ որոշես ճամփորդել ժամանակի Գետով՝ Ծիածանի վերջը որոնելու համար, ապա կնշանակի, որ ոչ միայն Բիսթթը իզուր չի գրել հեքիաթները, այլև ես էլ իզուր չեմ թարգմանել դրանք ձեզ համար:

୧୯୯୯୯୯ ...

Ինչե՛ր ասես շեն պատահում այս աշխարհում. ու
 դատահեց նաև այնպես, որ Շը՛ 2222ը կորավ:

Դեռ լավ էր, որ ոստիկանը նրան գտավ ու պահեց
 ոստիկանատան անկիղզելի պահարանում: Հետո էլ նրա
 սնունդը գրեց գտնված իրերի ցուցակում և հայտարարու-
 լյուններին տախտակի վրա մի հայտարարություն կախեց
 սյղ մասին:

Նվ բոլոր նրանք, ովքեր անցնում էին փողոցով,
 լանդ էին առնում և կարդում հայտարարությունը:

— Ի՞նչ է գրված, — հարցրեց մանչուկը իր մայրիկին:

— Գրված է, որ Շը՛ 2222ը կորել է, — պատասխանեց
 տայրը:

— Իսկ այդ ինչպե՛ս է կորել, — դարձյալ հարցրեց
 մանչուկը:

— Շը՛ 2222... լռի՛ր...

Հարևան սրճարանի մատուցողուհին էլ կարդաց այդ
 հայտարարությունն ու վազեց խոհանոց, որպեսզի տես-
 լի, թե արդյո՞ք թեյամաններն ու սրճամանները շին
 լորցրել իրենց Շը՛ 2222ը: Բայց թեյամաններն ու սրճա-
 րանները եռում էին, և նրանց բոլոր Շը՛ 2222ները իրենց
 սեղում էին:

Կինոռեժիսորն էլ տեսնելով հայտարարությունը,
 տուրիա շտապեց, որպեսզի ստուգի ձայնագրված ժա-
 րտիկները: Այդ շաբաթ նրան մի անգամ էր միայն պետք
 կել Շը՛ 2222ը: Նվ նրա Շը՛ 2222ը իր տեղում էր:

Իսկ մեքենավարը՝ տեսնելով հայտարարությունը շտապեց կայարան, որտեղ գտնվում էր շոգեքարշը, որ սկսեցի ստուգի՝ շիֆի՞ թե իր շոգեքարշն է կորցրել Շք՝ 2222ը:

Քարեբախտաբար շոգեքարշային բոլոր Շք՝ 2222երը նույնպես իրենց տեղում էին: Յուրաքանչյուր իսկական շոգեքարշ բազմաթիվ Շք՝ 2222եր պետք է ունենա: Այլապես շոգեքարշը չի կարող փնջացնել:

— Շք՝ 22-2ը 22, 2ը՝ 22-2ը 22...

Հետո հայտարարությունը մոտեցավ շնիկով մի տղա Շունը հաշեց: Նա շատ էր սիրում հաշել: Ընդհանրապես՝ շները սիրում են հաշել:

— Զա՛յնդ, — նրան ուզեց շշպակ տղան:

Շունը դարձացած լսեց և սկսեց վազվզել ու հոտոտեցի շրջապատը:

Շունը որոնում էր, թե ուր է կորել Շք՝ 2222ը: Ծիծաղելի շնիկ էր. նա գտնե պետք է իմանար, որ Շք՝ 2222ը ո՞ւմ էր հոտ էլ չուներ:

Տղան հայտարարությունը կարգաց ու աստիճաններով բարձրացավ ոտիկանատուն:

— Այդ ես եմ կորցրել... — ասաց նա:

— Ի՞նչ ես կորցրել, — հարցրեց ոտիկանը:

Այս խոսքի վրա շունը դարձյալ սկսեց հաշել:

— Շք՝ 2222, — 22222պոեց նրան ոտիկանը:

— Այ հենց դա, — ասաց տղան:

Ոտիկանը բացեց անկիղելի պահարանն ու հանեց Շք՝ 2222ը:

Շք՝ 2222ը շատ ուրախացավ, որ իրեն վերջապես գտան:

— Այստեղ ստորագրեք, — տղային ասաց ոտիկանը:

Շունը դարձյալ հաշեց:

— Շք՝ 2222, — ասաց նրան տղան: — Խնդրում եմ, մի շշշշշփացի:

Եվ շունը այլևս շշշշշփացավ:

ՅԼԵՐԻՆ ԵՎ ՌԵՋԻՆ

Նդել է, չի եղել, մի ձի է եղել: Անունն էլ՝ Ռեջի:

Ամեն առավոտ Ռեջին կաթ էր տեղափոխում և ամեն րոպեամ ճանապարհին հանդիպում էր իր բարեկամ Բլե-նիին, որը փոքրիկ ու սև մի շնիկ էր:

Ճիշտն ասած, կաթ տեղափոխելը այնքան էլ Ռեջիի րտուվը չէր: Նա միշտ երազում էր արշավածի լինել և Երջանակներ շահել ձիարշավների ժամանակ:

Բլեքին էլ գոհ չէր իր ճակատագրից: Նա երազում էր լավ վազել սովորել, ինչպես իսկական քերձին, թեև, սղնիք խոսք, ոտքերը շատ կարճիկ էին:

Մի անգամ, ճաշից հետո, նրանք երկուսով նստել յին Ռեջիի ախոռում: Իրար հետ «խաչ ու օղակ» էին խա-լում, երբ հանկարծ Բլեքիի գլխում մի սքանչելի միտք յայեց:

— Ռեջի, մենք պետք է ածուխ ուտենք: Գիտե՞ս ին-լու են շոգեքարշերը այդքան արագ սլանում... որովհե-սև ածուխ են ուտում:

Եվ մի լավ ծանուցեցին անելուց հետո նրանք վճռե-լին փորձել իրենց բախուր:

Իջան նկուղ: Իսկ նկուղում ածուխ շատ կար: Բայց յողիվ էին մեկական կտոր ածուխ վերցրել, երբ հան-լարծ վրա հասավ տանտիրուհին՝ միսիս Փախեքը:

— Անպիտանե՛ր... Ի՛նչ եք անում իմ ածուխը... չապա, փախե՛ք այստեղից:

Նա մի կտոր քարածուխ վերցրեց և նետեց Ռեջիի յի Բլեքիի վրա: Ռեջին ու Բլեքին սկսեցին փախչել:

Նրանք իրենց կյանքում երբեք այդքան արագ չէին յաղել:

Իսկ հենց այդ պահին քաղաքապետը պատուհանից յուրս էր նայում: Քաղաքապետի անունը Ուիլյամ էր:

— Ի՛նչ արագ են վազում,— բացականչեց նա:— Կրող կգամ, որ այդ ձին առաջին մրցանակը կստանար յիարշավի ժամանակ: Իսկ շնի՛կը... Հապա տեսե՛՛ր...

ՔՈՄՈՂՈՅԻ ՎԻՇԱՊԸ

Եղել է, շի եղել, մի վիշապ է եղել: Անունը՝ Քոմողո: Նա կարողանում էր կրակ արտաշնչել, ուստի հարևան բոլոր բնակիչները նրանից վախենում էին: Լսելով Քոմողոյի ոտնաձայները, բոլորն էլ փախչում ու թաքնվում էին:

Իսկ ոտնաձայները լսելը այնքան էլ մեծ բան չէր, որովհետև Քոմողոն միաժամանակ երեք զույգ կոշիկ էր հագնում (չէ՞ որ վիշապները վեց ոտք ունեն) և աւղ մեղ կոշիկները միաժամանակ, իսկ յուրաքանչյուր կոշիկն էլ առանձին՝ սոսկալի ճռճում էին:

Բայց մի անգամ Քոմողոն հանդիպեց Սյուզի անունով աղջկան, որը վիշապից բնավ չվախեցավ:

— Ինչո՞ւ ես կրակ արտաշնչում, — հարցրեց աղջիկը: — Դու այդ կրակով բոլորին վախեցնում ես:

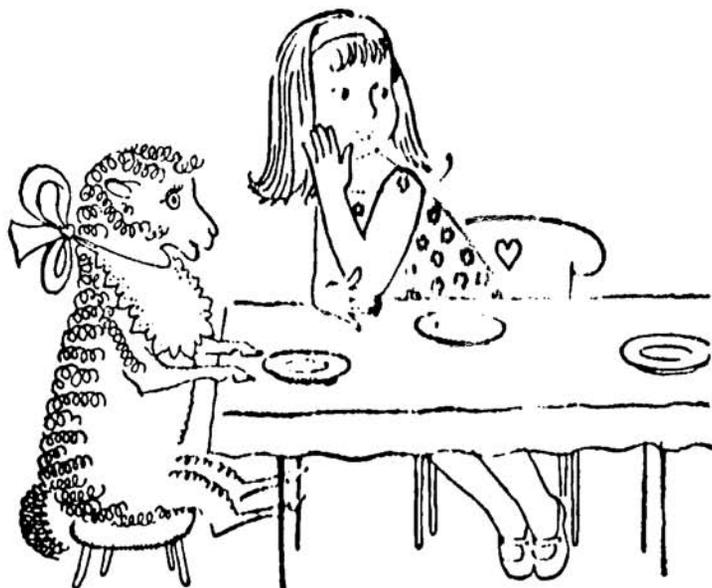
— Հրմ, — պատասխանեց վիշապը, — ես... հրմ... ես չգիտեմ, թե ինչու... Այդ մասին երբեք չեմ մտածել: Հիմա ես ի՞նչ անեմ... այլևս չվախեցնե՞մ:

— Իհարկե, մի վախեցրու, — ասաց Սյուզին:

— Լավ, չեմ վախեցնի, — ասաց Քոմողոն:

Նրանք հրաժեշտ տվեցին իրար, և Սյուզին տուն դնաց: Արդեն մուժն ընկել էր, բայց լսալսերաւառ Չարլին, չգիտես ինչու, լսալսերները շէր վառում, և անցորդներն էլ մթան մեջ չգիտեին, թե ուր են գնում:

Պարզվեց, որ Չարլին այդ օրը նույնիսկ անկողնուց

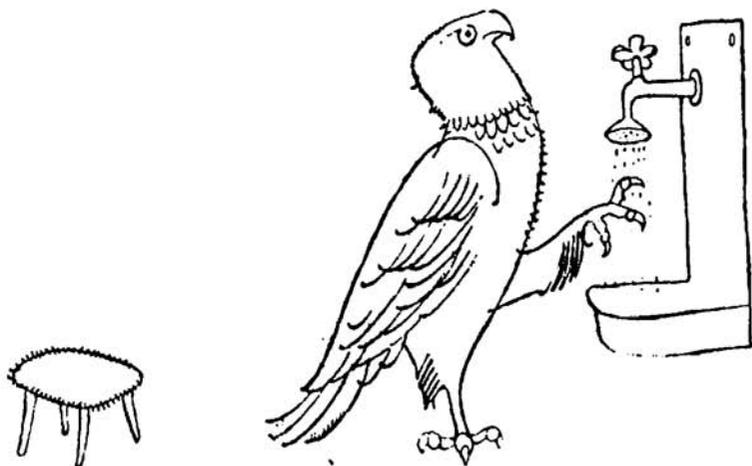

վեր շէր կացել: Նախորդ օրը երկևոյան նա շատ էր հոգնել ու շէր հասցրել ինչպես հարկն է հանգստանալ: Նա խորր քուն էր մտել ու երազում բուսերբրոդ էր ուտում:

Իսկ քաղաքապետ սրբ Ուիլյամը շատ բարկացավ: Նա շգիտեր, թե ինչպես պետք է վառել փողոցների լապտերները:

Եվ հանկարծ Սյուզին մի հիանալի միտք հղացավ: Ետ վազեց դեպի Քոմոդոյի քարանձավը և վիշապին բաղաք առաջնորդեց: Նրանք երկուսով շրջեցին բոլոր փողոցներում. վիշապը կրակ արտաշնչեց ու հերթով վառեց բոլոր լապտերները:

Քաղաքի բնակիչները շատ ուրախացան: Այդ օրից ի վեր նրանք դադարեցին վիշապից վախենալուց: Եվ ամեն տարի, երբ լապտերափառ Չարլին արձակուրդ էր գնում, նրանք Քոմոդոյին կանչում էին, որպեսզի վառի քաղաքի փողոցների լապտերները:

ԱՐԾԻՎՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Լեոնային Ուելսի բարձունքներից մեկում մի արծիվ էր ապրում: Անունը Դեվիդ էր:

Նա սիրում էր բաճրձր, շատ բաճրձր թռչել: Ու մի անգամ էլ այնքան բաճրձր թռավ, որ ընկավ աստղի վրա: Աստղի վրա մի տնակ կար: Տնակում ապրում էր Մերին՝ իր գառնուկի հետ: Դեվիդը բախեց դուռը:

— Ես հյուր եմ եկել, — ասաց նա:

Մերին սեղան բացեց, ու նրանք երեքով նստեցին թեյ խմելու:

— Սիրելի արծիվ, մի կտոր տապակած հաց ուզո՞ւմ ես, — առաջարկեց Մերին:

— Հրմ... ոչ... Շնորհակալ եմ, — պատասխանեց Դեվիդը: — Ես հաճույքով գառնուկին կուտեի:

— Վա՛յ... Բայց դու դեռ ճանկերդ չես լվացել, — ասաց Մերին:

Եվ ստիպեց, որ արծիվը գնա խոհանոց ու լվա

ճանկերը: Մինչ Դեվիդը լվացվում էր, Մերին հասցրեց մի քանի խոսք շնչալ գառնուկի ականջին:

Դեվիդը վերադարձավ ու նորից նստեց սեղանի մոտ:

— Մի կտոր էլ տապակած հաց կուտեի՞ր, սիրելի գառնուկ, — հարցրեց Մերին:

— Ո՛չ, շնորհակալություն, — պատասխանեց գառնուկը հիշելով, թե քիչ առաջ իր ականջին ինչ շնչաց Մերին: — Թեևս, մեծ հաճույքով ես արծի՛ին կուտեի:

Արծիվը շատ դարմացավ, նույնչյակ վատ զգաց: Ու երբ Մերին մի անգամ էլ հարցրեց, թե ինչ կուտեր, արծիվը պատասխանեց.

— Խնդրում եմ, մի կտոր տապակած հաց:

Մերին նրան մի կտոր տապակած հաց տվեց: Թեյից հետո Դեվիդը հրաժեշտ տվեց Մերին և նրա գառնուկին, ու տուն թռավ:

Այդ երեկո, քնելուց առաջ, արծիվը երբեմն նայում էր գլխավերևում փայլող աստղին:

ՆԵԼՍՈՆՆ ՌԻ ՀԱՎԸ

Ամառային մի տաք երեկո դեպի այն սյունը, որի վրա կանգնած է ծովակալ Նելսոնի արձանը, սահեց մի թեթև ամպիկ:

— Բարի եղի՞ր, լվա ինձ, — խնդրեց նրան ծովակալ Նելսոնը:

— Հաճույքով, — պատասխանեց ամպիկը, և լորդ Նելսոնին անձրևով ողողեց ու նրա դեմքից մաքրեց կուտակված փոշին:

— Շնորհակալություն, — ասաց Նելսոնը: — Դու երևի կախարդակա՞ն ամպիկ ես:

— Թեևս, միլորդ, — պատասխանեց ամպիկը:

— Իհարկե, կախարդական ես, — ասաց լորդ Նելսոնը: — Միայն կախարդական ամպերն են խոսել կարողանում: Լսիր, ամպիկ, ես այսպես միայնակ շատ եմ

տխրում ու ձանձրանում: Մեկը չկա, որի հետ մի քիչ գոնե զրուցեմ:

— Իսկ դու հեռառետակով նայիր,— ասաց ամպիկը,— ու եթե մեկնումեկին՝ կտեսնես և կկամենաս զրուցել հետը, ես լուր կտամ նրան:

Մովակալ Նելսոնը հեռադիտակը մոտեցրեց աջ աչքին (ձախ աչքը նա կորցրել էր ճակատամարտի ժամանակ) և զննեց Թրաֆալգարյան հրապարակը, հետո Սթրենզն ու Ուայթհոլլը, և նույնիսկ սուրբ Մարտինի նրբանցքը. և հենց այդ նրբանցքում էլ տեսավ փողոցն անցնող մի հավի:

— Իսկ ինչո՞ւ է հավը կտրում-անցնում փողոցը,— հարցրեց լորդ Նելսոնը:

— Չգիտեմ,— պատասխանեց ամպիկը:— Կանչե՞մ նրան:

— Այո, խնդրում եմ,— ասաց լորդ Նելսոնը:

Ամպիկը սահեց հավի վրայով ու ասաց.

— Քեզ հետ լորդ Նելսոնը ուզում է զրուցել:

Հավն իրեն շոյված զգաց և շտապեց դեպի սյունը: Մովակալ Նելսոնը ցած իջեցրեց նախասանդուղքը, և հավը բարձրացավ հուշասյան ծայրը: Նելսոնը շատ ուրախ էր այդ հանդիպման համար:

— Անունդ ի՞նչ է,— հարցրեց նա:

— Մարթա, միլորդ,— պատասխանեց հավը:

— Հապա, ասա ինձ, Մարթա, ինչո՞ւ էիր կտրում-անցնում փողոցը,— հարցրեց լորդ Նելսոնը:

— Գիտեք, միլորդ,— պատասխանեց Մարթան,— որևէ մեկի նախաճաշի համար փողոցի մի կողմում հավկիթ ածելուց հետո, անցնում եմ փողոցի մյուս կողմը, որպեսզի այնտեղ էլ նախաճաշի համար որևէ մեկը հավկիթ ունենա:

— Հավկիթ,— երազանքով կրկնեց լորդ Նելսոնը: Նա խորը հառաչեց և այտի վրայով նույնիսկ մի կաթիլ արցունք սահեց վար:

— Մի լացեք, միլորդ,— ասաց Մարթան:— Ուզո՞ւմ

եք, ես այստեղ կմնամ ու ամեն առափոտ ձեր նախա-
ճաշի համար մի հավիկիթ կաձևմ:

Եվ այդպես էլ արեցի:

Երբեմն ամպիկր վերադառնում էր, որպեսզի անձ-
րևով լվա նրանց: Հիմա լուրջ նկատուր գրուցակից ունեւր
ու աջէս իրեն միայնակ շէր գլտւմ, ինչպէս առաջ: Եվ,
բացի այդ, ամեն առափոտ նա մի թարմ հավիկիթ էր
ստանում հարստճաշի համար:

ԿՈՆՉԱՅՈՂ ՓՈՍՏԱՐԿԷ

Եղև է, շի եղև՝ մի փոստարկղ է եղև: Նա շատ դե-
զնցիկ ու ճշտապահ՝ փոստարկղ էր. բոլոր այն նամակ-
ները, որ գցում էին նրա մեջ՝ հոգատարութամբ պահ-
պանում և հանձնում էր միայն փոստատարին:

Իսկ այդ փոստարկղի հարեանը փողոցի լապտերն
էր՝ նաև հավատարիմ բարեկամը:

Երբ մտիւն բնկնում էր, լապտերը գուսավորում էր
փողոցը, որպեսզի անցորդները չմոլորվեն ու տեսնեն
փոստարկղը, նաև՝ շնտանան նամակները նետել մեջը:

Բայց մի անգամ լապտերը փոստարկղին ասաց.

— Կարձևմ մի քիչ մրսել կմ... հա՛-ա՛-փչխի՛...

Եվ այնպէս փոշտաց, որ մարեցի:

Փոստարկղը մնաց մթան մեջ, և հիմա անցորդները
նրան շէին տեսնում ու շղիտեին, թե որտեղ նետեն նա-
մակները:

Այդ ժամանակ մոտակայքով անցնում էր Միրանդա
բաղը:

«Այս ի՞նչ է պատահել, — մտածեց նա: — Այ-այ-
այ... լապտերը մարի է: Եվ հիմա ոչ ոք չի տեսնի, թե
որտեղ է փոստարկղը և շի իմանա, թե որտեղ նետի նա-
մակը»:

Նա ցատկեց ու նստեց փոստարկղի վրա ու բարձրա-
ձայն կռնչաց:

— Կը՛ն-կըոա՛... Կը՛ն-կըոա՛...

Եվ բոլորը, ովքեր դուրս էին եկել փողոց նամակ

դցելու, բայց չէին գտնում փոստարկղը, լսեցին, թե ինչպես է կոնչում բազը:

«Հետաքրքիր է, թե ինչու է կոնչում» — զարմացան նրանք ու շտապեցին այնտեղ, որտեղ կոնչում էր Միրանդան:

Եվ ամեն ոք, ով մոտենում էր, տեսնում էր փոստարկղը. նամակը գցում էր մեջը և հանդիսատեսուն վերադառնում:

ՓԻԼԻՍՈՓԱ ԲԶԵԶԸ

ԵՎ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ

Մորեղբայր Ֆրեդն ապրում էր Արևմտյան քամու փողոցում, համար ութ տանը: Այն սենյակում, որի պատից կախված էր նրա դիմանկարը, աչ կողմի դարակին զրված բաժակի մեջ մի վարդ կար, իսկ ձախ կողմում Թիկի-Քակի ժամացույցն էր:

«Ինչ մեծ բան է ժամացույցը, — մտածում էր վարդը: — Բույր էլ չունի: Իսկ այն, ինչ հաճելի հոտ չունի՝ դեղեցիկ լինելի չի կարող»:

Իսկ ժամացույցը չարտվի մտածում էր. «Ինչ հիմարն է սչդ վարդը: Ժամանակը ցույց տալ է չի կարողանում: Չեմ հասկանում, թե ինչու են գեղեցիկ համարում նրան»:

Մոտակա չքով անցնում էր սև բզեզը: Նա մի հայացք նետեց վարդի ու ժամացույցի վրա և մտածեց. «Թշվառներ, նրանք բոլորովին սև չեն»: Եվ շարունակեց իր ճանապարհը: Նա շտապում էր իր տատիկի ծննդյան տոնը շնորհավորելու:

Հետո պատուհանից ներս նայեց ծիծեռնակը և տեսավ վարդին ու ժամացույցին:

— Հի-հի, — ասաց նա: — Ի՞նչ օգուտ Թիկիթակելուց ու բուրմունք արձակելուց, հրը թաչել չես կարողանում: Թ՛չե՛լ... Ավելի գեղեցիկ բան կարո՞ղ է արդյոք լինել:

— Լողալը, — պատասխանեց լուսամուտագողի վրա գրված կտր ակվարիումի մեջ գտնվող ձկնիկը:

— Մշավելը, — ասաց կատուն և պատուհանից
ցատկեց դեպի այգի:

— Խոխուալը, — ասաց ախոռի մոտ ապրող խոզը:

— Մառեր ճոճելը, — ասաց քամին:

— Քամի բարձրացնելը, — ասացին ճոճվող ծառերը:
Վարդն ու ժամացույցը դեռ վիճում էին, երբ կնոջ
հետ տուն վերադարձավ մորեղբայր Ֆրեդը:

— Իսկ դու ո՞ւմ ես համարում ամենագեղեցիկը, —
հարցրին նրանք մորեղբայր Ֆրեդին:

— Օրինակ, իմ կնոջը, — պատասխանեց մորեղբայր
Ֆրեդը:

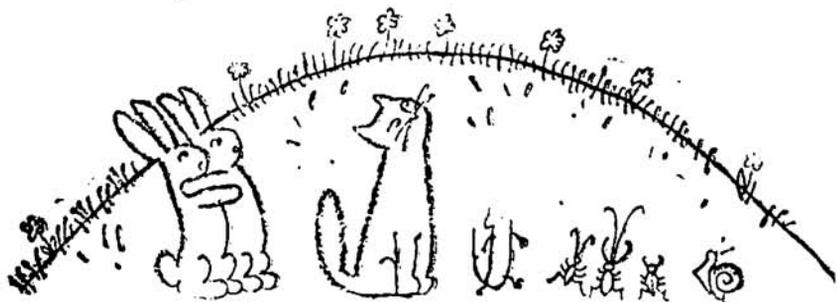
— Համաձայն եմ, — ասաց նրա կինը և համբուրեց
մորեղբայր Ֆրեդին:

ԳՈՃԻՆ, ՈՐԸ

ՍՈՎՈՐԵԼ ԷՐ ԹՌՉԵԼ

Մի անգամ Իկար անունով գոճին եկավ Կախարդա-
կան աղբյուրի մոտ և խնդրեց, որ նա կատարի իր ցան-
կությունը: Գոճին վազուց էր երազում թռչել սովորել:
Իդուր չէր, որ նրա անունը Իկար էր:

— Եթե շատ ես ուղում, կարող եմ այնպես անել, որ
չու թռչես, — ասաց Կախարդական աղբյուրը: — Բայց
զրա համար նախ քեզ պետք է դարձնել թռչուն:

— Ոչ, ես ուզում եմ գոճի մնալ: Գոճի, որը նաև
թույլի կարողանա,— առաջ Իկարը:

— Բայց գոճիները թռչել չեն կարող,— առարկեց
կախարդական աղբյուրը:

Իկարը շատ վշտացավ ու գնաց տուն: Ճանապարհ-
ին նա մի բանի մասին էր միայն մտածում. այնուամեն-
կայնիվ, ինչպես թռչել սովորել:

Հաջորդ օրը վաղ առավոտյան նա անտառ գնաց և
չորաբանչյուր թռչունից մեկական փետուր խնդրեց:
Ինչպե՞ս, նրան ոչ ոք չմերժեց:

— Նրեի ուզում ես թռչել սովորե՞լ,— հարցրեցին
նրանք:

— Այո, — պատասխանեց Իկարը:

Նա բոլոր փետուրները կապեց իրար, ու հիանալի
Ուկր ստացվեցին: Հետո բարձրացավ ծովափնյա լեռան
զաղաթը: Նրա ետեից լեռան գաղաթ բարձրացան կա-
տուն ու մուկը, մի թռչուն և երկու ճագար, բզեզների մի
մեծ խումբ և նույնիսկ մի խխունջ. բոլորն էլ ուզում էին
տեսնել, թե ինչ է լինելու:

Իկարը ամբողջըց թևերը, թափահարեց ու դանդաղ սավառնեց դեպի վեր: Այ թև երջանկություն էր: Հանդիսականներն էլ շատ ուրախացան, իսկ ամենափոքրիկ բզեզիկը բիշ մնաց մեռնիկ հիացմունքից:

Իկարը բարձրացավ վեր, շատ վեր ու գր!թե հասավ Արևին:

— Ես խիզախ գոճի եմ, — ինքն իրեն գռվեց նա: — Իսկ Կախարդական աղբյուրն ասում էր, թե գոճիները շեն կարող թռչել: Կարո՞ղ եմ:

Եվ հենց այդ պահին նա այնքան մոտեցավ արևին, որ թռկերը, որոնցով կապել էր թևերը, այրվեցին արևի ջերմությունից: Թևերն ընկան ցած: Թևերից հետո էլ՝ գոճին: Նա մի քանի անգամ գլուխկոնձի տվեց օդում և շրմփաց ձովի մեջ:

Ինդճ Իկարը նախից գլուխ թրջվեց, բայց լալին այն էր, որ կարողացավ լողալով բարեհաջող փի հասնել: Հետո վազեց տուն, մայրիկի մոտ:

— Մի վշտացիր, իմ փոքրիկ Իկար, — ասաց նրան մայրիկը, — Չէ՞ որ դու, այնուամենայնիվ, կարողացար թ Ռ Չ Ե Լ:

Եվ մայրիկը նրան մուրաբա ու թխվածք տվեց:
Իսկ ընկերները հյուր եկան ու խմբով երգեցին.

Սիրելի Իկար, մեր փոքրիկ գոճի,
Եկել ենք այսօր ձեր տուն՝ խնջույքի.
Մենք պիտի պարենք ու պիտի երգենք,
Մենք պիտի պարենք ու պիտի երգենք,
Եվ թռչող գոճուն մեր գովքը անենք:

Հենց նույն օրը երեկոյան Իկարը այցելեց Կախարդական աղբյուրին: Եվ նայելով խորը, շատ խորը ջրհորի մեջ, նայելով կլորակ ջրի հայելուն, ասաց.

— Դու իրավացի ես. գոճիները թռչել շեն կարող: — Եվ այտի վրայով արդունքնեք գլորվեցին:

— Գլուխդ բարձր պահիր, — ասաց Կախարդական աղբյուրը: — Համենայն դեպս, կեցցես դու:

ՄՐՋՅՈՒՆՆ ՈՒ ՇԱՔԱՐԸ

Մորաքույր կյուսին տուն և այգի ուներ: Մորաքույր կյուսին ապրում էր տանը, իսկ այգում բնակվում էին մրջյունները:

Մի անգամ Թոմաս մրջյունն ասաց.

— Գնամ մի համեղ բան գտնելու:

Նա տան դռան տակով սողաց ներս ու հայտնվեց խոհանոցում, որտեղ դրված էր պահարանը: Հիտո պահարանի դռնակով հասավ բանալու անցքին ու՝ պրլրտու, ներս մտավ:

Հայտնվելով պահարանի մեջ, նա շուրջը նայեց, տեսավ շաքարաշագով լի մի խոշոր տուփ և բացականչեց.

— Հենց սա էլ իմ սիրած համեղ բանն է:

Իմ առանց երկար մտածելու, վրա տվեց շաքարաշագին, որը քաղցր էր, ինչպես բոլոր իսկական շաքարաշագները: Թոմասը կերավ, կերավ, գիրացավ, գիրացավ... մինչև որ վերջնականապես կշտացավ:

Ու մտածեց, որ ատեն գնալու ժամանակն է. փորձեց դուրս գալ բանալու անցքով, բայց այնքան էր գիրացել, որ չկարողացավ սողոսկել փոքրիկ ճեղքով:

Խեղճ Թոմասը նստեց ու լաց եղավ: Նա դիտեր, որ մայրիկը իրեն սպասելու է և պիտի հուղվի: Մի անգամ էլ փորձեց սողոսկել բանալու անցքով, բայց չհաջողվեց: Շատ էր գիրացել:

Նիհարելու համար նա ստիպված եղավ մարմնամաքուրթյուն անել: Նստում էր, կնում, մեկ՝ շնչում էր, երկու՝ արտաշնչում, մեկ-երկու, մեկ-երկու: Վազվզում էր պահարանում, մինչև որ դարձավ այնպիսին, ինչպես առաջ:

Արդեն պատրաստվում էր դուրս գալ, երբ հանկարծ դոգաց, որ քաղցից ու ծասպառ է եղել:

«Վառ շէր լինի, եթե ճամբիս բնիներուց առաջ մի կտոր բան ուտեի», — մտածեց նա ու մի քիչ շաքարաշագ կերավ:

Շաքարավազն էլ ախր շատ համեղ էր: Ու նա նորից վրա տվեց: Երեւի ուզում էր ուժ հաւաքել, որպեսզի կարողանա շուտ հասնել տուն: Բայց երբ նորից փորձեց անցնել բանալու անցքով՝ շկարողացավ: Դարձյալ դիրացել էր:

Ստիպված նորից սկսեց մարմնամարզութեամբ զբաղվել: Մեկ-երկու, մեկ-երկու, մեկ-երկու:

Եվ հիմա արդեն Քոմասը հասկացավ՝ քաղցած լինես, թե ոչ, բայց եթե ուզում ես տուն հասնել, լավ կլինի շաքարավազ շուտես:

Ուստի բարեհաջող անցավ բանալու անցքով, պահարանի դռնակով իջավ ցած, խոհանոցի դռան տակով դուրս սողաց և հայտնվեց այգում:

Տուն վերադառնալով, նա մորը պատմեց շաքարավազի հետ ունեցած իր արկածների մասին: Մայրիկը կանչեց բոլոր մրջյուններին ու ասաց.

— Մենք պետք է խոսենք մորաքույր Լյուսիի հետ:

Եվ մրջյունները անցան այգու միջով, հասան տուն, դռան տակով սողացին ներս, խոհանոցով անցան միջանցք, այնտեղից էլ՝ մորաքույր Լյուսիի հյուրասենյակը: Գորգի վրայով գնացին դեպի աթոռը, որին նստել էր մորաքույր Լյուսին, ապա աթոռի ոտքով բարձրացան վեր, դեպի նրա ծունկը:

Մրջյուններին տեսնելով, մորաքույր Լյուսին շատ ուրախացավ: Նրանք միաձայն պատմեցին, թե ինչպես է Քոմասը կարողացել պահարանի բանալու անցքով ներս սողոսկել Մ Ի Ն Չ Ե Վ Շ Ա Ք Ա Բ Ա Վ Ա Ձ ուտելու և չի կարողացել ետ դառնալ Շ Ա Ք Ա Բ Ա Վ Ա Ձ ՈՒ Տ Ե Լ ՈՒ Յ Ը Ե Տ Ո:

Եվ մորաքույր Լյուսին խոստացավ, որ այսուհետև փոքրիկ մի պնակով լի շաքարավազը կզնի հատակին՝ հատկապես մրջյունների համար: Եվ բոլոր մրջյունները հերթով շնորհակալութուն հայտնեցին մորաքույր Լյուսիին, հրաժեշտից առաջ խուտուտ տալով համբուրեցին նրան ու վերադարձան տուն:

**ՓՈՐՐԻԿ ՊԻՆՉՎԻՆ ԶՈՆ
ԵՎ ՓՈՐՐԻԿ ԿՐԻԱ ԶԵՆԸ**

Եղել է, չի եղել, Զո անունով մի փոքրիկ պինդվին
է եղել: Մայրիկի հետ նա ապրում էր Անտարկտիկայում:

Մի անգամ նա նստել էր այսբերդի վրա: Հանկարծ
այսբերդը ճեղքվեց, և Զոն սառցաբեկորին նստած՝ լողաց
դեպի բաց ծով:

Սառցաբեկորը լողաց դեպի հյուսիս, լողաց ու հասավ
Կարաիբյան ծով: Իսկ Կարաիբյան ծովում ապրում
էր կրիա Զենը:

Զենը լողալ շատ էր սիրում, և մի անգամ, ծովում
լողալիս, վեր նայեց ու տեսավ... ասինք, նա սկզբում
չհասկացավ էլ, թե ինչ տեսավ:

— Արդյոք դա ի՞նչ է, — մտածեց Զենը: — Եթե
սառցի միջով նայենք վարից վեր, նման է փոքրիկ
պինդվինի: Այո, անկասկած, դա պինդվին է:

Փոքրիկ կրիան դուրս լողաց ծովի խորքերից և, իսկապես,
սառցաբեկորի վրա տեսավ մի փոքրիկ պինդ-
վինի: Զենն ու Զոն շատ շուտ բարեկամներ դարձան:
Նրանք խաղում էին միասին, ձուկ էին որսում և լողում
էին ստորջրյա լեռների արանքներում:

Իսկ հետո Զենը հարցրեց.

— Ուզո՞ւմ ես իմանալ, թե ինչպես են կրիայի
ապուր եփում:

— Այո, հաճույքով, — պատասխանեց Զոն:

— Դրա համար պետք է ընտրել մի շատ սլարդ ու
շոգ օր, երբ արևն էլ սոսկալի կիզում է, — ասաց Զենը: —
Ափին պետք է պահածոյի մի մեծ տուփ դնել և մեջը
բերնեբերան երեք քառորդ բաժին քաղցրահամ ու քա-
ռորդ բաժին էլ ծովային ջուր լցնել: Իսկ հետո անհրա-
ժեշտ է կրիային խնդրել, որ նա այդ տուփի մեջ հաճելի
ու տաք վաննա ընդունի:

Արևն ավելի ու ավելի կկիզի, պահածոյի տուփի ջու-
րը ավելի ու ավելի կտաքսնա, կրիան էլ ավելի ու ավելի

կտաքանա: Ու երբ շատ տաքանա, դուրս կգա տուփից, որպեսզի մի քիչ լողա զով ծովում: Իսկ տուփի մեջ պետք է մտնի մի ուրիշ կրիա:

Երբ այդ ուրիշ կրիան էլ շատ տաքանա, նա էլ դուրս կգա ու կսուզվի ծովը: Կրիայի համեղ ապուրի համար անհրաժեշտ է ամենաքիչը հինգ կրիա: Իսկ երբ ապուրը պատրաստ լինի, մարդը կգա և կրիայի ապուրը մեծ տուփից կլցնի բազմաթիվ փոքրիկ տուփերի մեջ: Հետո ամուր կփակի այդ փոքրիկ տուփերը և վրաները պիտակներ կկպցնի: Իսկ հիմա զնանք, որ այդ ամենը ցույց տամ,— խոսքն այստեղն է:

Նրանք լողացին զեպի ափ ու այնտեղ տեսան երկու հատ խոշոր պահածոյի տուփ ու տասը կրիա, որոնք հերթով կրիայի ապուր էին պատռատում:

— Ի՛նչ հեռաքրքիր է,— ասաց Ջոն:— Ափսոս, որ իմ տուն դնալու ժամանակն է. մայրիկը կանհանգրստանա:

— Ինչ արած,— հառաչեց Ջենը:— Միայն թե ստիպված ես երկար լողա: Ես տուն հասնելու համար: Կալ կլինի՞ մի ճար մտածենք: Գիտե՞ս ինչ: Եկ քեզ զնենք պահածոյի տուփի մեջ և փոստով ուղարկենք տուն:

Ջոն մտավ պահածոյի տուփի մեջ, իսկ Ջենը կափարիչով փակեց տուփը, պիտակի վրայի «Կրիայի» բառը քնջեց ու փոխարինեց գրեց՝ «Պինգվինի»:

Հետո տուփի վրա նամականիշներ փակցրեց ու հանձնեց փոստին:

Հետևյալ օրը փոստատարը բախեց այն այսբերգը, որտեղ ապրում էր միսիս Պինգվինը, ու նրան հանձնեց պահածոյի տուփը:

— Ենորհակալություն,— ասաց միսիս Պինգվինը. տուփը դրեց սառույցի վրա և շարունակեց զբաղվել շնային գործերով:

Փոշին սրբկր վերջացնելուց հետո, նա հիշեց պահածոյի տուփի մասին:

— Ապուր,— կարդաց նա պիտակի վրա:— Ի՛նչ

լաւ է... Ապուր... Ի՛նչ: Պինգվինի ապուր... Օ՛հ, շո՛ւտ,
շո՛ւտ... Օգնե՛ք...

Նա հանեց պահածոյի դանակը, բացեց տուփը. և
տուփից դուրս ցատկեց Զոն:

ՈՒԶՈՒՄ ԵՍ, ՈՒԶՈՒՄ ԵՍ.

ՈՒԶՈՒՄ ԵՍ...

Արևի ճառագայթներն ընկել էին աչքու հետաժոր
անկյունում անող ծառին, զեփյուռը խաղում էր նրա
ճյուղերի՝ հետ, իսկ տերևները շշնջում էին.

— Ուզում ես, ուզում ես, ուզում ես...

Դա կախարդական ծառ էր: Բա՛վական էր կանգնել
այդ ծառի տակ ու մտքում մի բան ցանկանալ, և այդ
ցանկությունը տեղնուտեղը կատարվում էր:

Իսկ կախարդական ծառից քիչ հեռու դառնվող տանն
ապրում էր հասալիկ մի ծերուկ: Նրա անունը Ուիլյամ
Քեդոգեն Սմիթ էր: Գյուղի կրպակում նա օճառի առև-
տուր էր անում և չէր կարողանում հանդուրժել երեխա-
ներին, տղաներին և նույնիսկ՝ աղջիկներին:

Մի անգամ նա կանգնեց կախարդական ծառի տակ
և ասաց.

— Ուզում եմ, որ բոլոր հարևան աղջիկներն ու
տղաները հայտնվեն լուսնի վրա:

Դեռ խոսքը չէր ավարտել, երբ բոլոր աղջիկներն ու
տղաները հայտնվեցին լուսնի վրա:

Լուսնի վրա ցուրտ էր ու անհրապույր, և ամենա-
փոքր երեխաները նույնիսկ լաց եղան: Բայց մայրիկ-
ները շատ հեռու էին, և ոչ ոք չկար, որպեսզի նրանց
մխիթարեր:

Հենց որ երեխաներն անհետացան, կախարդական
ծառի վրա նստած թռչուններն անմիջապես լռեցին, իսկ
կենդեխը՝ միատր Սմիթի աչքերի մեջ նայելով, ասաց.

— Ուզում եմ, որ բոլոր երեխաները վերադառնան:
Բայց միտքը Քեդոգեն Սմիթն ընդհատեց նրան.

— Ոյ, ուզում եմ, որ նրանք մնան լուսնի վրա:

Կեանքի դարձյալ ասաց.

— Ուզում եմ, որ նրանք վերադառնան:
Երեխաները արդեն շփոթվեցին. նրանք շէին հասկա-
նում, թե որտեղ պետք է լինեն՝ Լուսնի՞, թե՞ Երկրի վրա:
Միստր Սմիթը ոտքը խփեց գետնին ու ասաց:

— Ուզում եմ, որ՝...

Բայց դեռ չէր հասցրել խոսքն ավարտել, երբ կեռ-
նեխն ասաց.

-- Ուզում եմ, որ միստր Սմիթը դառնա բարի մարդ:

Եվ միստր Սմիթը «Ուզում եմ, որ բոլոր երեխաները
մնան Լուսնի վրա» ասելու փոխարեն, հանկարծ միտքը
փոխեց, քորեց ծոծրակն ու ասաց.

— Ուզում եմ, որ բոլոր երեխաները այսօր երեկո-
յան հյուր լինեն ինձ: Ես նրանց կհյուրասիրեմ թխված-
քով, նարնջի դոնդողով և մրգահյութով: Ես այլևս օձառ
չեմ վաճառի: Փոխարենը հրուշակեղենի խանութ կբա-
նամ: Եվ ոչ ոքի թույլ չեմ տա, որ ինձ ասեն Ուիլյամ
Քեդդոգեն Սմիթ, թող ուղղակի Սմիթ ասեն... Ուռա, ուռա,
ուռա...

Նա երեք անգամ գլուխկոնծի տվեց, ու ծառի վրա նո-
րից երգեցին թռչունները:

Դարձյալ փայլեց արևը, զեփյուռը խաղաց ճյուղերի հետ, իսկ տերևները շնչացին:

— Ուզում ես, ուզում ես, ուզում ես...

ԹԸՐԸՆԿ...

Պատի անցքի մեջ, որը գտնվում էր այն սենյակում, որը գտնվում էր այն տանը, որը գտնվում էր այն նոր-բանցքում, որը գտնվում էր այն երկրում, որը գտնվում էր այն աշխարհում, որը գտնվում էր տիեզերքում, ապրում էր մի մկնիկ: Անունն էլ՝ էլիս:

Մի անգամ էլիսը, փետուրներին պատկած՝ պանիր էր ուտում և նայում առաստաղի վրայի սարդին, որը ջանում էր մի գերանից ցատկել դեպի մյուսը:

Սարդը կախվել էր երկար սարդոստայնից և ճունվում էր ուժերը ներածին շափ: Մեկ-դեպի առաջ, երկու-դեպի նստ, երեք-դեպի առաջ, թրթր խկ... և նրա գլուխը կպավ դերանին: Նա սարդոստայնով վեր մագլցեց: Տրամադրությունը սաստիկ ընկել էր:

Նստեց, երկար մտորեց ու վճռեց վերջին անգամ ևս փորձել: Սվ հիմա արդեն նրան հաջողվեց մի գերանից ցատկել դեպի մյուսը:

Սարդին նայելուց ձանձրանալով, էլիսը վազեց կենդանաբանական: Ելավ իր բարեկամ Բոբ-կենդուրունի մոտ:

Այդ օրը Բոբը կաուչուկի ներբաններով նոր կոշիկներ էր հագել, որպեսզի ցատկելը ավելի դյուրին լինի:

Էլիսը վրա հասավ այն պահին, երբ կենդուրուն վարժվում էր նոր կոշիկներով ցատկել:

— Տես, թի որքան բարձր եմ ցատկում, — ասաց Բոբը և ցատկեց:

Բարձր, շատ բարձր ցատկեց, նույնիսկ ցանկապատից էլ բարձր: Իսկ հետո՝ ավելի բարձր՝ տներին էլ վեր: Հետո ավելի բարձր, նույնիսկ աշտարակներից ու զանդակատներից էլ բարձր, իսկ հետո... բայց այդ պահին

վերևով մի ինքնաթիռ էր անցնում, և Բոբը ամբողջ թափով՝ թրրը՝ խկ... գլուխը խփեց ինքնաթիռին:

«Մի տես է՝, — մտածեց էլիսը: — Ճիշտ սարդի պես խփեց գլուխը»:

Բայց Բոբը մի անգամ էլ ցատկեց: Շատ-շատ բարձր:

Հասավ գրեթե Արևին: Իսկ հետո դնաց կենդանաբանական աչքու պահակի մոտ, և պահակը նրա գլխին սառը թրջոց դրեց, որպեսզի ուռուցքը շուտ ապաքինվի:

Հետո էլիսն ու Բոբը միասին ընթրեցին:

Իսկ ընթրիքից հետո էլիսը տուն վերադարձավ և սառը թրջոց դրեց սարդի գլխին:

«Իսկական ընկեր է», — մտածեց սարդը:

Նա ավելի հարմար տեղավորվեց սարդոստայնում ու քնեց:

ԲԶԵԶԻ ԵՎ ԲՈՒԼԴՈՋԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Վազրը, որի անունը Սեմ էր, մի անգամ մահճակալին պառկած խորը քուն էր մտել:

Արևը կիզում էր, տոթ օր էր, բայց Սեմը հանգիստ քնել էր: Նա այնքան ծուլ էր, որ կարող էր քնել թեկուզև ամբողջ օրը:

Այդ պահին նրա մոտով անցնում էր Ուիլյամ բզեզը:

— Ո՛ւ-ուիս, ինչ սքանչելի մահճակալ է:

Նա մազլցեց վեր, պառկեց Սեմի կողքին: Քիչ անց Ուիլյամ բզեզն էլ քնեց:

Երբ Սեմն արթնացավ, շատ զարմացավ կողքին պառկած Բիլլին տեսնելով (Ուիլյամին մտերմաբար ու քնքշանքով Բիլլի էին ասում): Վազրը չէր հանդուրժում, երբ իր անկողնում բզեզներ էին հայտնվում: Եվ ահագին օդ ներշնչելով, նա փչեց բզեզի վրա: Ուիլյամն անմիջապես արթնացավ:

«Ինչ սոսկալի քամի է այսօր» — մտածեց նա և իր ճանկերով կառչեց սավանին:

Սեմն ավելի ուժով փչեց, բայց, միևնույն է, չկարողացավ Ուիլյամին քշել անկողնուց:

Ուստի Սեմը այսպես մտածեց.

— Եթե նրան լիզեմ, հավանաբար կմտածի, թե անձրև է գալիս, դուրս կգա անկողնից և տուն կփախչի:

Եվ վազրը լիզեց բզեզին:

— Վա՛յ, կարծեմ անձրև սկսվեց, — ասաց Բիլլին, բայց դուրս փախչելու փոխարեն, ավելի խորը թաղվեց անկողնում:

Խեղճ Սեմ: Նրան չհաջողվեց իր մահճակալից դուրս քշել Բիլլին: Եվ նա կտրեց-անցավ անտառը և հասավ այն տանը, որտեղ մի բուլդոզեր էր կանգնած:

Բուլդոզերի անունը Բաթչ էր:

— Բաթչ, խնդրում եմ, օգնիր, որ իմ մահճակալից վռնդենք բզեզին, — աղերսեց նրան Սեմը:

— Հաճույքով, — պատասխանեց Բաթչը:

Նրանք եկան այնտեղ, ուր գտնվում էր Սեմի մահ-
ճակալը: Եվ Բաթչը փորձեց Բիլլին վռնդել անկողնից:

Սակայն Բիլլին շատ ամուր էր կառչել սավանից: Իսկ անտառի կենդանիները հավաքվել էին մահճակալի շուրջը, որպեսզի տեսնեն, թե Բաթչը ինչպես է դուրս
հընելու Բիլլին:

Սկսվեց մի անողոք պայքար: Բաթչը քշում էր, իսկ Բիլլին հեռանալու միտք էլ չուներ: Սա նրան այս կողմ էր ձգում, իսկ մյուսը՝ այն կողմ:

Վերջապես, նրան հաջողվեց քշել բղեզին: Եվ Բիլլին վազեց դեպի տուն, որպեսզի քույրերին ու եղբայրներին սլատմի Բաթչ-բուլդոզերի հետ ունեցած ճակատամարտի մասին:

Իսկ Բաթչը այնպես էր հոգնել պայքարից, որ նկատելով վագրի մաքուր և հարմար անկողինը, մտածեց. «Գոնև մի ժամ ննջեմ»:

Սեմի հուսահատությանը սահման չկար այլևս: Երբ բղեզն է սողոսկում անկողինը, դա դեռ մի կերպ հասկանալի է: Իսկ բուլդոզերը՝ այդ արդեն չափից դուրս է:

Եվ Սեմը վազեց ջուր և մեքենայի յուղ բերելու, հետո դրանք տեղավորեց մահճակալից բավական հեռու, և ապա արթնացրեց Բաթչին:

— Երևի քաղցած ես, Բաթչ,— հարցրեց Սեմը:

— Իհարկե,— պատասխանեց Բաթչը:

— Տես, այնտեղ թարմ յուղ և ջուր կա,— ասաց Սեմը:

Բաթչը շատ ուրախացավ: Նա վեր թռավ անկողնից և վազեց յուղն ու ջուրը խմելու:

Հենց որ նա անկողնից դուրս եկավ, Սեմն անմիջապես պառկեց մահճակալին:

— Վերջապես, իմ սևփական անկողնի մեջ եմ,— հոգոց հանեց նա:— Հիմա արդեն կարելի է քնել:

Հենց պառկած տեղն էլ նա մի բուտերբրոդ կերավ, վրայից կաթ խմեց ու քնեց:

ՕԼԻՎԻԱ ԽԽՈՒՆՁԻ ԵՎ ԴԵՂՁԱՆԻԿԻ ՄԱՍԻՆ

Հազար տարի առաջ, երբ Թիփերերիայի արքան դեռ շատ երիտասարդ էր, թագավորական այգում, ոսկե վանդակի մեջ ապրում էր երգչուհի դեղձանիկը:

Անունն էլ հենց Երգչուհի էր: Բայց մի անգամ նախաճաշի ժամանակ, իսկ նախաճաշը տապակած եգիպտացորեն էր ու կաթ, նա շտապեց ու եգիպտացորենը մնաց կոկորդում. դեղձանիկը քիչ մնաց խեղդվեր և լկսեց հազալ:

— Ըջրխ, ըջրխ...

Այնքան բարձր էր հազում, որ թագավորական այգու մյուս ծայրում ապրող Օլիվիա խխունջը լրջորեն անհանգստացավ ու շտապեց Երգչուհու մոտ, որպեսզի մի քանի անգամ խփի նրա մեջքին: Մեջքին խփելիս հազը կտրվում է:

Բայց, ամենից առաջ Օլիվիան մայրիկին մի երկատող գրեց այն մասին, թե ուր է գնում: Ու դրանից հետո միայն ճամփա ելավ: Ամբողջ օրը նրա գլխավերում կիդում էր արևը, բայց խխունջը արիաբար առաջ էր սողում: Վերջապես, աղջամուղջին նա հասավ այն վանդակին, որտեղ ապրում էր Երգչուհին:

— Ըջրխ, ըջրխ,— հազում էր խեղճ Երգչուհին:

Որքան ուժ ուներ, Օլիվիան իր պողերով խփեց նրա մեջքին, եգիպտացորենը դուրս թռավ դեղձանիկի կոկորդից, և Երգչուհու հազն անմիջապես կտրվեց: Ինչ լավ էր: Ուրախությունից նա բացեց կտուցն ու երգեց:

Ավելի լավ երգ Օլիվիան իր ամբողջ կյանքում դեռ չէր լսել:

Այդ օրվանից Օլիվիա խխունջն ու դեղձանիկը դարձան լավ ընկերներ և գրեթե ամեն օր հյուր էին գնում իրար մոտ:

ՄԿՆԵՐԸ ԼՈՒՍՆԻ ՎՐԱ

Մի երեկո, երբ ես արդեն գրեթե քնել էի, հանկարծ լսեցի, որ մեկը բախում է պատուհանն ու ձայն տալիս ինձ:

Մոտեցա պատուհանին, բացեցի փեղկերն ու տեսա Ջորջ անունով լուսնաբնակ բարեկամիս:

— Թանկագին բարեկամ,— ասաց նա,— ես քո օգնութեան կարիքն ունեմ:

— Միշտ պատրաստ եմ օգնելու,— պատասխանեցի ես:— Բայց նախ նստիր, հանգստացիր: Երևի շատ ես հոգնել ճանապարհին: Թեյ կխմե՞ս:

— Հաճույքով,— ասաց նա:

Ես զնացի խոհանոց,

«Փրշտ»— ասացի իմ կատվին

Բայց հետո շատ զղջացի.

— Ներիր, ներիր, ինձ, փիսիկ,

Բարեկամս շատ է հոգնել,

— Մի բաժակ թեյ է ուզում,

Իսկ դու այստեղ շեմքի վրա

Պառկել ես, անուշ ննջում:

— Ես հենց հիմա կգնամ,—

Մեղմորեն մլավեց նա:

— Իմ մտքով չէր էլ անցնում,

Որ մենք պիտի թեյ խմենք,

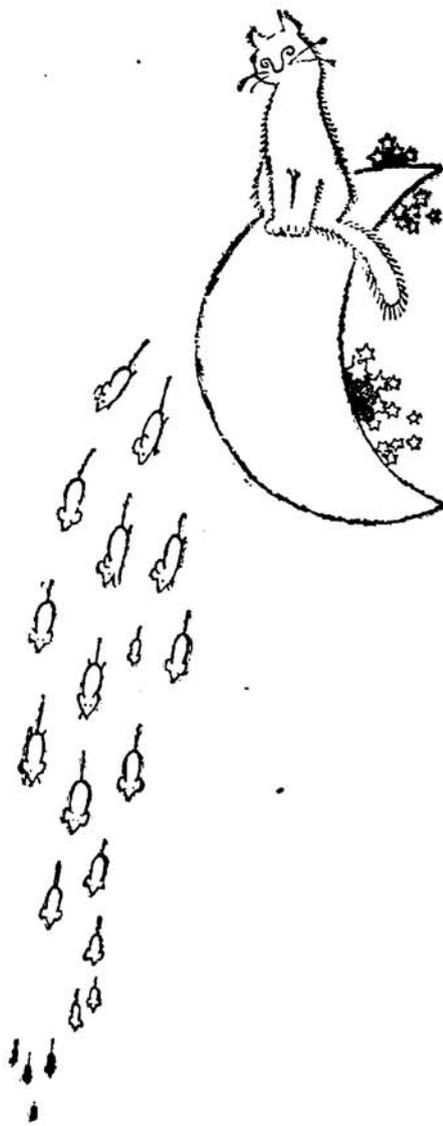
Հուռա-հուռա, հուռա-հուռա:

Ես մի բաժակ թեյ դրեցի կատվի համար, մյուսը՝ Ջորջի, ու երրորդն էլ՝ իմ դիմաց:

— Հիմա պատմիր, տեսնենք, թե ինչ է պատահել,— ասացի ես Ջորջին:

— Մկները...— սկսեց նա:— Լուսնի վրա այնքան շատ են մկները, որ այնտեղ ոչ ոք ասլրել չի կամենում,

և ես էլ ամուսնանա-
 լու հնարավորութիւն
 շունեմ: Աշխարհում
 ամենից շատ կանայք
 վախենում են մկնե-
 րից: Ի՞նչ անեմ: Մի
 խորհուրդ տուր: Բա-
 ցի այդ, մկները ու-
 տում են լուսինը, և
 արդեն գրեթե բան չի
 մնացել: Հնգամենը
 մի բարալիկ կիսա-
 լուսին: Ի վերջո, նը-
 րանք ամբողջ լուսի-
 նը կուտեն, ու ես
 հարկադրված կլինեմ
 մի նոր լուսին պատ-
 րաստել: Եվ այս
 պատմութիւնը կըր-
 կընվում է յուրա-
 քանչյուր քսանութ օ-
 րը մեկ:
 Երեխաներ, դուք շփ-
 տե՛ք, թե ինչ բան է
 լուսինը,
 լուսինը մի մեծ ու
 թարմ, և շատ համեղ
 պանիր է:
 Քաղցած մկները, որ
 ապրում են այդքան հա-
 մեղ աշխարհում
 Անգթորեն, ճարպկորեն,
 միշտ ուտում են և
 ուտում:

— Այո... գործերը վատ են: Ինչո՞վ կարող եմ քեզ օգնել:

Նվ ես ու կատուն իրար նայեցինք:

— Մյաո՛ւ-մյաո՛ւ,— ասաց կատուն:

— Ապրես, — սխառասխանեցի ես:— Ապրես, շատ ասպրես:

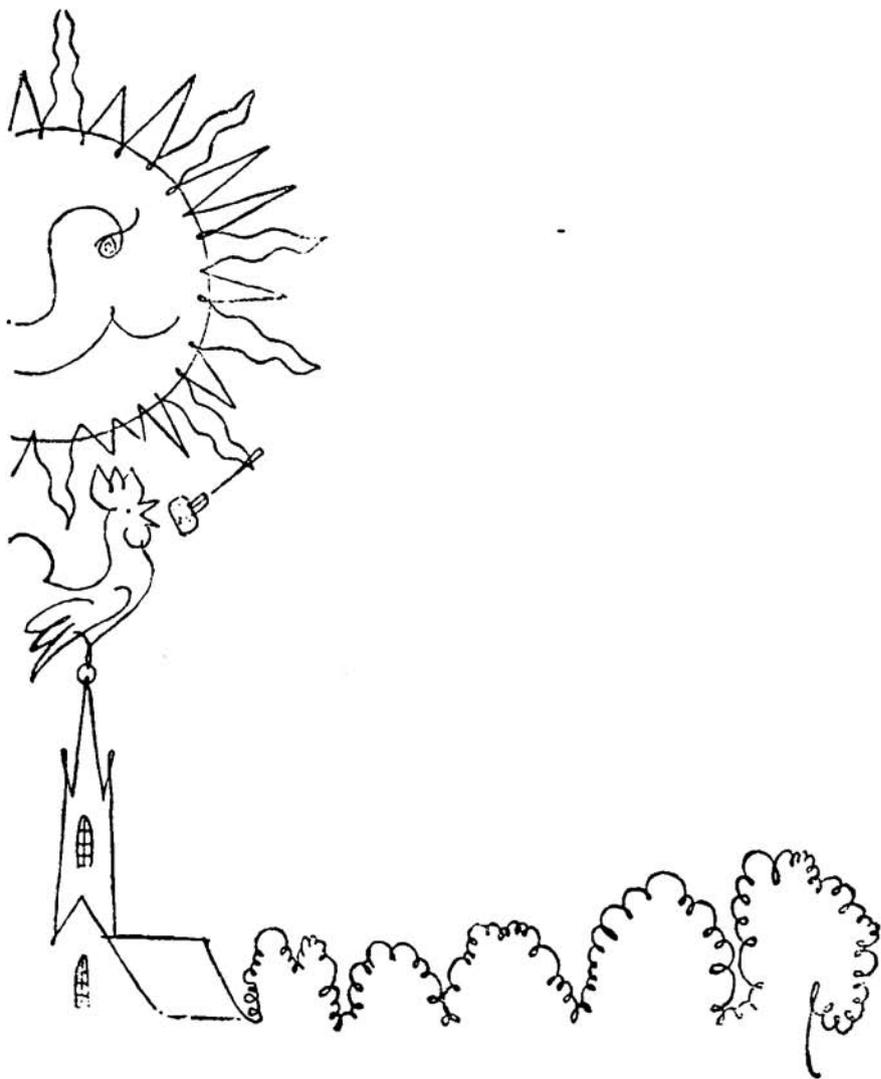
Կատուն Ջորջի հետ մեկնեց Լուսին և այնտեղ կարգին վախեցրեց բոլոր մկներին:

Հիմա նա արդեն վերադարձել ու առաջվա պես ընում է իմ խոհանոցում: Իսկ Ջորջը, վերջապես, ամուսնացավ: Կնոջ անունը Մերի է: Ջորջը շատ երջանիկ է: Դիակ դժբախտությունն այն է, որ Մերին պանիր շատ է սիրում:

ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՈՒՆ

ԵՎ ԱՐԵՎԸ

ՅԱԿԸ

Հեռու, շատ հեռու, Տիրեթյան լեռներում, որտեղ հազիվ թե մարդ կարողանա հասնել, ապրում էր Յակը:

Ինչ խոսք, նա ինչ-որ բաներից շատ էր հեռու, սակայն ինչ-որ բաների էլ շատ մոտիկ էր: Օրինակ, նա շատ մոտ էր ձյուներին ու սառույցներին, ցուրտ քամուն ու ձյունախառն անձրևին, հյուսիսի խոտերին ու գահավիժող ժայռերին: Շատ մոտիկ էին նաև ամբողջ օրը մոլեգնող փոթորիկը, ամպերի ետև թաքնվող արևը ու մրրկահողմի մեջ թռչող սև ագռավները:

Իսկ խանութներն ու պատկերազարդ դրքույկները, պաղպաղակն ու տաք բուխարիկը, կինոն և դպրոց վազող երեխաները շափազանց հեռու էին:

Յակը անուն շուներ, ուստի մենք նրան հենց այդպես էլ կանվանենք՝ Յակ:

Յակը աշխարհում ամենից շատ սիրում էր նստել ժայռերի մեջ մի խաղաղ տեղ ու ականջ դնել ծովի ձայնին: Ինչ-որ դիպվածով նա մի ծովախեցի էր գտել, շափազանց գեղեցիկ, պարույրաձև մի խեցի ու երբ մոտեցնում էր ականջին, լսում էր ծովի ալերախության աղմուկը:

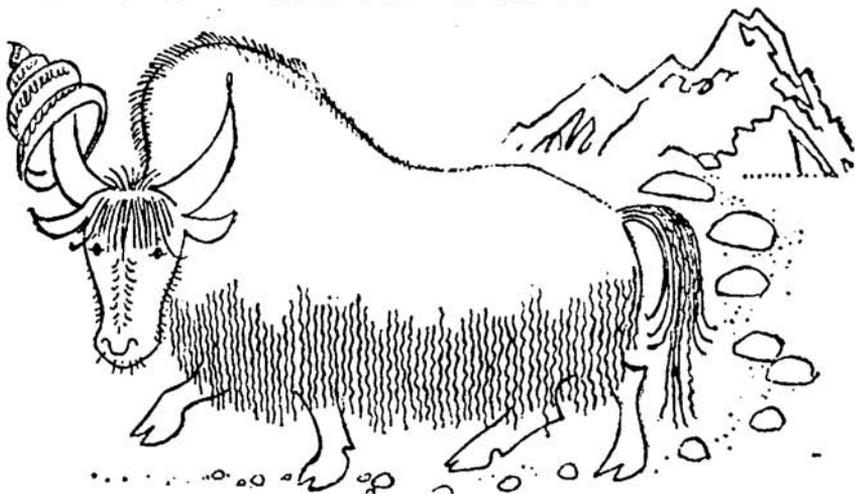
Ո՞վ գիտե, թե ինչպես էր այս կողմերում ծովախեցի հայտնվել: Բայց ինչ-որ կերպ հայտնվել էր, ու Յակն էլ սիրում էր ականջ դնել:

Սովորաբար, ցերեկները Յակը իր այդ խեցին թաք-

ցընում էր ուրիշ յակերից ու ազոավներից: Բայց զիշերները, հրք երկնքում վառվում էին աստղերը, նա նստում էր ժայռերի մեջ մի խաղաղ տեղ, խեցին հպում ականջին և լսում էր, լսում, ու երազում ծովափ զնալու մասին:

Մի անգամ էլ, վերցնելով իր սիրելի խեցին և հրածեշտ տալով մյուս յակերին, նա ճանապարհ ընկավ:

Հիմա երևի դուք կհարցնեք, թե Յակն ինչպե՞ս էր տանում խեցին: Ուրեմն, նայեցեք նկարին ու կտեսնեք, որ նա խեցին հագցրել էր իր աջ եղջյուրին:

Յակը ճանապարհը չգիտեր, բայց այսպես վճռեց. «Այնքան կքայլեմ, մինչև որ հասնեմ ծովին»: Եվ այդպես քայլեց ամբողջ օրը, իսկ հրեկոյան մի քիչ խոտ արածեց, լսեց ծովի ձայնն ու քնեց:

Նա հաջորդ օրն էլ քայլեց, մյուս օրն էլ, բայց և այնպես չհասավ ծովին:

Շուրջը միայն սարեր էին, բարձր սարեր: Երբեմն Յակը հեռուններում լամաների հոտ էր տեսնում, մի անգամ էլ երկնքում սավառնող արծիվ տեսավ: Բայց ծով չէր երևում ու չէր երևում:

Մի անգամ էլ Յակը դադար առավ, որպեսզի լեռնային վտակից ջուր խմի: Նա մի քիչ տխուր էր: Մովա-

խեցին հպեց ականջին ու նստելով վտակի ափին, ունկրնդրեց ծովի ձայնին: Իսկ վտակը թռչկոտում էր քարերի վրա և ուրախ խոխոչում: Յակին նկատելով, վտակը շատ զարմացավ ու հարցրեց.

— Այս կողմերում ի՞նչ գործ ունես:

— Լսում եմ, — պատասխանեց Յակը:

— Տուր ես էլ լսեմ, — խնդրեց վտակը:

Յակը խեցին մոտեցրեց ջրին, և վտակն էլ ականջ դրեց:

— Դա ծովի ձայնն է, — ուրախացավ վտակը: — Իհարկե, դա ծովի ձայնն է:

— Իսկ դու գիտե՞ս ծով տանող ճանապարհը, — հարցրեց Յակը:

— Ինչպես թե, — վրդովվեց վտակը: — Ես հենց դեպի ծով էլ վազում եմ: Եթե գաս ինձ հետ, կհայտնվես ճիշտ ծովի մոտ:

— Ենորհակալություն, — ասաց Յակը ու քայլեց վտակի ետևից:

Գնալով, վտակն ավելի ու ավելի լայնացավ, և վերջապես դարձավ հորդառատ մի գետ, որի վրա նավակներ էին լողում:

«Վատ շի լինի, եթե ես էլ նավակ նստեմ, — մտածեց Յակը, — թե չէ այսքան քայլելուց կհոգնեմ»:

Նա մի նավակ վարձեց ու լողաց գետն ի վար: Նավակը խոշոր ու կարմիր առագաստ ուներ, և երբ սկսում էր փչել քամին, Յակը պարզապես նստում էր ու հանգրատանում:

Վերջապես, նա հասավ ծով: Ի՞նչ հրաշք էր դա: Յակը նստեց ավազին ու հայացքը հռոց ալիքներին: Ալիքները աղմկում էին ճիշտ այնպես, ինչպես խեցիից լսվող ալեբախությունը:

Յակը երջանիկ էր:

«Այստեղ շատ ավելի լավ է, բան սառն ու խոնավ լեռներում» — մտածեց նա:

Իսկ գիշերը անցկացրեց քարանձավում:

Մովափին շատ շոգ էր, ու Յակը գնաց վարսավիրա»

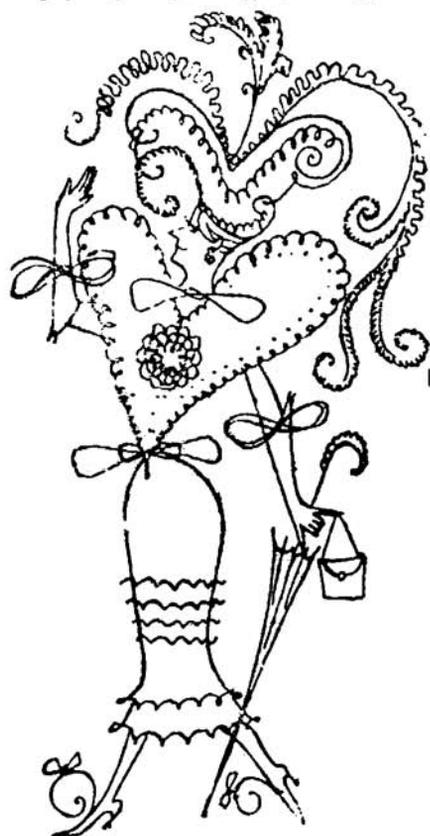
նոց, որպեսզի վարսավիրը մի քիչ խուզի նրա երկար բուրդը: Իսկ հետո նորից վերադարձավ ծովափ և յուրաքանչյուր պտույտի համար երկու պեննի վերցնելով, երեխաներին շալակն առած ման էր ածում: Շուտով նա դրամ հավաքեց խոտի ու պաղպաղակի համար. պաղպաղակ նա վաղուց էր երազում:

Նրա կյանքը հիանալի էր: Յակը շատ էր հավանել ծովափը: Բայց ամենից շատ նա սիրում էր երկար երեկոները, երբ մութն ընկնում էր ու բոլորը տուն էին գնում: Այդ ժամանակ նա մեն-մենակ նստում էր քարանձավի առաջ, լսում էր ալիքների աղմուկը և նայում ընդարձակ ծովում լողացող նավերին ու հորիզոնի ետև

Յաքնվող արևին: Երբ բուրբովին մթնում էր, մեկը մյուսի ետևից վառվում էին աստղերը, իսկ ալիքները բախվում ու բախվում էին ծովի ափերին:

ՄԻՍՏՐ ԿԵՊԻԻ ԵՐԵՔ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐԸ

Միստր Կեպին երեք գլխարկ ուներ, և միշտ փողոց էր դուրս գալիս այդ երեք գլխարկները միասին դրած: Բոլոր նրանք, ովքեր ապրում էին Հայ-սթրիթում, թե՛ բժիշկը, թե՛ կանաչի վաճառողը և թե՛ ծրխանելույզ մաքրողը, մի խոսքով քոլորը, մտածում էին. «Ի՞նչ քաղաքավարի մարդ է այդ միստր Կեպին: Բարեկեցիս, նա երեք անգամ հանում է գլխարկը»:

Փողոցով անցնելիս, միստր Կեպին սիրում էր երգել.

Այդ ես եմ, ես՝ միստր
Կեպին,
երեք գլխարկ եմ դնում.

Մի ծանոթի հանդիպելիս,
երեք գլխարկն էլ հանում՝
Բարեում եմ միշտ սիրալիր,
Ծվ ուրախ եմ ես, շատ
ուրախ.

Ծանոթներին հանդիպելիս՝
Միշտ հանում եմ երեք
գլխարկ:

Բայց երբեմն միստր
Կեպին նեղվում էր, ո-

րովհետև երեք գլխարկի համար նա ընդամենը երկու ձեռք ուներ.

ուստի միաժամանակ կարողանում էր հանել միայն զըլխարկնևրից երկուսը, իսկ երրորդը հանելու համար ստիպված էր լինում երկրորդը դնել թևի տակ:

«Ինչ լավ կլիներ, եթե բոլոր երեքն էլ կարողանայի միաժամանակ հանել» — մտածեց նա մի անդամ: Ու հենց այդ պահին էլ փողոցում երևաց միստր Կեպիի կատուն՝ Մուրմին:

— Ո՛ւր ես գնում, Մուրմի,— հարցրեց նրան միստր Կեպին:

— Զկնավաճառի մոտ,— պատասխանեց Մուրմին:

— Ուրեմն, ցատկիր, նստիր ուսիս,— առաջարկեց միստր Կեպին,— ու եթե հանկարծ հանդիպենք բժշկին, կամ կանաչի վաճառողին, կամ ծխնելույզ մաքրողին, կամ բժշկի կնոջը, կամ ծխնելույզ մաքրողի կնոջը, կամ էլ որևէ ուրիշ մեկին, բարի եղիր, խնդրում եմ, հանիր իմ գլխարկներից մեկը:

— Ի՞նչ կա որ... կարելի է,— համաձայնեց Մուրմին և ցատկեց նստեց միստր Կեպիի ուսին:

Այդ պահին նրանց դիմաց ելավ բժշկի կինը, միսիս Սմաքը:

— Բարի լույս, միսիս Սմաք,— ասաց միստր Կեպին, մի ձեռքով հանելով մի գլխարկը, մյուսով՝ երկրորդը, իսկ Մուրմին հանեց երրորդը:

— Բարի լույս, միստր Կեպի,— պատասխանեց միսիս Սմաքը և մտածեց. «Ի՞նչ քաղաքավարի մարդ է»: Իսկ միստր Կեպին ասաց Մուրմիին.

Դու լավագույն կատուն ես.

Սեղմում եմ քո թաթը,

Քանի որ

Իմ գլխից

Հանեցիր գլխարկս:

ԿԱՐՄՐՈՒԿՈՎ ՀԻՎԱՆԴԱՅԱԾ ԷՐՆԻ ԹՈՒԹԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Միստր Հյուսը հյուան էր, որն իր Գրիմբը կատվի ու երկնագույն թութակ էրնիի հետ ապրում էր փոքրիկ տնակում: Ցերեկը, երբ միստր Հյուսը գնում էր աշխատանքի, Գրիմբը ննչում էր խոհանոցի աթոռին, իսկ էրնին թռչկոտում էր վանդակում դրված ձողի վրա, նայում էր հայելուն ու կոցահարում էր հատիկները:

Մերթ ընդ մերթ Գրիմբը արթնանում էր, ձգվում, աչքի ծայրով նայում, թե ինչպես է էրնին թռչկոտում ձողի վրա ու դարձյալ ջնում:

Ու մի անգամ էլ, երբ Գրիմբը արթնացավ ու նայեց վանդակին, ձողի վրա էրնիին շտեսավ: Թութակը անշարժ նստել էր վանդակի անկյունում: Նրա մարմինը ծածկվել էր կարմիր բծերով:

— Երդվում եմ իմ ձագերով ու ճանկերով,— գռչեց Գրիմբը:— էրնին կարմրուկ է հանել: Պետք է շուտափույթ հայտնել մեր տիրոջը, որպեսզի բժիշկ կանչի:

Բայց միստր Հյուսը աշխատում էր ջաղաչի մյուս ծայրում գտնվող խոշոր գործարանում, և Գրիմբը նույնիսկ ճանապարհը չգիտեր: Ի՞նչ անել: Նա նստեց ու քիչ անց որոշեց, թե ինչ անի, որովհետև շատ խելացի կատու էր: Մոտեցավ պատուհանին, ցատկեց լուսամուտագոգին, իսկ այնտեղից էլ ուղիղ դեպի մարզազետին:

Առավոտ էր, պայծառ փայլում էր արևը և ակնածաղիկները աչքերը լայն բացած, ծաղկաթմբից նայում էին աշխարհին:

Գրիմբը մոտեցավ ակնածաղիկներին ու ասաց.

— Խնդրում եմ, փակեք ձեր աչքերը, ենթադրենք, թե արդեն գիշեր է:

— Շատ լավ, Գրիմբը,— պատասխանեցին ակնածաղիկները և փակեցին իրենց ծաղկաթնթիլիկները:

Հենց որ փակեցին, մարգագետնում խավար տիրեց, ինչպես լինում է գիշերով: Բայց հարևան այգում դեռ պայծառ օր էր և ակնածաղիկները իրենց աչքերը բացած

նայում էին շուրջը: Բայց երբ նրանք տեսան, որ ցանկապատից այն կողմ գտնվող մարգագետնում մութ է, անմիջապես իրենք էլ փակեցին աչքերը և այգում էլ գիշերվա պես խավար տիրեց: Սրանց հետևելով, մյուս այգիներում էլ փակվեցին ծաղիկները, և քիչ հետո ամբողջ քաղաքում գիշեր եղավ:

Քաղաքային աշտարակի ժամացույցը, որ հենց նոր էր խփել ժամը տասնմեկը, շատ զարմացավ, տեսնելով, որ արդեն մութն ընկել է:

«Հավանաբար ետ եմ մնացել,— մտածեց նա ուսուցիչով քորեց ծոծրակը:— Մի՞թե արդեն երեկո է»:

Եվ սկսեց արագ-արագ տրկտրկալ. նա իր ամբողջ կյանքում երբեք այդպես արագ չէր տրկտրկացել: Ու քիչ հետո խփեց երեկոյան ժամը վեցը:

Երբ այն գործարանի տնօրենը, որտեղ աշխատում էր միստր Հյուսը, լսեց, որ քաղաքային աշտարակի ժամացույցը խփեց վեց անգամ, պատուհանից նայեց դուրս, տեսավ, որ մութն ընկել է ու վճռեց, որ բանվորներին տուն արձակելու ժամանակն է արդեն:

Հենց որ միստր Հյուսը տուն վերադարձավ, անմիջապես տեսավ, որ էրնիի մարմինը դուրս է տվել ու շտապեց բժշկի ետևից: Իմանալով, որ էրնիի մարմինը ծածկված է կարմիր բծերով, բժիշկը առանց ժամանակ կորցնելու եկավ հիվանդի մոտ:

— Ահա թե ինչ...— ծոր տվեց բժիշկը:— Իմ կարծիքով, սա, իսկապես, կարմրուկ է: Բայց թեթև տեսակը: Սիրելիս, հապա ասա. «Իննսունինը»:

— Իննսունինը,— ասաց միստր Հյուսը:

— Միստր Հյուս, ես դա ձեզ չխնդրեցի,— ասաց բժիշկը:— Ուզում եմ, որ էրնին ասի՝ «Իննսունինը», որպեսզի նրա լնդերը բացվեն:

— Իննսունինը,— ասաց էրնին:

— Այո, այո... կասկած չիմեի չի կարող, որ կարմրուկ է,— ասաց բժիշկը:— Բայց ոչինչ, շուտով կապաքինվի:

Բժիշկը էրնիին դեղ թողեց ու խոստացավ, որ հաջորդ օրը դարձյալ կգա:

— Իսկ առայժմ,— ասաց նա,— թերևս, Գրիմբլը կխնամի՞ նրան:

— Իհարկե, կխնամի,— ասաց միստր Հյուսը:— Գրիմբլը շատ խելացի կատու է:

Մեկ շաբաթ անց էրնիին ապաքինվեց ու դարձյալ սկսեց ամբողջ օրը ցատկոտել ձողի վրա, իսկ Գրիմբլը խոհանոցում քնած, սպասում էր, թե երբ աշխատանքից կվերադառնա միստր Հյուսը:

ՄԵԾ ԱԼԻՔՆ ՈՒ

ՓՈՔՐ ԱԼԻՔԸ

Մովում երկու ալիք էին ապրում, մեկը՝ մեծ, մյուսը՝ փոքր: Մեծ ալիքի անունը հենց այդպես էր՝ Մեծ, իսկ փոքրինը՝ Փոքր:

Նրանք շատ համերաշխ էին ու միշտ միասին էին լողում: Փոքր ալիքը բոլորի նկատմամբ էլ բարեհամբույր էր. խաղում էր ձկներին հետ, քամու հետ ու նաև ուրիշ ալիքների հետ: Իսկ Մեծ ալիքը շատ կատաղի էր, ճանապարհին հանդիպած ամեն բան ջախջախում էր ու խորտակում:

Նա հատկապես սիրում էր հարձակվել նավերի վրա: Բարձրանում էր կայմերից էլ վեր, իսկ հետո գահաձիժում էր տախտակամածի վրա ու ջրով ողողում ամեն բան:

Հետո սիրում էր թափուվ սլանալ առաջ ու գրոհել ժայռերի վրա, ասես ուզում էր շրջել նրա:նց, ջրի տակ առնել, սչնչացնել:

Եվ միայն Փոքր ալիքի նկատմամբ էր միշտ բարի ու զսպում էր իր կատաղությանը նրա ներկայությամբ:

Մի անգամ Մեծ ալիքն ու Փոքր ալիքը խաղում էին ծովափի մոտերքում, և Փոքր ալիքը ավազուտ լողափին տեսավ պազպաղակը ձեռքին մի տղայի:

— Իս էլ եմ պաղպաղակ ուզում,— ասաց նա:

— Հիմա կբերեմ,— ասաց Մեծ ալիքը:

Նա սրբնթաց նետվեց տղայի վրա, ձեռքից խլեց պաղպաղակը և տվեց Փոքր ալիքին: Փոքր ալիքը տեղնուտեղը լիզելով վերջացրեց պաղպաղակը, որը շատ համով էր: Դա ելակի պաղպաղակ էր:

Պաղպաղակը վերջացնելուց հետո Փոքր ալիքը հարցրեց.

— Իսկ հիմա ի՞նչ ենք անելու:

— Ի՞նչ... Հապա՛ տես,— ասաց Մեծը:— Տեսնո՞ւմ ես այն քարաժայռերը: Հիմա նրանք կիմանան, թե ինչ բան է իսկական հարվածը: Ես նրանց ցույց կտամ: Տե՛ս:

Եվ Մեծ ալիքը բարձրացավ, փքվեց, դարձավ քարաժայռերից երեք անգամ ավելի մեծ, իսկ հետո՝ թափ առնելով փլվեց նրանց վրա: Թե կարող ես՝ դիմացիր: Եվ քարաժայռերը մի քիչ վախեցան ու ավելի սեղմվեցին իրար:

Բայց Մեծ ալիքը չափազանց շատ վեր բարձրացավ ու մեծ թափով գահավիժեց, և այդ պատճառով էլ ժայռերի վրա փլվելու փոխարեն, թռավ անցավ նրանց վրայով ու ընկավ նեղլիկ ձեղքի մեջ, որը գտնվում էր ժայռերից այն կողմ: Ու այլևս չկարողացավ ծով վերադառնալ: Նա բանտարկված էր: Ուտի նետվում էր այս ու այն կողմ, փորձում էր ազատվել, բայց իզուր: Նա գերի էր ընկել:

— Օգնեցե՛ք,— գոչեց նա:— Օգնեցե՛ք:

Այդ պահին ժայռերի վրայով թռչում էր Միրանդա բաղր: Նա նստեց քարաբեկորին ու հարցրեց.

— Ի՞նչ է պատահել:

— Չե՞ս տեսնում, դուրս գալ չեմ կարողանում,— ասաց Մեծ ալիքը:— Ես գերի եմ ընկել: Օգնի՛ր ինձ, խնդրո՞ւմ եմ:

— Ոչ: Ես չեմ ուզում քեզ օգնել,— ասաց Միրանդան:— Դու բուլոբի վրա հարձակվում ես, նավեր ես խորտակում և նույնիսկ ուզում ես քարաժայռեր ոչնչացնել: Ես քիչ առաջ տեսա, թե դու ինչպես տղայի ձեռքից խլեցիր պաղպաղակը:

Եվ այդ ժամանակ էլ Միրանդան լսեց, թե ինչպես

է մեկը լալիս ժայռերի մյուս կողմում: Նայեց ծովին ու տեսաւ Փոքր ալիքին:

— Ինչո՞ւ ես լալիս,— քնքշորեն հարցրեց Միրանդան:

— Ուզում եմ Մեծ ալիքի մոտ գնալ,— ասաց Փոքրը:— Նա գերի է ընկել ժայռերից այն կողմ, իսկ ապառաժների վրայով մագլցել չեմ կարող:— Եվ Փոքրը դարձյալ լաց եղավ:

— Մեծ ալիքին ես չեմ օգնի,— ասաց Միրոնդան:— Նա արժանի չէ, որ իրեն օգնեն: Եվ բնավ էլ անհրաժեշտ չէ, որ ծով վերադառնա: Բայց քեզ կօգնեմ, եթե դու համաձայն ես ժայռերի վրա բարձրանալ:

— Համաձայն եմ,— ասաց Փոքր ալիքը:

— Դու լա՞վ ես մտածել,— հարցրեց Միրանդան:

— Այո,— պատասխանեց Փոքր ալիքը:

— Ուրեմն, հետևիր ինձ:

Եվ նա Փոքր ալիքին ցույց տվեց, թե որտեղից է ավելի հարմար դուրս գալ ավազուտ ափ: Հետո նա թաթով ջրանցք փորեց և Փոքր ալիքին առաջարկեց այդ ջրանցքով առաջ լողալ ու շրջանցել ժայռերը: Փոքր ալիքը այդպես էլ արեց ու շուտով հայտնվեց նեղլիկ ճեղքի մոտ:

Բարեկամներն այդ հանդիպումից այնքան ուրախացան, որ նույնիսկ համբուրվեցին:

— Ի՞նչ ուրախ եմ քեզ հանդիպելուս համար,— ասաց Մեծ ալիքը:

— Ես էլ եմ ուրախ,— ասաց Փոքր ալիքը:

— Գիտես ինչ, եկ միասին մի ալիք դառնանք ու այլևս չբաժանվենք,— առաջարկեց Մեծ ալիքը:

— Ե՛կ,— համաձայնեց Փոքր ալիքը և ուրախությունից նույնիսկ ճողփաց:

Ու երկու ալիքները իրար միացան:

Այսպես ծնվեց այն լեռնային լիճը, որը հայտնի է իր ափերին ծաղկող հողմածաղիկներով:

ՏԱՊԱԿԱԾ ԿԱՐՏՈՅԻԼՈՎ ՁՈՒԿԸ

Ջրագռավ Դենիսը ապրում էր Հոլուեյ ծովախորշի խարսխալողանի վրա: Խարսխալողանի անունը Մարգարեթ էր:

Գիշերները Դենն ապրում էր խարսխալողանի վրա, իսկ ցերեկները նստում էր նրա եզրին ու, վիզը ձգելով, ծովի բաց-կանաչ ջրերում հայացքով ձուկ էր որոնում:

Որսը նկատելով, Դենը խորասուզվում էր, հետո ձուկը կտուցով բռնած, դուրս էր լողում: Նա սիրում էր ձուկը վեր նետել, կտուցը լայն բացել, իսկ հետո օդում բռնել ու մի ակնթարթում կուլ տալ:

Դենը ձուկ շատ էր սիրում: Նա ձուկ էր ուտում թե՛ նախաճաշին, թե՛ ճաշին և թե՛ ընթրիքին: Ու երբեք չէր ձանձրանում:

Մի անգամ ավազուտ ափի վրայով թռչում էր էլիս կաքավիկը և քամին նրան դեպի բաց ծով քշեց: Այդ օրը նա թռել էր տատիկի մոտ հյուր և հիմա վերադառնում էր տուն, դեպի իր հարազատ ճահճուտը:

էլիսը շատ էր հոգնել և հանկարծ ծովում նկատեց խարսխալողանն ու նրա վրա նստած Դենիսին: Դենը շատ ուրախացավ էլիսին տեսնելով:

— Մի՛ գնա, միասին կրնձրենք,— առաջարկեց Դենը:— Այսօր մեր ընթրիքը կլինի ձուկ:

— Ձո՞ւկ,— զարմացավ էլիսը:— Կյանքումս երբեք ձուկ չեմ կերել: Համե՞ղ է:

— Շատ համեղ է,— բացականչեց Դենիսը:— Աշխարհում ձկնից բացի ուրիշ համեղ բան չկա:

Եվ այս ասելով, նա սուզվեց ծովն ու քիչ անց դուրս լողաց արծաթի պես փայլփլուն ձուկը բերանին: Նա ձուկը տվեց էլիսին:

էլիսը ուշադիր գննեց ձուկն ու ասաց.

— Իսկ ինչպե՞ս են ուտում:

— Այսպես,— ասաց Դենը և ձուկը նետեց դեպի

վեր, հետո օդում բռնելով կուլ տվեց:— Մի բոպե սպասիր, հիմա մի հատ էլ կբռնեմ:

Նա նորից սուզվեց ու նորից դուրս լողաց ձուկը կտուցին, միայն թե այս անգամ ձուկը փոքրիկ էր:

— Փորձիր այս մեկը, — ասաց նա:

Էլիսը ձուկը վեր նետեց, հնարավորին չափ լայն բացեց իր պատիկ կտուցը ու տեղնուտեղը կուլ տվեց ձկնիկին:

«Ի՞նչ անհամ է, ի՞նչ զզվելի է», — մտածեց նա:

— Հը՞, համե՞ղ էր, — հարցրեց Դենը:

— Այո, շնորհակալություն, — պատասխանեց էլիսը: Նա շատ քաղաքավարի կաքավ էր:— Շատ համեղ էր:

— Որ սյղպես է, հիմա մի հատ էլ կբերեմ, — ասաց Դենիսը:

— Ոչ, ոչ... Պետք չէ, — ասաց էլիսը:— Ես երկար մնալ չեմ կարող: Շատ շնորհակալություն: Ցտեսություն: Եվ թոավ գնաց:

Տուն վերադառնալով, նա մտավ թփուտների մեջ ու անուշ քնեց ամբողջ գիշեր: Իսկ առավոտյան արևը պայծառ փայլեց երկնակամարում, և էլիսը հանկարծ հիշեց Դենին: «Ինչ խելացի ու բարի է նա, — մտածեց էլիսը:— Ես նրան շաբաթ օրը ընթրիքի կհրավիրեմ»:

Նա Դենիսին մի նամակ գրեց, թե հրավիրում է ընթրիքի ու մոտակա քաղաքում գցեց փոստարկղը:

Դենիս ջրագռավին

Խարսխալողան Մարգարեթ

Հոլուեյ ծովախորշ

Նամակն ստանալով, Դենը շատ ուրախացավ և անմիջապես պատասխանեց, որ ընդունում է հրավերը: Ծրարի վրա նա գրեց.

Էլիս կաքավին

Աշակողմյան շորբորդ մարգագետին

Գոլֆի հրապարակի մոտակա ճահիճ

Հոլուեյ

Շաբաթ օրը էլիսը սովորականից վաղ արթնացավ և ամեն ինչ պատրաստեց Դենին հյուրընկալելու համար: Նա խելացի կաքավ էր, ու գիտեր, որ ջրագուպները տարբերվում են ցամաքային թռչուններից և հատապտուղներ ու հատիկներ շեն սիրում: Իսկ թե ինչ են սիրում, նա արդեն գիտեր. ուստի թռավ քաղաք ու վերադարձավ, բերելով մի կողով ձուկ ու մի տոպրակ տապակած կարտոֆիլ:

Շուտով մարգագետին եկավ Դենը: Սեղանն արդեն պատրաստ էր: Սկսվեց խնջույքը: Դենն առաջին անգամ էր ուտում տապակած կարտոֆիլ:

— Խըրստ-խըրստ-խըրստ,— ծամում էր նա:— Տապակած կարտոֆիլով ձուկն ավելի համեղ է, քան միայն ձուկը առանց տապակած կարտոֆիլի: Կարելի՞ է, որ մյուս շաբաթ էլ հյուր գամ քեզ:

— Իհարկե, կարող ես ամեն շաբաթ էլ գալ,— ասաց էլիսը:

Եվ Դենը ամեն շաբաթ գալիս էր հյուր, և ամեն անգամ էլիսը նրան հյուրասիրում էր տապակած կարտոֆիլով ձուկ:

ՓՈՔՐԻԿ ԱՎՏՈՔՈՒՍԻ ՄԱՍԻՆ, ՈՐԸ ՎԱՆԵՆՈՒՄ ԷՐ ՄՈՒԹԻՑ

Ապրում էր, շէր ապրում, աշխարհում մի փոքրիկ ավտոբուս էր ապրում: Նա վառ կարմիր գույն ուներ և իր հայրիկի ու մայրիկի հետ բնակվում էր գարածում: Ամեն առավոտ նրանք երեքով լվացվում էին, նախաճաշում էին բենզինով, մեքենայի յուղով, վրան էլ ջուր էին խմում, իսկ հետո ուղևորներ էին տանում գյուղից դեպի ծովափնյա քաղաքը:

Գյուղից քաղաք, քաղաքից գյուղ: Գյուղից քաղաք, քաղաքից գյուղ:

Փոքրիկ ավտոբուսը հաճախ էր այդ ճանապարհն անցել օրը ցերեկով, բայց ուշ գիշերներին դեռևս առիթ չէր եղել մեկնելու: Բացի այդ, նա շատ էր վախենում Մութից: Եվ մայրիկը նրան ասաց.

— Հապա լսիր, մի պատմութիւն պատմեմ: Վաղուց, շատ վաղուց, Մուկը վախենում էր ավտոբուսաներից: Եվ նրա մայրը, որն ավելի գեղեցիկ էր, քան սպիտակ շուշանը, մի անգամ այսպես ասաց. «Զպետք է վախենալ: Եթէ դու երեկոյան վախենաս դուրս գալ աշխարհը խավարով ծածկելու համար, մարդիկ երբեք չեն իմանա, որ քնելու ժամանակն է: Եվ աստղերն էլ չեն իմանա, թե երբ պետք է փայլեն երկնքում: Համարձակ եղիր»:

Եվ Մուկը, որ ամբողջ օրը թաքնվում էր արևի ետևում, սկսեց զգուշորեն իջնել տների ու փողոցների վրա: Քաղաքում ետ ու առաջ էին սլանում ավտոբուսները: Մուկը սիրտ արեց ու մի քիչ էլ ցած իջավ: Փողոցներում արդեն վառվեցին լապտերները, ավտոբուսների վարորդներն էլ վառեցին իրենց մեքենաների լույսերը:

Վերջապես, Մուկը փովեց քաղաքով մեկ, բայց դեռ

չէր հասցրել ուշքի գալ, երբ ընթացքի ժամանակ շաշի-
լով, նրա միջով սլացաւ ավտորուր: Ինչ անսպասելի
բան... Բայց Մութի համար հաճելի էր: Թերևս մի քիչ
խուտուտ էր զգում, բայց հաճելի էր:

Հետո Մութի միջով սլացան ևս մի քանի ավտորու-
ներ: Նրանց ներսում լույս կար, մարդիկ տոմսակ էին
գնում, նստում էին, ոտքի ելնում, մի խոսքով հիանալի
ժամանակ էին անցկացնում:

Ավելի ուշ, երբ լուսինը դուրս եկավ, Մութն սկսեց
պահմտոցի խաղալ տների հետ: Իսկ առավոտյան դար-
ձյալ ծագեց արևն ու Մութին տուն ուղարկեց, մայրիկի
մոտ: Բայց Մութն այլևս չէր վախնում ավտորուներից:

Երբ մայրիկ ավտորուար ավարտեց իր պատմությու-
նը, փոքրիկ ավտորուան ասաց.

— Կավ, ես էլ կգնամ:

Վարորդը եկավ, շարժիչը միացրեց, վառեց լույսե-
րը, մարդիկ էլ եկան ու նստեցին բազմոցներին, տոմսա-
վաճառը զանգը տվեց, և փոքրիկ ավտորուար, սուզվելով
մթան մեջ, գլխավոր փողոցով ուղևորվեց դեպի ծովափ-
նյա մեծ քաղաքը:

ԿԱՐՄԻՐ ԳԼԽԱՐԿԸ

Ապրում էր, չէր ապրում, աշխարհում մի Ձկնիկ էր
ապրում: Ուրիշ ձկնների հետ նա լող էր տալիս ծո-
վում և կարծում էր, թե իր ներքևում ծովը մուխ-մուխ
է: Որքան խոր, այնքան մուխ: Իսկ երբ նայում էր վեր,
տեսնում էր կապույտ երկինքը և այդ երկինքում էլ կար-
միր մի գլխարկ:

«Երանի թե այդ կարմիր գլխարկը իմը լիներ»,—
երազում էր նա:

Եվ մի անգամ նա հրաժեշտ տվեց մյուս ձկնիկնե-
րին ու լողաց դեպի վեր, վեր ու ավելի վեր, մինչև որ
հասավ ծովի մակերևույթին: Որ կողմը նայեր՝ շուրջը
միայն ծովն էր, ծովի վրա խոշոր նավեր կային, իսկ

վերևում կապույտ երկինքն էր, ճերմակ ամպերն ու կարմիր գլխարկը:

Ձկնիկն ուզում էր ավելի վեր լողալ, բայց նրա բոլոր ջանքերը իզուր էին. հո նա չէր կարող ջրից էլ դուրս գալ:

Եվ նա դիմեց Ճային, որը թռչում էր ծովի վրայով:

— Սիրելի միսիս Ճայ, խնդրում եմ, ավելի վեր բարձրացե՛ք ու բերե՛ք այն կարմիր գլխարկը: Ես շատ եմ հավանում:

Բայց Ճայը նրան աչսպես սրտասխանեց.

— Լավ կլինի, աչքիցս հեռու մնաս, աչսպես նախաճաշ կդառնաս ինձ համար:

Այս խոսքի վրա էլ Ճայը սրընթաց վար իջավ ու փորձեց Ձկնիկին բռնել իր խոշոր, սուր և դեղնավուն կտուցով: Բայց Ձկնիկը սուզվեց ծովի խորքերն ու անհետացավ:

Մյուս անգամ Ձկնիկը նավակի մեջ նստած Ձկնորսին տեսավ, որը մի երկար կարթ ուներ, իսկ կարթի ծայրին էլ, իհարկե, կեռիկ կար: Ձկնիկը գլուխը հանեց ջրից ու ասաց.

— Բարի եղեք, միստր Ձկնորս, ձեր կարթով ցած բերեք այն կարմիր գլխարկը:

— Ավելի լավ է զգույշ լինես, որ հանկարծ ինքդ շրնկնես իմ կարթին,— ասաց Ձկնորսը:

Եվ նա կարթը բարձրացրեց գլխից էլ վեր, երեք անգամ թափ առավ ու հետո նետեց որքան հնարավոր է հեռու, որպեսզի կեռիկով որսա Ձկնիկին: Բայց վրիպեց, ու Ձկնիկն էլ լողաց-փախավ:

Վերջապես, Ձկնիկը լողաց դեպի ափը և տեսավ իղին: Փիղը քթի տակ մի հրգ էր մոլորում.

Փիղը շատ է գեր ու խոշոր,
Որոճում է նա ամեն օր:
Խոտ է ուտում տխուր, տրտում.
Բայց մուրաբա շատ է սիրում:

Ձկնիկը ձայն տվեց նրան.

— Խնդրում եմ, քո այդ երկար կնճիթով ցած բեր կարմիր գլխարկը:

Փիղը կնճիթը ձգեց դեպի կարմիր գլխարկը, ձգեց, ձգեց որքան կարող էր, բայց այնպես էլ չհասավ գլխարկին:

— Չեմ կարողանում,— ասաց նա:— Ավելի լավ է, իմ կնճիթով բռնեմ քեզ ու նետեմ երկինք, և դու ինքդ ցած բեր կարմիր գլխարկը:

Եվ փիղը կնճիթով բռնեց Ձկնիկին, նետեց որքան հնարավոր է դեպի վեր, ամպերից էլ վեր, դեպի կապույտ երկինք: Ձկնիկը նայեց ու տեսավ, որ կարմիր գլխարկի փոխարեն երկնքում գտնվում է կարմիր արևը: Եվ Ձկնիկը ետ գայով, աղմուկով շրմփաց ծովի մեջ:

Ձկները շրջապատեցին նրան ու հարցուփորձ արեցին.

— Ինչո՞ւ առանց կարմիր գլխարկի վերադարձար:

— Դա բոլորովին էլ կարմիր գլխարկ չէր,— պատասխանեց Ձկնիկը:— Դա արևն է:

Բայց նրանք ծիծաղեցին ձկնիկի վրա ու ասացին.

— Դու մեղ շես խաբի: Դա կարմիր գլխարկն է:

ՌՆԳԵՂՋՅՈՒՐՆ ՈՒ ԲԱՐԻ ՓԵՐԻՆ

Շատ ու շատ տարիներ առաջ, երբ բոլոր հայրիկները դեռևս փոքրիկ տղաներ էին, աշխարհում Սեմ անունով մի ռնգեղջյուր էր ապրում:

Սեմը շափից դուրս հաստիկ էր, բայց դա նրան չէր վշտացնում: Ընդհակառակը, իրեն շափազանց երջանիկ էր զգում ու ամեն երեկո քնելուց առաջ երգում էր.

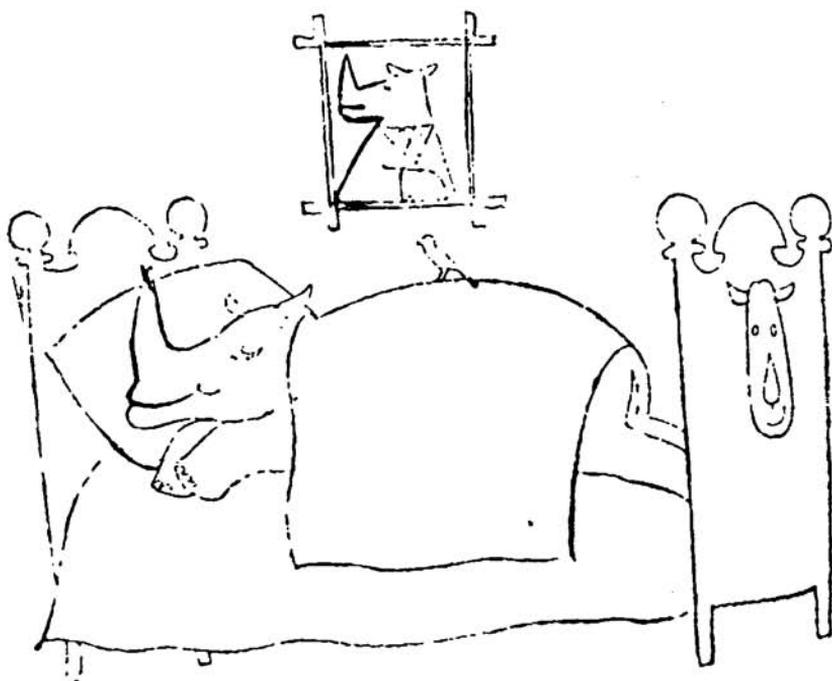
Ռընգ-ռընգ-ռընգեղջյուր,

Խժոռում ես դու ամենուր,

Չես մտածում այն մասին,

Որ վնաս է փորիկին:

Հետո ուտում էր հարլուր հատ շոկոլադով թխվածք, վրան մի բաժակ էլ կաթ էր խմում ու քնում:

Բայց գիշերները երազ էր տեսնում և ամեն անգամ միևնույն երազը: Նա երազում տեսնում էր, որ մեկն իրեն խուտուտ է տալիս: Սկզբում թեթևակի, հետո ավելի ուժեղ, և վերջում այնպես, որ խեղճը չէր դիմանում: Դրա հետևանքով Սեմն անհանգիստ գալարվում էր քնի մեջ ու ամեն գիշեր ցած ընկնում մահճակալից:

Եվ քանի որ նա շատ մեծ էր ու հաստլիկ, ուստի անկողնից ընկնում էր մեծ աղմուկով՝ թըրըմփ: Բուրդ հարևանները դժգոհում էին ու գանգատվում, թե նա շատ աղմկարար ու անհանգիստ ռեգեղջյուր է:

Խեղճ Սեմը շփտեր, թե ինչ անի: Ու մի անգամ նա գնաց ծեր կաղնու փշակում ապրող իմաստուն բուրձ մտ՝ խորհուրդ հարցնելու: Բուրձ անունը Զուղի էր. նա կարողանում էր կարգալ, գրել ու հաշվել, իսկ ուրբաթ օրերն էլ մաքրում էր ճանկերը:

Սեմը Զուղիին պատմեց, որ ամեն զիշեր ընկնելով մահճակալից, արթնացնում է իր հարևաններին, և նրանք էլ բողոքում են. իսկ թե ինչ պետք է անել քնի մեջ շգալարվելու համար՝ չզիտե: Միգուցե Զուղին խորհուրդ կտա:

— Գիտեմ, գիտեմ, — ասաց Զուղին, — բարի փերիին խնդրիր, նա քեզ կօգնի:

— Փերիին... Լավ, կխնդրեմ, — համաձայնեց Սեմը: Եվ յուրովի ասաց՝ «փերի», «փերի», հետո մի անգամ էլ՝ «փերի»: Հենց որ նա երրորդ անգամ էլ «փերի» ասաց, խոտերը շրշացին ու հայտնվեց հրանունկի պես անուշիկ փերին: Նրա աչ ձեռքին արծաթյա մի ձողիկ կար:

Մինչև Սեմը պատմում էր իր ձախորդության մասին, փերին շոյում էր նրա քիթը: Սեմը ամեն ինչ պատմեց նրան. ինչպես է պառկում անկողնում, ինչպես է հարյուր հատ շոկոլադով թխվածք ուտում, և վրան էլ մի բաժակ կաթ խմում ու քնում: Եվ ինչպես է երազում տեսնում, թև մեկը խուտուտ է տալիս, որի հետևանքով քնի մեջ դալարվում է, ընկնում մահճակալից, և հարևաններն էլ բողոքում են:

— Ա՛հ, ինչ հիմար ոնգեղջյուր ես, — ասաց փերին: — Այդ ո՞վ է անկողնում շոկոլադով թխվածք ուտում: Իսկ փշրանքների մասին մոռացե՞լ ես: Իհարկե, խուտուտ կտան: Եվ զարմանալի չէ, որ ընկնում ես մահճակալից:

— Բայց ի՞նչ անեմ, — հարցրեց Սեմը: — Եթե հրաժարվեմ կուշտ ընթրիքից՝ կնիհարեմ:

— Ես կօգնեմ քեզ, — ասաց փերին: — Փակիր աչքերդ ու մի նայիր:

Սեմը աչքերը փակեց, իսկ փերին Զուղիի վրա թափահարեց արծաթե ձողիկն ու նրան դեղձանիկ դարձրեց:

— Այդ ի՞նչ արեցիր, — զարմացավ Զուղին:

— Մի զայրացիր, — ասաց փերին, — դու հիմա կկարողանաս կոտահարել շոկոլադի փշրանքները:

— Այդ ուրիշ խնդիր է,— համաձայնեց Ջուդին։—
Եթե շատ եք ուզում, դեղձանիկ կլինեմ։
Նա ուղղեց իր դեղին փետուրները ու երգեց.

Մոծակներ ու մժղուկներ,
Մոծակներ ու մժղուկներ,
Փիղը թիվածք է սիրում,
Դեղձանիկը՝ փշրանքներ։

Սեմը աչքերը բացեց։

— Կեր իմ փշրանքները, թող անուշ լինի,— ուրա-
խացավ նա։— Այո... Հենց այդ փշրանքներն էլ խան-
գարում էին, որ քնեմ։ Շնորհակալություն, բարի փերի,
շատ շնորհակալություն։ Հիմա արդեն խուտուտ չեմ գա,
չեմ գալարվի քնած ժամանակ ու մահճակալից էլ չեմ
ընկնի։ Հու-ռա...

— Ցտեսություն,— ասաց բարի փերին։

Նա համբուրեց Ջուդին ու Սեմին, հետո թափահա-
րելով ձողիկը, անհետացավ։

Իսկ Ջուդին ու Սեմը տուն վերադարձան։ Այդ օրից
բոլոր ձախորդությունները վերացան։ Սեմն այլևս ոչ մի
երազ չէր տեսնում, քնի մեջ այլևս չէր գալարվում ու
մահճակալից էր չէր ընկնում։ Բոլոր հարևանները նրան
հիմա համարում էին հիանալի ռեգեդջյուր և ասում էին,
որ նրա բախտը բանել է, որովհետև հավատարիմ բարե-
կամ ունի, որը կտցում է բոլոր փշրանքները։

Երբեմն, վաղ առավոտյան, Սեմը գնում էր գետափ
ու այսպիսի երգ երգում.

Մոծակներ ու մժղուկներ,
Մոծակներ ու մժղուկներ,
Մեր դեղձանիկ Ջուդին
Շատ է սիրում փշրանքներ,
Ու ես էլ հիմա,—
Հու-ռա... Հու-ռա,—
Ձեմ գալարվում էլ անհույս

Ու քնում եմ մինչև լույսի
Կեցցե, կեցցե Զուղին,
Եվ թող կեցցեմ ես:

ՉՉՉՉՉՉ

Ապրում էր, շէր ապրում, աշխարհում մի հսկա կետ
էր ապրում. անունն էլ՝ Նիքի: Նա այնքան մեծ էր, այն-
քան մեծ, որ քթի ծայրից մինչև պոչի ծայրը ձեռք-ձեռքի
տված կարող էին կանգնել երեսուներեք տղաներ ու աղ-
ջիկներ:

Ի՞նչ եք կարծում, ամենից շատ ի՞նչ էր սիրում Նի-
քին: Իհարկե, մեղր:

Նիքին մի ընկերուհի ուներ, որի անունը Ջզզզզզ
էր: Այդ Ջզզզզզը սովորական մի ճանճ էր ու ապրում
էր խոհանոցում, մայրիկի մոտ:

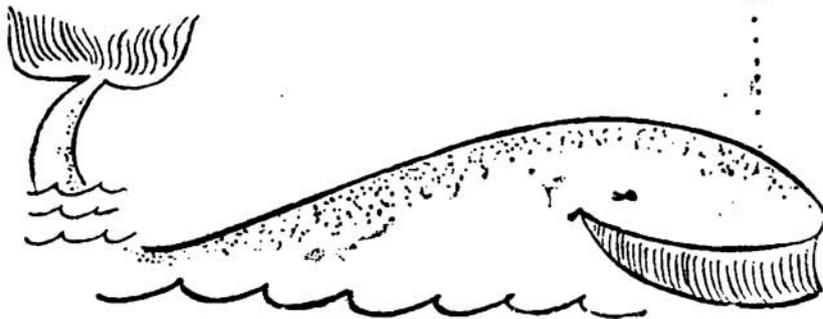
Մի անգամ Ջզզզզզը զբոսանքի դուրս եկավ առաս-
տաղի վրա և հանկարծ խոհանոցային սեղանի վրա նկա-
մայրիկի թողած երկտողը.

Ի՜նչ մղստ սժ տո
Վլղիեեե
եեեեեեչ

Ջզզզզզը առաստաղից ցած թռավ, նստեց խոհա-
նոցային սեղանի վրա ու կարդաց երկտողը.

Ջզզզզզ
զզզվիի.
սա քո տունը չէ:

«Չէի ասի, թե սիրալիր հյուրընկալություն է,—
մտածեց Ջզզզզզը:— Ի՞նչ արած, կթռչեմ Նիքիի մոտ:
Համենայն դեպս, նա հարգում է ինձ»:

Զգզգզզզը հրածեշտ տվեց Մուրմի փիսիկին ու դուրս
թռավ պատուհանից: Այգում նա տեսավ մեղուներին:
« Երանի մեղու լինեի,— մտածեց նա,— մեղր կհա-
վաքեի»...

Բայց նա բնավ էլ մեղու չէր և մեղր հավաքել չգի-
տեր: Նա շատ էր ուզում Նիքիին մեղրով հյուրասիրել:
Նստեց վարդի թփին ու սկսեց մտորել, թե ինչպես մի
ելք գտնի: Քիչ անց նրա կողքին նստեց վաղեմի բնկե-
րուհի մեղուն, որի անունը ժժժժժ էր:

— Ինչի՞ մասին ես մտածում, Զգզգզզզը,— հարց-
րեց մեղուն:

— Ես ուզզզզում եմ քիչ մեղր ճարել,— ասաց
Զգզգզզզը,— իմ բարեկամ Նիքիի համար: Ես հիմա նրա
մոտ եմ ապրելու և շատ կուզզզենայի անպայման մեղր
նվիրել: Բայց որտեղի՞ց մեղր ճարեմ՝ չգիտեմ:

— Դրանից հետո բան չկա,— ասաց ժժժժժժը և
ինչ-որ բան շնչաց նրա ականջին:

Զգզգզզզը շատ գոհ մնաց և շտապեց թռչել դեպի
ծով, որտեղ ապրում էր Նիքին:

Նա տեղ հասավ այն ժամանակ, երբ Նիքին ճաշից
հետո ննջում էր:

Զգզգզզզը իջավ կետի մեջքին՝ դռույշ, շատ դգույշ,
ոտքերի ծայրերի վրա, որպեսզի հանկարծ չարթնացնի
նրան: Հետո կողքու գրեց սափորը, վերցրեց կափարիչն
ու սպասեց:

Շուտով հեռուներից նրան հասավ մի ժժժժժժոց:
«ժժժժժժ»-ը զնալով սաստկացավ, սաստկացավ ու
սաստկացավ և, վերջապես, երևաց մեղուն:

Մեղուն թռավ մոտեցավ սափորին և մի կաթիլ
մեղր կաթեցրեց: Նրա ետևից ուրիշ մեղուներ էլ եկան, և
ամեն մեկը մի կաթիլ մեղր կաթեցրեց: Մեղուների մի
վիթխարի բանակ եկավ, և շուտով սափորը բերնբերան
լցվեց մեղրով: Հետո մեղուները հրածեշտ տվեցին
Զգզգզզզին և տուն վերադարձան:

Մինչ այդ Նիքին էլ արթնացավ: Տեսնելով մեղրով
լի սափորը, որը Զգզգզզզի բերած նվերն էր, նա բերանը

լայն բացեց, և Զգզգզզզը ամբողջ մեղորը լցրեց նրա բերանը:

— Ինչ համե՛ղ է,— ասաց Նիքին և ամուր-ամուր համբուրեց Զգզգզզզին: Հետո էլ հաճույքով հորանջեց:— Ո՛ւր կորար, Զգզգզզզ,— հարցրեց նա:— Երևի թռավ գնաց: Ի՛նչ արած, կարելի է մի ժամ էլ քնել:

Իսկ Զգզգզզզը ոչ մի տեղ էլ չէր թռել գնացել: Նա պարզապես կպել էր մեղրին: Երկար տանջվելուց հետո միայն կարողացավ մեղրից պոկել նախ մի ոտքը, ապա՝ մյուսը, հետո մնացյալ բոլոր ոտքերը: Վերջապես նա ազատվեց ու որոշեց զբոսնել կետի մեջքին: Նիքին այնքան խոշոր էր, որ Զգզգզզզը նրա քթի ծայրից մինչև պոչի ծայրը գնաց մեկ ժամվա ընթացքում:

Երբ Զգզգզզզը վերադարձավ զբոսանքից, Նիքին արդեն վերջնականապես արթնացել էր, և նրանք սկսեցին խաղալ Զգզգզզզի սիրելի խաղը:

Զգզգզզզը նստում էր կետի քթին, Նիքին բաց էր թողնում շատրվանը և Զգզգզզզը ջրացայտերի հետ նետվում էր դեպի վեր:

Իսկ հանդիպող նավերի նավապետերը հեռադիտակով նրանց էին նայում ու ասում.

— Այդ ճանճը ինչ լավ է զվարճանում:

ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՈՒՆ ԵՎ ԱՐԵՎԸ

Լինում է, շի լինում, տանիքին ապրող մի աքլոր է լինում: Անունն էլ՝ Կուկուլիկու: Նա պատրաստված էր պղնձից ու միայն մի ոտքն էր, որ երկաթյա էր: Կուկուլիկուն նստած էր եկեղեցու բարձր ձողասայրին, իսկ եկեղեցին էլ գտնվում էր բլրի գագաթին:

Հենց այդ բլրի ետևից էլ ամեն առավոտ ծագում էր Արևը: Եվ թվում էր, որ Արևը եկեղեցու ձողասայրին շատ մոտիկ է, այնքան մոտիկ, որ եթե ուզենար՝ Կուկուլիկուն իր սղնձե թևով կարող էր հասնել նրան:

Առավոտները Արևը միշտ էլ քաղցած էր լինում: Նրա սիրելի նախաճաշը հացի կարմրացրած մի շերտն էր, կամ ինչպես անգլիացիներն են ասում՝ թոստը:

Մի անգամ արևն իր համար նախաճաշ էր պատրաստում և հանկարծ զգաց, որ իրեն խուտուտ են տալիս: Նայեց վար: Սակայն տանիքին ապրող աքլորից ու եկեղեցու ձողասայրից բացի ոչինչ չնկատեց:

Արևը ուսերը վեր քաշեց, մի անգամ էլ նայեց շուրջը և որոշեց ուտել կարմրած հացը, բայց պարզվեց, որ այն լրիվ այրվել է ու միայն մոխիրն է մնացել:

Արևի տրամադրությունը ընկավ: Նա թաքնվեց ամպի ետևն ու ամբողջ օրը դուրս չեկավ:

Հաջորդ օրն առավոտյան՝ դարձյալ, հենց որ Արևն սկսեց նախաճաշի համար հաց կարմրացնել, հանկարծ զգաց, որ իրեն խուտուտ են տալիս: Նա վար նայեց, վեր քաշեց ուսերը, իսկ երբ մոտեցավ հացին, պարզվեց, որ այն արդեն այրվել է:

Արևը շատ բարկացավ: Նա նետեց այրված թոստը ու ամպին էլ ստիպեց, որ անձրև տեղա: Սկսվեց իսկական մի հեղեղ, կայծակն ու որոտն էլ հետը: Ի՛նչ ամպրոպ էր...

Հաջորդ օրը Արևը շատ վաղ ոտքի ելավ ու նորից ուզեց նախաճաշ պատրաստել: Բայց երբ թոստը գրեթե պատրաստ էր, Արևն զգաց, որ իրեն դարձյալ խուտուտ են տալիս: Այս անգամ Արևը հայացքը չկտրեց թոստից և ուսերն էլ վեր քաշեց, առանց վար նայելու: Ճիշտ է, դրանից օգուտ չկար, որովհետև սոսկալի խուտուտ էր զգում, ուստի Արևը ակամա նայեց ներքև: Եվ այդքանն էլ բավական էր, որ նախաճաշը նորից այրվի: Արևը մի ակնթարթ միայն շրջվեց, և թոստի փոխարեն մնաց մոխիրը:

Արևը ոչինչ չասաց: Նա մատները խաչաձևեց ու հաշվեց մինչև տասը: Հետո մի անգամ էլ հաշվեց մինչև տասը, ու զգաց, որ բարկությունն անցնում է:

Հաջորդ օրը առավոտյան, երբ նախաճաշի ժամանակը եկավ, Արևը առանց հացի շերտը ամրացնելու,

պատառաքաղը դրեց կրակին ու սպասեց: Չանցած մի րոպե, նա նորից զգաց, որ իրեն խուտուտ են տալիս:

Արևը անվրդով մի կողմ դրեց պատառաքաղն ու նայեց, թե ով է իրեն խուտուտ տվողը: Բայց դարձյալ ոչ ոքի շտեմսավ, բացի Կուկուլիկուից ու եկեղեցու ձողասայրից: Նա ուշադիր նայեց, հետո նայեց ավելի ուշադիր ու վերջապես հասկացավ, որ այդ Կուկուլիկուն է խուտուտ տալիս իր պղնձյա թևով:

— Օհո՛, — զարմացավ Արևը: — Մի՞թե դու ես ինձ խուտուտ տալիս: Գիտե՞ս, որ քո պատճառով երեք օր իրար վրա իմ թոստերը այրվեցին: Ա՛յ թե չարածճին ես, Կուկուլիկու:

— Ներիր, խնդրում եմ, — ասաց Կուկուլիկուն: — Ես չէի ուզում, որ քո թոստերը այրվեն: Խուտուտ էլ տալիս, որպեսզի ծիծաղեցնեմ:

— Այլևս այդպիսի բան չանես, — ասաց Արևը:

— Չեմ անի, ազնիվ խոսք, — խոստացավ Կուկուլիկուն:

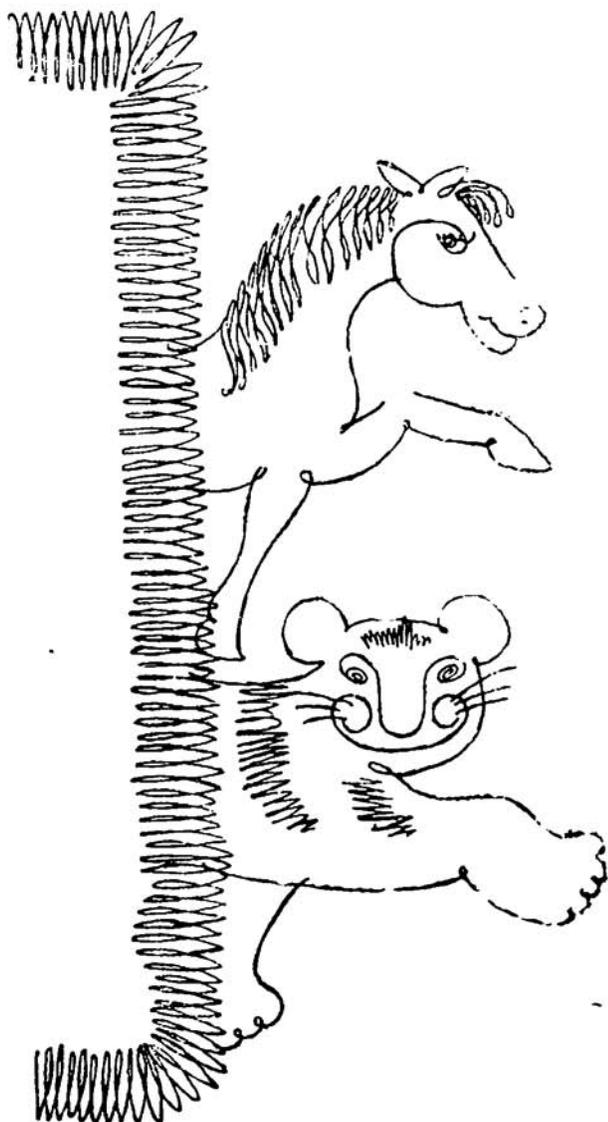
Հաջորդ օրն առավոտյան Արևը ծագեց ու, ինչպես միշտ, սկսեց նախաճաշ պատրաստել: Այս անգամ նրան ոչ ոք խուտուտ չտվեց և թոստն էլ, իհարկե, չայրվեց: Արևը մի շերտ հաց էլ կարմրացրեց, վրան կարագ քսեց ու տվեց տանիքի աքլորին:

— Ի՛նչ համեղ է, — ասաց Կուկուլիկուն: — Շնորհակալություն, Արև: — Եվ նա երեք անգամ պտտվեց մի ոտքի վրա: — Կուկուլիկու, — կանչեց նա: — Կուկուլիկու... Կուկուլի... Կուկու... Կու... Հըխկ... Հըխկ... — Նա սկսեց հազալ, որովհետև կոկորդին փչրանք մնաց:

— Ա՛յ թե հիմարն ես, Կուկուլիկու, — ասաց Արևն ու թփթփացրեց նրա մեջքին: — Ի՛նչ հիմարն ես: — Եվ Արևը ծիծաղեց, ծիծաղեց ու ծիծաղեց ամբողջ օրը:

Ռ. Մ. Ռ. Մ. Ռ. Մ. Ռ. Մ. Ռ.

ԳՈՐԳԻ ՏԱԿ

ՍԵՆՏ—ՓԱՆԿՐԱՍՆ ՈՒ
ԲԻՆԳՁ—ԲՐՈՍԸ

Լոնդոնում միևնույն հրապարակի վրա ասպրում էին էրկու կայարան: Նրանց անուններն էին Սենթ-Փանկրաս և Քինգզ-Քրոս: Նրանք ասպրում էին իրար կողքի ու միշտ վիճում, թե իրենցից ով է ավելի լավը:

— Իսկ իմ կառամատույցի մոտ կանգնում են ոչ միայն շոգեքարշեր, այլև ջերմաքարշեր,— պարծենում էր Սենթ-Փանկրասը:

— Ինչ անենք: Ինձ մոտ էլ են կանգնում,— շէր ուզում զիջել Քինգզ-Քրոսը:

— Ես ռեստորան էլ ունեմ,— ասում էր Սենթ-Փանկրասը:

— Ես էլ:

— Իմը կիրակի օրերն էլ է բաց:

— Իմն էլ:

— Ինչ անենք:— Քինգզ-Քրոսը մի քիչ մտածեց հարմար պատասխան գտնելու համար:— Ես հո տասը կառամատույց ունեմ, իսկ քոնը յոթ հատ է:

— Բայց իմ կառամատույցներն ավելի երկար են,— պատասխանեց Սենտ-Փանկրասը:— Իսկ քո ժամացույցը միշտ ետ է ընկնում:

Քինգզ-Քրոս կայարանի ժամացույցը շատ զայրացավ ու սկսեց տկտկալ ավելի արագ, որպեսզի հասնի վազող ժամանակի ետևից: Նա այնքան շտապեց, որ քիչ անց ետ ընկավ Սենթ-Փանկրաս կայարանի ժամացույցը

և, որպեսզի հասնի հարևանին, սա էլ սկսեց ավելի արագ ու արագ տկտկալ: Հիմա արդեն երկու ժամացույցներն էլ շատ էին շտապում. գնացքներն էլ ստիպված եղան շտապել, որպեսզի առանց ուշացման տեղ հասնեն: Ժամացույցները վազում էին առաջ, գնացքներն էլ էին սուրում առաջ՝ ետ չմնալու համար: Ու, վերջապես, նրանք այլևս բոլորովին ժամանակ չէին կորցնում կանգնելու և ուղևորներին իջեցնելու համար: Հենց որ հասնում էին կայարան, անմիջապես շտապում էին ետ: Ուղևորները շատ էին բարկացել և պատուհաններից թափահարում էին իրենց հովանոցները:

— Հե՛յ, կանգնեք, — գոչում էին նրանք:

Բայց գնացքները չէին ուզում լսել:

— Չենք կարող, — պատասխանում էին նրանք: — Կուշանանք: Հապա, ժամացույցին նայեք:

Այո՛, ժամացույցներն հիմա այնքան արագ էին աշխատում, որ դեռ չէին հասցնում ցույց տալ առավոտը, երբ արդեն ցույց էին տալիս ուշ երեկո:

Արևը շփոթվեց:

— Երևի ես եմ ետ մնում, — մտածեց նա ու երկնակամարում սկսեց սուրալ ավելի ու ավելի արագ:

Լոնդոնցիների վիճակն էլ մի բանի նման չէր: Նրանք վեր էին ցատկում անկողիններից և Նույն պահին էլ դարձյալ պառկում էին քնելու: Բայց, չէին էլ հասցնում փակել աչքերը, երբ նորից վեր էին թռչում ու շտապում աշխատանքի: Իսկ երեխաները վազում էին դպրոց ու չհասցնելով պատասխանել, թե ինչի է հավասար երկու անգամ երկու, նորից ետ էին վազում տուն:

Ի վերջո, Լոնդոնի քաղաքապետը թագուհուն ասաց.

— Ձերդ մեծություն, այսպես շարունակվել չի կարող: Ես առաջարկում եմ Հյուսթոնյան կայարանին շքանշան տալ: Այդ դեպքում մեր մյուս կայարանները նախանձից կդադարեն իրար հետ վիճել:

— Հիանալի գաղափար է, — ասաց թագուհին:

Եվ նա լորդ-քաղաքապետի, հեծյալ գվարդիայի և դվարդիական փողային նվագախմբի ուղեկցությամբ

դուրս եկավ Բուքինհեյմյան պալատից: Նրանց առջևից քայլում էր պրեմիեր-մինիստրը և տանում էր թավշե կարմիր բարձիկի վրա դրած ոսկե շքանշանը:

Երբ արքայական շքախումբը հասավ Քինգզ-Քրոսին, կայարանները դադարեցին վիճել ու հայացքներով հետևում էին խմբին:

— Այս ի՞նչ եմ տեսնում, Սենթ-Փանկրաս,— գոչեց Քինգզ-Քրոսը:— Դու էլ տեսնո՞ւմ ես:

— Այո,— պատասխանեց Սենթ-Փանկրասը:— Այդ շքանշանը հանձնելու են Հյուսթոնյան կայարանին, որովհետև նա տասնհինգ կառամատույց ունի: Ինչպիսի՞ անարդարություն: Դու հո շատ ավելի լավն ես, քան Հյուսթոնը:

— Դու էլ ես նրանից լավը, Սենթ-Փանկրաս,— ասաց Քինգզ-Քրոսը:

Սենթ-Փանկրասը զարմացավ, բայց մտածեց, որ վատ խաղադուրսներ ավելի լավ է, քան լավ կոբլը, և ասաց.

— Բարեկամներ լինենք, Քինգզ-Քրոս:

— Լինենք,— պատասխանեց Քինգզ-Քրոսը:

Այսպես նրանք բարեկամացան ու դադարեցին այլևս վիճել: Նրանց ժամացույցները էլ չէին շտապում, հետեւաբար զնացքնձրն էլ սկսեցին շտապել: Բոլորն էլ գոհ էին:

— Դու խելացի մարդ ես, լորդ-քաղաքապետ,— ասաց թագուհին:

— Շնորհակալություն, ձերդ մեծություն,— պատասխանեց լորդ-քաղաքապետը:

ՊԱՀՄՏՈՅԻ

Մի անգամ Մուլը որոշեց պահմտոցի խաղալ Լուսնի հետ:

Նա թաքնվեց մերթ տների ետևում, մերթ ժխնելույզների ետևում, և շունչը պահած, այնքան նստեց, մինչև Լուսինն անշտապ ու գողունի մոտեցավ ու գտավ նրան:

Երբեմն էլ Մութը դեսուդեն էր նետւում, նախքան կկարողանար թաքնվել ճանապարհն անցնող կատվի կամ շան ետևում: Եվ, ընդհանրապես, նա կարողանում էր ճարպկորեն թաքնվել Լուսնից:

Բայց մեկ էլ Արևը ծագեց ու փոխվեց ամեն ինչ:

— Այ, հիմա կստանաս,— ասաց Լուսինը:— Տեսնենք, թե Արևի՞ց որտեղ կթաքնվես:

— Երեխաների ետևում, երբ նրանք դպրոց գնան,— պատասխանեց Մութը:— Ես կդառնամ նրանց սովերը:

— Ինչ խոսք, որ խելոք ես մտածել,— ասաց Լուսինը:

— Բայց երբ երեխաները մտնեն դպրոց, այդ դեպքում ո՞ւր կթաքնվես: Հիմարիկ, ես քեզ լավ խորհուրդ կտամ. թաքնվիր Երկրի մյուս կողմում, այլապես Արևն անմիջապես կգտնի քեզ:

— Չի գտնի,— պատասխանեց Մութը:— Սպասիր, ինքդ կտեսնես, որ շի գտնի:

Բայց Արևն ավելի ու ավելի բարձրացավ երկնակամարի վրա, Մութն այնուամենայնիվ նահանջեց դեպի Երկրի մյուս կողմը ու այնտեղ գիշեր եղավ: Իսկ այս կողմում Արևի հետ պահմտոցի խաղալու համար մնացին միայն մի քանի փոքրիկ մուգ շերտեր:

Այդ շերտերը շատ ուրախ էին, վազում էին մարդկանց ետևից, վազում էին նույնիսկ կովերի ետևից, իսկ մի քանիսը դարձան թռչունների սովերներ և նրանց հետ թռչում էին մարգագետիններով: Բայց ի վերջո, Արևը նրանց բոլորին էլ գտավ, ու մնաց միայն մի մուգ շերտ:

— Քեզ էլ կբռնեմ,— ասաց Արևը:— Որտեղ էլ թաքնվես՝ կբռնեմ:

— Չես կարող,— ասաց մուգ շերտը:— Ես այնպիսի տեղ գիտեմ, ուր ինձ երբեք չես գտնի: Աչքերդ փակիր ու հաշվիր մինչև տասը, իսկ ես կթաքնվեմ:

Արևն անցավ թուխպի ետևը և հաշվեց մինչև տասը: Հետո նորից դուրս եկավ:

— Հավանաբար, թաքնվել է մեկնումեկի ետևում ու դարձել նրա սովերը,— մտածեց Արևը:

Եվ Արևը լուսավորեց բոլոր անկյունները, խորշերը, բայց Մութը կորել էր ու կորել:

Մի օր էլ լուսավորեց, հաջորդ օրը լուսավորեց Մութին գտնելու համար, բայց այնպես էլ չգտավ ու չէր էլ կարող գտնել, որովհետև Մութը հարմար տեղ էր թաքնվել՝ սանդուղքի տակի նկուղում:

— Ի՛նչ հաճելի է այստեղ,— մտածեց Մութը:— այլևս դուրս չեմ գա:

Ու այլևս դուրս չեկավ:

Ահա թե ինչու՞ սանդուղքի տակ գտնվող նկուղում միշտ մութ-մութ է:

ԱՆԱԲԵԼԸ

Անաբել անունով մի կով կար: Խեղճի փորը հաճախ էր ցավում: Բալց մի անգամ նա խորտակվելուց փրկեց նավը:

Մի ամպամած օր Անաբելը արածում էր Քորնուոլլի մարգագետնում, ծովափին շատ մոտիկ: Մառախուղը այնքան թանձր էր, որ Անաբելը նույնիսկ իր քիթը չէր տեսնում և անզգուշաբար կուլ տվեց փշոտ մի տատասկ:

Վա՛յ-վա՛յ-վա՛յ... Ինչպես էր ցավում նրա փորը: Անաբելը, այլևս չկարողանալով արածել, բարձրաձայն բառաչեց:

Իսկ այդ պահին ծովում նավարկում էր խոշոր մի նավ:

Նավապետը աչքին մոտեցրեց հեռադիտակը, սակայն մառախուղից բացի ոչինչ չտեսավ:

— Մենք հիմա որտե՞ղ ենք գտնվում,— հարցրեց նա իր ավագ օգնականին:

— Հաստատ չգիտեմ, սըր: Կարծեմ Քորնուոլլի ավերի մոտ պետք է լինենք:

— Ազդանշան տվեք,— ասաց նավապետը:

Նավապետի ավագ օգնականը ազդանշան տվեց:

— Ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ո՛ւ... գոչեց շշակը:

Անաբելը լսեց շշակի ձայնն ու մտածեց.

«Երևի մի ուրիշ կով էլ է տատասկ կերել: Պետք է բժիշկ կանչել» — և ի պատասխան նորից բառաչեց, որպեսզի մյուս կովն իմանա, թե իրեն լսել են:

— Ահանջ գրեք, — ասաց նավապետը:

Ավագ օգնականը անջատեց շշակը և ականջ դրեց: Մառախուղի ու ալիքների միջով նրանց հասավ մի ձայն.

— Մու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ո՛ւ...

— Անարելն է, — ասաց նավապետը: — Ուրեմն, մենք նրա մարդագետնի մոտակայքում ենք: — Եվ առանց ժամանակ կորցնելու հրաման արձակեց. — Կանգնեցնել մեքենան... Ահ, ինչ եմ ասում... Կանգնեցնել մեքենան:

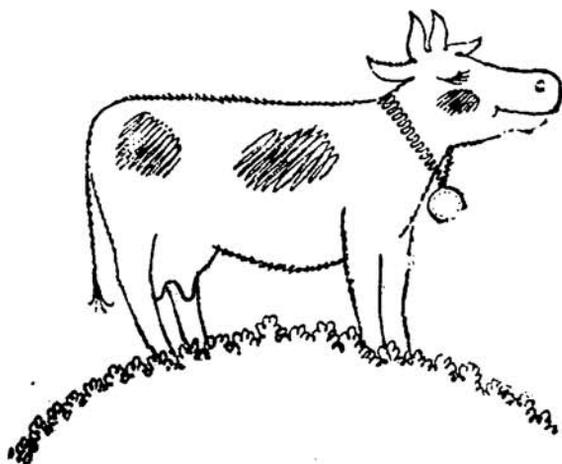
— Լրիվ ընթացքով դեպի ետ...

— Խարիսխ դցն՛լ:

— Ազդանշան տա՛լ...

Խարիսխը կառչեց հատակից, նավը կանգ առավ, իսկ շշակը դարձյալ շաչեց:

— Ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ո՛ւ...

Նավապետը նայեց շուրջը: Այդ պահին դուրս եկավ արևը, և նավապետը տեսավ, որ ճիշտ ժամանակին է կանգնեցրել նավը: Եվս մի ընկեր, և նրանք կջախջախվեին, զարնվելով սուր-սուր քարափին:

Նրան հաշողվեց խորտակումից փրկել նավը այն պատճառով, որ լսեց Անաբելի բառաչը:

Եվ այդ պահին նորից լսվեց.

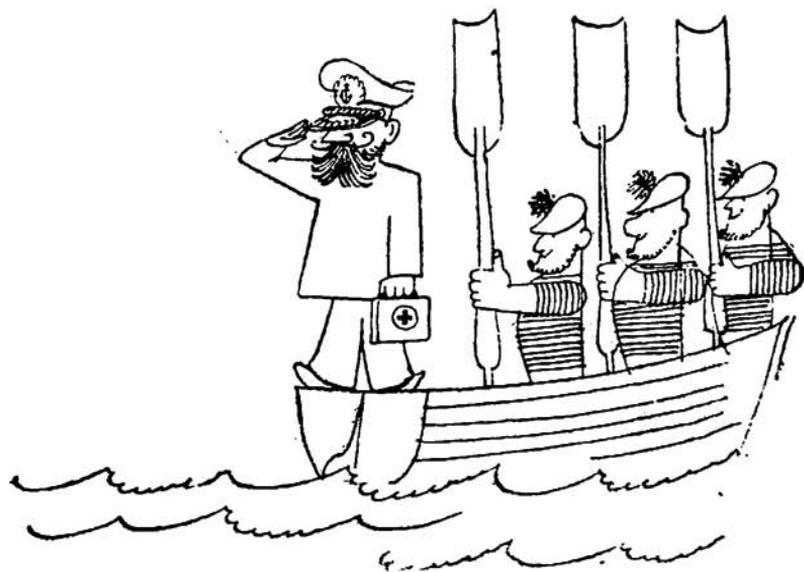
— Մու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու... Մու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու-ու...

— Տարօրինակ է,— մտածեց նավապետը.— Անաբելը դեռ բառաչում է: Գուցե նրա փո՞րն է ցավում:

Եվ նավի բժշկին ափ ուղարկեց, որպեսզի դեղահամբերով բուժի Անաբելին:

— Մա էլ հանձնեք նրան,— ասաց նավապետը և բժշկին փոքրիկ մի տուփ տվեց, որտեղ արժաթե խոշոր մի շքանշան կար:

Երբ բժիշկը ափ դուրս եկավ, Անաբելը դեռևս բառաչում էր: Բայց բժիշկը նրան հաբեր տվեց, և Անաբելի կորի ցավն անմիջապես անցավ:

— Նավապետը խնդրեց, որ այս տուփն էլ քեզ հանձնեմ,— ասաց բժիշկը:

Նա գրպանից հանեց նավապետի սոված տուփը և ցույց տվեց Անաբելին: Կափարիչին գրված էր.

«Անաբելին՝ նավապետից. նավը փրկելու համար»:

Իսկ տուփի մեջ արծաթե իսկական շքանշան կար: Բժիշկը այդ շքանշանը կախեց Անաբելի վզից: Անաբելը շատ հպարտ զգաց իրեն:

— Քո բառաչը փրկեց մեր նավը,— ասաց բժիշկը:— Իսկ հիմա ես պետք է շտապեմ, քանի որ շարունակելու ենք նավարկութունը մինչև Ամերիկա:

Ու վերադարձավ դեպի նավ: Արևը պայծառ շողում էր, մառախուղը կամաց-կամաց ցրվում էր:

Անաբելը նայեց ծովին:

— Մու-ու-ո՛ւ... — ասաց նա:

— Ու-ու-ո՛ւ... — պատասխանեց նավը:

Որքան նավը հեռանո՞ւմ էր, այնքան «Ու-ու-ու»-ն դառնում էր հազիվ լսելի: Բայց նավապետը դեռևս հեռադիտակով տեսնում էր շքանշանը վզից կախած Անաբելին:

— Մու-ու-ո՛ւ,— ասաց Անաբելը, նայելով ծովին:— Մո՛ւ-ու-ո՛ւ...

Եվ բաց ծովում նավարկող խոշոր նավերից որպես պատասխան նորից հնչեց «Ու-ու-ո՛ւ»...

Անաբելը շատ երջանիկ էր զգում իրեն: Նա խոտ էր որոճում, իսկ շքանշանը փայլվում էր արևի վաղորդյան ճառագայթների տակ:

ՄԻՍՏՐ ԿՈԿՈԿԱՏՈՒՆ

Մի անգամ Լուանի վրայի Մարդը նայեց ցած՝ Երկրին (իհարկե, առաջնորում էլ էր նա մեկ-մեկ Երկրին նայում) և տեսավ մի խոշոր շուն, որը սոսկալի հաշոցով հալածում էր փոքրիկ կատվին:

— Անպիտան,— ասաց Լուանի վրայի Մարդը:—

Տեսնես այդ ո՞ր շունն է... Ոնց որ թե Հայ-սթրիթի բազմազան լինի: Իհարկե... Բուլղոզն է: Սպասիր, անպիտան... Ես քեզ ցույց կտամ, թե ինչպես են ընկնում կատուների Լտնից:

Եվ ուշ գիշերին, երբ Լուսինը շոշոմ էր Աֆրիկայի վրա, Լուսինի վրայի Մարդը դարձյալ նայեց Երկրին, որպեսզի ինչ գնով էլ լինի գտնի միստր Կոկոկատու անունով իր վաղեմի բարեկամին:

Միստր Կոկոկատու մի կեսը կատու էր, իսկ մյուսը՝ կոկորդիլոս: Նա աշխարհի միակ Կոկոկատուն էր. Աֆրիկայի փոքրիկ քարանձավներից մեկում քշված նա ապրում էր իր համար ու երբեք որևէ մեկին չէր հանդիպում:

— Դու շե՞ս ձանձրանում,— հարցրեց նրան Լուսինի վրայի Մարդը:

— Բոլորովին,— պատասխանեց միստր Կոկոկատուն:

— Իսկ ես հակառակն էի կարծում,— ասաց Լուսինի վրայի Մարդը:— Ձէ՞ որ ոչ ոք չկա, որին երեկոյան համբուրես ու ասես «բարի գիշեր»:

— Հը՛մ... Դու ոչինչ չես հասկանում,— ասաց միստր Կոկոկատուն:— Աշխարհում ես միակ արաբածն եմ, որը միշտ էլ կարող է «բարի գիշեր» մաղթել: Տե՛ս:

Այս խոսքի վրա միստր Կոկոկատուն օղակվեց և կոկորդիլոսի կեսը համբուրեց կատվի կեսին:

— Բարի գիշեր, թանկագին Կոկո,— ասաց Կատուն:— Մաղթում եմ խորը քուն:

— Բարի գիշեր, սիրելի Կատու,— ասաց Կոկորդիլոսը:— Մաղթում եմ հաճելի երազներ:

— Այո՛ւ,— ասաց Լուսինի վրայի Մարդը:— Պարզվում է, կոկոկատուններն էլ իրենց առավելութունները ունեն:

— Իհարկե,— համաձայնեց միստր Կոկոկատուն:— Բայց անախորժութուններ էլ կան:

— Ի՞նչ անախորժություններ, — զարմացաւ Լուսնի վրայի Մարդը:

— Բանն այն է, — ասաց միստր Կոկոկատուն, — որ ես երբեք չեմ կարողանում քայլել միայն առաջ, որովհետեւ իմ մյուս կեսը միշտ ետ-ետ է գնում: Ուստի ես երբեք չեմ հասկանում, թե դեպի առաջ եմ քայլում, թե՞՞ ետ:

— Այո՛, տհաճ պատմութիւնն է, — համաձայնեց Լուսնի վրայի Մարդը: — Ի դեպ, չէի՞ր կարող արդէոք օգնել ինձ: Մի շատ անպիտան շուն կա, անունն է՛ր՝ Բուլդոգ. Անգլիայում է ապրում և միշտ հալածում է կատուներին: Եթե մի գիշեր գնայիր այնտեղ, հիանալի բան կլինէր: Նախ որպէս կատու կերևայիր նրան, իսկ երբ սկսեր հալածել, կշրջվէիր ու կվախեցնէիր կոկորդիլոսի քո երախով: Թերեւս դրանից հետո նա ընդմիշտ կմոռանար կատուներին հալածելը:

— Համաձայն եմ, — ասաց միստր Կոկոկատուն: — Կգնամ:

Երբ նա հասավ Անգլիա, Լուսինը պայծառ լուսավորում էր Բուլդոգի տան հարևան բակը: Միստր Կոկոկատուն պառկեց ծառի տակ, ստվերում թաքցրեց կոկորդիլոսի իր կեսը, և Լուսնի լույսի տակ պահեց միայն այն կեսը, որ կատու էր:

Հենց որ Բուլդոգը նկատեց կատուին (իսկ նրան թվաց, թե դա իսկական կատու է), սկսեց հաչել, անցավ ցանկապատից այն կողմ ու նետվեց խեղձի վրա: Բայց... կատուի փոխարեն նրան դիմավորեց կոկորդիլոսը. և այն էլ այնքան սարսափելի մի կոկորդիլոս...

Թշվառ Բուլդոգը առանց ետ նայելու սլացավ դեպի տուն և շունչը ետ բերեց միայն խոհանոցում գտնվող իր զամբոյղի մեջ տեղավորվելուց հետո:

— Զէ... Ես այլևս կատուներին չեմ հալածի, — վճռեց նա:

Իսկ լուսնի վրայի Մարդն ու միստր Կոկոկատուն
ինչպես էին ծիծաղում նրա վրա:

Հետո միստր Կոկոկատուն հորանջեց ու ասաց.

— Հիմա ես մի քիչ կննջեմ,— և ավելի հարմար
պառկեց:

— Բարի գիշեր, թանկագին Կոկո,— ասաց Կատուն:

— Բարի գիշեր, սիրելի Կատու,— պատասխանեց
Կոկորդիլոսը:— Մաղթում եմ հաճելի երազներ:

ՈՐՏԵՂԻՅ Է ՀԱՅՏՆՎԷԼ ԾՈՎԱՍՏՂԸ

Ժամանակին աշխարհում ապրում էին յոթ փիղ:

Ամենամեծ փիղը, մի քիչ փոքր փիղը, մի քիչ ավելի
փոքր փիղը, միջնեկ փիղը, միջնեկից փոքր փիղը և,
վերջապես, ամենափոքրը, կամ, ավելի ճիշտ՝ փղիկը:

Մի անգամ նրանք ծովափնյա բլրի գագաթին
կանգնած նայում էին աստղերին:

Մութ գիշեր էր, և աստղերը շափաղանց պայծառ
էին փայլում:

Ծովի ձկներն էլ էին նայում աստղերին: Հենց որ
ընկնող աստղ էին տեսնում, սուզվում էին ծովի խորքե-
րը՝ աստղը գտնելու համար, որովհետև նրանց թվում
էր, թե աստղը ընկել է ծովի հատակը:

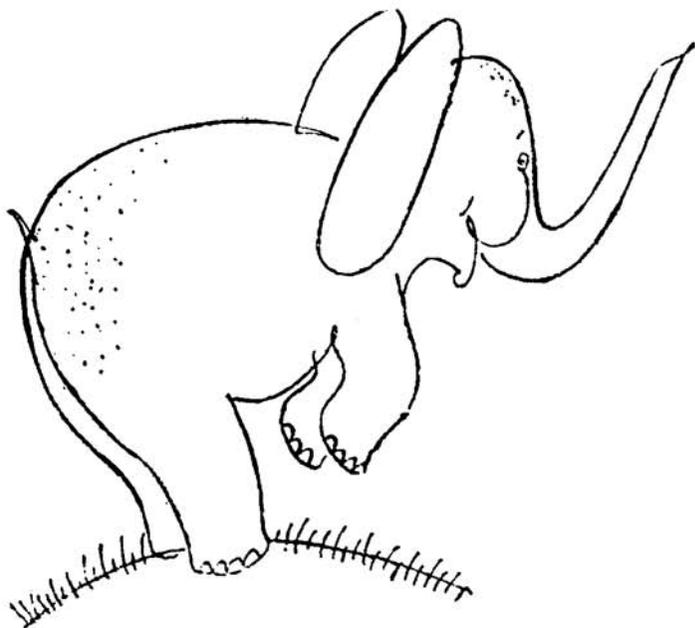
— Եկեք ընկնող աստղ որսանք,— առաջարկեց
ամենամեծ փիղը:

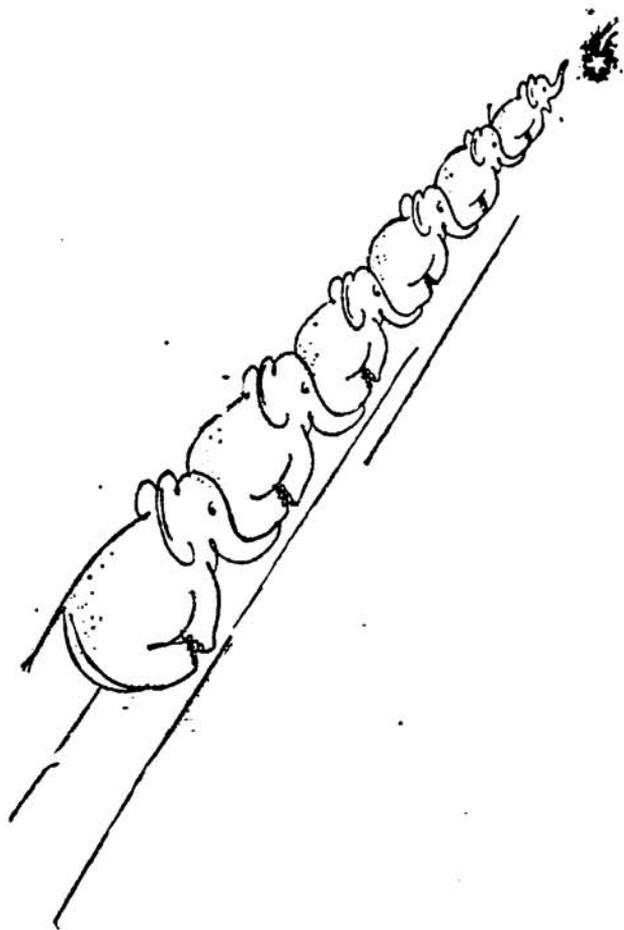
— Եկեք,— համաձայնեցին մյուսները:

Եվ ամենամեծ փիղը կնճիթով բարձրացրեց մի քիչ
փոքր փղին, իսկ մի քիչ փոքր փիղը՝ մի քիչ ավելի փոքր
փղին, իսկ մի քիչ ավելի փոքր փիղը՝ միջնեկին, իսկ
միջնեկը՝ միջնեկից փոքրին, իսկ միջնեկից փոքր փիղը՝
փոքր փղին, իսկ փոքրը՝ ամենափոքրին կամ, ավելի
ճիշտ՝ փղիկին:

Հետո ամենամեծ փիղը բոլորին նետեց դեպի վեր,
և նրանք սուրացին դեպի ընկնող աստղը: Հետո մի քիչ

փոքր փիղը բոլորին նետեց դեպի վեր, և նրանք շարունակեցին սուրալ դեպի ընկնող աստղը: Հետո մի քիչ ավելի փոքր փիղը մյուսներին նետեց դեպի վեր, և նրանք շարունակեցին սուրալ դեպի ընկնող աստղը: Հետո միջնակ փիղը մյուսներին նետեց դեպի վեր, և նրանք շարունակեցին սուրալ դեպի ընկնող աստղը: Հետո միջնակից փոքր փիղը դեպի վեր նետեց փոքրին ու ամենափոքրին, և նրանք գրեթե հասան ընկնող աստղին: Հետո փոքր փիղը դեպի վեր նետեց ամենափոքրին, կամ, ավելի ճիշտ՝ փղիկին, և փղիկը կնճիթով որսաց ընկնող աստղը ու փոխանցեց փոքր փղին, իսկ փոքր փիղը՝ միջնակից փոքրին, իսկ միջնակից փոքրը՝ միջնակին, իսկ միջնակը՝ մի քիչ մեծ փղին, իսկ մի քիչ մեծ փիղը՝ մի քիչ ավելի մեծ փղին, իսկ մի քիչ ավելի մեծ փիղը՝ ամենամեծ փղին, սա էլ ավեց ձկնիկին, որը կուլ տվեց աստղը և դարձավ ծովաստղ:

ԿԱՅԱՐԱՆԸ, ՈՐՆ ԻՐ ՏԵՂՈՒՄ ՉԷՐ ՄՆՈՒՄ

Սեմյուել անունով մի թագավոր կար: Երբ նստած էր գահին, նրա մտքով անցավ, որ հիանալի բան կլինենր, եթե գնացքով իր տատիկին այցելության գնար: Հրաժեշտ տալով թագուհուն, նա ճամփա ընկավ:

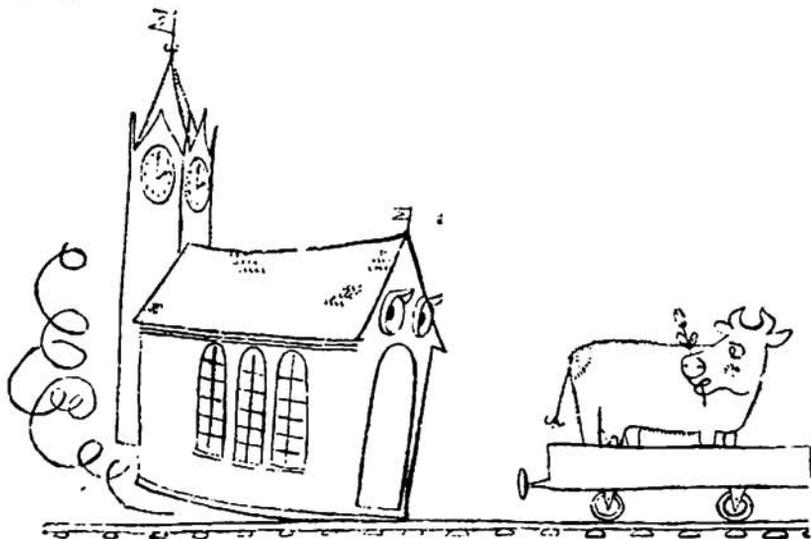
Հասավ մինչև Վաթերլոո կայարանը, շարժվող սանդուղքներով բարձրացավ կառամատույց և հանկարծ լսեց, թե ինչպես է կայարանը յուրովի խոսում:

— Գնամ մի բաժակ թեյ խմեմ:

Ու հենց որ Սեմյուել թագավորը ուզեց քայլ անել դեպի կառամատույց, կայարանից հետք անգամ չմնաց:

— Ա՛յ քեզ ձախորդություն, — ասաց թագավորը: — Եթե հանկարծ գնացքից ուշանամ, տատիկը շատ կբարկանա: — Հետո բղավեց կայարանի վրա: — Անմիջապես ետ դարձիր:

Բայց կայարանի մտքով անգամ չէր անցնում վերադառնալ:

— Թեւ իմե՛մ՝ կզամ,— պատասխանեց նա:
Թեյը խմելուց հետո կայարանը վերադարձավ, և
Սեմյուել թագավորը նստեց գնացք: Վերջապես, գնացքը
էլ շարժվեց:

Թիկ-թիկ-թիկ, թիկ-թիկ-թիկ...

Քիչ անց նրանք ճամփեզրին արածող մի կով տե-
սան: Գնացքը կանգ առավ:

— Մենք ճի՞շտ ենք գնում դեպի տատիկի տուն,—
հարցրեց մեքենավարը:

— Ճիշտ էք գնում,— պատասխանեց կովը:—
Թույլ կտա՞ք ես էլ միանամ ձեզ:

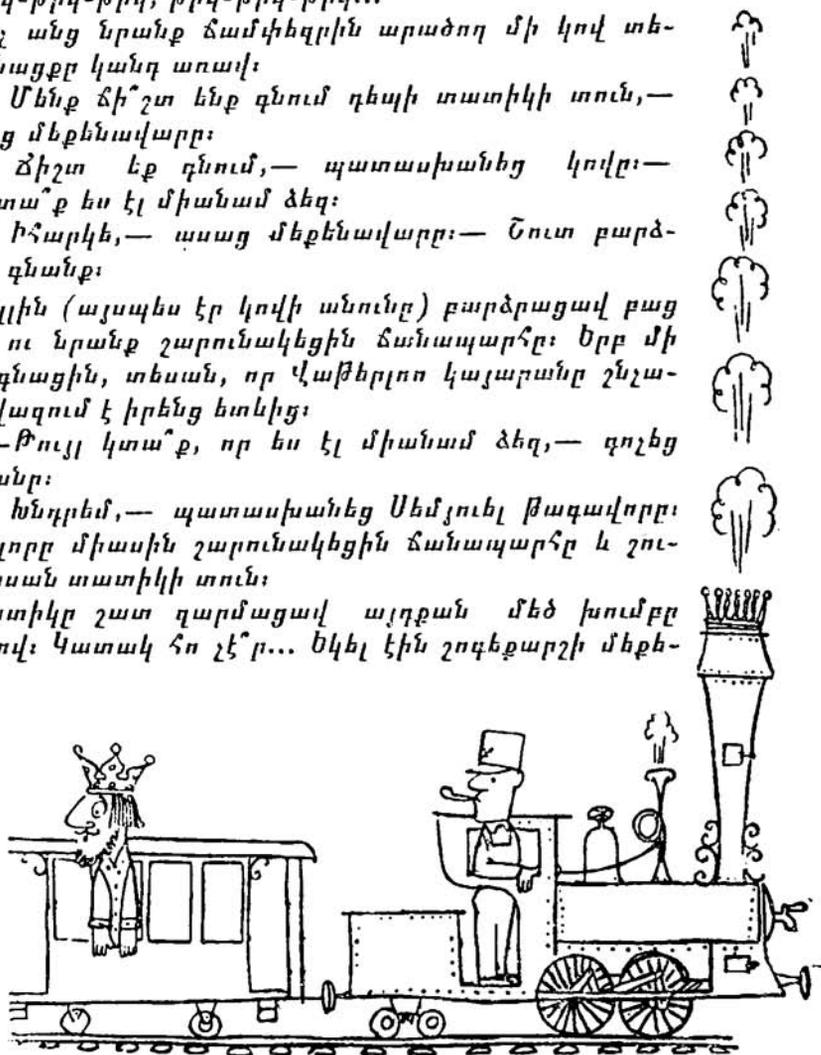
— Իհարկե,— ասաց մեքենավարը:— Շուտ բարձ-
րացիր, գնանք:

Սելլին (այսպես էր կովի անունը) բարձրացավ բաց
վագոն ու նրանք շարունակեցին ճանապարհը: Երբ մի
քիչ էլ գնացին, տեսան, որ Վաթերլոո կայարանը շնչա-
կտուր վազում է իրենց ետևից:

— Թույլ կտա՞ք, որ ես էլ միանամ ձեզ,— գոչեց
կայարանը:

— Խնդրեմ,— պատասխանեց Սեմյուել թագավորը:
Բոլորը միասին շարունակեցին ճանապարհը և շու-
տով հասան տատիկի տուն:

Տատիկը շատ զարմացավ այդքան մեծ խումբը
տեսնելով: Կատակ հո չէ՞ր... Եկել էին շոգեքարշի մեքե-

նավարը, Սելլին, Սեմյուել թագավորը, ու վերջապես, անձամբ ինքը՝ Վաթեբլոո կայարանը:

Բայց տատիկը սիրով ընդունեց հյուրերին և բոլորին հյուրասիրեց թեյով: Թեյը խմելուց հետո Սեմյուել թագավորն ասաց.

— Ժամանակն է, որ վերադառնանք: Ժամը հինգին լինելու եմ Վաթեբլոո կայարանում:

— Բայց Վաթեբլոո կայարանն այստեղ է,— ասաց տատիկը:— Ո՛ւր ես շտապում:

— Իսկապես,— ուրախացավ թագավորը:— Ուրեմն, կարելի է շտապել: Մի-մի բաժակ թեյ էլ խմենք:

Տատիկը նորից թեյ տվեց, իսկ հետո մինչև ժամը հինգը նրանք հանգիստ խաղացին: Հետո էլ հրաժեշտ տվեցին տատիկին ու անմիջապես հայտնվեցին Վաթեբլոո կայարանում: Որտեղից մեկնել էին, այնտեղ էլ ժամանեցին: Իհարկե, բացի Սելլիից, որովհետև տուն հասնելու համար նա պետք է նստեր գնացք:

— Ուրախ եմ ձեզ հետ ծանոթանալուս,— ասաց թագավորը Վաթեբլոո կայարանին, երբ հրաժեշտ էին տալիս իրար:— Ցտեսություն: Թագուհին սպասում է ինձ: Անպայման հյուր եկեք, սիրով կընդունենք:

ԳՈՐԳԻ ՏԱԿ

Վագրն ու ձին ապրում էին հյուրասենյակի դուրսի տակ: Նրանք շատ մտերիմ ընկերներ էին:

Նրանց դուր էր գալիս հյուրասենյակում ապրելը, որովհետև շատ էին սիրում հյուր ընդունել:

Այդ նույն տանը ապրում էր Շեյլա անունով մի աղջիկ: Մի անգամ նա վազրին ու ձիուն հարցրեց.

— Ինչպե՞ս է, որ տեղավորվում եք գորգի տակ:

— Շատ հասարակ... ախր մենք երևակայական ենք,— պատասխանեցին նրանք:

— Ես երևակայական վագր եմ:

— Իսկ ես՝ երևակայական ձի:

— Որտե՞ղ է քո խոտը,— ձիուն հարցրեց Շեյլան:

— Գորգի տակ,— պատասխանեց ձին:— Չէ՞ որ դա
ևս երևակայական խոտ է:

— Քո կերակուր ոսկորներն է՞լ են գորգի տակ,—
հարցրեց աղջիկը վազրին:

— Ոսկորներ՞րը: Իհարկե,— պատասխանեց վազրը
ու լիզեց շրթունքները:

Հետո թաքնվեց գորգի տակ: Ձին էլ հետևեց նրան:
Իսկ Շեյլան մնաց մենակ:

Նա մի թուղթ վերցրեց, վրան մի քանի կտոր շաքար
նկարեց ու նկարը դրեց գորգի տակ:

Քիչ հետո նա խրխրթոց լսեց ու «շափ-շափ-շափ»՝
ձին էր, որ հաճույքով ուտում էր շաքարը:

Շեյլան թղթի կտորի վրա գրեց. «Իսկ ի՞նչ են սի-
րում վազրերը» և դրեց գորգի տակ:

Գորգի տակից նախ շշուկներ լսվեցին, հետո դուրս
ցցվեց ձիու գլուխը:

— Հաց ու խոտ,— ասաց նա:

Շեյլան շհավատաց:

— Այ դու անպիտան ձի,— ասաց աղջիկը:— Հաց
ու խոտ սիրում են ոչ թե վազրերը, այլ ձիերը: Գնա
հարցրու վազրին, թե նա ինչ է ուզում:

Ձին ետ գնաց: Նրա փոխարեն դուրս եկավ վազրը:

— Ձեռքի ժամացույց եմ ուզում,— ասաց նա:—
Որպեսզի իմանամ, թե ժամը քանիսն է:

— Լավ,— ասաց Շեյլան:

Աղջիկը ձեռքի ժամացույց նկարեց ու տվեց նրան:
Հետո ձիու համար հաց ու խոտ նկարեց: Վազրն անհե-
տացավ: Բայց քիչ անց նորից հայտնվեց:

— Շեյլա, շատ շնորհակալ ենք քեզնից,— ասացին
նրանք ու համբուրեցին աղջկան:

— Հիշեք, թե ուրիշ ինչ եք ուզում և քանի շուտ է՝
կասեք, — ասաց Շեյլան:— Արդեն իմ քնելու ժամա-
նակն է:

— Մենք անձրևանոց ենք ուզում խնդրել քեզնից,—
ասացին վազրն ու ձին:

— Անձրեանո՞ց,— զարմացավ Շեյլան:— Գորգի տակ անձրե՞ է գալիս... Ա՛հ... Հիշեցի: Դա երևակայական անձրե է:

— Իհարկե,— ասացին նրանք:

Եվ աղջիկը նրանց համար անձրեանոց նկարեց:

— Շնորհակալութիւն,— ասացին վագրն ու ձին:— Բարի գիշեր:

— Բարի գիշեր,— պատասխանեց Շեյլան ու գնաց քնելու:

Բայց հետո նրա մտքով հանկարծ անցավ, որ՝ «Երեւի շատ տխուր բան է, երբ նոր, գեղեցիկ անձրեանոց ունես, բայց անձրե չի գալիս»: Եվ նա մի մեծ թղթի վրա անձրե նկարեց, հետո ոտքի ծայրերի վրա մտավ հյուրասենյակ և անձրեը դրեց գորգի տակ:

Երբ առավոտյան նա հյուրասենյակ մտավ, մինչև ոտքի կոճերը հայտնվեց ջրի մեջ, իսկ վագրն ու ձին նստել էին բաց անձրեանոցում և լողում էին, ասես նավակի մեջ լինեին:

«Երևի հորդ անձրե եմ նկարել»,— մտածեց Շեյլան:

Նախաճաշից հետո նա դարձյալ հյուրասենյակ մտավ: Մայրիկը մինչ այդ ավել էր գորգը: Ոչինչ չէր մնացել. ո՛չ ջուր, ո՛չ անձրեանոց, ո՛չ վագր ու ո՛չ էլ ձի:

Շեյլան վերցրեց նկարչական տետրակը և խոր քուն մտած՝ վագր ու ձի նկարեց: Քիչ անց մայրիկը գնաց: Իսկ Շեյլան դեռ նստել ու նայում էր բուխարիկի կրակին: Հյուրասենյակում լռութիւն էր տիրում: Եվ այդ լռութեան մեջ լսվում էր միայն բարձր խոմփոց:

ՋՐԱՓՈՍՆ ՈՒ ՉԱՄԻՉՈՎ ԲՈՒԼԿԻՆ

Մայիսին մի փոքրիկ ջրափոս կար: Քիչ առաջ անձրե էր եկել, և ծառերի լվացված տերևներից դեռևս ջուր էր կաթկթում:

Ամեն բան, ինչ անցնում էր ջրափոսի մոտով, ար-

տացողվում էր նրա հարթ մակերևույթին: Արտացողվում էին և՛ մարդիկ, և՛ կարմիր ավտոբուսները:

«Աքանջելի կյանք է այստեղ,— մտածեց ջրափոսը: — Շատ ավելի ուրախ կյանք, քան հեռու ամպերում: Բայց ավելի լավ կլինեք, եթե մեկնումեկը ինձ խմբու ի վերջո, ջուրը խմելու համար է»:

Հենց այդ պահին ջրափոսի մոտով մի մեծ բեռնակառք էր անցնում, որը շամիչով բուլկիներ էր տանում: Բուլկիներից մեկը պատահաբար ընկավ ցած ու շլմփաց ջրափոսի մեջ:

— Վա՛յ-վա՛յ,— ասաց շամիչով բուլկին:— Այնպես եմ թրջվել, որ այլևս ոչ ոք չի ուզենա ինձ ուտել: Ի՛նչ մեղք եմ...— Եվ նա սկսեց աղիողորմ լաց լինել:

— Լաց մի լինի,— ասաց ջրափոսը:— Այ կտեսնես, ամեն ինչ լավ կլինի:

— Շնորհակալ եմ բարի խոսքի համար,— ասաց բուլկին:— Իհարկե, այստեղ վատ չէ... Որքան շատ են մարդիկ, կարմիր ավտոբուսները... ծառերից էլ ջուր է կաթկթում: Բայց շամիչով բուլկու համար, թերևս, խոնավությունը շատ է: Իմ համը բոլորովին կկորչի: Իսկ ինձ տանում էին կայարանի մոտի սրճարանը, որպեսզի վաճառեին սուրճի հետ: Ես շատ մեղք եմ,— և նա դարձյալ աղիողորմ լաց եղավ:

— Լաց մի լինի,— ասաց ջրափոսը:— Լաց մի լինի, սիրելիս:

— Այլևս լաց չեմ լինի,— պատասխանեց բուլկին հեծկլտալով:— Ես շատ ուրախ եմ, որ ծանոթացա քեզ հետ: Բայց ինչ լավ կլինեք, եթե մեկնումեկը ուտել և խմել ուզենար:

— Իհարկե,— համաձայնեց ջրափոսը:— Հապա... Նայիր... Տեսնո՞ւմ ես:

Փողոցով ճիշտ դեպի ջրափոսն էր գալիս մայր բաղը իր երեք բաղիկներով: Ոստիկանը ձեռքը բարձրացրեց և կանգնեցրեց մեքենաներն ու ավտոբուսները, որպեսզի բաղն իր բաղիկներով անվտանգ անցնի փողոցը:

— Ո՛ւր եք գնում,— հարցրեց ոստիկանը:

— Կրո,— պատասխանեց մայր բաղրի— Գնում ենք լճակ:

Իսկ բաղրիկները պատասխանեցին.

— Կրո-կրո-կրո:— Եվ վազեցին մոր ետևից:

— Օ՛Ֆ, շատ հոգնեցինք,— ասաց բաղրի— Վատ չէր լինի, եթե ճուտիկներս մի քիչ շունչ առնեին ու մի բան ուտեին:

Եվ ջրափոսի մեջ նա հանկարծ տեսավ շամիչով բուլկին:

— Կրո-կրո-կրո, — ասաց նա:— Տեսեք, ի՞նչ հիանալի շամիչով բուլկի է ընկած, և ի՞նչ սքանչելի ջրափոս է:

Բաղերի ընտանիքը շատ դո՛հ էր:

— Կրո-կրո-կրո,— ասացին բաղրիկները:— Ի՞նչ համեղ բուլկի է: Կրո-կրո-կրո: Ի՞նչ համեղ է ջրափոսի ջուրը:

Նրանց մոտով սլանում էին ավտոբուսները, անցնում էին մարդիկ, իսկ երբ արևը մայր մտավ, նորից սկսեց անձրև տեղալ. ծառերի տերևներից կաթկթում էր ջուրը, և մայթին մի նոր ջրափոս հայտնվեց:

— Դինգ-դոնգ,— շաչեց ավտոբուսը:

— Կրո-կրո,— ասաց մայր բաղրի:

— Կրո-կրո-կրո,— պատասխանեցին բաղրիկները:

— Կրթ-կրթ-կրթ-կրթ,— արձագանքեց անձրևը:

Եվ իմ պատմությունն էլ ավարտվեց:

ՄԱՌԱՆՈՒՂԸ

Մի անգամ, թագուհու ծննդյան օրը Մառախուղը իջավ Լոնդոնի վրա: Շատ էր ուզում տեսնել զինվորական շքերթը: Բայց հենց որ իջավ Լոնդոնի վրա, թագուհիե գեներալին ասաց.

— Ստիպված ենք հետաձգել այսօրվա շքերթը: Մառախուղ է:

Եվ այսպես կրկնվում էր ամեն անգամ, երբ Լոնդոնի վրա իջնում էր մառախուղը:

Մառախուղը շատ էր վշտանում. նա վաղուց երագում էր տեսնել շքերթը, բայց ի՞նչ կարող ես անել, երբ ամեն անգամ Լոնդոնի վրա հայտնվելիս, թագուհին ասում էր.

— Շքերթը հետաձգվում է:

Իսկ Բուքինհեյմյան պալատի արքայական գահի տակ ապրում էր Սմոքի անունով մի կատու: Նա շատ խղճաց Մառախուղին և որոշեց օգնել նրան: Երբ մոտենում էր թագուհու ծննդյան օրը, Սմոքին Մառախուղին մի նամակ գրեց.

Պալատ
Արքայական գահի տակ
երեքշաբթի

Թանկագին Մառախուղ,
քեզ սպասում եմ երեկոյան, պալատի մոտ:
Քեզ հավատարիմ՝
Ամոնի

Այդ երեկո, քնկուց առաջ, թագուհին Բուքինհեյմյան պալատի ետնամուտքից կատվին բաց թողեց փողոց, իսկ ինքը գնաց ննջարան: Ու դեռ Սմոքին չէր հասցրել երեք անգամ միավել, երբ Մառախուղն իջավ Լոնդոնի վրա:

— Ես շատ եմ ուզում շքերթը տեսնել,— խոստովանեց Մառախուղը:— Բայց իմ պատճառով ամեն անգամ շքերթը հետաձգում են և ինձ երբեք չի հաջողվում տեսնել:

— Ես մի բան եմ մտածել,— ասաց Սմոքին:— Վաղը դու եկ այն ժամանակ, երբ զինվորները արդեն շարված կլինեն շքերթն սկսելու համար: Քեզ տեսնելու՞ն պես գեներալը կասի. «Ձերդ մեծություն, նորից Մառախուղ է: Շքերթը հետաձգե՞նք»:

— Այո, այո, նա հենց այդպես էլ կասի,— հառաչեց Մառախուղը:

— Ու մինչև թագուհին պատասխանի. «Շքերթը հետաձգվում է», դու մլավիր:

— Կավ,— ասաց Մառախուղը:— Միայն թե մլավել չգիտեմ: Սմոքին նրան մլավել սովորեցրեց, թեև դա այնքան էլ հասարակ բան չէր:

Հետևյալ օրն առավոտյան, երբ գինվորները շարվել էին շքերթն սկսելու համար, գեներալը դիմեց թագուհուն.

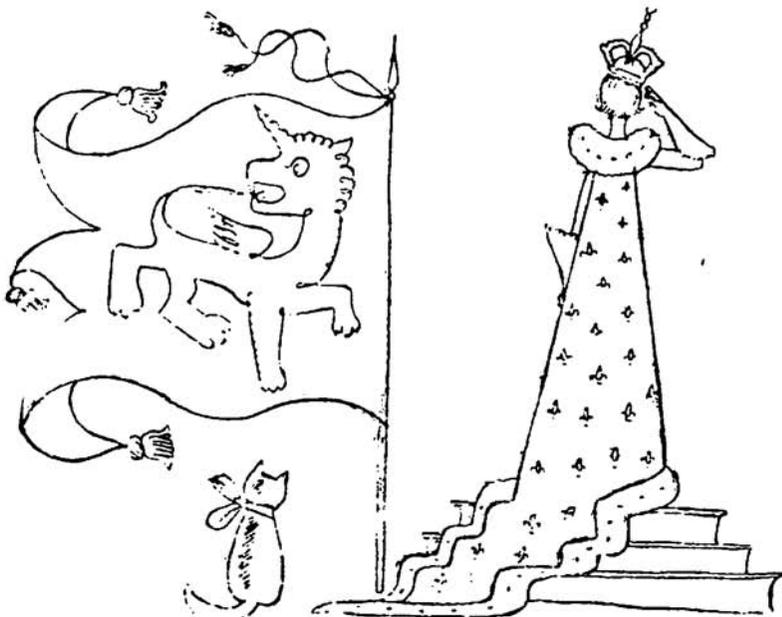
— Ձերդ մեծություն, հետաձգե՞նք շքերթը: Տեսնո՞ւմ եք, Մառախուղ է:

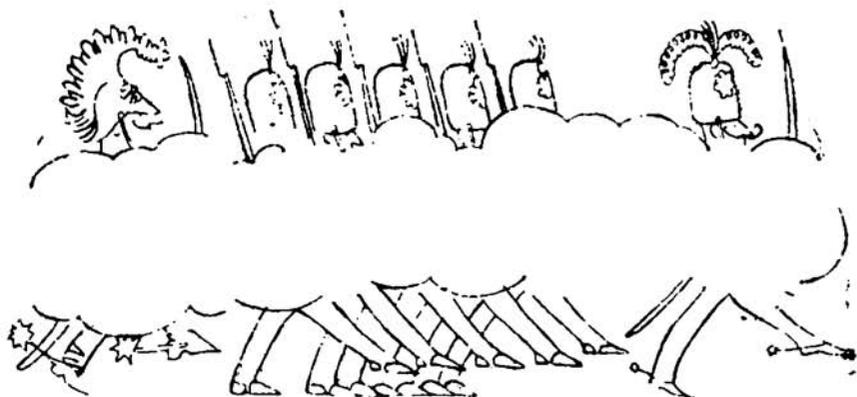
— Որտե՞ղ,— հարցրեց թագուհին:

— Այնտեղ,— պատասխանեց գեներալը, մատնացույց անելով Մառախուղին:

Այդ պահին Մառախուղը մլավեց:

— Օ՛հ, գեներալ,— ասաց թագուհին:— Մի՞թե կատվին չեք տարբերում Մառախուղից: Ես Գեցի նրա մլավոցը: Ոչ մի դեպքում մի հետաձգեք շքերթը:

Մառախուղը այսպիսով, ի վերջո, տեսավ շքերթը:
Նա շատ գոհ մնաց, իսկ հետո վերադարձավ Ուելսյան իր
հայրենի լեռները: Ճիշտ է, լեռները առանց նրա ներկա-
յության էլ մառախլապատ էին, բայց դրա փոխարեն
Մառախուղն այնտեղ մեծակ շէր ու շէր ձանձրանում:
Եվ մի անգամ թագուհին նրան նամակ գրեց.

Պալատ

Հունիսի 1

Թանկագին Մառախուղ,

Մի շտապիր վերադառնալ:

Անկեղծ զգացումներով՝

քո՝

Թագուհի

Իսկ Մառախուղը նրան պատասխանեց.

Ուելս

Ուրբաթ

Ձերդ մեծություն,

ինձ աչքտեղ էլ լավ եմ պզում: Իսկ շքերթը շատ հավա-
նեցի: Շնորհակալ եմ, որ թույլ տվեցիք շքերթը դիտել:

Ձեր հավատարիմ՝

Մառախուղ

Բարևեր Սմոթիին:

Թագուհին ոչինչ չկարողացավ հասկանալ:
— Սմոքի,— հարցրեց նա կատվին, կոանալով գա-
հի տակ,— այդ ե՞րբ է Մառախուղին հաջողվել դիտել
շքերթը:

Բայց Սմոքին միայն մոռացրեց:

Չէ՞ որ դա գաղտնիք էր:

ԱՇԽԱՐՀԸ ՇՈՒՌ Է ԵԿԵԼ

Ալիս անունով մի ազնավ էր ապրում: Ավելի ծույլ
ազնավ աշխարհը դեռ չէր տեսել: Երբեմն նա նույնիսկ
թռչելիս էլ էր քնում և շատ զարմանալի ու տարօրինակ
երազներ էր տեսնում:

Մի անգամ նա այնքան խորն էր քնել, որ սկսեց
շրջված թռչել, և մինչ թռչում էր՝ մի երազ տեսավ. շրջ-
ված երազ...

Մոռան կատուն շատ էր սիրում մկներ որսալ: Սպի-
տակեղենի զամբյուղում երկու մկնիկ տեսնելով, գաղտա-
գողի մտեցավ նրանց:

— Տե՛ս, տե՛ս՝ կատուն,— ասաց մի մուկը՝ մյու-
սին:— Հիմա մենք նրան կորսանք:

Մոռանը զարմացավ. «Գժվե՞լ են... Մի՞թե մկները
կատուններ են որսում»,— մտածեց նա:

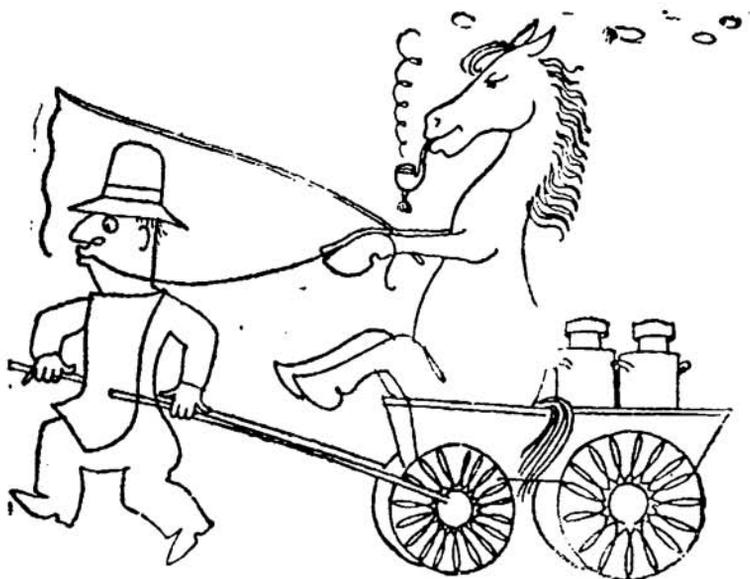
Բայց երբ մկնիկները սկսեցին հալածել նրան,
Մոռանը զարմանքից, առանց ետ նայելու հազիվ կարո-
ղացավ փախչել:

«Այսպիսի կյանք չի լինի. ամեն ինչ հակառակ է,
ամեն ինչ շրջված»,— մտածեց կատուն:

Ու այդ պահին էլ նրա դիմաց ելավ Հաֆ անունով
վիթխարի շունը: Հաֆը զայրացած գոմոաց Մոռանի
վրա:

Մոռանը այն է, ուզում էր փախչել ու թաքնվել ծա-
ռի կատարին, բայց հանկարծ մտածեց. «Եթե այս աշ-
խարհը շուտ է եկել, ուրեմն Հաֆը ինքը պիտի փախչի
ինձնից»:

Եվ Մոռանը նետվեց Հաֆի վրա, իսկ Հաֆն էլ, հաս-

կանալի է, հազիվ կարողացավ փախչել ու աղատել իր գլուխը:

«Այս ինչ հրաշք է, — մտածեց Մոռանը: — Կատունները շներին են հալածում, մկները կատուներ են որսում... Կյանքումս այդպիսի բան չեմ տեսել»:

Նրա աչքն ընկավ ճանապարհին ու տեսավ մի կաթնավաճառ, մի սալակ ու մի ձի:

Սալակին լծվել էր կաթնավաճառը, իսկ ձին նստել էր սալակի վրա ու քշում էր նրան. «Նո-ո»: Եվ կաթնավաճառն էլ հնազանդվելով, արագացնում էր ընթացքը:

Հետո Մոռանը հանդիպեց երկու երեխայի, որոնք իրենց ծնողների հետ էին: Ու այդ երեխաները կշտամբում էին ծնողներին.

— Անպիտաններ... Հիմա տուն կհասնենք, և դուք անմիջապես կպառկեք քնելու: Որպես պատիժ՝ ընթրիքից կզրկվեք:

— Ի-ի-ի... էլ չենք անի, — հեծկտում էին ծնողները:

Արդեն մթնում էր, բայց լուսնի ու աստղերի փոխարեն երկնքում փայլեց արևը:

«Բայց հիմա գիշեր է,— մտածեց Մոռանը:— Իսկ գիշերով երկնքում հայտնվում են լուսինն ու աստղերը, էլ ի՞նչ գործ ունի այստեղ արևը»:

— Հապա, հեռացի՛ր,— ասաց նա արևին:

— Չեմ հեռանա,— ասաց արևը:— Այս աշխարհը շուտ է եկել, և ես էլ պետք է դիշերները լուսավորեմ, որպեսզի ցերեկով էլ մի քիչ խաղալու ժամանակ ունենամ:

«Սրա վերջը ի՞նչ է լինելու»,— սարսափահար մտածեց Մոռանը: Եվ պատահաբար վեր նայելով, տեսավ Ալիսին, որ թռչում էր շրջված՝ ուտքերը դեպի վեր:

— Հե՛յ, Ալիս: Արթնացի՛ր,— գոչեց նա:

Ալիսը արթնացավ ու շարունակեց թռչել, ասես ոչինչ էլ չէր եղել: Հենց այդ պահին էլ արևը մայր մտավ, լուսինը ծագեց, աստղերը փայլեցին, կաթնավաճառի ձին սկսեց ինքը քաշել սայլակը, Հաֆը ընկավ Մոռանի ետևովից, իսկ Մոռան էլ մկներին այնքան հայածեց, մինչև նրանք դարձյալ թաքնվեցին սպիտակեղենի դամբուղում: Մոռանը զգաց, որ քաղցը տանջում է իրեն և խոհանոց շտապեց՝ ձուկ ուտելու և վրայից էլ կաթ խմելու համար:

Իսկ ծուլիկ Ալիսը վերադարձավ ծառի կատարին գտնվող իր բույնը, տեղավորվեց ու նորից քնեց:

— Ղա՛, — ասաց նա քնելիս:— Ինչ զվարճալի երազ էր:

**ՓՈՔՐԻԿ ՎԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ,
ՈՐԸ ՇԱՏ ԷՐ ՍԻՐՈՒՄ ԼՈԳԱՆՔ
ԸՆԴՈՒՆԵԼ**

Բերթ անունով մի փոքրիկ վագր կար: Խոշոր-խոշոր, ճերմակ-ճերմակ և սուր-սուր ատամներ ուներ: Իսկ մոնղալիս խլացնում էր նույնիսկ որոտի ձայնը:

Բայց և այնպես նա շատ բարի ու լավ վագր էր: Եվ

այնքան ժամանակ էր բարի ու լավ, քանի դեռ մեկը չէր մտել լողարան՝ լողանք ընդունելու:

Որովհետև ինքն էլ էր շատ սիրում լողանք ընդունել և կարող էր թեկուզ ամբողջ օրը փակվել լողարանում, եթե միայն միտոր և՛ միսիս Սմիթներն ու նրանց փոքրիկ աղջիկը, որոնք վազրի հետ նույն տանն էին ապրում, չսկսեին գայրանալ ու կշտամբել: Պատկերացնո՞ւմ եք, երբ էլ նրանք ուզենային լողանք ընդունել, Բերթը միշտ մոնչում էր, բացելով իր ճերմակ-ճերմակ ու խոշոր-խոշոր ատամները:

— Բերթ, հապա դուրս ե՛կ լողանքից և գնա ընթրե՛լու, — մի անգամ ասաց միսիս Սմիթն ու նրան ցույց տվեց համեղ ոսկորներով խոշոր պնակը:

— Շնորհակալ եմ, ընթրել չեմ ուզում, — պատասխանեց Բերթն ու մոնչաց:

Միսիս Սմիթը քիչ մնաց լաց լիներ:

— Երեխային լողացնելու եմ, իսկ Բերթը չի ուզում դուրս գալ լողարանից, — բողոքեց նա: — Ի՞նչ անենք:

— Ես ճարը գիտեմ, — ասաց միտոր Սմիթը:

Նա խանութ գնաց և քսան շիշ սև թանաք գնեց, իսկ երբ Բերթը շրջվեց, ամբողջ թանաքը լցրեց լողարանի մեջ: Զուրը դարձավ սեփ-սև. Բերթն էլ սեփ-սև դարձավ:

Մի քանի ժամ անց Բերթը մտածեց, որ ընթրելու ժամանակն է և դուրս եկավ լողարանից:

— Վա՛յ, հապա այս վիթխարի սև կատվին նայեք, — ասաց միտոր Սմիթը:

— Իսկապես... Եվ ինչ էլ գեղեցիկ կատու է, — ասաց միսիս Սմիթը:

— Ո՞նց թե՛ կատու, — վրդովվեց Բերթը: — Ես ոչ թե կատու եմ, այլ՝ վագր:

— Վագրերը շերտավոր են լինում, — ասաց միտոր Սմիթը: — Ոչ թե քո պես սև:

«Ատուված իմ: Գուցե իսկապես դարձել եմ կատու», — մտածեց փոքրիկ վագրը:

— Բայց կատուները լողալ չեն սիրում, — շարունակեց միտոր Սմիթը: — Ծի՞շտ է:

— Ճիշտ է,— համաձայնեց Բերթը:

Ընթրիքից հետո Բերթը այգի դուրս եկավ: Այստեղ նրան հանդիպեց հարևանի շունը, որի անունը Արքայազն էր և որը սիրում էր հալածել կատուներին:

— Ըհը՛... Կատու է, — ուրախացավ շունը: — Հիմա մենք նրան ցույց կտանք:

Ճիշտն ասած, նա այնքան էլ վստահ չէր իր վրա, որովհետև գեռ երբեք այդքան խոշոր կատու չէր տեսել: Իայց վարժվել էր այն բանին, որ իր հաշոցը լսելուն պես կատուները հլիսապատառ փախչեն, ուստի և առանց վախենալու նետվեց դեպի Բերթը, երախը բացեց ու սկսեց հաչել:

Բերթը անվրդով մոռվեց շրջեց դեպի շունն ու միայն մի անգամ մոնչաց, այսպես. Ռ-Ռ-Ռ-Ռ-Ռ-Ռ-Ռ:

Այդքան սարսափելի գազանի Արքայազնը դեռ առիթ չէր ունեցել հանդիպել: Եվ նա մի կերպ իրեն նետեց ցանկապատից այն կողմ և պո՛ւկ, փախավ:

Քիչ անց այգի եկավ միստր Սմիթը, և Բերթը նրան հարցրեց.

— Ես իրո՞ք կատու եմ: Կատու լինելու համար ես արդյո՞ք շատ մեծ չեմ:

— Դու կատու չես,— ասաց միստր Սմիթը: — Իհարկե, կատու չես, այլ վագր: Վագրերի այն յուրահատուկ ցեղից, որոնք լոգարանում նստում են կես ժամից ոչ ավելի: Դա վագրերի լավագույն ցեղն է:

Բերթը իրեն շոյված զգաց:

— Յուրահատուկ ցեղից եմ,— համաձայնեց նա: — Լավագույն ցեղից:

Եվ նա հաճույքից մոլտաց, ու սկսեց լիզել ինքն իրեն. այնքան լիզեց, որ սևն անցավ, ու նա նորից դարձավ վագր՝ դեղնավուն և մուգ շերտերով վագր:

Հետո նա տուն գնաց և միսիս Սմիթին ասաց.

— Մտնեմ լոգանք ընդունելու:

Տաք ջրով նա մի լա՛վ լողացավ: Լոգարանում նստեց ուղիղ կես ժամ: Միսիս Սմիթը նրան գովեց և մի լիքը դույլ պաղպաղակ տվեց:

Բերթը գլուխը մտցրեց դուլլի մեջ ու կերավ ամբողջ պաղպաղակը, ասելով.

— Համ-համ-համ... Ի՛նչ համեղ է: Իսկը իմ սիրած պաղպաղակն է:

ԻՂՐԻԴՆ ՈՒ ԽՆՈՒՆՁԸ

Մի շատ գոռոզամիտ ծղրիդ կար, անունն էլ՝ Դենդի: Երբ նա դեռ փոքրիկ էր և նոր-նոր էր սովորում ցատկել ուրիշ փոքրիկ ծղրիդների հետ, միշտ բուրբից բարձր էր ցատկում: Բայց ուսուցիչը նրան ասում էր.

— Դենդի, դու ոչ միայն բարձր ցատկումներ պիտի սովորես, այլև ցածր:

— Չէ,— պատասխանում էր Դենդին:— Ես յուրահատուկ ծղրիդ եմ, ես նման չեմ ուրիշներին: Ես միայն բարձր ցատկեր եմ սիրում:

Եվ այդպես էլ ցածր ցատկեր չսովորեց:

Մի անգամ նա տնից դուրս եկավ ցատկոտելու ու հանդիպեց Օլիվիա խխունջին:

— Չե՞ս ձանձրացել այդքան դանդաղաշարժ կյանքից,— հարցրեց նա խխունջին:— Ամբողջ օրը սեփական տունդ շալակիդ առած սողում ես ու սողում:

— Ինչե՞ր ես ասում,— պատասխանեց Օլիվիան:— Ես սողալ շատ եմ սիրում: Ես շատ գոհ եմ, որ խխունջ եմ, հատկապես, երբ անձրև է գալիս... իմ խեցիում միշտ չոր է ու տաքուկ: Բացի այդ, ես երբեք չեմ ուշանում տուն գնալիս: Տունը միշտ ինձ հետ է: Կարծում եմ, որ հասկանում ես, թե ինչ նկատի ունեմ: Գիտե՞ս, ինչ հետաքրքիր բան է խխունջ լինելը:

— Ի՛նչ արած,— ասաց Դենդին,— ճաշակի հարցերում չեն վիճում: Ես գնամ... Յը...— Եվ ինքն իրենով հիանալով ցատկեց հեռու:

Նա իսկապես հիանալի ցատկող էր: Բոլոր ծղրիդներն էլ, իհարկե, լավ ցատկողներ են: Բայց Դենդին մի

անգամ ցատկելով կտրում-անցնում էր երեսուն սանտիմետր տարածություն: Դա վիթխարի բան էր, եթե նկատի ունենանք, որ ինքը տասն անգամ փոքր է: Սակայն ինչ-որ բաներ նա չէր կարողանում անել: Ասենք՝ փոքր տարածություններ ցատկելը: Նա չէր կարող թռչել տասնհինգ կամ տասը սանտիմետր, այլ միայն՝ երեսուն: Ցատկ. և երեսուն սանտիմետրը մնում էր ետևում:

Մինչ նա զրույցի էր բռնվել Օլիվիայի հետ, եկավ ճաշի ժամանակը, և Դենդին տուն շտապեց: Արդեն դրեթե տուն էր հասել, մնացել էր ընդամենը մի տասը սանտիմետր, բայց խեղճը ոչ մի կերպ չկարողացավ տուն մտնել, որովհետև ամեն անգամ ցատկելիս թռչում-անցնում էր իր տան վրայով: Զէ՞ որ նա փոքր ցատկեր անել չէր կարողանում:

Դենդին արդեն կորցնում էր համբերությունը և սկսեց զայրանալ, բայց այդ պահին, բարեբախտաբար հայտնվեց... Ի՞նչ եք կարծում՝ ո՞վ: Իր տունը շալակին առած Օլիվիա խխունջը:

— Տեսնո՞ւմ ես, Դենդի, — ասաց նա: — Խխունջներն էլ պարծենալու բան ունեն: Համենայն դեպս, նրանք առանց գլխացավանքի կարողանում են մտնել իրենց տուն:

Օլիվիան բարեսիրտ խխունջ էր (այսինքն, բոլոր խխունջներն էլ բարի են, եթե միայն այդ օրը ձախ ոտքի վրա չեն վերկացել) և Դենդիին առաջարկեց.

— Նստիր մեջքիս, քեզ տուն կհասցնեմ:

Դենդին շատ ուրախացավ և անմիջապես ելավ խխունջի շալակը: Իսկ խխունջը սողաց դեպի տուն:

— Շնորհակալ եմ, Օլիվիա, — ասաց Դենդին: — Հիմա արդեն համոզվեցի, որ խոշոր ու բարձր ցատկերը այնքան էլ կարևոր չեն աշխարհում:

— Իրավացի ես, — ասաց Օլիվիան: — Փոքրիկ ցատկերն էլ են անհրաժեշտ: Ողջ եղիր, Դենդի: Ցտեսություն:

ՈՍՏԻԿԱՆ ԱՐԹՈՒՐՆ ՈՒ ՆՐԱ ՀԱՐՐԻ ԱՆՈՒՆՈՎ ՆԺՈՒՅԳԸ

Ոստիկան Արթուրը և նրա ոստիկանական նժույգը, որի անունը Հարրի էր, մի ժամանակ ապրում էին Լոնդոնում: Երկուսն էլ շատ շարաճճի էին:

Իր կապույտ համազգեստը հագած, գոտուց ուտինե մահակը կախ, ամեն օր Արթուրը հեծնում էր Հարրիին և շրջում Լոնդոնով մեկ:

Հարրին շատ էր սիրում քայլել որևէ ավտոբուսի ետևից և այնքան արտաշնչել ապակու վրա, մինչև որ ապակին քրտնեի: Հետո էլ Արթուրը կանգնում էր ասպանդակներին, ձգվում էր առաջ ու քրտնած ապակու վրա զանազան ծիծաղաշարժ մոտիվներ էր գծում: Հարրին էլ նայում էր այդ պատկերներին ու ծիծաղում:

Նրանք այնքան էին տարվել դրանով, որ այլևս անպիտան մարդկանց բռնելու ժամանակ չէր մնում: Ու մի գեղեցիկ օր էլ ոստիկանատան տեսուչ Ռեջինալդը կանչեց սերժանտին ու ասաց.

— Սերժանտ:

— Այո, սրբ,— զգաստ կանգնելով պատասխանեց սերժանտը:

— Սերժանտ,— հարցրեց Ռեջինալդը,— ինչո՞ւ Արթուրը անպիտաններին չի բռնում:

— Զոհեմ, սրբ,— պատասխանեց սերժանտը:

— Պետք է պարզել, սերժանտ: Այդ գործը աչքաթող եք արել,— ասաց տեսուչ Ռեջինալդը:

— Լուում եմ, սրբ,— պատասխանեց Զորջը (այդպես էր սերժանտի անունը) և պատիվ բռնեց:

Հետո ելավ փողոց, հեծավ իր ձին, որը շատ լավ ձի էր ու երբեք չէր ընկնում ավտոբուսների ետևից և չէր արտաշնչում ապակու վրա: Զորջը սկսեց շրջել Լոնդոնով մեկ՝ Արթուրին և Հարրիին որոնելու և պարզելու համար, թե ինչով են նրանք զբաղված:

Ու, վերջապես, գտավ նրանց: Այդ պահին Հարրին արտաշնչում էր ավտոբուսի ետևի ապակուն, իսկ Ար-

Թուրը առաջ ձգված, քրտնած ապակու վրա ծիծաղելի մոութներ էր գծում:

«Ինչ շարաճճին են,— մտածեց սերժանտ Ջորջը:— Բայց շատ հետաքրքիր գործ է... Գուցե ե՞ս էլ փորձեմ»:

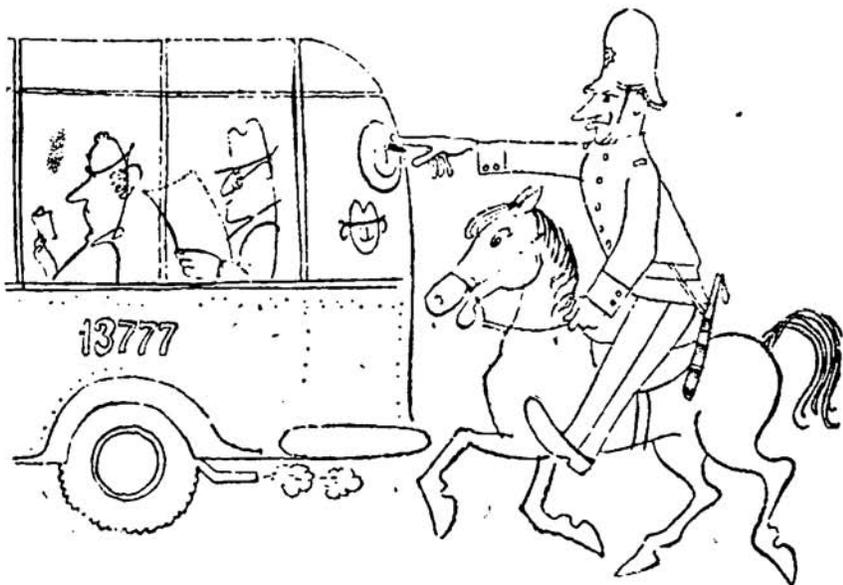
Եվ նա իր ձին քշեց ավտոբուսի ետևից, որպեսզի ձին արտաշնչի ետևի ապակուն: Երբ ապակին քրտնեց, Ջորջը ձգվեց առաջ և մատով դժեց տեսուչ Ռեչինալդի դիմանկարը:

Այդ պահին նրան մեկ ուրիշ ոստիկան տեսավ:

Ու այդ ուրիշ ոստիկանին էլ շատ դուր եկավ ուրախ զբոսանքը, ուստի որոշեց ինքն էլ փորձել:

Իսկ կարճ ժամանակ անց ամբողջ հեծյալ ոստիկանությունը ընկել էր ավտոբուսների ետևից: Ձիերը արտաշնչում էին ետևի ապակիներին, իսկ ոստիկանները ապակիների վրա մոութներ էին գծում:

Լոնդոնի բոլոր անպիտան խարդախները շփտեին, թե ինչն ինչոց է, որովհետև ոչ ոք նրանց ետևից չէր ընկնում:

— Ի՞նչ է պատահել ոստիկանությանը,— հարցնում էին նրանք իրար:

Ու, վերջապես որոշեցին պարզել, թե ինչն է պատճառը: Եվ պարզեցին:

Պարզեցին, որ ոստիկանները ժամանակ չունեն, որ ոստիկանները ավտոբուսների հտևի ապակիներին ծիծաղելի մոութներ են նկարում:

— Ուրախ զբաղմունք է,— ասացին անպիտանները:

Եվ վճռեցին այլևս խարդախություն չանել: Ամեն մեկը իր համար մի ձի գնեց, սովորեցրեց, որ ձին արտաշնչի ավտոբուսների հտևի ապակիներին, և իրենք սկսեցին քրտնած ապակիների վրա զանազան մոութներ նկարել:

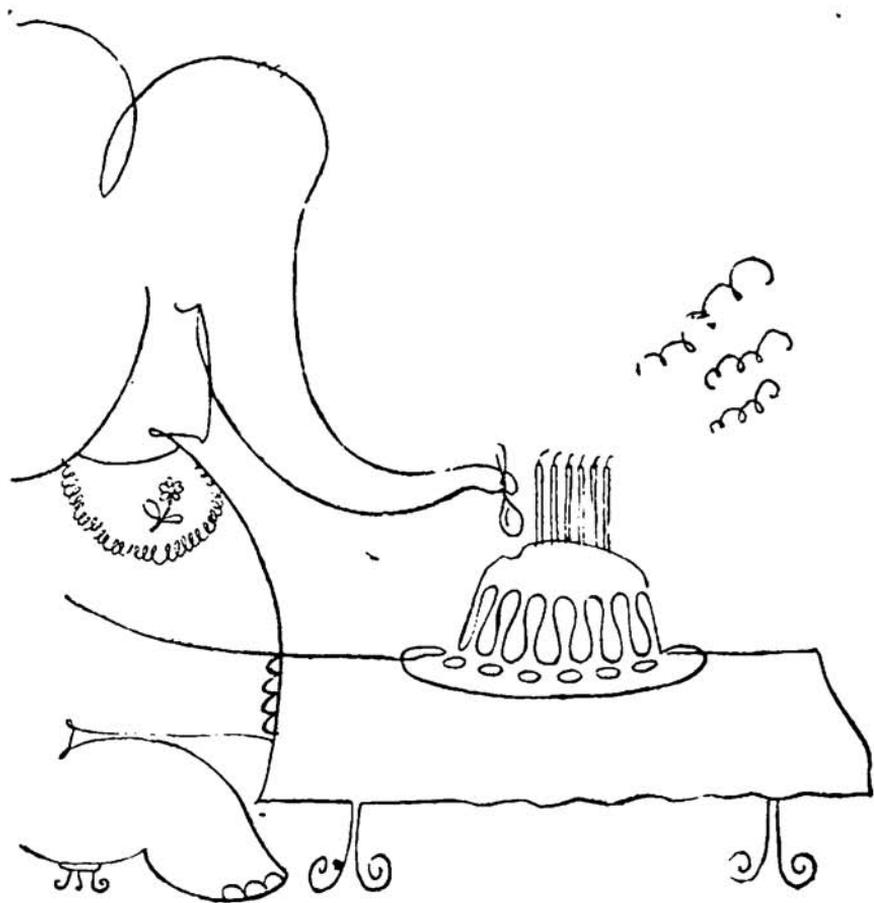
Լոնդոնի ոստիկանության պետը շատ գոհ էր: Նա կանչեց Հարրիին ու Արթուրին և ասաց.

— Շատ խելացի բան էք մտածել: Երկուսդ էլ՝ շատ ապրեք:

Եվ Արթուրին սերժանտի կողում շնորհեց:

טחואסאם דיניגארן און

ՂԱ՛-ՂԱ՛-ՂԱ՛...

Ուրիշամ անունով մի սագիկ էր ապրում: Բայց մայրիկը նրան միշտ ասում էր Վիլի:

— Գնալու ենք զբոսանքի, Վիլի, — ասում էր մայրիկը:— Մյուսներին էլ ձայն տուր, ղա՛-ղա՛-ղա՛...

Մյուսներին զբոսանքի կանչելիս Վիլին շատ էր սիրում ղա՛-ղա՛-ղա՛ ասել:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛, — հենց այսպես էլ երգում էր ամբողջ ճանապարհին:

Զբոսանքի ժամանակ, մի անգամ նա հանդիպեց կատվի ձագին: Դա շատ համակրելի մի սև փիսիկ էր, որի առջևի թաթերը ճերմակ էին: Վիլին նրան հավանեց:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛, — ասաց նա կատվի ձագին:— Ղա՛-ղա՛-ղա՛:

— Մյաո՛ւ, — պատասխանեց կատվի ձագը:

Վիլին զարմացավ: Ի՞նչ է նշանակում «Մյաո՛ւ»: Նա միշտ էլ համոզված էր, թե կատուները սագերի նման «ղա-ղա-ղա» են ասում:

Վիլին շարունակեց ճանապարհը: Հիանալի օր էր: Արևը փայլում էր և թռչուններն էլ ճովողում էին:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛, — երգում էր Վիլին:

— Հա՛ֆ-հա՛ֆ,— պատասխանեց ճանապարհով վազող շունը:

— Հի՛ի-հի՛ի-հի՛իս,— ասաց ձին:

— Նո՛-ո՛-ո՛,— բղավեց կաթնավաճառը ձիու վրա: Եեղճ Վիլիին այդ ամենից ոչինչ չհասկացավ:

Այդ պահին նրա մոտով անցավ ֆերմերն ու ձայնովեց Վիլիին.

— Բարև, սագիկ:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— պատասխանեց Վիլիին:

Հետո մոտ վազեցին երեխաները: Տղաներից մեկը բղամեց Վիլիի վրա. «Քր՛ շշ»:

Վիլիին վշտացավ: Այնքան վշտացավ, որ նույնիսկ կոկորդը սկսեց քերվել:

— Գիտեմ, որ ես մի սովորական սագիկ եմ միայն: Բայց ինչո՞ւ եմ «քր՛ շշ» ասում ինձ:

Լճակում նա մի ոսկի ձկնիկ տեսավ, բայց Վիլիի բոլոր «ղա-ղա-ղաների» վրա ձկնիկը միայն իր փոքրիկ պոչը թափահարեց ու ոչինչ չասաց:

Վիլիին շարունակեց ճանապարհը և հանդիպեց կովերի նախրին:

— Ը՛մ-մ-մ,— ասացին կովերը:— Ը՛մ-մ-մ-մ-մ-մ...

Հետո հանդիպեց հավերին.

— Կը՛-ը՛թ-կը՛թ-կը՛թ,— կշկշացին հավերը:— Կը՛-ը՛թ-կը՛թ-կը՛թ...

Իսկ աքաղաղն ավելացրեց.

— Կու-կու-լիկո՛ւ...

«Գոնի մեկնումեկը «ղա-ղա-ղա» ասեր,— մտածեց Վիլիին:— Ո՛ւմ հետ մի քիչ զրուցեմ: Ի՞նչ տխուր է»:

— Բը՛զզզզզզզզզզզ,— բզզաց մեղուն:

Աղավնյաները մնչում էին, բագերը՝ կռնչում, իսկ ծառերի կատարներին նստած ազոավները՝ կոռում: Եվ ոչ ոք, ոչ ոք նրան «ղա-ղա-ղա» չէր ասում:

Եեղճ Վիլիին նույնիսկ լաց եղավ, և արցունքները նրա կտուցից հոսեցին փոքրիկ ու սիրուն կարմիր թաթիկներին:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— հեծկտում էր Վիլիին:

Ու հանկարծ հեռուներից լսվեց շատ հաճելի մի «ղա-ղա-ղա»:

Հետո ճանապարհին հայտնվեց մի կապույտ ավտոմեքենա:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— ասաց ավտոմեքենան:

Զէ՞ որ անգլիական բոլոր ավտոմեքենաները «տո՛ւ-տո՛ւ-տո՛ւ»-ի փոխարեն «ղա՛-ղա՛-ղա՛» են ասում:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— ուրախացավ Վիլլին:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— ասաց ավտոմեքենան ու անցավ նրա մոտով:

Վիլլին շէր կարողանում հայացքը կտրել ավտոմեքենայից:

Նա իրեն աշխարհի ամենաերջանիկ սագիկն էր զգում:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— կրկնեց ավտոմեքենան և անհետացավ կեռամանից այն կողմ:

— Ղա՛-ղա՛-ղա՛,— նրա ետևից գոչեց Վիլլին:

ԿՈՎԵՐՆ ՈՒ ՔԱՄԻՆ

Մարգագետնի սաղարթախիտ ծառերի տակ մի անգամ պառկել էին կովերը: Նրանք խոտ էին որոճում, իսկ շուրջը զբոսնում էր Հարավային Քնքուշ Քամին: Եվ կովերը շատ լավ էին իրենց զգում, շատ տաք էր ու հաճելի:

— Ինչ լավն է այդ Քամին,— խոսում էին նրանք իրար մեջ, խոտ որոճալով:— Մի որևէ բան նվիրենք նրանց: Բայց թե՛ ի՞նչ...

— Ես գիտեմ, թե՛ ինչ,— ասաց մի կարմիր կով:— Եկեք մի տաք մուշտակ գնենք նրա համար, որպեսզի կարողանա պաշտպանվել Հյուսիսային Յուրտ Քամուց:

— Զէ՛, շէ՛, ավելորդ բան է,— առարկեցին մյուս կովերը:

— Ավելի լավ է մի այսպիսի բան անենք,— ասաց ճերմակ, սև խալերով կովը:— Մեր եկեղեցու տանիքին նստած և բամու ուղղությունը ցույց տվող Աբաղաղին

խնդրենք, որ Հյուսիսային Յուրտ Քամին փշելուն պես ինքն էլ անմիջապես շրջվի հակառակ կողմը: Հենց որ նրան շրջված տեսնի, Հյուսիսային Յուրտ Քամին էլ կշրջվի ու կսուրա դեպի ետ, դեպի Հյուսիսային Բևեռ: Իսկ մեր սիրելի Հարավային Քամին ընդմիշտ կմնա մեզ հետ:

— Հիանալի միտք է,— համաձայնեցին բոլոր կովերը:

Եվ նրանք տանիքի վրայի Աքաղաղին, որին գիտնականները անվանում են «հողմնացույց», ասացին.

— Միրելի Աքաղաղ, մենք քեզ շատ ենք խնդրում, Հյուսիսային Քամու գալուն պես, ի՞նչ կլինի, անմիջապես շրջվիր դեպի հյուսիս, և ոչ թե դեպի հարավ, որպեսզի նա ետ վերադառնա:

— Լավ, կփորձեմ,— պատասխանեց Տանիքի Վրայի Աքաղաղը:

Այդ երեկո, երբ կովերը զբոսնում էին մարգագետնում, Հարավային Քամին հանկարծ ետ քաշվեց և հյուսիսից դաշտերի վրայով տարածվեց ցուրտը:

Հյուսիսային Քամին էր մոտեցողը, և նա կամենում էր բոլորին սառեցնել: Նա եկել էր սառցալեռների ու սառցակալած ծովերի վրայով, եկել էր հեռավոր Հյուսիսային Բևեռից և, իսկապես, շատ ցուրտ էր:

— Ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ,— ոռնում էր Հյուսիսային Քամին:— Ես եկել եմ բոլորիդ սառեցնել ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ...

Բայց Տանիքի Վրայի Աքաղաղն էլ քնած չէր: Մինչ քամին սուրում էր, ճոճելով ծառերը, Աքաղաղը սկսեց կամաց-կամաց շրջվել:

Շրջվելը այնքան էլ հեշտ բան չէր, որովհետև Հյուսիսային Քամին շատ ուժեղ էր փշում:

Վերջապես, Տանիքի Վրայի Աքաղաղը կարողացավ մեջքով շրջվել դեպի հյուսիս:

Հենց որ Հյուսիսային Քամին նկատեց, որ հողմնացույցը ուղղված է դեպի հարավ, բացականչեց.

— Գրողը տանի: Ես ոչ թե Հարավային Քամին եմ, այլ՝ Հյուսիսային: Երևի ճամփաս եմ մոլորել:

Նա փշեց դեպի հակառակ կողմը և քիչ անց հայտնու-վեց Հյուսիսային Բևեռում:

— Զարմանալի բաներ են լինում,— ասաց նա:— Հիմա ես ի՞նչ անեմ... Փչեմ դեպի այնտե՞ղ, թե՞ դեպի ետ: Բայց գուցե լավ կլինի, եթե քնե՞մ:— Եվ Հյուսիսա-յին Քամին պառկեց քնելու:

Մինչ այդ, կովերն էլ վերադարձան տուն և մսուր-քից դարձյալ ահագին խոտ կերան:

Իսկ դաշտերում և մարգագետիններում դարձյալ փշեց Հարավային Քնքուշ Քամին:

ԹՐՄԲ...

Կար-չկար՝ մի Թր՛մբ կար: Նա շատ գոհ էր իր կյանքից, որովհետև կողքով անցնող ամեն մի ավտո-բուս չէր մոռանում ասել. «Թր՛մբ»: Ավտո բուսի մեջ գտնվող ուղւորներն էլ էին ասում.

— Թր՛մբ: Այս ի՞նչ թմբիկ է:

Ավտոբուսի տոմսավաճառն էլ էր ասում.

— Թր՛մբ... Ա՛յ թե թմբիկ է:

«Ինչ լավ է, որ անունս Թր՛մբ է»— ուրախանում էր

Թր՛մբը:

Իսկ այդ պահին ճանապարհով սլանում էր հեծա-նիվ նստած մի տղա:

«Հիմա սա էլ կասի իմ անունը»— մտածեց Թր՛մբը:

Բայց տղան շրջանցեց թմբիկին ու ոչ մի «թր՛մբ»

չեղալի:

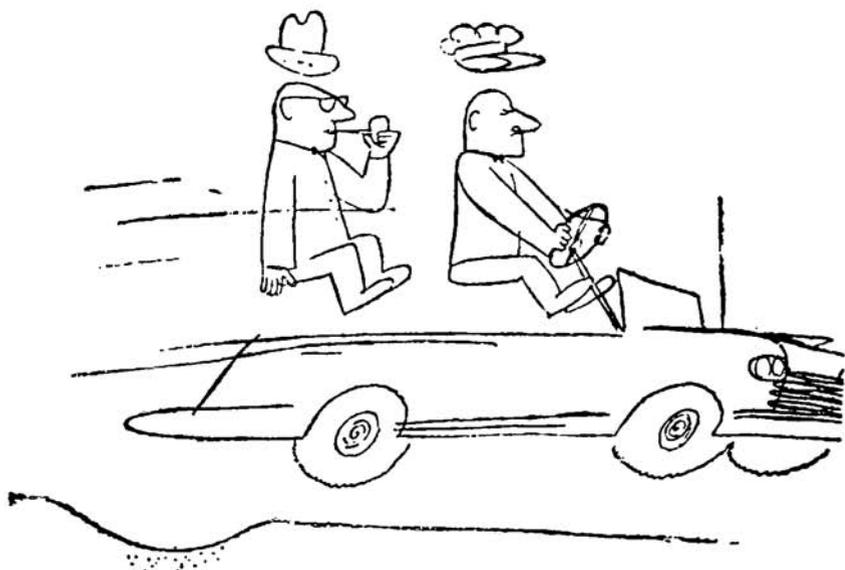
Թր՛մբը վիրավորվեց:

— Քիթդ մի կախի՛ր,— ասաց ճանապարհը:— Նո՞րից մի ավտոբուս է գալիս:

Ավտոբուսը մոտեցավ, մոտեցավ ու... Թր՛մբ: Եվ վարորդը ասաց.

— Թր՛մբ... Այս ի՞նչ թմբիկ է:

Ավտոբուսի տոմսավաճառն էլ ասաց,

— Թըմբ... Ա՛յ թե թմբիկ է:

Թըմբը նորից աշխուժացավ:

Բայց մի գարնանային օր եկան ճանապարհի բանվորները, կարմիր, փոքրիկ դրոշակներ կախեցին, հետո բահն ու բրիչը բերեցին, վերանորոգեցին ճանապարհն ու ծածկեցին ասֆալտով:

— Թմբիկից հիմա հեռք էլ չմնաց, — ասաց ճանապարհի գլխավոր վարպետը:

Բանվորները հավաքեցին բահն ու բրիչները, վերցրին կարմիր, փոքրիկ դրոշակները ու գնացին:

Հետո մի ավտոբուս անցավ, բայց ոչ մի «թըմբ» չպատահեց: Նրա ետևից մի քանի ավտոբուսներ էլ անցան, բայց նորից ոչ մի «թըմբ»:

— Ո՛ւր կորավ այդ Թըմբը, — ճանապարհի մի կողմը հարցրեց մյուսին: — Շատ համակրելի Թըմբ էր:

Ճանապարհին մի աղջնակ հայտնվեց: Նա վարում էր իր երկանիվ սայլակը, բայց առանց նայելու, թե դեպի ուր է գնում: Եվ հանկարծ՝ Թըմբ... ցած ընկավ:

— Գտա,— ուրախացավ ճանապարհը:— Թըմբը աղջնակի մոտ էր:

«Գոնե վնասվածք ստացած չլինի»— մտածեց Թըմբը:

Բայց աղջիկը, այնուամենայնիվ, մի քիչ վնասվել էր:

Մայրիկը սառը թրջոցներ դրեց և «Թըմբից» դարձյալ ոչ մի հետք չմնաց:

Թըմբը շատ տխրեց ու կծկվեց խաղալիքների պահարանում, որտեղ ընկած էր նաև թենիսի մի հին գնդակ:

— Ես ոչ ոքի պետք չեմ,— դժգոհեց Թըմբը:— Բայց ախր շատ եմ ուզում մի որևէ զբաղմունք ունենալ:

— Եթե համաձայն ես, այստեղ էլ մնա, և ես քեզ կսովորեցնեմ դրմփ-դրմփ-դրմփալ,— ասաց թենիսի գնդակը և ցատկոտեց տեղում:

— Հաճույքով,— ուրախացավ Թըմբը:

Նա շատ ընդունակ աշակերտ էր: Ու երբ իրիկնադեմին աղջնակը գնդակն առած դուրս եկավ պարտեզ՝ խաղալու, շատ լավ էր ստացվում «դրմփ, դրմփ, դրմփ»-ը: Գնդակն էլ սովորականից ավելի վեր էր թրուշում:

Նույնիսկ աղջնակից էլ վեր: Աղջնակի մայրիկից էլ վեր: Նույնիսկ փողոցի լապտերասյունից էլ վեր:

Աղջիկը գոհ էր: Գոհ էին բոլորը:

«Այնքան էլ վատ չէ, երբ քեզ Դրմփ են անվանում, — մտածեց Թըմբը:

ՎԻՇԱՊՆ ՈՒ ՄՈԳԸ

Եղել է, չի եղել՝ մի կրակե սար: Այդ սարում ապրում էր մի մոգ, անունն էլ՝ Ֆուձի-սան:

Նա շատ գոհ էր, որ այդ սարում է ապրում:

— Այստեղ հաճելի է ու տաք,— ասում էր նա ամեն անգամ թեյնիկը սարի կատարին դնելիս:

Երբ թեյամանի ջուրը եռում էր, շրջակայքի բնակիչ-

ները տեսնում էին սարից բարձրացող գոլորշին ու ստում.

— Տեսեք... Ֆուձի-սանը դարձյալ թեյ պիտի խմի: Ու մի անգամ էլ, երբ Ֆուձի-սանը սարի կատարին նստած ցած էր նայում, հանկարծ տեսավ, որ մի փոքրիկ վիշապ է գալիս իրեն հյուր:

— Երևի էնդրյուն է,— անցավ նրա մտքով:— Երևի թեյ խմելու է գալիս:

Վիշապի անունը իսկապես էնդրյու էր: Նա իր տատիկի հետ ապրում էր սարի ստորոտի քարանձավում:

Ձեզ պետք է ասեմ, որ վիշապի տատիկը ամենից համակրելին էր վիշապների բոլոր տեսակների մեջ: Աշխարհում ամենից շատ նա սիրում էր թեյ խմել: Բայց արդեն շատ զառամյալ էր ու չէր կարողանում սարալանջով վեր բարձրանալ: Ուստի էնդրյուն էլ որոշել էր մոգից մի գավաթ թեյ տանել տատիկի համար:

Բայց որքան բարձրանում էր սարալանջով, այնքան նրա ոտքերի տակի հողը տաքանում էր: Ի վերջո, հողն այնքան տաքացավ, որ նա այլևս չկարողացավ շարունակել վերելքը:

Ուստի վերադարձավ հովիտ, որովհետև ուրիշ ճար չուներ: Հովտում հաստ-հաստ ճյուղեր կոտրեց ու ոտնացուպեր սարքեց իր համար: Վեց ոտնացուպ: Յուրաքանչյուր ոտքին՝ մեկ հատ: Ու դարձյալ սկսեց վերելքը դեպի սարի գագաթ:

Այս անգամ նա հողի տաքությունը չէր զգում և շատ կարճ միջոցում տեղ հասավ:

Մոգը նրան թեյ ու թխվածք հյուրասիրեց: Իսկ էնդրյուն Ֆուձի-սանին պատմեց իր տատիկի և այն մասին, թե տատիկը ինչքան է ուզում տաք թեյ խմել:

— Ես հաճույքով մի գավաթ թեյ կտամ,— ասաց Ֆուձի-սանը:— Բայց մինչև քարանձավ հասնես՝ կսառի:

Ու գավաթի փոխարեն նա էնդրյունին տվեց խոշոր թեյամանը, հետո մի շատ փոքրիկ ու գեղեցիկ թեյաման էլ՝ գույնը եփելու համար, հետո էլ երկու հատ գավաթ տվեց ու թեյի խոտ:

— Սրանք վերցրու,— ասաց նա:— Հիմա ինքդ էլ
ես ուզած ժամանակ թեյ եփել:

— Շնորհակալ եմ, շատ շնորհակալ եմ,— ասաց
Դրոյուն:— Տատիկը շատ կուրախանա:

Եվ արդեն պատրաստվում էր վերադառնալ, երբ
Կարմիրը հիշեց, որ թեյի համար ջուր տաքացնելու հնա-
նություն չունեն:

— Մեծ բան չի... Իմ սարից մի քիչ էլ կրակ վերց-
նեմ,— առաջարկեց մոզր:

— Վախենում եմ՝ տանել չկարողանամ,— ասաց
Դրոյուն:— Իմ բոլոր ոտքերը զբաղված են թեյամանե-

նու գավաթներով:

Մոզր մի պահ մտորեց ու ասաց.

— Լավ... Ես հիմա մի հրաշք կգործեմ: Աչքերդ
խորը ներշնչիր, և հաշվիր մինչև տասը:

Էնդրոյուն աչքերը փակեց, խորը ներշնչեց և հաշվեց
մինչև տասը:

— Հիմա՝ արտաշնչիր,— ասաց մոզր:

Էնդրոյուն արտաշնչեց որքան ուժ ուներ, և նրա երա-
խիկ կրակ ու բոց ժայթքեց: Խեղճը հագիվ կարողացավ
զուգը զսպել: Բայց և այնպես՝ դժգոհ չէր: Կրակ արտա-
շնչելը հաճելի բան էր:

— Ես հիմա արդեն իսկական վիշապ եմ,— ուրա-
խացավ նա:— Իսկական, կրակ արտաշնչող վիշապ:
Շնորհակալ եմ, Ֆուձի-սան:

Հրաժեշտ տալով, էնդրոյուն վերադարձավ իր քա-
րանավր: Թեյամանի մեջ ջուր լցրեց, հետո վրան կրակ
առաջնչեց և ջուրը տեղն ու տեղը սկսեց եռալ: Էնդրոյուն
թեյ լցրեց գավաթի մեջ ու տարավ տատիկին:

— Շնորհակալ եմ, էնդրոյու,— ասաց տատիկը,—
ես թեյ շատ եմ սիրում:

Ու այդպես էլ շարունակվում է մինչև այսօր: Հենց
էս գիշերակները վերջացնում են կրակ ժայթքել հեքիաթ-
եքում. վերադառնում են տուն և թիւ են եռացնում իրենց
առօրեկների համար:

ՀԱՅԻ ՓՇՐԱՆՔՆԵՐԸ

Մի անգամ Լոնդոնի Քրաֆալգարյան հրապարակում ճաշում էին հարյուր աղավնի: Ինչպես միշտ, ճաշին միայն ցորենի հատիկներ էին:

Քիչ անց ուրիշ աղավնիներ էլ մոտեցան նրանց:

— Այդ ի՞նչ եք ուտում,— հարցրին աղավնիները:

— Ցորենի հատիկներ... Ը՛ռո-ը՛ռո...

Հետո ուրիշ աղավնիներ էլ մոտեցան:

— Ինչ լավ է, — ուրախացան նրանք: — Այսօր ցորենի հատիկներ ենք ուտելու:

Հետո Արթուր անունով մի աղավնի էլ մոտեցավ:

— Նորից ցորենի հատիկներ՞ր են,— դժգոհեց նա: —

Արդեն ձանձրացել եմ:

Քները թափահարելով, նա թռավ դեպի վեր ու նրստեց այն սյան կատարին, որի վրա կանգնած է ծովակալ Նելսոնի արձանը:

— Մի՞թե սա կյանք է, միլորդ,— բողոքեց Արթուրը Նելսոնին: — Ամեն օր ցորենի հատիկներ ու ցորենի հատիկներ... Այլևս անհնարին է հանդուրժել:

— Իսկ դու ի՞նչ ես սիրում,— հարցրեց ծովակալ Նելսոնը:

— Հացի փշրանքներ, — պատասխանեց Արթուրը: — Սպիտակ հացի փշրանքներից ավելի համեղ բան չկա:

Ծովակալ Նելսոնը վերցրեց հեռադիտակն ու նայեց Ուայթհոլլ փողոցի կողմը:

— Ես մի մանչուկի եմ տեսնում,— ասաց նա: — Սպիտակ բուլկի ուտելով, նա քայլում է փողոցում: Հիմա արդեն հասավ Քազավորական գվարդիայի շենքին:

Արթուրը ճախրեց դեպի Ուայթհոլլ փողոցն ու մանչուկին հետևեց այնքան ժամանակ, քանի դեռ նա ուտում էր սպիտակ բուլկին: Բայց Արթուրին ոչ մի փշրանք չհասավ:

Խեղճ Արթուրը նույնիսկ չկարողացավ զսպել իր արցունքները: Նրա մոտով անցնող ոստիկանը շատ զարմացավ:

— Այս ի՞նչ հրաշք է,— ասաց նա:— Առաջին անգամ եմ լացող աղաւնի տեսնում:

Վշտացած Արթուրը վերադարձավ Նելսոնի սյան մոտ:

— Այո՛, գործերդ վատ են,— հառաչեց ծովակալ Նելսոնը:— Ոստիկանը ի՞նչ ասաց:

— Ասաց, որ դեռ երբեք չէր տեսել լացող աղաւնի:

— Ուրեմն՝ այդպե՛ս,— ասաց ծովակալ Նելսոնը:

— Փշրանքների համար իզուր լաց եղա,— ասաց Արթուրը:

— Ճիշտ խոսքին ի՞նչ ասես,— համաձայնեց ծովակալ Նելսոնը:— Լացը չի օգնի: Իհարկե, չի օգնի: Բայց ես ուրիշ բան եմ մտածել: Հապա, նայիր իմ համազգեստի գրպանը: Կարծեմ երեքպենսանոց պիտի ունենամ: Բանվորներից մեկն էր դրել գրպանս, երբ կանգնեցնում էին իմ... այսինքն Նելսոնյան սյունը: Դրել էր, որպեսզի բախտը բանի: Հիմա դու...— և ծովակալը ինչ-որ բան շշնջաց Արթուրի ականջին:

— Հիանալի գաղափար է,— ասաց Արթուրը:— Ենորհակալ եմ, միևորդ:

Նա ծովակալի գրպանից վերցրեց երեքպենսանոցը, թռավ դեպի Սթրենդի անկյունում գտնվող հրուշակի խանութը և երեքպենսանոց բուլկի գնեց իր համար: Հետո նստեց հրուշակի խանութի լուսամուտագոգին և սկսեց ուտել: Նրան նայելով անցորդներն ասում էին:

— Երևում է, աղաւնուն դուր է եկել բուլկին: Ուրեմն, թարմ է:— Եվ շատերը մտնում էին խանութ ու թեյի համար բուլկի գնում:

Հրուշակագործը շատ գոհ էր:

— Դու ամեն օր եկ այստեղ,— ասաց նա Արթուրին:— Ես քեզ միշտ բուլկի կտամ: Խանութիս համբավի համար ավելի լավ միջոց դժվար թե լինի: Իսկ այսօրվա համար վերցրու այս բուլկին:

Արթուրը կտուցով բռնեց բուլկին և թռավ դեպի ծովակալ Նելսոնը:

— Համր տեսեք, միլորդ,— ասաց նա և ծովակալ Նելսոնին տվեց բուլկու կեսը:

— Շնորհակալ եմ,— ասաց ծովակալ Նելսոնը:

— Հապա, այն աղավնիներին նայեք, միլորդ,— ասաց Արթուրը:— Նրանք նորից ցորեն են ուտում: Իսկ ես գերադասում եմ բուլկիները:

— Ես էլ,— պատասխանեց ծովակալ Նելսոնը:

ԿԵՏ-ՄԱՅՐԻԿՆ ՈՒ

ԿԵՏ-ԳՍՏՐԻԿԸ

Աշխարհում մի Մատիտ էր ապրում: Նա շատ էր սիրում նկարել զանազան գծիկներ, օղակներ ու շրջանակներ: Բայց մի անգամ այսպես որոշեց.

— Այսուհետև նկարելու եմ միայն կետեր:

Եվ նկարեց մի մեծ, կրկնակի կետ, հետո մի փոքրիկ կետ:

— Դու կլինես Կետ-մայրիկը,— ասաց նա կրկնակի կետին:— Իսկ դու՝ Կետ-գստրիկը,— ասաց նա փոքրիկին:

Սկզբում կետերը շատ գոհ էին:

— Հավ բան է կետ լինելը,— ասում էին նրանք:—

Ավելի լավ, քան գծիկ կամ օղակ:

— Խնդրում եմ, ավելորդ բաներ չխոսեք,— ասաց նրանց հարևանուհի օղակը:— Սրանց տեսեք... Եվ, ընդհանրապես, հանգիստ նստեք ձեր տեղն ու այլևս ծպտուն չհանեք:

Նրանք հանգիստ նստեցին ու ծպտուն չհանեցին: Բայց հետո Կետ-մայրիկն ասաց.

— Գուցե մի խաղ խաղանք:

— Մի՞թե կարելի է, որ դու խաղաս,— զարմացավ Կետ-գստրիկը:— Չէ՞ որ մեծ ես: Ես որ խաղամ՝ ոչինչ, որովհետև փոքրիկ եմ: Իսկ դու պետք է աշխատես ու միայն լուրջ գործերով զբաղվես:

— Իսկ ես շեմ ուզում,— ասաց Կետ-մայրիկը:— Խաղալը ավելի հաճելի զբաղմունք է:

— Ե՛ր... Չեղավ,— ասաց Մատիտը և մեծ կետի
ժի Շրջան գծեց, որպեսզի նա հանկարծ չփախչի:

«Ենչպե՛ս դուրս գամ այս Շրջանից,— մտածեց նա:
Չայց լաց լինեմ: Իսկ հետո էլ արցունքի ծովով լո-
գանքս գամ Շրջանից»:

Ե՛ր նա փորձեց լաց լինել, բայց մի կաթիլ արցունք
չարողացավ քամել աչքերից:

— Արցունքը քեզ չի օգնի,— ասաց Շրջանը:— Մժան
չենիջապես կշորացնի:

«Ենչե բարեկամաբար լեզո՞ւ գտնեմ Շրջանի հետ,
— մտածեց կետը:— Հանկարծ ու ինձ դուրս կթողնի:

Այնպե՛ս կբարևեմ, իսկ հետո կասեմ. «Բարի լույս, սի-
նի Շրջան: Ինչպե՛ս են փոքրիկ աղեղները: Ողջ-առո՞ղջ
ե՛ր չնտանեկան շրջանում: Իսկ ինչպե՛ս է Բևեռային
Շրջանը, արդեն ապաքինվե՞լ է»: Բայց հազիվ թե որևէ
բան հասցընի»:

Իսկ այդ ժամանակ Մատիտը հանկարծ վճռեց.

«Ե՛կ մի պատմվածք գրեմ»:

Ու սկսեց գրել:

Փոքր կետին նա ասաց.

— Ենդրում եմ, բարձրացիր Ի տառի վրա:

Գուց, իհարկե, գիտեք, որ անգլերենում Ի տառը
գրվում է կետով, այսպես՝ i:

Մատիտը գրեց i տառը, իսկ կետը թռավ տառի վրա
ու սացվեց՝ i:

— Հիանալի է,— ասաց Մատիտն ու շարունակեց
գրել իր պատմվածքը: Գրեց մինչև վերջ, մնում էր միայն
վերջակետը դնել, բայց հենց այդ պահին Մատիտի ծայ-
րը հատրվեց: Նա շատ վշտացավ:

— Մի հուզվիր,— ասաց ռետինը:— Ես Շրջանի մի
մասը կջնջեմ, որպեսզի կրկնակի կետը կարողանա
գալ ու կանգնել քո պատմվածքի վերջում:

— Հիանալի միտք է,— ուրախացավ Մատիտը:—
Քեզից շատ շնորհակալ եմ, թանկագին Ռետին:

Եվ Ռետինը ջնջեց շրջանի մի մասը, կրկնակի կետը դուրս եկավ ու կանգնեց պատմվածքի վերջում, որ գրել էր Մատիտը:

Այս էր ամբողջ պատմությունը... Վերջակետ:

ՌԵՅՁԻԻ ԸՆՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ՂԵՊԻ ԱՎՍՏՐԱԼԻԱ

Կար-չկար, աշխարհում մի թույլ փիղ կար: Անունն էլ՝ Դեյզի: Ամեն օր, ճաշից հետո, եթե միայն անձրև չէր ցայիս, նա հարմարվում էր վիթխարի կաղնու տակ, որ լ՛ի քիչ ննջի:

Ու երազում տեսնում էր, որ իբր պառկած է մի մեծ, շատ մեծ ու փափլիկ փետուրե անկողնում:

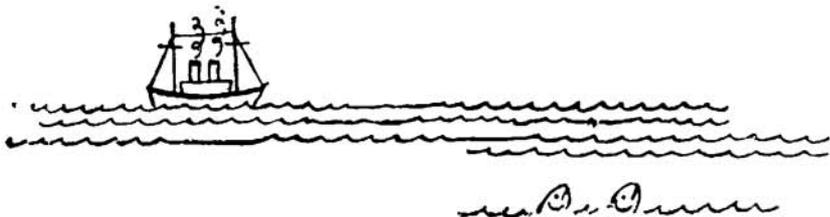
— Շատ կուզենայի իսկական փետուրե անկողին ունենալ, — մի անգամ ասաց նա ծիծեռնակներին, որոնք նստած էին կաղնու ճյուղերին: — Մի լավ կքնեի, հետո էլ վեր կկենայի ու կմեկնեի Ավստրալիա՝ տատիկիս մոտ:

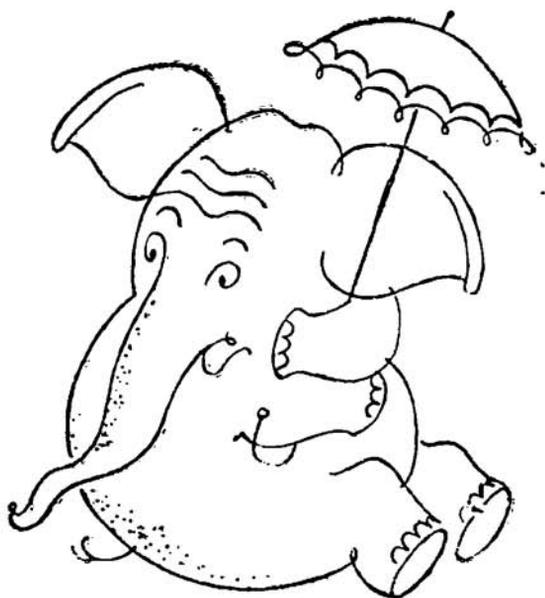
— Դու շատ ծույլ ես, Դեյզի, — ասացին ծիծեռնակները: — Ավելի լավ է՝ մի քիչ էլ քնիր:

— Իսկ եթե խլուրդը իմ այգում թունել փորեր մինչև Ավստրալիա՞... Ինչ լավ բան կլիներ, — շարունակեց երազել Դեյզին:

Եվ էրնեստը (այդպես էր խլուրդի անունը) խնդրեց, որ թունել փորի:

— Ինչ հիմա՞րն ես, Դեյզի, — ասաց էրնեստը (նա խելացի խլուրդ էր): — Չէ՞ որ Ավստրալիան գտնվում է

երկրազնդի հակառակ կողմում: Մինչև այնտեղ փորելը անհնարին բան է: Շատ հեռու է: Ավելի լավ է՝ ցատկես:

— Ցատկե՞մ,— զարմացավ Դեյզին:

— Իհարկե,— ասաց էրնեստը:— Եթե դու շատ բարձր ցատկես ու տասներկու ժամ շարունակ ցած շիջնես, այդ ընթացքում Երկիրը կես պտույտ կկատարի և Ավստրալիան ինքը կգա ձիշտ քո տակ: Դու այդ պահին վայրէջք կկատարես ու կգնաս տատիկիդ հյուր:

— Չէ,— ասաց Դեյզին:— ԱՅ ԴՔ ԱՆ բարձր ցատկել չեմ կարողանա: Եթե նույնիսկ մորեխը ինձ ցատկել սովորեցնի:

— Ուրեմն, կնճիթդ մտցրու գետնի մեջ ու փչիր,— ասաց էրնեստը:— Գուցե այդ դեպքում հրթիռի պես կկարողանաս թռչել:

— Ուժեղ փչել չեմ կարողանում,— ասաց Դեյզին:— Այ, եթե իսկապես հրթիռ ունենայի... Հոպ՝ արդեն եր-

էրնջում էս, հոս՝ նորից գետնի վրա, բայց արդեն
Ավստրալիայում: Այդ ձևով գուցե կհամաձայնեի:

— Ի՞նչ էս ասում,— զարմացավ էրնեստը:— Այդ
ո՞վ փղին հրթիռ կնստեցնի: Ավելի լավ է՝ ինքդ փորձիր
թռչիլ հրթիռի պես: Ես գիտեմ, թե ինչպես պետք է սո-
վորես բաժեղ փշել: Դրա համար հարկավոր է մի տակառ
թշշան հանքային ջուր խմել: Եթե խմես, քո ներսում
այնպիսի թըշ-շըշ-շոջ կսկսվի, այնպիսի բըղ-բբբըղոց,
այնպիսի սոսսվոց, ինչպես լինում է իսկական հրթիռի
մէջ:

— Այդ մեկը կարող եմ,— ասաց Դեյզին:

Եվ նա մի առկառ թշշան հանքային ջուր խմեց: Եվ
տեղնուտեղը նրա ներսում այնպիսի թըշ-շըշ-շոջ սկսվեց,
այնպիսի բըղ-բբբըղոց, այնպիսի սոսսվոց, որ նա ան-
միջապես կնձիթը մտցրեց գետնի մեջ, ամուր բռնեց հո-
վանոցն ու սուրաց գեպի երկինք, հասավ գրեթե լուս-
նին: Հետո հովանոցը բացեց ու սկսեց փափուկ վայ-
րէջքը:

Եվ մինչ նա ցած էր իջնում, Երկիրը շարունակում
էր պտտվել, ուստի և Դեյզին վայրէջք կատարեց Ավրստ-
րալիայում:

Այստեղ նրան շտեմնված ջերմությամբ դիմավո-
րեցին:

— Ինչ խելացի փիղ է,— ասում էին բոլորը:— Հիա-
նալի միջոց է գտել տոմսակի դրամը խնայելու համար:
Դու արժանի էս պարգևի: Ի՞նչ կուզենայիր:

— Օհ, խնդրում եմ, եթե կարելի է, փետուրե անկո-
ղին,— ասաց Դեյզին:— Մի քիչ պառկեմ-քնեմ, հետո
միայն կգնամ տատիկին հյուր:

Ու, վերջապես, Դեյզին ստացավ իր երազած փետու-
րե անկողինը:

— Տեսեք,— ասաց նա ավստրալիացի ծիծեռնակ-
ներին:— Ես հիմա իսկական փետուրե անկողին ունեմ:

— Մեծ բան է,— ասացին ծիծեռնակները:— Մենք
էլ ունենք:— Եվ զլուխները թաքցնելով իրենց փափուկ
փետուրների մեջ, քնեցին:

Հոնդոնում, մի մեծ տան հինգերորդ հարկում, միստր Ուոլլինգթոնն անունով մի մարդ էր ապրում:

Ամեն առավոտ ժամը ութ անց կեսին նա գնում էր գարձի: Ինչուս գալուց առաջ համբուրում էր կնոջը, շույում էր կատվին և զլխի վրա պահում բաց հովանոցը: Նա տնից միշտ գնում էր բաց հովանոցով:

— Ո՞վ գիտե՛ ինչ կլինի,— ասում էր նա:

Ու երբեք սանդուղքով չէր իջնում-բարձրանում: Միշտ օգտվում էր վերելակից: Զե՛ որ ապրում էր հինգերորդ հարկում:

Ամեն անգամ, երբ նա բաց հովանոցով մտնում էր վերելակ, մարդիկ զարմանում էին ու հարցնում.

— Ինչո՞ւ եք վերելակ մտնում բաց հովանոցով: Այստեղ հո չի՞ կարող անձրև գալ:

— Ո՞վ գիտե՛ ինչ կլինի,— պատասխանում էր միստր Ուոլլինգթոնը:

— Իսկ եթե փողոցում էլ անձրև չի գալիս, ուրեմն, մի՞թե իդուր չէք բաց արել ձեր հովանոցը:

— Ավելի դուրին է հովանոցը փակել, երբ անձրև չի գալիս, քան բացել անձրևի տակ:

— Ճիշտ է,— համաձայնում էին մարդիկ:— Հաջողութչուն ձեզ, միստր Ուոլլինգթոն:

Դոնապանը արծաթե կոճակներով կապույտ համազգեստ էր հագնում և հետևում էր, որ ամեն բան՝ վերելակը, դռները, գանգերը, հարթակների լապտերները կարգին ու սարքին լինեն:

Ու մի անգամ, ինչպես միշտ գործի գնալիս, միստր Ուոլլինգթոնը մտավ դատարկ վերելակ և արդեն ուղում էր սեղմել «դեպի վար» կոճակը, երբ հանկարծ զլխում միտք ծագեց.

«Իսկ եթե ոչ թե «դեպի վար»-ը, այլ «դեպի վեր»-ը սեղմեմ»:

Հետո մտածեց.

«Հետաքրքիր է, իսկ ի՞նչ կլինի, եթե երկու կոճակ»

ներն էլ միաժամանակ սեղմեմ: Արդյոք դեպի վե՞ր կգնամ, վա՛ր, թե՛ կմնամ նույն տեղում: Իհարկե, ես կարգը խախտած կլինեմ: Բայց և այնպես՝ փորձեմ, տեսնենք՝ ի՞նչ կլինի»: Ու նա միաժամանակ երկու կոճակներն էլ սեղմեց:

Դեռ շէր հասցրել ձեռքը ետ քաշել, երբ լսվեց սոսկալի մի թնդյուն. ասես կաթնազառնակի սալակը ընդհարվեց շոգեքարշին: Վերելակը երկու կես եղավ: Վերելի կեսը շարժվեց Դ Ե Պ Ի Վ Ե Ր, իսկ վարի կեսը՝ Դ Ե Պ Ի Վ Ա Ր: Եվ միտոր Ուոլլինգթոնն էլ պարաշյուտիստի պես հովանոցից կառչած, ցած գահավիժեց:

«Վա՛յ, վա՛յ, — մտածեց նա: — Իսկ եթե դոնապանը բարկանա՞: Դեռ բախտս բերեց, որ հովանոցը բաց էր»:

Երբ միտոր Ուոլլինգթոնը հասավ ցած, դոնապանը արդեն սպասում էր նրան և հուզմունքից դոկում տեղում:

— Ուրեմն, այդպես, միտոր Ուոլլինգթոն, — ասաց նա: — Ուրեմն, այդպես...

— Բարի լույս, սյարոն դոնապան, — ասաց միտոր Ուոլլինգթոնը: — Ի-ինչ հիանալի եղանակ է ա-այսօր: — Ու ելավ փողոց:

— Ա՛յ-ա՛յ-ա՛յ, — ասաց դոնապանը: — Ի՛նչ շարաճճին է:

ԻՄԲԻՐԵ ԹԽՎԱԾՔԸ

Աշխարհում մի Պրեմիեր-Մինիստր կար: Նա այնքան էլ խելացի Պրեմիեր-Մինիստր չէր ու, երբ արտասանում էր իր երկար ճառերը, լսողները միայն հոգոց էին հանում. «Դե լավ... Պարապ խոսքեր են», կամ. «Այ քեզ հիմարություն», կամ էլ պարզապես՝ «Դե լավ, լավ»: Ու մի անգամ Պրեմիեր-Մինիստրի կինը ասաց ամուսնուն.

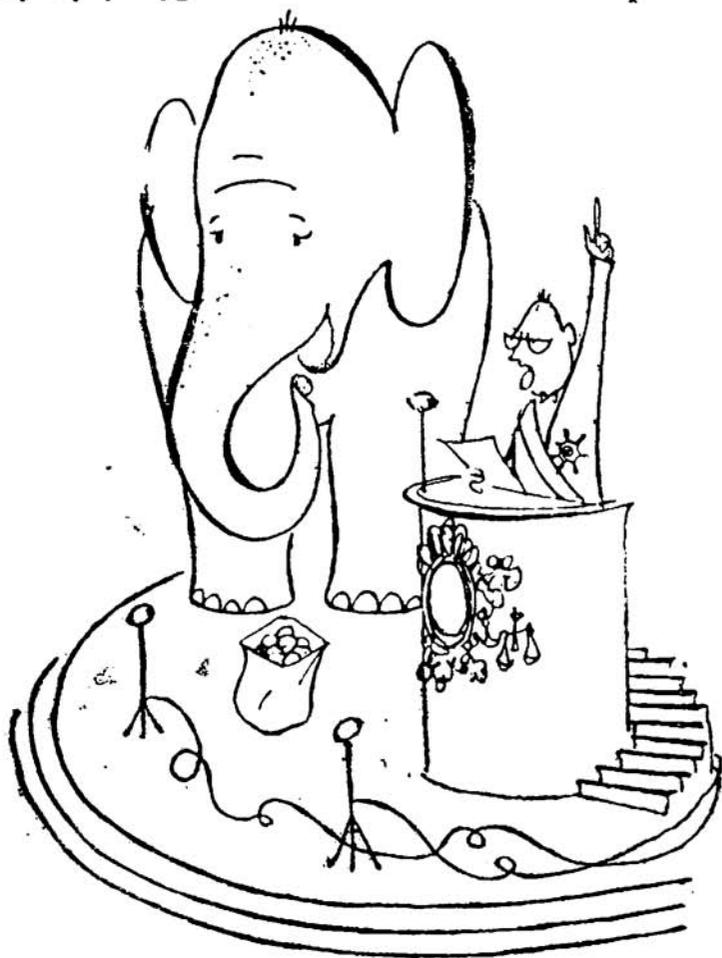
— Եթե դու ճառեր շարտասանեիր, սիրելիս, բոլորն էլ քեզ խելացի կհամարեին:

— Առանց այդ էլ ես Խ Ե Լ Ա Յ Ի եմ, — ասաց Պրեմիեր-Մինիստրը:

Պրեմիեր-Մինիստրի կինը այնպես ձևացրեց, թե
իբր շիլտում:

— Քեզ մի խորհուրդ կտամ,— շարունակեց նա:—
վաղը պառլամենտ գնալիս, քեզ հետ մի փիղ էլ տար:
Ճառ արտասանելիս թող փիղը կողքիդ նստի:

— Փիղն ինչի՞ս է հարկավոր,— զարմացավ Պրե-
միեր-Մինիստրը:

— Մի վիճիր: Ես մի ծրագիր ունեմ: Դու պետք է քեզ հետ փիղ տանես:

— Փղին թույլ չեն տա ներս մտնել,— ասաց Պրեմիեր-Մինիստրը:— Մուտքի վրա հայտարարություն կա. «Պառլամենտի անդամներին չի թույլատրվում նխտերի ծամանակ ընտանի կենդանիներ բերել»:

— Իսկ փղերի մասին գրված բան չկա՞:

— Չկա:

— Տեսնո՞ւմ ես, ուրեմն, փիղ տանել կարելի է:

Հետևյալ օրը, նախաճաշից հետո, Պրեմիեր-Մինիստրը դուրս եկավ Դաունինգ-սթրիթի տասերկուերորդ տանը գտնվող իր բնակարանից, որպեսզի գնա պառլամենտ ու ճառ արտասանի այնտեղ: Կինը նրան տվեց գլխարկն ու այն պարանի ծայրը, որից կապված էր փիղը: Այդ փիղը շատ հնազանդ էր: Առանց առարկության քայլեց Պրեմիեր-Մինիստրի ետևից, բայց ավտոմեքենա նստել ոչ մի կերպ չկարողացավ, թեև շատ էր ուզում:

— Գուցե ավտոմեքենայի ծածկի վրա՞ նստա՞ցնենք,
— առաջարկեց Պրեմիեր-Մինիստրը:

— Ի՞նչ ես ասում, չի կարելի,— գոչեց կինը:— Նա վախից կմեռնի: Թող ոտքով գա: Մինչև պառլամենտ մոտիկ է:

— Լավ,— համաձայնեց Պրեմիեր-Մինիստրը:

Պրեմիեր-Մինիստրի կինը փղին մի տոպրակ իմբիրե թխվածք տվեց: Փիղը շատ գոհ էր ու ամբողջ ճանապարհին նա տոպրակը կնճիթից բաց չթողեց:

Այսպես հասան մինչև պառլամենտ: Պրեմիեր-Մինիստրը փղին տարավ նիստերի դահլիճ ու նստեցրեց կողքին:

Հետո Պրեմիեր-Մինիստրը ոտքի ելավ ու սկսեց ճառ արտասանել, իսկ փիղը բացեց տոպրակն ու կնճիթով դեպի բերանը տարավ իմբիրե թխվածքը: Ի՞նչ աղմուկ բարձրացավ թխվածքը ծամելիս... Ի՞նչ աղմուկ... Մարդիկ մի բառ անգամ չկարողացան լսել Պրե-

միեր- Մինիստրի ամբողջ ճառից, թեև նա ուղղակի բղա-
վում էր, ոչ թե խոսում:

Ու երբ լռեց, բոլորը ծափահարեցին:

— Սա մեր Պրեմիեր-Մինիստրի լավագույն ճառն
էր,— ասում էին նրանք:— Պարզվում է, որ նա խելացի
մարդ է:

Ու բոլորն էլ մոտենալով, հերթով սեղմեցին նրա
ձեռքը:

Պրեմիեր-Մինիստրը շատ գոհ էր ու այդ օրվանից
սկսած, ամեն անգամ, երբ պառլամենտում ճառ ասելու
անհրաժեշտություն էր լինում, փղին տանում էր հետը,
իսկ Պրեմիեր-Մինիստրի կինը փղին իմբիորե թխվածքով
լի մի տոպրակ էր տալիս:

«Ինչ համե՞ղ է իմբիորով թխվածքը,— մտածում էր
փիղը:— Խըրթ-խըրթ-խըրթ»:

ՓՈՔՐԻԿ ՏՂԱՆ, ՈՐԸ ՄՌՆՉՈՒՄ Է ՎԱԳՐԵՐԻ ՎՐԱ

Հնդկաստանում Սադի անունով մի փոքրիկ տղա էր
ապրում: Նա սիրում էր մռնչալ վագրերի վրա:

— Զգույշ եղիր,— ասում էր նրան մայրիկը:— Վագ-
րերը շեն սիրում, երբ իրենց վրա մռնչում են:

Բայց Սադին մորը ականջ չդրեց ու մի անգամ, երբ
մայրիկը խանութ էր գնացել, վագեց վագր գտնելու, որ-
պեսզի վրան մռնչա:

Շատ հեռուները գնալու հարկ չեղավ: Վագրը ծառի
տակ կանգնած, ինքն էր սպասում Սադիին:

Հենց որ Սադին մոտեցավ, վագրը ցատկեց ու
մռնչաց.

— Բըրրոոոոոոոոոոոոոոոոոոո...

Սադին որպես պատասխան, ինքն էլ մռնչաց.

— Բըրրոոոոոոոոոոոոոոոոոոո...

գագաններն են,— շարունակեց Սաղին:— Միայն շատ
քշերն են, որ չեն վախենում մոնչալ նրանց վրա:

Վազրը իրեն շոյված զգաց:

— Առյուծների՞ց էլ սարսափելի են:

— Իհարկե,— պատասխանեց Սաղին:

— Արջերի՞ց էլ:

— Համեմատել նույնիսկ չի կարելի:

Վազրը գոհունակությամբ մոլորաց: Փոքրիկ տղան
արդեն նրան դուր էր գալիս:

— Իսկ դու շատ լավ տղա ես,— ասաց նա և լիզեց
Սաղիին:

Այդ օրից ի վեր նրանք հաճախ էին միասին զրոս-
նում և մոնչում իրար վրա:

ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌԻ ԶԻՆ

Կար-չկար՝ աշխարհում մի շատ խելացի՞ ձի կար:
Անունն էլ՝ Թերրի: Նա գրել էր սովորել, և իր տիրոջը՝
կաթնաՎաճառին, մի անհամ այսպիսի երկտող գրեց.

Թանգակին իմ տեր,

Մի շրխկացրու այդքան ուժեղ

Կաթի շշերը

Ես դեռ քնած եմ և կգարթնեմ ուշ

Հարգանքներով

Քո Թերրի

Ու երկտողը ցույց տվեց ախոռի մյուս ձիերին:

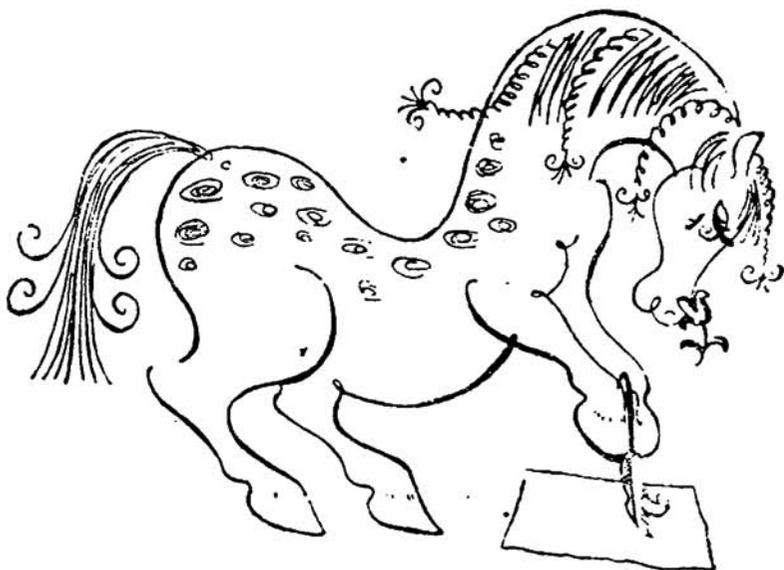
— Հըմ,— ասացին նրանք:— Իսկ ի՞նչ է նշանա-
կում «թանգակին»: Ծթե ուզել ես «թանկագին» ասել,
հապա ինչո՞ւ և «գ»-ի և «կ»-ի տեղերը փոխել:

«Ա՛յ քեզ բան,— մտածեց Թերրին և յուրովի
կրկնեց.— թանկագին-առվաչին, թանգակին-առվակին,
կրակին-ճրագին»... Իսկ բարձրաձայն ասաց.

— Բայց դուք հո գրել չգիտե՞ք:

Ու ոչ ոք չկարողացավ նրան առաբկել:

— Կարծես մեծ բան է ուղղագրական մի սխալը:

Աշխարհը դրանից հո չի՞ շրջվի,— ավելացրեց նա:

Այդ օրը Թերրիի տրամադրութիւնը ընկած էր, որովհետև քիթն էր շարդել: Երբ նա գրել էր սովորում, գրիչը բռնում էր առջևի սմբակներով և այդ պատճառով քիթը շարունակ առնում էր գետնին:

Ընդհանրապես ետևի ոտքերի վրա նա երկար կանգնել չէր կարողանում և բավական էր մի փոքր շարժվել, ու անմիջապէս՝ թըրշխկ, դնչի վրա ընկնում էր ցած:

Կամաց-կամաց նա սովորեց պահպանել հավասարակշռութիւնը, գրչածայրով հենվելով թղթին: Ճիշտ է, հիմա էլ գրչածայրն էր մերթ-մերթ կոտորվում, ու եթե չէր էլ կոտորվում, ապա սկսում էր սոսկալի կերպով թուղթը ճանկոտտել:

Վերջապես, Թերրին սկսեց գրիչը ատամներով բռնած գրել սովորել:

Բայց քիթը դեռ չէր ապաքինվել:

Հետևյալ առավոտ, ինչպես միշտ, կաթնավաճառը եկավ ու առաջին հերթին կարդաց երկտողը, հետո մի

ժամ շարունակ ջանում էր շրթակացնել շշերը: Նա սկսեց շրթակացնել, երբ Թերրին արդեն արթնացավ: Սովորաբար այնպես է ընդունված, որ կաթնավաճառները անպայման պետք է շրթակացնեն շշերը:

— Ինչպե՞ս է քթիդ վիճակը, — հարցրեց նա Թերրին:— Ոնց որ թե լավ է, հա՞:

Նա քնքշորեն շոյեց Թերրինն ու մի խնձոր տվեց: Երեկոյան մսուրքի մոտ հանգստանալիս, Թերրին մի բանաստեղծութիւն գրեց.

Չոն՝ իմ լավագույն Բարեկամին (Կարճավաճառին)

Ձիերը լավ գիտեն

Թե ինչքան քաղցր են

Խնձորները

Խնձոր ուտելով նրանք գիրանում են

Լավ մարդիկ այդ մասին միշտ դիտանում են

Այսինքն-ու,

Ավելի ճիշտ՝

Խնձոր ուտելով նրանք՝ Գ Ի Բ են Ն Ո Ի Մ են

Լավ մարդիկ այդ մասին միշտ Գ Ի Տ են Ո Ի Մ են

Իսկ հիմա մնաս բարով

* * *

(համբուրում եմ երեք անգամ)

Օվ բանաստեղծութիւնը մտցրեց կաթնաշշի վզիկի մէջ: Հետեյալ օրը առավոտյան կաթնավաճառը եկավ ու Թերրին շաքար տվեց:

Հինգ խոշոր կտոր, մեկը՝ միջակ ու երկուսը՝ փոքրիկ:

Շաքարը ափին դրած պարզեց Թերրինն ու ասաց.

— Միայն թե շատ բարձր մի խրթխրթացրու, հանկարծ մյուս ձիերը կարթնանան:

Ու մինչ Թերրին ցածրաձայն խրթխրթացնում էր, կաթնավաճառը կարգաց նրա բանաստեղծութիւնը:

— Հիանալի բանաստեղծութիւն է, — ասաց նա:—

Ու շնորհակալ եմ երեք համբույրի համար: Ես պարտքի տակ չեմ մնա:

Նա երեք անգամ համբուրեց Թերրիին ու միասին գնացին կաթ բաժանելու հաճախորդներին:

Մ Ո Ռ Ա Յ Վ Ա Մ Ծ Ն Ն Դ Յ Ա Ն Օ Ր Ը

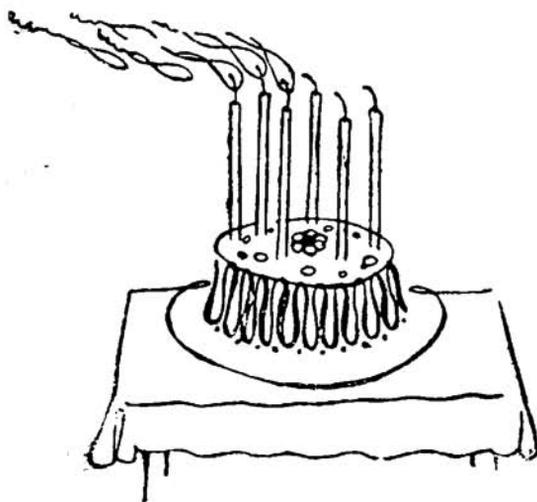
Կար չկար՝ աշխարհում մի մեծ փիղ կար: Նա ապրում էր Ուիսկոնսինսոն կենդանաբանական այգում իր կնոջ ու ձագի հետ, որի անունը Յալմար էր:

Փիղ-հայրիկը շատ մեծ էր: Փիղ-մայրիկն էլ էր մեծ: Եվ նույնիսկ Յալմարին ոչ ոք չէր կարող ասել, թե փոքր է: Փղերը փոքրիկ չեն լինում: Մի գեղեցիկ օր էլ Փիղ-մայրիկը և Փիղ-ձագուկը տեսան, որ Փիղ-հայրիկը կանգնած է գլխի վրա:

— Ի՞նչ է պատահել, — հարցրեց Փիղ-մայրիկը:

— Ուզում եմ մի բան հիշել, — պատասխանեց Փիղ-հայրիկը:

— Ի՞նչ ես ուզում հիշել:

— Եթե իմանայի, — պատասխանեց Փիղ-հայրիկը,
— սպես չէի տանջվի: Ճի՞շտ է, թանկագինս:

— Յալմար, — ասաց Փիղ-մայրիկը: — Շուտ վաղիր
• գտիր այն, ինչ մոռացել է հայրիկը:

Ու Յալմարը վազէց նախ ճանապարհով, հետո
բարձրացավ բամբուկների պուրակի մոտի բլրակը ու
նստեց մի քիչ շունչ առնելու և նայելու համար, թե ինչ-
պես են ամպերը երկնքում բռնոցի խաղում:

Հանկարծ նրա սկանջով ընկավ ինչ-որ մեկի լացի
ձայնը: Լալիս էին շատ մոտիկ մի տեղ, թեև Յալմարը
չէր տեսնում, թե ով է:

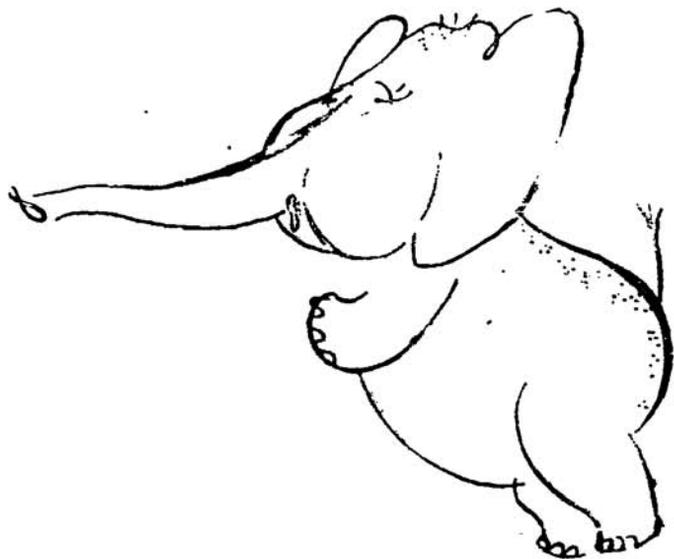
Ուստի նա ասաց.

— Մի լա... Ուղր՞ւմ ես, օգնեմ քեզ:

Լացը դադարեց:

— Դու ո՞վ ես, — հարցրեց Յալմարը:

— Մոռացված ծննդյան օրը: Եվ չգիտեմ, թե
ումն եմ:

— Վա՛յ,— ասաց Յալմարը:— Ա՛յ քեզ բան: Իսկ տոնական տորթ ունե՞ս:

— Իհարկե: Առանց տորթի՞ ի՞նչ ծննդյան օր: Իմ տորթի վրա վեց հատ մոմ կա: Ուրե՞նք, այսօր լրանում է ինչ-որ մեկի վեց տարին:

«Ինչ լավ է, երբ վեց տարեկան ես,— մտածեց Յալմարը:— Շատ լավ է: Գրեթէ այնքան լավ, որքան՝ յոթը: Հինգ տարին էլ վատ չէ, այսինքն՝ շորսն էլ՝ ոչինչ: Բայց էթե ութ տարեկան ես... երբ ութ տարեկան ես, ուրեմն, արդեն կիսով չափ մեծահասակ ես: Բայց, թերևս, ամենից լավն այն է, երբ վեց տարեկան ես»:

— Ափսո՛ս, շա՛տ ափսոս,— ասաց նա:— Բայց քեզ օգնել չեմ կարող: Ես ուղղակի շգիտեմ, թե ով է մոռացել իր ծննդյան օրը:

Ու Յալմարը տուն շտապեց: Երբ ներս մտավ, Փիղ-հայրիկը արդեն ոչ թե գլխի վրա էր կանգնած, այլ սև-դանի մոտ նստած՝ ճաշում էր:

— Հիշեցի,— ասաց Փիղ-հայրիկը:— Ես այդպես էլ գիտեի, որ դա երեկ էր լինելու, կամ վաղը, կամ այսօր: Այդպես էլ գիտեի:

— Ի՞նչը այսօր,— հարցրեց Յալմարը:

— Որ այսօր քո ծննդյան օրն է,— ասաց Փիղ-մայրիկը, մտնելով սենյակ:— Այսօր դու լրացրիր քո վեց տարին:

Յալմարը շատ հուզվեց ու ետ վազեց դեպի բամբուկների պուրակի մոտ գտնվող բլրակը:

— Կսիր,— գոչեց նա:— Պարզվում է, որ դու ԻՄ ծննդյան օրն ես: Այսօր լրանում է իմ վեց տարին:

— Հու-ոա,— գոչեց մոռացված ծննդյան օրը:— Հուոա, հուոա, հուոա:

Երեկոյան թեյելիս, Յալմարը մի տոնական տորթ ստացավ՝ վրան էլ վեց մոմ: Նա կնճիթը ձգեց ու միանգամից փչեց-մարեց բոլոր մոմերը:

«Ինչ լավ է,— մտածեց նա:— Շատ լավ է, երբ վեց տարեկան ես»:

ԱՄՈՒՐՆ ՈՒ ՍՈՒԱԿԸ

Օրերից մի օր թռավ՝ լոնդոն եկավ մի սոխակ: Նրանք Փիքադիլիի հրապարակի կենտրոնում գտնվող շատրվանի եզրին ու սկսեց երգ ասել նետ ու աղեղով, շեշքին էլ թևեր ունեցող փոքրիկ աղայի՝ Ամուրի մասին, որը կանգնած էր շատրվանի կենտրոնում:

Ամառային մուժ գիշեր էր, ու սոխակն էլ երգում էր քաղաքից դուրս գտնվող ծառերի ու ծաղիկների մասին, ծովի ու փրփրաբաշ կապույտ ալիքների մասին, որոնք բալիս փոփում էին արևախանձ ավազուտ ափին, երեսանների մասին, որոնք խաղում են, ավազե մարոցները էն սարքում, օդապարուկներ են բաց թողնում, անուշեհեն են ուտում և նավակով զբոսնում են ծովում:

— Հավանաբար, այդ ամենը շատ հաճելի են, — ասաց Ամուրը:— Իսկ այստեղ միայն ավտորուաներ են ու տաքսիներ, մեքենաներ ու մարդիկ, որոնք միշտ վազում են աշխատանքի կամ զնումներ անելու: Որքան կուզենայի, որ այստեղ էլ ծով լիներ:

Ամուրը հառաչեց ու նրա այտով արցունքի մի կաթիլ գորովեց ցած:

— Սիրելի սոխակ, խնդրիր ծովին, որ գոնե մեկ օրով գա այստեղ:

— Լավ, կխնդրեմ, — ասաց սոխակն ու թռավ-հնաց:

Հաշորդ օրը, երեկոյան, հենց որ երկնքում սկսեցին վառվել աստղերը, սոխակը արդեն ծովափին էր, ու մի կոճղի վրա նստած՝ երգում էր այն աղայի մասին, որը մեն-մենակ կանգնած էր հեռավոր լոնդոնի շատրվաններից մեկի կենտրոնում:

Քամին այդ երգը տարավ դեպի ծով, ու ալիքներն էլ լսեցին սոխակին: Իսկ սոխակը երգեց այնքան ժամանակ, մինչև որ լույսը բացվեց: Արևածագին նա թռավ-հեռացավ ավազուտ ափից:

Մի անդամ էլ, երբ լոնդոնցիները փողոց դուրս եկան, որպեսզի վազեն աշխատանքի, չճանաչեցին իրենց

քաղաքը: Փիքադիլլիի հրապարակը լցված էր իսկական մի ծովով, և այդ ծովի ալիքները տարածվում էին Ռիջենթ-սթրիթի ու Շեֆթոթերի-ավենյուի ավազուտ ափերին: Արևը պայծառ լուսավորում էր: Իսկ ավտոբուսների, տաքսիների ու մեքենաների փոխարեն փողոցներում լողում էին նավակները:

Մարդիկ հաննցին իրենց գլխարկներն ու հագուստները և լողազգեստներ հագան, երեխաները՝ դուլլեր ու թիակներ վերցրած, նստոտեցին ավազուտ ափին՝ խաղալու: Իսկ ոմանք էլ տախտակներին հեծած, սուրում էին Հայմարքեթով, թռչում դեպի ալիքների կատարները և, շարունակելով լողալ, հասնում էին Ամուրին, ջրացատերով ծածկում նրան, իսկ նա ուրախությունից ծիծաղում էր:

Իրիկնադեմին երկինքը ծածկվեց ամպրոպաբեր թուխպերով, մթնեց ու սկսվեց սոսկալի մի անձրև: Իսկ երբ անձրևը կտրվեց ու երկինքը բացվեց, Փիքադիլլիի հրապարակը այնպես էր, ինչպես առաջ. կենտրոնում՝ Ամուրի արձանը, իսկ նրա շուրջը միայն ավտոբուսներ ու տաքսիներ, մարդիկ ու մեքենաներ, մեքենաներ ու մարդիկ...

Հենց որ մութն ընկավ և մարդիկ ու մեքենաները փակվեցին իրենց տներում, դարձյալ թռավ-եկավ սոխակն ու նստեց շատրվանի եզրին:

— Շնորհակալ եմ քեզնից, սոխակ,— ասաց Ամուրը:— Շատ հաճելի էր:

Քիչ անց նորից անձրև սկսվեց: Սոխակն իր համար մի շոր տեղ գտավ Ամուրի ոտքերի մոտ, գլուխը թաքցրեց թևի տակ ու խորը քուն մտավ:

Մ Ո Ր Ե Ղ Բ Ա Յ Ր
Թ Ի Կ - Թ Ա Կ Ի
Ճ Ա Ն Ա Պ Ա Ր Հ Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն Ը

Հեգիս.թ.-վ.ի.ղ.Ա.Կ

Եվ ի՞նչ է ջուրը:
 H_2O , կամ այլապես՝
սփռված խտեղիք

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

որտեղ դուք կծանոթանաք մորեղբայր Թիկ-Թակի
ու երա վագր Ռոռոի հետ

— Խնդրում եմ, դեղին,— ասաց մորեղբայր Թիկ-
Թակը իր սիրելի վագր Ռոռոին:— Ճերմակները պետք
չեն, միայն դեղին... Եվ՛ շուտ:

Բայց Ռոռոը ականջն էլ չշարժեց: Նա գիտեր, որ
մորեղբայր Թիկ-Թակը այդ ամենը ասում է հենց այն-
պես, ասում է, մտածելով, թե կհանդիպեն շալտիկ հաս-
վիկին, որը դեղին հավկիթներ է ածում:

— Ռոռո, իսկ դու գիտե՞ս, թե մեզ ինչն է պակաս
սում,— շարունակեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Մի իս-
կական Մ Ի Ջ Ո Ց Ա Ռ Ո Ի Մ, հապա՛...

— Ճիշտ է,— ուրախացավ Ռոռոը:— Միջ... միջ...
ինչպե՞ս էր, միջ... միջ... միջո՛ւ: Ելական էլ հետը: Ի՞նչ լավ
կլիներ:

— Ռոռո, դու էլ միայն ուտելիքի մասին ես մտա-
ծում: Միջոցառումը չեն ուտում: Միջոցառումը այն է,
եթե մենք, օրինակ, որոշենք, թե իրար...

— Գրկելու ենք,— ասաց Ռոռոը և ամուր գրկեց
մորեղբայր Թիկ-Թակին:

— Չէ՛, չէ՛... Օրինակ, եթե միասին որոշենք մի
չնպիսի՛ բան անել... Ասենք, գնանք գանձ որոնելու,
կամ թռչենք Լուսին, կամ... կամ հյուրեր կանչենք: Ռոռո,
եկ այդպիսի մի միջոցառում մտածենք: Բայց ի՞նչ
չափածենք, հր՞... Ո՛ւր կորավ իմ երևակայությունը:

Այդ պահին զրնգաց հեռաձայնը:

— Այո՞,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ես ձեզ լսում եմ: Ո՞վ է խոսում:

— Ձեր երևակայությունը,— լավեց հեռախոսափողից:— Ձեզ համար միջոցառում եմ մտածում: Մի քանի բողբոջ, խնդրում եմ, հեռաձայնեք այս համարով՝ Երեւան-Կայություն, 1234: Ել Վեվ Կեն, մեկ, երկու, երեք, չորս: Իսկ մինչ այդ Ռոտի հետ ներկայացեք այն երեխաներին, որոնք հիմա կարդում են այս գիրքը: Ձե՞ որ նրանք դեռ չեն ճանաչում ձեզ:

— Այո՞, այո՞, անպայման,— ասաց մորեղբայր

Թիկ-Թակը:— Հաճույքով: Եկ այստեղ, Ռոռո, որ ծանոթացնեմ քեզ:

Սիրելի ընթերցողներ, սա՛ Ռոռոն է: Իմ շատ սիրելի վագրը: Երբեմն նա գազազում է, հատկապես՝ երեքշաբթի օրերին: Իսկ ընդհանրապես շատ բարձր ու լավ վագր է:

Այս էլ... հըմ... ուրեմն... ես եմ: Մի բույե... ես հիմա կհանեմ գլխարկս ու կխոնարհվեմ:

Բարև ձեզ:

Իմ հիմնական գրադմունքը ժամացույցներ ներդրելն է: Երբեմն էլ հրաշքներ եմ գործում:

Շատ ուրախ եմ ձեզ հետ ծանոթանալուս:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

որտեղ մորեղբայր Թիկ-Թակը ու Ռոռոն որոշում են
ժամանակի Գետով ճամփորդել մինչև ծիածանի վերջը

— Ել վե՛վ կեն 1234,— հեռախոսի սկավառակով հավաքեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Երեվանի թիվ 1234-ը անմիջապես պատասխանեց.

— Ամեն ինչ արդեն պատրաստ է, մորեղբայր Թիկ-Թակ: Ձեր միջոցառումը տեղի կունենա: Մի նավակ պատրաստեք ու ժամանակի Գետով երեկ կեսօրին դուրս եկեք ճամփորդության: մինչև ծիածանի վերջը:

— Հիանալի է,— ուրախացավ մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Բայց ինչո՞ւ երեկ կեսօրին:

— Որպեսզի շուտ տեղ հասնեք: Իսկ ճանապարհին անպայման եղբք Մանկական Երգերի Լճում և Բառերի Գետում: Սակայն զգուշացեք շարամիտներից: Նրանք կնգուղով սև թիկնոցներ են հագնում: Հիշեք, որ նրանց անուններն են Չիկարելի, Միարա և Ամաչիր: Մի շնիկ էլ ունեն՝ Ուաֆը: Հետները գործ չունենաք: Չմոռանաք. ձեզ հետ կվերցնեք որջան կարելի է շատ ուտելիքի պաշար, բրդյա ջեմպր, ժամացույց, մի տրցակ թուղթ, նամակա-

նիշնեբում մի քանի ծրար, լապտեր, հեռադիտակ և
Ռոստին մաքրելու խոզանակ:

— Լավ, — պատասխանեց մորեղբայր Քիկ-Քակը: —
Այդ բոլոր Բ Ա Ղ Ա Դ Բ Ի Չ Ն Ե Բ Ը հաշվի կառնենք:
Ե՛լնաք բարով: — Եվ լսափողը կախեց:

Հանկարծ ինչ-որ տեղից մի շատ թույ: ձայն լսվեց.
«Օգնեցե՛ք: Օգնեցե՛ք»: Մորեղբայր Քիկ-Քակը նորից
վերցրեց լսափողը և այս անգամ ավելի բարձր ու հստակ
լսվեց. «Օգնեցե՛ք: Օգնեցե՛ք»:

— Կարծես կռահում եմ, թե ինչն ինչոց է, — ասաց
մորեղբայր Քիկ-Քակը: — Հենց նոր իմ ասած «բաղա-
դրիչներ» դժվար բառն է: Այնքան դժվար է, որ երևի
մնացել է հեռախոսի մեջ:

Մորեղբայր Քիկ-Քակը ականջ դրեց ու մի քանի
բառ էլ լսեց, որոնք նույնպես մնացել էին հեռախոսում,
որովհետև դժվար բառը փակել էր նրանց ճամփան:
«Թ՛ող, որ գնանք. ճանապարհ տուր» — ասում էին
նրանք:

«Խեղճ բառ, — մտածեց մորեղբայր Քիկ-Քակը, —
հիմա երևի ո՛նց են ճզմում նրան»:

Եվ ի՛նչ սոսկալի աղմուկ էր բարձրացել:

«Գուցե մի երգ երգեմ, որպեսզի հանդարտվեն, —
որոշեց մորեղբայր Քիկ-Քակը: — Իսկ հետո այնպես
կարտաշնչեմ, այնպես կփչեմ, որ բոլոր այդ բառերը
դուրս կթռչեն հեռախոսալարի մյուս ծայրից»:

Մորեղբայր Քիկ-Քակը հեռախոսափողը պահեց բե-
րանի մոտ ու երգեց.

Հեռու-հեռավոր Ավստրալիայում

Մի շատ սիրունիկ լեզի էր ապրում.

Մանրոց ուղարկեց նա մեզ մի անգամ՝

Սարի ծաղիկներ ու զրքեր այնքա՛ն...

Կապույտ, կանաչ, ալ ժապավեններ,

Նաև զանազան այլ բաղադրիչներ:

Վերջին բառը նա երգեց հնարավորին շափ արագ, որպեսզի հանկարծ շմնար հեռախոսափողում, իսկ հետո խորը ներշնչեց ու մի լավ Փ Չ Ե Յ լսափողի մեջ: Լսվեց թեթևակի մի «փը՛րթ», և բառերը մեկը մյուսի ետևից դուրս թռան հեռախոսալարի մյուս ծայրից:

— Վերջապես,— թեթևացած շունչ քաշեց Երևակայությունը:— Իմ ջերմ բարևը հաղորդեք ծիածանին: Բարևեք Ռոռոին: Բարի ճանապարհ: Ցտեսություն:

ԵՐՐՈՐԳ ԳԼՈՒԽ

այն սասին, թե ինչպես սարքեցին Էավակն ու ինչպես նամակներ գրեցին

Մորեղբայր Թիկ-Թակը վերցրեց կացինը, մեխեր ու տախտակներ, և Ռոռոի հետ մի նավակ սարքեց: Հետո նավակը ներկեցին ու տարան գետափ: Պարզվեց, որ ջրի վրա շատ լավ է մնում, բայց երկուսով նստել այնպես էլ չհաջողվեց. նավակը փոքր էր: Մորեղբայր Թիկ-Թակի համար տեղը բավական էր: Իսկ Ռոռոը շէր տեղավորվում, որովհետև շատ մեծ էր:

Ստիպված եղան նավակը ջրից հանել ու ետ բերել տուն:

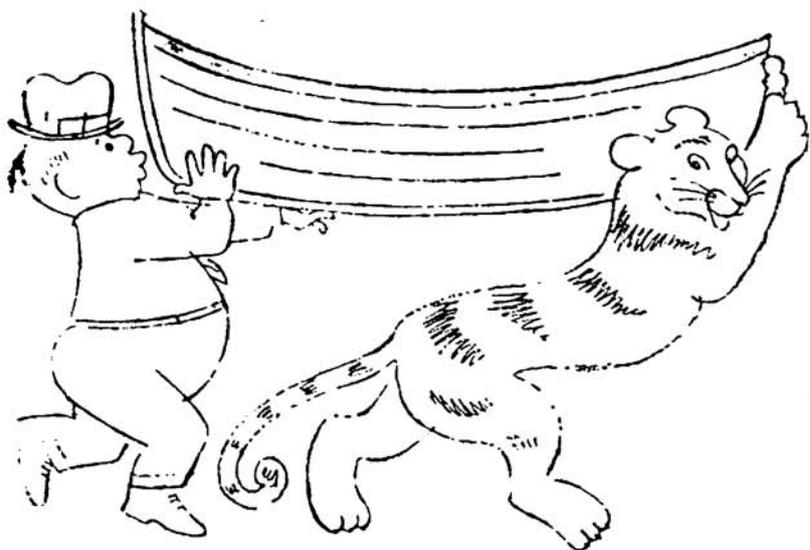
— Ի՞նչ կլինենք, Ռոռո,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը,— Լթե դու մի քիչ փոքր լինեիր: Հիմա ի՞նչ ենք անելու Պետք է կամ նավակը մեծացնենք, կամ էլ քեզ փոքրացնենք: Ուզո՞ւմ ես Փ Ո Ք Ր Ի Կ վագր լինել: Եթե փոքրիկ վագր լինես, քեզից քիչ կվախենան:

— Իսկ ես սիրում եմ, երբ ինձնից շատ են վախենում,— ասաց Ռոռոը:

— Եթե փոքրիկ լինես, քիչ էլ կուտես:

— Իսկ ես սիրում եմ շատ ուտել,— ասաց Ռոռոը:— Բայց եթե շատ ես ուզում լավ, թող փոքրանամ: Միայն թե կարճ ժամանակով:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը ծոծրակը քորեց:

— Որ այդպես է՝ իմ լավ, իմ խելոք գլուխ, մի Հար
Յտածիր, — ասաց նա:

Ու ինչ-որ տարօրինակ շորշ... շշշոց լսեց:

— Այս ի՞նչ ձայն է: Հա՛, հմացա, — կռահեց մոր-
եղբայր Թիկ-Թակը: — Այնքան երկար մտածեցի, որ
գլխիս բոլոր մտքերը սկսեցին աշխուժանալ:

«Ահ, ներեցեք, խնդրեմ, — ասաց մի մէտքը մյու-
սին: — Պատահաբար կսպա ձեզ»:

«Ոչինչ, — պատասխանեց մյուսը և շարունակեց. —
Մորեղբայր Թիկ-Թակ, մի քիչ ընդմիջում արեք, լողանք
քնդունեք, իսկ այդ ընթացքում մենք մի հարմար բան
կ'տածենք»:

«Համաձայն եմ, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը: —
Միայն թե, նախ ուղում եմ մի նամակ գրել»:

«Ինչո՞ւ ո՞ւմ»:

«Ռոտին, — պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թա-
կը: — Ես ուզում եմ նամակ գրել, որ նա աշխարհի
ամենազեղեցիկ ու ամենալավ վագրն է, և որ նրան ես
«իրում եմ»:

«էլ ինչո՞ւ եք գրում, հենց իրեն էլ ասացեք»—
խորհուրդ տվեցին մտքերը:

«Ձեմ կարող,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:—
Անհարմար եմ զգում: Ավելի լավ է, այդ մասին նամա-
կով հայտնեմ նրան»:

Այդ նույն ժամանակ մտածում էր նաև Ռոռը:

«Ռոռոռոռոռո... ոռոռոռոռոռո... ոռոռոռոռոռո...»

Համեղ մարդ է այդ մորեղբայր Թիկ-Թակը»:

«Ոչ թե համեղ, այլ, երևի՛ փառահեղ»— ուղղեց
նրան մտքերից մեկը:

«Ձէ, համեղ,— ասաց Ռոռը:— Թեև, իհարկե, բո-
լոր համեղ բաներն էլ երևի փառահեղ են: Մի խոսքով,
նույն բանն է: Ձե՞ք հավատում՝ հարցրեք շանը»:

Ռոռը և մորեղբայր Թիկ-Թակը նամակներ գրեցին
իրար: Ռոռը նամակները տարավ փոստարկղ զցելու,
իսկ մորեղբայր Թիկ-Թակը գնաց լոգանք ընդունելու:

— Շատ ընդունակ վագր է,— ասաց մորեղբայր
Թիկ-Թակը տաք ծորակին:— Ձեռքից ամեն ինչ գալիս է.
նույնիսկ նավակ սարքել էլ գիտե: Միայն թե գոնե մի
քիչ փոքր լիներ... Խնդրում եմ, տաք ջուրն ավելացրեք:

Եվ, մինչ տաք ծորակը լոգարանի մեջ տաք ջուր էր
ավելացնում, մորեղբայր Թիկ-Թակը ոտքերն իրեն ձգեց»

— Բավական է,— գոչեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:—
Շնորհակալ եմ:

— Հը՛մ...— անհամարձակ ասաց սառը ծորակը:—
Ներեցեք, որ միջամտում եմ, բայց ինչո՞ւ չեք ուղում
այնպես անել, որ նա մի քիչ նստի:

— Նստի՞,— բացականչեցին մորեղբայր Թիկ-
Թակն ու տաք ծորակը միասին:— Դուք ուզում եք ասել,
որ...

— Ես ուզում եմ ասել, որ վագրերը շատ են սիրում

լոգանք ընդունել: Այնպես որ, եթե նա շափից ավելի պառկի տաք ջրում, անպայման կնստի-կփոքրանա, հասկանո՞ւմ եք: Բրդեղենը տաք ջրից նստում է:

— Իհարկե,— համաձայնեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Բայց չեմ ուզում, որ նա շատ փոքրանա: Ո՞ւմ է պետք մեղրանճանճի շափ վազրը: Բայց, ասենք, ուրիշ բան է, երբ վազրը կատվի շափ է: Ավելի ճիշտ, նման է ՄԵԾ կատվի: Այդ դեպքում նա հեշտությամբ կտեղավորվի նավակում: Բայց եթե հանկարծ նա չուզենա՞ պառկել լոգարանում այնքան, որքան պետք է:

— Տա՛քը,— դռչեց սառը ծորակը:— Տաք ծորակը մեզ կօգնի: Գիտե՛ք, Տաքը հիանալի հեքիաթներ է պատմում: Այնքան էլ լավ է պատմում, որ էլ ուրիշ բանի մասին չես մտածում:

— Օ՛, Սառը, դուք շատ սիրալիր ծորակ եք,— շփոթվեց տաքը:

— Վստահ եմ, որ եթե Տաքը սկսի հեքիաթներ պատմել վազրին,— շարունակեց Սառը,— Ռոռը ջրից դուրս չի գա, մինչև չնստի այնքան, որքան պետք է:

— Հիանալի է, — համաձայնեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Ու երբ Ռոռը փոստից վերադարձավ, մորեղբայր Թիկ-Թակը նրան ասաց.

— Սիրելի Ռոռ, չե՞ս ուզում լոգանք ընդունել: Գուցե մի փոքր կնստե՞ս...

— Ուզո՞ւմ եմ,— ուրախացավ Ռոռը և սանդուղքներով երեք-երեք աստիճան թռչելով, հասավ լոգարան, բացեց տաք և սառը ծորակներն ու հարմար դիրքով պառկեց մեջքի վրա:

— Լինում է, չի լինում... — սկսեց իր հեքիաթը տաք ծորակը:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ՅԵՐԱԵՂ ԻՆՔԻԱՅ Է ԿԱՄՈՒՈՒՄ ՏԱՔՐ

— ... լինում է, չի լինում, խոհանոցի պահարանում, թղթի տոպրակի մեջ մի Ձի է լինում:

— Իսկական ձի,— զարմացավ վազրը:

— Իսկական ձի,— զարմացավ Սառը:— Եվ պահարանի մեջ էլ տեղավորվում էր:

— Այո,— ասաց Տաքը:— Շատ հաճելի էր նրա համար: Հատկապես, որ պահարանում միշտ էլ գլխարկ էին թողնում, և նա կարող էր այդ գլխարկը ծամծամել: Խնդրում էմ, մի ընդհատեք:

Ձիու հետ պահարանում ապրում էին նաև Բրնձե Փուղինգը և Երազնեբը:

Ձիու կրազնեբը:

Բրնձե Փուղինգը իրեն շատ դժբախտ էր դպում, որովհետև այդ տանն ապրող երեխաները չէին ուզում նրան ուտել:

Տաքը մի պահ լռեց, որպեսզի տեսնի՝ գոնե մի քիչ արդեն նստե՞լ է Բուռը, թե չէ:

Բուռը բոլորովին էլ չէր նստել, և Տաքը ասաց.

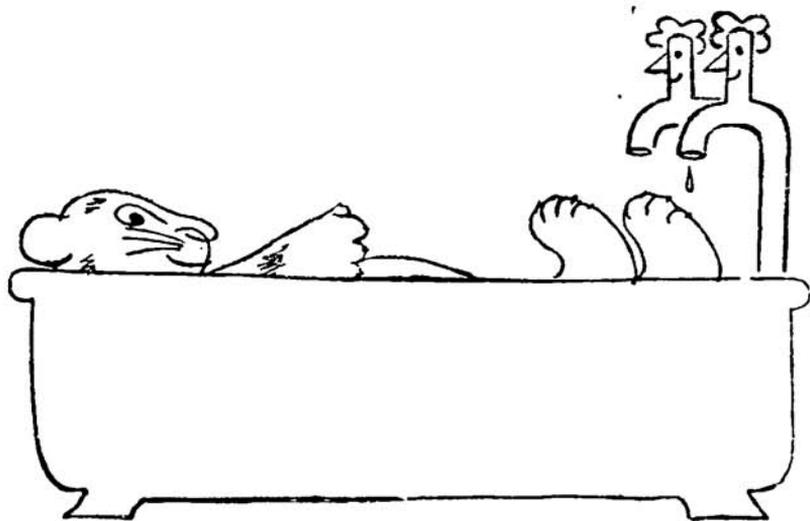
— Ուղեբեդ ու պոչդ մտցրու ջուրը:— Եվ տաք ջուր ավելացրեց:

— Ես գիտեմ, որ վազրերը սառը լողանքներ են սիրում,— ասաց նա,— բայց տաք ջրում դու ավելի շուտ կնստես: Հա՛, թողեք, որ հիշեմ, թե ի՞նչ եղավ հետո: Սառը, դու հիշո՞ւմ ես շարունակությունը:

— Բրնձե Փուղինգը երազում էր, որ իրեն ուտեն,— հուշեց Սառը:— Բրնձե Փուղինգներն էլ աշխարհում գոյություն ունեն հենց դրա համար: Հա, ուրեմն... ուրեմն... չէ, դու շարունակիր, Տաք: Դու հեթիաթներ ինձնից լավ ես պատմում:

— Շնորհակալ եմ,— խոնարհվեց Տաքն ու շարունակեց.

«Ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ, ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ, ինձ ոչ ոք չի ուզում ուտել լալիս էր Բրնձե Փուղինգը:

Ձին խղճաց նրան:

«Լսեք, — ասաց նա իր Երազներին, — խնդրում եմ, Այսօր ոչ թե ինձ հայտնվեք, այլ երեխաներին: Թող երեխաները երազում Բրնձե Փուղինգ տեսնեն, և թող նրան «տեղու ցանկություն ունենան»:

«Լավ, սիրելի Ձի, — ասացին Երազները: — Այսօր մենք կհայտնվենք երեխաներին»:

Եվ հենց այդ նույն գիշեր, երեխաների քնելուն պես, Երազները դուրս սողացին պահարանի դռնակի տակից, սանդուղքով բարձրացան ննջարան, ցատկեցին մանկական մահճակալների մեջ և երեխաներին սկսեցին շշուկով պատմել, թե ինչ համեղ քան է Բրնձով Փութինգը, որը Ձիու հետ գտնվում է պահարանում և շատ է ուզում, որ դոնե մեկնումեկը իրեն ասի. «Փառահեղ փուղինգ է»:

— Համեղ, — ուղղեց Ռոռար:

— Թող լինի՝ համեղ: «Պետք է համը տեսնել»: Հետո Երազներն էլ քնեցին: Առավոտյան նրանք առաջինը արթնացան և թռան ննջարանի պատուհանից, հենց որ երեխաները բացեցին աչքերը:

Այդ օրը երեխաները ճաշի ժամանակ կերան ամբողջ փուղինգը: Իսկ նա շատ գոհ էր: «Համ-համ-համ,— գովում էր նա:— Փառահեղ փուղինգ է»:

— Համեղ,— նորից ճշտեց Ռոտոր:

— Չէ, փառահեղ,— ասաց Տաքը:— Իսկ հետո երեխաները իջան խոհանոց՝ նայելու, թե պահարանում ուրիշ փուղինգ չկա՞ արդյոք: Եվ այնտեղ տեսան Ձիուն»:

Տաքը նայեց Ռոտոին ու տեսավ, որ վագրը երկու անգամ փոքրացել է: Հենց այդ ժամանակ էլ նա ասաց.

— Այստեղ հեքիաթն էլ վերջացավ:

— Իսկ հետո՞,— հարցրեց Ռոտոր:

— Հը՛մ... Իսկ հետո... Հետո երեխաները օղահարանից վերցրին Ձիուն, տարան այգի ու վրան հեծնած՝ զբոսնեցին: Այդ օրից ի վեր նրանք հաշտ-համերաշխ ապրում էին իրենց համար, իսկ դու արդեն փոքրացար. արդեն տաք ծորակը փակելու ժամանակն է, թե չէ՝ ավելի կնստես: Կարծում եմ, որ Ձիու հետ շուտով ինքդ էլ կժանոթանաս:

Ռոտոր նայեց ինքն իրեն:

— Իսկապես որ նստել եմ: Հիմա, իհարկե, մորեղբայր Թիկ-Թակի հետ հանգիստ կտեղավորվեմ նավակում, և ստիպված չենք լինի նորը սարքել: Հո՛ւտա-ո՛ւտա՛,— և վագրը դուրս ցատկեց լողարանից:— Լսե՛լ ես, Տաք: Մենք պետք է նավարկենք մինչև ծիածանի վերջը:

— Հաջողութուն եմ մաղթում,— ասաց Սառը:— Ցտեսութուն:

— Եթե ճանապարհին հանդիպեք մեր բարեկամներին՝ Պատիկ-Ամպիկին ու Բարով գնաքին,— ասաց Տաքը, — իմ ամենաջերմ սերը հաղորդեք նրանց:

— Քը՛մ-քը՛մ-հը՛մ,— հազաց Սառը,— եթե նրանք ուզում են գտնել ծիածանի վերջը, ապա անպայման կհանդիպեն Պատիկ-Ամպիկին:

— Իհարկե, —խորհրդավորությամբ ասաց Տաքը:— Ինքնին հասկանալի է... Միայն թե զգուշացեք շարամիտներից: Նրանք շատ վտանգավոր են: Հիշեք անունները՝ Չիկաբելի, Միարա և Ամաշիր: Մի շնիկ էլ ունեն՝ Ուաֆը

Հուսով եմ, որ մորեղբայր Թիկ-Թակի Երևակայությունն այդ մասին արդեն նախազգուշացրել է:

— Լավ, կզգուշանանք,— գոչեց Ռոռը:— Շնորհակալություն: Ցտեսություն:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

այն մասին, թե ինչպես է ճենապակե Շնիկը սովորում պատահախանել ժամը քանիսն է

Երբ մորեղբայր Թիկ-Թակը տեսավ Ռոռոին լոգարանից դուրս գալուց հետո, շատ ուրախացավ:

— Հիմա քո շափսջ շատ հարմար է,— ասաց նա:— Հապա նայիր... Գետից այն կողմ տնսնո՞ւմ ես ծիածունը: Ափսոս, որ արդեն անհետացավ: Ռոռո, որպես գաղտնիք քեզ կասեմ, որ այնքան էլ վստահ չեմ, որ կգտնենք ծիածանի վերջը: Բայց արկածներ շատ կունենանք: Հիմա ոտոշելու ենք, թե ինչ ենք վերցնելու հետներս: Մի բոլակ... մտածեմ: Նախ՝ Զալտիկ Հավիկին, որպեսզի նախաճաշի համար դեղին հավիկիթներ ածի: Հետո՝ իմ ժամացույցը: Այն ժամացույցը, որը զանգ էլ ունի և աշխատում է այսպես՝ թիկ-թակ, թիկ-թակ: Ճենապակե Շնիկին էլ կվերցնենք հետներս: Նրան կնստեցնենք նավուկում, ժամացույցի կողքին, որպեսզի մեզ ժամն ասի: Առանց ժամացույցի ոչ մի դեպքում չի կարելի ճամփորդության դուրս գալ, այն էլ ժամանակի Գետով:

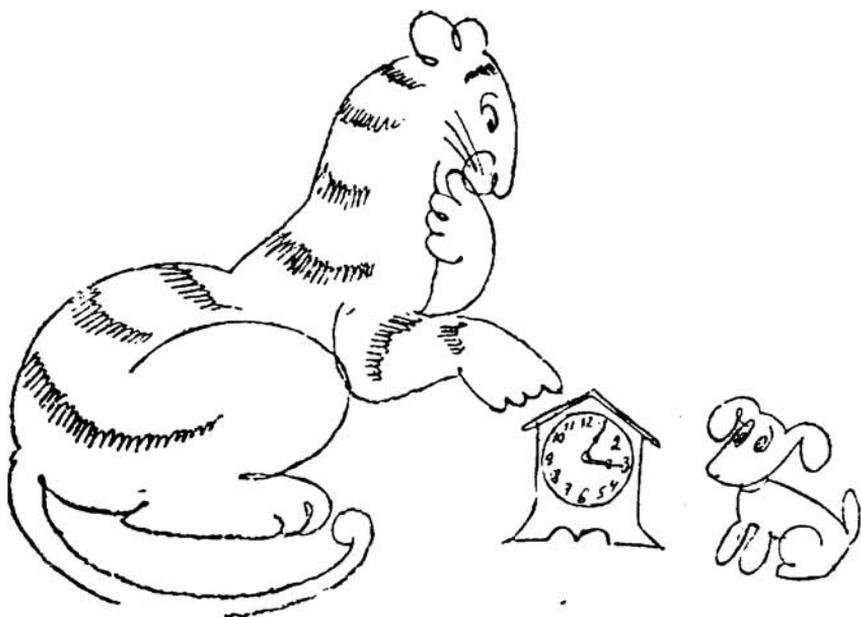
— Բայց ճենապակե շնիկները բոլորովին չգիտեն ժամանակն ասել,— նկատեց Ռոռը:

Ճենապակե Շնիկը լաց եղավ: Նա շատ էր ուզում, որ իրեն էլ տանեին:

— Լաց մի եղիր,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ե՛հնչ ես իրերը հավաքեմ ճամփա ելնելու համար, Ռոռը քեզ կսովորեցնի:

Ու զնաց իրերը հավաքելու:

Ռոռը շփոթվեց. թեև նա շատ խելացի վագր էր, բայց ժամացույցից ինքն էլ ոչինչ չէր հասկանում:

«Խեղճ Ռոռո, — ասաց նա ինքն իրեն: — Խեղճ փոքրիկ վագր, որին բոլորը նեղացնում են և ոչ ոք չի սիրում, փրֆ...»

Ճենապակե Շնիկը ավելի բարձր լաց եղավ, բայց այդ պահին մոտ վազեց Պատիկ-Ամպիկը, անձրև սկսվեց ու նավակի շուրջը մի լճակ գոյացավ:

Մորեղբայր Քիկ-Քակի ուրախությանը շափ չկար:

— Հիմա նավակը մինչև գետ քարշ տալու ոչ մի անհրաժեշտություն չկա, մենք հենց այստեղից էլ կնավարկենք: Ապրես, Ամպիկ: Դու էլ մեզ միացիր. երբեմն անձրև կտեղաս ու կգովացնես մեզ:

Պատիկ-Ամպիկը հաճույքով համաձայնեց:

— Սեփական ամօլիկ բռնեցալը շատ հարմար բան է, — ասաց մորեղբայր Քիկ-Քակը: — Երբ ուզես՝ անձրև կգա: Հենց որ շուգեցաս՝ կկտրվի, և այդ ժամանակ կարող ես խաղալ կամ զբոսնել: Իսկ հիմա ես պետք է ձե-

նապակե Շնիրկին սովորեցնեմ պատասխանել ժամը քա-
նիսն է: Ռոռո, լավ կլինի, որ դու էլ ուշադիր լինես ու
ականջ դնես մեր պարապմունքին:

Բայց Ռոռոը շրջվեց ու հեռացավ:

— Ի՛նչ ծուլ վագր է: Շնիրկ, հիմա հաշվիր մինչև
տասներկուսը:

— Ծս կարողանում եմ մինչև տասը հաշվել,— պա-
տասխանեց ձենապակե Շնիրկը:

— Ոչինչ, տասից հետո գալիս է տասնմեկը, հետո
էլ՝ տասներկուսը: Հիմա հաշվիր մինչև տասներկուսը:

— Մեկ, երկու, երեք, չորս, հինգ, վեց, յոթ, ութ,
լներ, տասը, տասնմեկ, տասներկու,— հաշվեց Շնիրկը:

— Շատ խելացի շնիրկ ես,— գովեց նրան մորեղբայր
Թիկ-Թակը:— Հիմա ասա՝ ժամը քանի՞սը կլինի, եթե
ժամացույցի փոքրիկ սլաքը հինգի և վեցի միջև է, իսկ
մեծ սլաքը կանգնած է երեքի վրա:

Ձենապակե Շնիրկը երկար մտածեց, իսկ հետո ասաց.

— Երեքն անց կես:

— Չէ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Մ Ե Մ Ը
ցույց է տալիս երեքը, իսկ Փ Ո Ք Ը կանգնած է հին-
գի և վեցի միջև:

— Հինգ անց քառորդ,— պատասխանեց շնիրկը:

— Շատ ճիշտ է,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը և
շամբուրեց նրան:

— Հիմա արդեն կարող ենք սկսել նավարկությունը,
— ասաց նա:— Բոլորը նստեք նավակ:

— Կրթ-կրթ-կրթ-կրթ,— կշկշաց Չալտիկ Հա-
վչիկը և տեղավորվեց նավակի մեջ, այն անկյունում, որ-
տեղ դրված էին շոկոդադե թխվածքով տուփն ու մի
խուրձ խոտ, որը վերցրել էին, մտածելով, թե ճանա-
գորհին հանկարծ կհանդիպեն Զիռնե:

Ռոռոը նստեց ցուլկին: Մի թաթով նա բռնել էր դե-
կք, իսկ մյուսով՝ հովանոցը, որը նրա հպարտությունն
էր:

Մորեղբայր Թիկ-Քակը ժամացույցը դրեց նավա-
խելին, կռվքին: նստեցրեց Ճենապակե Շնիկին, քիչ այն
կողմ տեղափոխեց հեռադիտակը (մի շատ ՀՐԱՇԱԼԻ
հեռադիտակ), մի քանի հավկիթ, բուտերբրոդներ. հետո
Թիկը վերջնակով, նավարկեց դեպի դետը:

Պատիկ-Ամպիկն էլ լողաց նավակի հտեից, միայն
թե նա երկնքում էր լողում:

— Ես կթիափարեմ մինչև ժամը երեքը,— ասաց
մորեղբայր Թիկ-Քակը:— Իսկ հետո դու կթիափարես,
Թոռո:

Ու ալդպես նրանք նավարկեցին այնքան ժամանակ,
մինչև Ճենապակե Շնիկը հաշիով ասաց. «Ժամը երեքն
է: Հաֆ-հաֆ-հաֆ: Ժամը երեքն է»:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՔԼՈՒԽ

**որտեղ ճամփորդությունը շարունակվում է հեռադիտակի
օգնությամբ**

Թոռո անմիջապես նստեց թիափարելու, իսկ մորեղ-
բայր Թիկ-Քակը վերցրեց հեռադիտակն ու նայեց շրջա-
կայքը:

Գետի ափերով ձգվում էին դաշտերն ու անտառակ-
ները, մարգագետիններում արածում էին կովերն ու ոչ-
խարնկրը, խոտ էին ուտում ձիերը: Բայց ծիածանը չկար:
Շատ հեռվում նրան հաջողվեց ինչ-որ մի խոշոր կեն-
դանու տեսնել:

— Հը՛մ,— բարձրաձայն մտորեց մորեղբայր Թիկ-
Քակը,— ըստ երևույթին այդպիսի կենդանի ես ոչ մի տեղ
չեմ տեսել, բացի պատկերագարդ գրքերից: Սպասեք,
սպասեք... ինչպե՞ս է անունը: Հաստատ գիտեմ, որ
սկսվում է «բ»՝ բեն տառով:

— Բա՞դ:

- Ոչ:
- Բազե՞:
- Ոչ:
- Բուլդոզե՞ր:
- Ոչ:
- Ռոռո, այդ ի՞նչ ես ասում:
- Բո՞ւ:
- Ոչ:
- Բիզո՞ն:

— Ոչ... հիշեցի... Բրոնտոզավր: Նախապատմական բրոնտոզավր է: Պետք է մոտիկից նայել: Միայն թե պետք է շատ ետ լողանք: Շատ ետ: Չէ՞ որ մենք նա-
 վարկում ենք ժամանակի Գետով: Ստիպված գլխենք
 ևս լողալ մոտ հարյուր միլիոն տարի: Այլապես ոչինչ
 չենք տեսնի: Իսկ այն մե՞կը ով է... Հա՛-ա՛... Փոստա-

առան է: Հսկա փոստատարը: Իսկ նրանից քիչ հեռու՝
խնձորենու տակ ձի է կանգնած: Միայն թե, չգիտես ին-
չու, թղթե տոպրակի մեջ է:

— Ես նրան ճանաչում եմ,— գոչեց Ռոռը:— Ձին
այն հեքիաթից է, որը պատմում էր Տաքը: Այդ ձին ապ-
րում էր պահարանում՝ Երազների ու Բրնձե Փուղինգի
հետ: Եկեք կանգ առնենք ու զրուցենք հետը:

— Ի՞նչ արած,— համաձայնեց մորեղբայր Թիկ-
Թակը, որը դեռ նայում էր իր հրաշալի հեռադիտակով:—
Հը՛մ... Այնտեղ ինչ-որ մի թագավոր էլ կա, աչքիս շատ
տխուր է երևում: Իսկ մյուս ափին տեսնում եմ մի պա-
լատ, այդում էլ զբոսնում է մի հաստիկ արքա... նրան
մոտեցավ խոհարարը: Ի՞նչ էլ նիհար է այդ խոհարարը:
Իսկ ավելի հեռու... ավելի հեռու... Գիշեր է: Քանի՛-քա-
նի՛ հանդիպումներ ենք ունենալու: Այ թե երկար գլուխ
կատացվի՛...

— Իսկ դա ի՞նչ գլուխ է,— հարցրեց Ռոռը:

— Ես մեր բոլոր արկածների մասին գիրք եմ գրում,
— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Գլուխը մի
երկար պատմության փոքրիկ մասն է:

— Ուրեմն, դու էլ յուրաքանչյուր արկածի մասին մի
առանձին գլուխ գրիր,— առաջարկեց Ռոռը:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը իջեցրեց հեռադիտակը:

— Դու հազվագյուտ խելացի կենդանի ես,— ասաց
նա Ռոռին:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ,— հաչեց ձենապակե Շնի-
կը:— Ժամը չորսն է:

— Դու էլ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը ձենա-
պակե Շնիկը:

Ձենապակե Շնիկը շհասկացավ ու զարմացած նրան
նայեց:

— Ուզում էի ասել՝ դու էլ խելացի կենդանի ես:
Խելացի շնիկ ես: Իսկ Ռոռը խելացի վագր է, մեր Պըս-
տիկ Ամպիկն էլ,— մորեղբայր Թիկ-Թակը վեր նայեց,—
խելացի ամպիկ է: Մի քիչ անձրև տեղա, խելացի ամպիկ:
Անձրև սկսվեց:

— Ի՛նչ լավ է, ի՛նչ լավ թարմացանք,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Բավական է, խնդրում եմ, էլ հարկավոր չէ: Իսկ հիմա հյուր կգնանք Հաստիկ արքային: Գուցե հավիկն էլ նրա համար մի հավիկ՝ թ կածի: Հաստիկ արքան շատ կուրախանա:

— Կըրթ-կըրթ-կըրթ,— պատասխանեց Չալտիկ Հավիկը:

ՅՈԹԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԿ

այն մասին, թե ինչպես տորթ թխեցին

Ռոռը նավակը մոտեցրեց ափին, իսկ մորեղբայր Թիկ-Թակը ճոպանը կապեց ուռնուն:

Հաստիկ արքան ոչ մի տեղ չէր երևում, սակայն պալատի խոհանոցից սքանչելի բուրմունք էր տարածվել:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ,— հաշեց Ճենապակե Շնիկը:— Ժամը հինգն է:

Նրանք ափ ելան ու խոհանոցի պատուհանից ներս նայեցին:

Նիհար խոհարարը վիթխարի սեղանի վրա խմոր էր հունցում ու մերթ ընդ մերթ շաքարի փոշի ավելացնում: Իսկ Հաստիկ արքան նրա կողքին կանգնած՝ դիտում էր:

Արքան հյուրերին տեսնելով, ասաց.

— Համեցե՛ք, համեցե՛ք... Իսկ դուք քիչ առաջ տեսա՞ք ծիածանը: Ի՛նչ գեղեցիկ էր, ի՛նչ գեղեցիկ...

— Ոչ, շտեսանք,— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Մենք էլ հենց այդ ծիածանն ենք որոնում: Ռոռ, հեռու կաց խմորից: Բայց դեռ չենք գտել:

— Հուտով եմ, որ շուտով կգտնեք: Ներս եկ, ներս եկ, հավիկ... Այստեղ թեյի համար տորթ են պատրաստում: Իսկ քեզ չի կարելի ներս մտնել,— ասաց արքան Պատիկ-Ամպիկին:— Եթե գնաս այգի ու ջրես ծաղիկները, ես անսահման շնորհակալ կլինեմ: Վարդերը թորչնել են: Այս ամառ շատ շոգ է...

Արքան դարձավ խոհարարին:

— Թթխմորը շատ դիր,— ասաց նա:

— Աչքիս վրա, Ձերդ մեծություն,— պատասխանեց խոհարարը:— Հիանալի տորթ կլինի... Այնպիսի տորթի որ բերանի մէջ հալվի... Դրա համար էլ մի ֆունտ թթխմոր ո՞ր գրեմ:

— Հիանալի է,— գովեց արքան:— Իսկ սա՞ ինչ բան է:— Նա կռացավ ու վերցրեց դեղին հավկիթը:— Շնորհակալ եմ, սիրելի հավիկ:

Արքան հավկիթը տվեց խոհարարին, խոհարարը հավկիթը կոտրեց ու խառնեց խմորին, հետո խմորը լցրեց խոշոր թավայի մեջ ու դրեց գազի փուռը:

— Լա-ա՛վ է,— ասաց արքան,— թեյին մենք տորթ կունենանք: Ը՛մ... կ-կարո՞ղ եմ ձեզ հարցնել, թե այդ վագրը շա՞տ գազաղածն է,— շշուկով դիմեց արքան մորեղբայր Թիկ-Թակին:

— Միայն երեքշաբթի օրերը,— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Տե՛ր աստված:— Արքան նույնիսկ գունատվեց:— Իսկ ի՞նչ օր է այսօր: Այս ի՞նչ է պատահել իմ հիշողությանը: Այստեղ մեզ համար միշտ շաբաթ է: Ոչ մի երեքշաբթի, ոչ մի հինգշաբթի, միայն շաբաթ: Եվ գիտե՛ք, շաբաթ օրերը, սովորաբար, մենք թեյի համար տորթ ենք թխում: Այդ պատճառով էլ հրամայել եմ, որ միշտ շաբաթ լինի:

— Խելացի միտք է,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Ու նաև դա ինձ փրկելու է վագրերից,— շարունակեց արքան:— Ի՞նչ հիանալի վագր ունեք:— Եվ նա շոյեց Ռոտոին:

Այդ պահին գազօջախի կափարիչը հանկարծ բարձրացավ ու բարձր «փա՛ֆֆ» անելով թռավ օդ, և սալիկի վրա երևաց տորթի վերին շերտը:

— Այ-այ-այ,— ասաց արքան խոհարարին:— Տես՛ ի՞նչ արեցիր: Թթխմորը չափից ավելի ես դրել:

Տորթը բարձրացա՛վ, բարձրացավ այնքան, մինչև հասավ առաստաղին ու առաստաղը ճոճուաց:

Խոհարարը, արքան, մորեղբայր թիկ-թակը, Ռոռոը և Չալտիկ Հավիկը վազեցին երկրորդ հարկ:

Երբ վեր ելան, տորթն արդեն ճեղքել էր առաստաղը: — Օգնեցե՛ք, խնդրում եմ, — աղաչեց արքան:

Խեղճ խոհարարը վեր ցատկեց ու նստեց տորթի վրա, որպեսզի գոնե այդ կերպ պահի նրան:

Բայց տորթը շարունակում էր բարձրանալ, և խոհարարի գլուխն արդեն սեղմվել էր երկրորդ հարկի առաստաղին: Հաջորդ պահին նրա գլուխը ծակեց առաստաղն ու տանիքը:

Իսկ տորթը շարունակում էր բարձրանալ:

— Ձե՛րդ մեծություն, խնդրում եմ, եթե կարելի է, իջեք խոհանոց և անջատեք գազը, — գոչեց խոհարարը:

Արքան երեք-երեք աստիճան ցատկելով, շտապեց խոհանոց, անջատեց գազը և մորեղբայր թիկ-թակի, Ռոռոի ու Չալտիկ Հավիկի հետ վազեց այգի:

Տորթն այլևս չբարձրացավ: Ատենք, առանց այդ էլ, արդեն բավականին բարձր էր:

— Այ քեզ պատմություն, — ասաց արքան: — Եթե խոհարարին ցած շիջեցնենք, կմնանք առանց կերակուրի: Ի՞նչ անենք... Ի՞նչ անենք...

— Ես գիտեմ, թե ինչ պետք է անել, — մոնչաց Ռոռոը: — Թող խոհարարը տորթն ուտի: Ինչքան ուտի, այնքան տորթը կփոքրանա, ու նա կկարողանա իջնել:

— Խելացի բան ես մտածել, վագր, — գոչեց արքան ու բզավեց խոհարարին. — Խոհարար... տորթը կեր: Ե՛տ...

— Հաճույքով, Ձերդ մեծություն, — պատասխանեց խոհարարն ու մի կտոր կերավ. — Ը՛մմ... — ասաց նա: — Հաջող է ստացվել:

— Լո՛ւր ու կեր... և որքան կարելի է՝ արագ, — հրամայեց արքան, — ալլապես, ես կմնամ առանց կերակուրի:

— Լսում եմ, Չերդ մեծություն...— Եվ խոհարարը վրա պրծավ տորթին:

Բայց տորթը այնքան խոշոր էր, որ շատ աշագ ուտելը պարզապես անհնարին բան էր: Եռհարարն ուտում և մարդկանց աչքի առաջ դիրանում էր: Իսկ յօնճ արքան, որ անհամբեր սպասում էր կերակուրին, նիհարում էր ու նիհարում:

Վերջապես, խոհարարը կերավ-պրծավ տորթն ու հայտնվեց գետնի վրա:

— Մի հուզվեք, Չերդ մեծություն,— ասաց նա,— ես մի ակնթարթում կերակուր կպատրաստեմ:

Եվ նա մի ակնթարթում կերակուր պատրաստեց:

— Մոտեցեք սեղանին, խնդրեմ,— հրավիրեց արքան հյուրերին:

— Շնորհակալ ենք, Չերդ մեծություն,— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Բավական է անձրև տեղատ,— ասաց նա Պատիկ-Ամպիկին:

— Այո, շնորհակալ եմ,— ասաց արքան:— Վարդերն արդեն թարմացան:

Պատիկ-Ամպիկը դադարեց անձրև տեղալ և բոլորը մոտեցան սեղանին: Բոլորը, բացի Չալտիկ Հավիկից, նա մնաց այդում՝ տորթի փշրանքները կտցելու:

Ճաշից հետո ճանապարհորդները հրաժեշտ տվեցին արքային ու նրա խոհարարին և շարունակեցին ճանապարհը դեպի Տխուր թագավորի պալատը:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ- հաֆ- հաֆ,— հաչեց Ճեհապակե Շնիկը, երբ բոլորը վերադարձան նավակի— ժամը վեցն է:

— Ի՞նչ լավ է, որ ձենասյակե Շնիկին ճաշիլը պարտադիր չէ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Չի կարող պատահել, որ ընդամենը ժամը վեցը հենի,— ասաց Ռոտոր:— Հաստիկ արքայի պալատում քնք մեկ ժամից ավելի մնացինք:

— Ամեն ինչ կախված է նրանից, թե ինչպես ես ելնում ժամանակին,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Եթե չգիտես, որ ժամանակը տարբեր մարդկանց հա-

մար տարբեր է: Օրինակ, մեկի համար բախտավոր ժամանակ է, մյուսի համար՝ դժբախտ: Մեկի համար ժամանակը սլանում է, մյուսի համար՝ կանգ է առնում: Քո կարծիքով խիտունջի համար ժամանակը նո՞ւյնն է, ինչ՞նչ: Ես պատասխանում եմ:

Բոլորը նստեցին նավակ ու լողացին Տխուր թագավորի պալատը, իսկ ճանապարհին խաղում էին «տարբեր ժամանակներ»:

— Ներկա ժամանակ,— ասաց Ռոռը:

— Ապագա,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Վաղ ժամանակ:

— Ո՛ւշ,— ասաց Ռոռը:— Ի՛ր ժամանակին:

— Ժամանակ առ ժամանակ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ամառային ժամանակ, աղատ ժամանակ, բանվորական ժամանակ, վաղեմի ժամանակ, կորցրած ժամանակ... Օ՛հ, կարծեմ շափն անց կացրի, իսկ ժամանակը վազում է առաջ: Լավ է, որ գոնե մեր ժամացույցը ճշգրիտ ժամանակն է ցույց տալիս:

— Թիկ-Թակ,— ասաց ժամացույցը:

— Օհո՛... արդեն վեցն անց է քառորդ:

— Իսկ ի՞նչ բան է «կորցրած ժամանակը»,— հարցրեց Ռոռը:

— Այն ժամանակը, որ դու իզուր ծախսում ես դատարկ բաների վրա: Ժամանակդ անցնում է, իսկ դու ոչինչ չես արել: Դրա համար էլ ասում են. ժամանակ կորցրեց: Օրինակ, հիմա մեզ շի կարելի խոսելու վրա ժամանակ կորցնել, այլապես թագավորական պալատ կհասնենք պառկել-քնելու ժամանակ:— Այս խոսքի վրա մորեղբայր Թիկ-Թակը սկսեց ինքը թիավարել և նավակը լողաց գետի հոսանքն ի վար, դեպի Տխուր թագավորի պալատը:

Տխուր թագավորին կատարած այցելության մասին

Որքան մոտենում էին պալատին, այնքան օղը ցըրտում էր, և շուտով նավակն սկսեց լողալ սառցակտորների միջով: Պատիկ-Ամպիկը ետ մնաց, և ինչ-որ մի պահ հեռվում հայտնվեց ծիածանը: Բայց անսպասելի սկսեց ձյուն տեղալ: Մորեղբայր Թիկ-Թակը հազավ տաք չեմպրո, Չայտիկ Հավիկը փետուրները փքեց, և միայն ճենապակե Շնիկն ու Ռոռոն էին, որ ցրտին ոչ մի ուշադրութուն չէին դարձնում:

Նավահանգստում նրանց ողջունելու էին դուրս եկել մուշտակներով ու մորթե դիխարկներով մի քանի հոգի: Արքայադուստր Մաթիլդան էր՝ պալատականների հետ:

— Ի՞նչ ուրախ ենք, որ ձեզ տեսնում ենք,— ասաց պալատականներից մեկը:— Թագավորը թախծում է, և գուցե ձեզ հաջողվի նրան ուրախացնել:— Ու պալատականը հյուրերին առաջնորդեց պալատ:

Չմրսելու համար, թագավորը բուխարիկի մոտից չէր հեռանում, իսկ թագուհին պռակել էր անկողնում:

— Վճռել է մինչև ամառ դուրս չգալ անկողնից,— հանգատվեց թագավորը:

— Բայց չէ՞ որ արդեն ամառ է,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Խնձորենիների վրա հասել են խընձորները, կաղնու վրա՝ կաղինը, իսկ թփերին՝ աղնվամբին:

— Գիտեմ, ամեն տեղ ամառ է արդեն,— ասաց թագավորը,— իսկ այստեղ ամառը դեռ չի եկել: Դեռ չմեռ է ու այդ ձմռան վերջն էլ չի երևում:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը պատուհանից դուրս նայեց: Պալատի զբոսայգին ծածկված էր ձյան շերտով, արահետներին ոստոստում էին ճնճղուկները և հացի փշրանյեեր բրոնում: Աղատ ու համարձակ զբոսնում էր հյուսիսային քամին:

— Նույնիսկ իմ կրիաները չեն ուզում արթնանալ,—

տխրամած ասաց թագավորը, — բայց ես, միևնույն է, նրանց վրա չեմ բարկանում:

— Օ... թույլ տվեք նայել ձեր կրիաներին, — խընդրեց մորեղբայր թիկ-թակը:

— Խնդրեմ, — ասաց թագավորը և բոլորին առաջնորդեց խոհանոց:

Եվ իսկապէս, բոլոր տասնվեց կրիաներն էլ խորը քնել էին:

— Կարծես կռահում եմ, թե ինչն ինչոց է, — ասաց մորեղբայր թիկ-թակը: — Բարի եղեք, ձայն տվեք, թող այստեղ գան պալատական շեփորահարները:

— Այստեղ կանչեք շեփորահարներին, — հրամայեց թագավորը պալատականներին:

Երբ շեփորահարները եկան, մորեղբայր թիկ-թակը նրանց շարք կանգնեցրեց և հրամայեց, որ բոլորը միասին, որքան հնարավոր է բարձր փչեն իրենց շեփորները:

— Մի՛մ-ծիրիրի՛մ-ծիրիրի՛մ-ծի՛մ-ծի՛մ, — նվագեցին շեփորահարները: — Մի՛մ-ծիրիրի՛մ-ծիրիրի՛մ-ծի՛մ-ծի՛մ...

Ա՛յ թե աղմուկ բարձրացավ:

Կրիաները աղմուկից արթնացան և նույն սահին էլ լսվեց մի խլացուցիչ «գըրըխկ»։ Ըճի սառույցն էր, որ աղմուկով փշրվեց: Հանկարծ բակում, խոհանոցի դիմաց սկսեց սաստիկ մի ձյուն տեղալ, բայց նույն պահին էլ հալվեց, իսկ հաջորդ պահին ծիլ տվեց կանաչ խոտն ու դայալլեցին թռչունները:

Հյուսիսային քամին շատ զարմացավ:

— Օղնեցե՛ք, — գոչեց նա: — Արդեն ամառ է, իսկ ես դեռ այստեղ եմ: — Եվ նա սուրաց դեպի Հյուսիսային քեճո, իր հետ տանելով նաև ձմռանը:

Նրա թռիչքի ճանապարհին ամենուրեք սկսվում էր շարժումը. գետերն ու լճակները սառցակալում էին, մարտեկ տաք վերարկուներ ու ձեռնոցներ էին հագնում և հեթեթվում վզնոցներով: Սակայն, բարեբախտաբար,

ձյունն արագ հալվում էր և մարդիկ դարձյալ հանում էին իրենց տաք հագուստները:

Իսկ պալատում թագուհին ելավ անկողնից, հագավ ամառային իր զգեստը և նույնիսկ համբուրեց թագավորին, որովհետև ամռան գալով նրա տրամադրությունը բարձրացել էր: Թագավորն էլ այլևս չթախսժեց: Իսկ արքայադուստր Մաթիլդան վերցրեց զնդակն ու ցանցաթիւն և մարգագետին վազեց պալատականների հետ թենիս խաղալու:

— Ոչինչ չեմ հասկանում,— ասաց թագավորը, ծոծրակը քորելով:

— Բանն այն է, Ձերդ մեծություն,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը,— որ կրիաները սովորաբար ձմռանն են քուն մտնում, և երբ ձմեռը տեսել է, որ ձեր խոհանոցում տասնվեց կրիա են քնած, մտածել է, թե իզուր ինչո՞ւ հեռանա: Բայց, իրականում, հիմա ոչ թե ձմեռ է, այլ աշնանամուտ:

Այդ պահին միջանցքից լավեցին ինչ-որ ոտնաձայներ. հետո մեկը սկսեց ճանկոտել դուռը:

— Նրեի սկյուտիկներ են,— ասաց թագավորը:

Եվ իրոք: Դուռը բացելուն պես, սկյուտիկները խուճեցին սենյակ: Ամեն մեկը մի կաղին ունեւր:

— Սրանք այնքան ծուլ են, այնքան ծուլ,— գանգատվեց թագավորը,— աշնանը միշտ վազում են ինձ մոտ, Կրպեսզի խոհանոցի դռան արանքում ես կոտրեմ իրենց կաղիները:

Թագավորը սկյուտիկներից վերցրեց կաղիները ու սկսեց կոտրել, դնելով խոհանոցի դռան արանքում, իսկ շեփորահարները օգնում էին նրան:

— Ժամանակն է, որ մենք ճանապարհը շարունակենք, Ձերդ մեծություն,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը թագուհուն:

— Գնաք բարով,— ասաց թագուհին և համբուրեց մորեղբայր Թիկ-Թակին ու Ռոռոին:

Թագավորը սեղմեց նրանց ձեռքը և մորեղբայր Թիկ-Թակը նկատեց, որ նա դարձյալ տխրում է:

— Հենց նոր հիշեցի, որ եթե հիմա աշուն է,— ասաց թագավորը,— ապա շուտով նորից ձմեռ կգա: Չէ՞ որ դա անարդարացի բան է, չէ՞ որ ձմեռը նոր է հեռացել:

— Իրավացի եք,— համաձայնեց մորեղբայր Քիկ-Քակը:— Ես այդ հանգամանքը նկատի չէի ունեցել: Իսկ ԴՈՒԻ ինչ կասես, Ռոռո: Գիտե՞ք, Ձերդ մեծություն, նա շատ խելացի վագր է: Երբեմն, իհարկե, համառություն է անում, բայց ընդհանրապես շատ խելացի է:

Ռոռոը թաթով քորեց ականջի ետևը:

— Դուք պետք է ամեն երեկո այգում ամառային պարահանդես կազմակերպեք,— ասաց նա թագավորին: — Այդ դեպքում, էրբ ձմեռը գա, այսպես կմտածի. «Ոնց որ թե՛ շուտ եմ եկել: Այգում պարում են, իսկ ձմռանը ո՞վ է այգում պարում»: Եվ մի ուրիշ տեղ կգնա ձմեռելու:

Թագավորն ուրախացավ և թագուհուն խնդրեց, որ նա ավելի շատ հրավերներ ուղարկի թագավորական այգում կազմակերպվելիք Ա Մ Ա Ռ Ա Յ Ի Ն պարահանդեսի համար:

— Եվ անպայման խոհարարին էլ պատվիրեք, որ ավելի շատ պաղպաղակ պատրաստի,— ավելացրեց նա, հետո նորից սեղմեց բոլորի ձեռքն ու հյուրերին ուղեկցեց մինչև նավակ:

— Իսկ ամենից կարևորը,— ասաց մորեղբայր Քիկ-Քակը հրաժեշտ տալու ժամանակ,— երբ կրիաները քուն մտնեն, այնպես արեք, որ ձմեռը նրանց չնկատի: Կրիաներին դրեք մետաղե ցանցով արկղի մեջ, որքան կարելի է շատ սալաթ լցրեք նրանց առաջ, և արկղն էլ պահեք խոհանոցային պահարանի Ա Մ Ե Ն Ա Խ Ո Ր Ք Ո Ի Մ, իսկ դռներն էլ ամուր գոցեք:

— Այդպես էլ կանեմ,— ասաց թագավորը:— Շնորհակալ եմ խորհրդի համար:

Հյուրերին հրաժեշտ տալու համար թագուհին էլ գետափ եկավ և Ռոռոին դարչնագույն թղթով փաթաթած մի նվեր հանձնեց:

— Միայն թե, մինչև հեռու-հեռուները հասնելը բաց

չանես, — ասաց թագուհին: — Այս նվերը իմ և արքայադստեր կողմից է, որպեսզի դու միշտ լավ վագր լինես:

Թագուհին մի անգամ էլ համբուրեց նրան, բոլորը ձեռքերը թափահարեցին որպես հրածեղաբաշտի նշան, և մորեղբայր Թիկ-Թակը նավակը հրեց ափից. հետո թիերն առավ ձեռքը և նավակը լողաց հոսանքն ի վեր: Իսկ Ռոռոը մի թաթով բռնել էր նվերը, մյուս թաթն էլ թափահարում էր. «Յտեսություն»:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

այն մասին, թե ինչպես էին աղվես որսում

Երբ անցան գետի ոլորապտույտը, Ռոռոը բացեց փաթեթը: Պարզվեց, որ փաթեթի մեջ ձեռքի ժամացույց է:

— Ա՛յ, ի՛նչ եմ ասել, — ուրախացավ Ռոռոը: — Ես հիմա ժամացույց ունեմ:

— Թեև ժամը նայել չգիտես, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը աչքով անելով ձենապակե Շնիկին: — Հետաքրքիր է, թե հիմա ո՞ւմ ենք հանդիպելու: Նայե՛ք, նայե՛ք...

Գետափին նրանք մի երկաթուղի տեսան, որի վրայով փնչացնելով ընթանում էր փոքրիկ մի շոգեքարշ ու իր ետևից քաշում միակ վագոնը, իսկ վագոնի տանիքին մի կենդուրու էր նստած: Հավասարվելով նավակին, շոգեքարշը նախ դանդաղեցրեց ընթացքը, հետո կանգ առավ: Եվ նույն պահին վագոնից դուրս թռան սկյուռիկները, երկաթուղու վրա կաղիճներ շարեցին:՝ որպեսզի շոգեքարշը անցներ դրանց վրայով ու կտարի:

— Ա՛յ-ա՛յ, սրանք էլ նույնքան ծուլ սկյուռիկներ են, ինչպես նրանք, որոնց տեսանք Տխուր թագավորի պալատում: Հիշո՞ւմ ես, Ռոռո... Նա կաղիճն էլ դեռ խոհանոցի դռան արանքը դնելով էր կտարում: Բարև, փոքրիկ շոգեքարշ, — գուցե մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Մեքենավարը գլուխը դուրս հանեց պատուհանից:
— Բարև,— պատասխանեց նա:— Օհո... տեսեք,
ի՞նչ է կատարվում:

Մեքենավարը տեսել էր աղվեսին: Երբ հեասպառ և
շնչակտուրը աղվեսը հասավ շոգեքարշին, բոլորն էլ հեռ-
վից լսեցին. «Ուհո... ուհո...»: Եվ այդ ձայնի վրա
հայտնվեցին որսկան շներն ու հեծյալները:

— Նրանք ինձ են հետապնդում,— ասաց աղվեսը:
— Ես շատ եմ վախենում: Ո՞ւր թաքնվեմ:

— Ցատկի՛ր նավակ, շուտ,— գոչեց մորեղբայր
Թիկ-Թակը:

Աղվեսը ցատկեց նավակ, սողաց դեպի հեռավոր
անկյունը և կծկվեց ձենապակի Շնիկի թիկունքում, իսկ
երբ որսորդները շատ մոտեցան, Ռոռոը նրան ծածկեց
հովանոցով:

— Դուք աղվես չե՞ք տեսել,— հարցրեց Գլխավոր
որսորդը:

Այս խոսքի վրա փոքրիկ շոգեքարշը մի այնպիսի՛
սուլոց բարձրացրեց, այնպիսի՛ սուլոց. «Պիիիիիիիիիի՛...
Պիիիիիիիիիիիի՛...»:

— Ի՞նչ ասացիր,— հարցրեց մորեղբայր Թիկ-Թա-
կը:— Ո՞ւմ քարկես:

— Ես ասացի «աղվես»,— բղավեց որսորդը:

— Հա՛... ախորժակ ունե՞ս,— ասաց մորեղբայր
Թիկ-Թակը:— Բայց ի՞նչ հյուրասիրեմ, գուցե երշի՛կ...
Հիմա կհյուրասիրեմ:

— Չե՞ս հասկանում, ինչ է,— բարկացավ որսորդը:
— Աղվեսե՞ս...

— «Ծ՛ս... ե՛ս...» Ինչո՞ւ դու... Նավախելին ձենա-
պակի Շնիկն է նստած ու նայում է, թե ժամը քանիսն է:
Եբեի հիմա արդեն ինք կլինի:

Ձենապակե շնիկը հաչեց, շոգեքարշը դարձյալ սու-
լեց— պիիիիիիիիիի՛, պիիիիիիիիիի՛, բայց ավելի բարձր.

որսորդական շները հաշեցին կենգուրուի վրա, որ նրստած էր վազոնի տանիքին:

— Նրեի դուք նկատի ունեք աղյո՞ւււր,— բղավեց մորեղբայր Քիկ-Քակը:— Տխուր թագավորի պալատի բակում ինչքան ուղես աղյուս կա՛ արահետներին շարած:

Ոչ ոք այնպես էլ չիմացավ, թե ինչ էր ուզում ասել որսորդը, որովհետև շոգեբարշը ձայնը գլուխը գցած այն-

պես սուպեց— պիիիիիիիիի, պիիիիիիիիիի — որ որսորդի ձին խրտնեց ու փախաւ: Իսկ նրա ետևից փախան բոլո՞ւ որսորդական շները: Պստիկ-Ամպիկը հետապնդեց նրանց ու մի քիչ անձրև տեղաց, այնպես որ, որսորդները ստիպված եղան բարձրացնել իրենց օձիքները:

— Գրույ՞ր տանի,— վրդովվեց Գլխավոր որսորդը:— Անձրևն էր միայն պակաս:

Քիչ անց որսորդները արդեն շատ հեռու էին:

Աղվեսը դուրս սողաց թաքստոցից ու հոտոտեց օդը:

— Ամեն ինչ կարգին է, —ասաց մորեղբայր Թիկ-Քակը:— Որսորդները հեռացան: Բարի ճանապարհ, սիրելի աղվես:

Աղվեսը ափ ելավ և հրածեշտ տալով, թափահարեց իր թավամազ պոչը:

ՏԱՄՆԵՐՈՐԳ ԳԼՈՒԽ

ՃՈՃՈԱՆ ԿՈՉԻԿ ՖՈՒՏԱՄԱՐԻ մասին

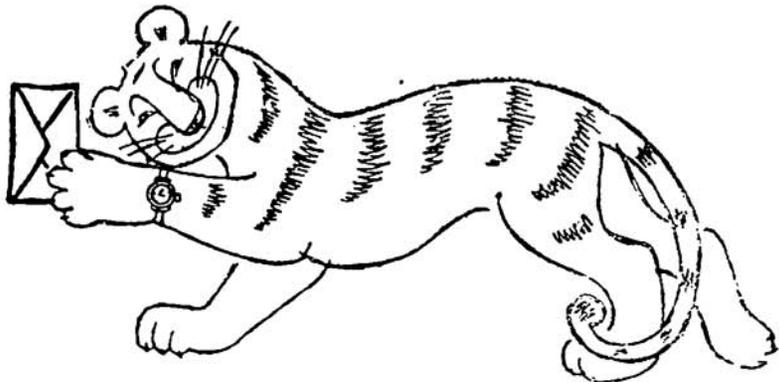
Ի՞նչո՞ւ գնացքը չէր անհետացել նրանց աչքից, երբ ճանապարհորդները հանկարծ լսեցին. «Ճր՛ռռ, ճր՛ռռ, ճր՛ռռ» — ու նրանց վրա ընկավ մի վիթխարի ստվեր:

Ոչ մի սարսափելի բան չպատահեց, իհարկեւ Պարզվեց, որ դա ՃՈՃՈԱՆ ԿՈՉԻԿ մականունով փոստատարի ստվերն է: Նա աշխարհի ամենախոշոր փոստատարն էր. որին կրճատ անվանում էին ՃՈՃԱՆԿՈՉԻ: ՃՈՃԱՆԿՈՉԸ այնքան մեծ էր, այնքան բարձրահասակ, որ բոլորը վախճնում էին, երբ նա հայտնվում էր անսպասելի կերպով: «Յգնեցե՛ք, — բղավում էին բոլորը: — Հսկա է»:

ՃՈՃԱՆԿՈՉԸ խեղապես հսկա էր, բայց շատ բարի էր ու չէր սիրում մարդկանց վախեցնել: Հենց դրա համար էլ ճՈՃՈԱՆ ԿՈՉԻԿՆԵՐ էր հագնում, որպեսզի բոլորը լսեին իր մոտենալն ու չվախենային:

Արևն արդեն մայր էր մտնում, և ՃՈՃԱՆԿՈՉԻ առջևից ըջլում էր երկար-երկար ստվերը, իսկ նրա գլխի մոտ, ւսես Երկրի շուրջը փոքրիկ մի Լուսին, պտտվում էր ևս մի ստվեր:

— Փոստատար աղավնին է, — ուրախացավ Ռոռոը, երբ ՃՈՃԱՆԿՈՉԸ շատ մոտեցավ:

— Բարև, — ասաց Ճոանկոշը: — Ես նամակ եմ բերել քեզ, մորեղբայր Քիկ-Քակն էլ նամակ ունի:

Նա բացեց պայուսակն ու նամակներ հանեց:

Դրանք այն նամակներն էին, որոնք Ռոռոը գցել էր փոստարկղը դեռևս Ե Ր Ր Ո Ր Դ Գ Լ Խ Ո Ի Մ, երբ մորեղբայր Քիկ-Քակը լողանք էր ընդունում:

— Նամակը քեզնից է, Ռոռո, — գոչեց մորեղբայր Քիկ-Քակը պատռելով ծրարը:

— Իսկ է՛՛՛՛՛ քեզնից, — ասաց Ռոռոը:

Մինչ նրանք կարդում էին նամակները, աղավնին ցայլում էր ջրափոսում:

— Շատ անպիտան է այդ աղավնին, — ասաց Ճոանկոշը: — Միշտ ջրափոսերն է մտնում: Ես նրան պահում եմ շտապ նամակների համար: Դուք երևի գիտեք, որ եթե նամակն համար վճարում են վեց պենս ավելի, ուրեմն, նշանակում է՝ պետք է շտապ տեղ հասցնել: Ճիշտն ասած, իմ ձեռքին հիմա այդպիսի նամակներ չկան: Հե՛յ, էլբերթ, հերիք ցայվես: Անունն էլ էլբերթ է: Վերջացրու... Ինչպե՞ս ասեմ, որ հասկանաս... փետուրները աղտոտել է անպիտանը:

Ռոռոը մռայլվեց:

— Տեսնում եմ, որ գլխումդ միտք է ծնվում, Ռոռո, — նկատեց մորեղբայր Քիկ-Քակը: — Նա հիմա կասի, թե ինչ է պետք անել, որ էլբերթը ետ վարժվի ջրափոսերը մտնելուց:

— Պետք է երգ երգել կրիաների համար, — հանկարծ վրա տվեց Ռոռոը:

— Հը՛մ... բայց դա ի՞նչ կապ ունի աղավնու հետ, — ասաց Ճոանկոշը: — Ինչո՞ւ երգ երգենք կրիաների համար, երբ էլբերթին ենք ուզում ետ վարժեցնել ջրափոսերից:

— Անպայման կօգնի, այ, կտեսնեք, — ասաց Ռոռո: — Կրիաների համար օրորոցային երգեր: Ինչպե՞ս էր... հա՛...

Քնիր, կրիա,

Քնիր անուշ,

Քնիր հիմա,

Աշխարհն է սուս...

և նրանք կքնեն: Իսկ երբ կրիաները քնեն, ձմեռն էլ կգա. ձմեռը գիտե, որ կրիաները քնում են միայն ձմռանը: Ու ձմեռը կսառեցնի բոլոր ջրափոսերը, որոնք սառուչ-ցով կծածկվեն. աղավնին էլ շի կարողանա այլևս ցայ-վել:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը հիացմունքով նայեց Ռոռոին, իսկ Ճենապակե Շնիկը պոչը խաղացրեց:

— Պատիկ-Ամպիկ,— մորեղբայր Թիկ-Թակը կանչեց իր ամպիկին, որը հենց նոր էր վերադարձել որսորդներին անձրևի տակ առնելուց հետո:— Բարի եղիր, մի քիչ ջրի մեր Ռոռոին:

Պատիկ-Ամպիկը Ռոռոի վրա մի իսկական հեղեղ տեղաց: Ռոռոը գլուխը պահեց անձրևի տակ և ջուրն սկսեց հաճելի կերպով խուտուտ տալ ականջների ետևը:

— Դա քեզ՝ շքանշանի փոխարեն, Ռոռո,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Տես՞ք, ծիածանը,— գոչեց Ճռանկոչը: Հետո շրջվելով, Ռոռոին ասաց.— Շնորհակալ եմ քեզից: Դու շատ խելացի վագր ես: Մեր զնայու ժամանակն է, էլ-բերթ:

Ճլբերթը դուրս եկավ ջրափոսից ու սկսեց թռչել փոստատարի կողքից: Ճըռո-ճըռո-ճըռո— ճոճոացին վիթխարի կոշիկները:

ՏԱՍՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Կեսգիշեր

— Հապա, իմ սիրելի Ռոռո,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը,— քնելու ժամանակն է: Ճենապակե Շնիկն ու Չալտիկ Հավիկը վաղուց քնել են: Սոսկալի ուշ է արդեն:

— Վա՛յ, ինչո՞ւ՞ սոսկալի,— հարցրեց Ռոռոը:— Ուրեմն, եթե քնեմ, կլինի ավելի ուշ և ավելի՞ սոսկալի:

— Չէ, հիմարիկ: Ուզում եմ ասել, որ հիմա Շ Ա Տ ուշ է, շուտով կեսգիշեր կլինի:

Ռոռոը անհանգստացավ:

— Իսկ ի՞նչ բան է այդ կեսգիշերը:

— Ինչո՞ւ ես այդպես հուզվում, Ռոռո: Հիմա պառկիր քնելու, իսկ կեսգիշերին ես քեզ կարթնացնեմ, և դու կտեսնես, թե դա ինչ է: Համաձա՞յն ես:

— Համաձայն եմ, — ասաց Ռոռոը՝ քունը գլխին: — Հեքիաթ պատմիր, թե չէ՝ քունս չի տանի:

— Հավ, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Քակը. ձեռքը պարզելով ինչ-որ ուղղությամբ, և Ռոռոը նոր միայն նկատեց, որ մորեղբոր ուսի ետևից իրեն է նայում Ձին: Մորեղբայր Թիկ-Քակը շոյեց Ձիու վիզը:

— Գիտեմ... այդ Ձին խոհանոցի պահարանից է եկել, ինձ Տաքը պատմել է, — մրթմրթաց Ռոռոը քնի մեջ: — Հետաքրքիր է, նա իսկական Ձի է, թե երևակայական... — նա աչքերը բացեց, բայց ոչինչ չտեսավ:

Բայց Ձին նրանց մոտ էր: Մորեղբայր Թիկ-Քակը շրի մեջ տեսնում էր նրա արտացոլումը:

— Ձին այստեղ է,— ասաց մորեղբայր Քիկ-Քակը,
— ես տեսնում եմ նրա արտացոլման մի փոքրիկ մասը՝
գլուխն ու երեք մտքերը...

— Այ թե ծիծաղելի բան կլինենր,— ասաց Ռոռը,
— էթե...

— Դու արդեն քնած ես,— ասաց մորեղբայր Քիկ-
Քակը,— մի ուրիշ անգամ հեքիաթ կպատմեմ:

— Բոլորովին էլ չեմ քնել,— ասաց Ռոռը,—
Ասում եմ, ի՞նչ հետաքրքիր կլինենր, եթե ձիերը երեք
ոտք ունենային, երկուսը՝ մի կողմից ու մեկն էլ՝ մյուս:

— Այո, այդպես շատ հարմար է շրջանով վազելու
համար: Այդ դեպքում ձիու մի կողմը մյուսից ավելի
արագ է վազեր: Դու երևի հենց դա՝ նկատի ունեիր:

Որպես պատասխան, լավեց բարձրաձայն մի խորմ-
վոց:

— Ի՞նչ քնկոտ վազը է,— ասաց մորեղբայր Քիկ-
Քակը:— Ձի:

Ձիու արտացոլումը շարժվեց, և Ռոռը բացեց
քնաթաթախ աչքերը: Նա լսեց, թե ինչպես Ձին անցավ
գետն ու հետո ելավ ափ: «Հետաքրքիր է, իսկ երազները
նրա հե՛տ են, թե մնացել են խոհանոցի պահարանում»
— մտածեց Ռոռը և նույն պահին խորը քուն մտավ:

Նա քնել էր, իսկ այդ ընթացքում նամակը լողաց
դեպի ափ և քիչով մխրճվեց առափնյա եղեգների մեջ:

Մորեղբայր Քիկ-Քակը թիերը դրեց նավակի մեջ և
ա՛նանջ դրեց, թե ինչպես է ժամացույցը խփում ժամը
տասը:

«Շուտով կեսգիշեր է»,— մտածեց նա և Ռոռին
ծածկեց վերմակով, իսկ հետո ինքն էլ պառկեց ժամա-
ցույցի կողքին: «Որպեսզի լսեմ, երբ խփի ժամը տասն-
երկուսը»— մտածեց նա:

— Բարի գիշեր,— ասաց նա Պոտիկ-Ամպիկին:

Մի քիչ քնելուց հետո գլուխը բարձրացրեց ու նայեց
աստղերին, ժամացույցը խփեց ժամը տասնմեկը: Ճե-
նապակե Շնիկը քնի մեջ ֆսֆսաց, իսկ Չալտիկ Հավիկը
գլուխն ուղեց հանել թևի տակից, բայց նորից թարթրեց:

Մորեղբայր թիկ-թակը լսեց, թե ինչպես են նավակի կողին հարվածում ալիքները:

«Ինչո՞ւ էր Ռոռոբ այդպես վախենում կեսգիշերից: Ափսոս, գիշերը կենդանի չէ, որ— թըփ, թըփ, թըփ— իջնի երկնքից՝ լուսինն էլ ձեռքին: Գիշերը ինչքա՞ն խաղաղ է ու գեղեցիկ: Եվ ինչպե՞ս են փայլում աստղերը»: Աչքերն իրենք իրենց փակվում էին, և նա մի քիչ էլ ննջեց:

— Թիկ-թակ, թիկ-թակ, թիկ-թակ... — ժամացույցը խփեց կեսգիշեր:

— Ռոռո, — մորեղբայր թիկ-թակը ցնցեց վագրի ունն ու ականջին շշնջաց. — Ռոռո...

Ռոռոը բացեց աչքերն ու ձգվեց: Մորեղբայր թիկ-թակը թիերն իջեցրեց ջուրը և անշտապ սկսեց թիավարել հոսանքն ի վար:

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

այն մասին, թե ինչպես էին տառերը լողում գետում

Ափին, ուր գետի մեջ էր թափվում փոքրիկ մի առվակ, ճանապարհորդները տեսան բարձր-բարձր կաղամախիներ: Լուսինը պայծառ լուսավորում էր: Զրի մեջ լողում էին զանազան տառեր ու խառնիխուռն տողեր, որոնք, հավանաբար, Մանկական Երգերից էին.

«Մեր փոքրիկ Մերին մի զառնուկ ուներ»

«Ճանապարհին փիսիկները կորցրին իրենց ձեռնոցները»

«Այ անպիտան փոքրիկ տղա»

«Մյառ՝-մյառ՝-մյառ՝... կարկանդակն իմն է միայն»...

Ոչինչ հասկանալի չէր:

— Այս առվակը հոսում է Մանկական Երգերի Լճից, — ասաց մորեղբայր թիկ-թակը Ռոռոին: — Իսկ վաղը կամ մյուս օրը մենք կհայտնվենք սրանից ավելի մեծ

Բառերի Գետում, որն հոսում է դեպի Հեթաթների Աշխարհ:

— Իսկ որտեղի՞ց են հայտնվում բառերը, — հարցրեց Ռոռը: — Ինչի՞ց են սարքված:

— Տառերից: Նայի՛ր:

— Վա՛-ա՛յ, — զարմացավ Ռոռը:

Քիչ հեռու, բլրակի վրա նա մի տնակ տեսավ և նույնիսկ, հրաշք բան էր, տեսավ նաև այն ամենը, ինչ տեղի էր ունենում տնակում:

Հյուրասենյակում վառվում էր բուխարիկը, որի շուրջը նստոտել էին Այբուբենի տառերը: Նրանք տաքանում էին կրակի մոտ ու բառ-բառ խաղն էին խաղում:

— Շարունակենք, — ասաց Կեն անունով մեծատառ «Կ»-ն: — Ինչպե՞ս է գրվում «չուր» բառը:

Տեղներից անմիջապես վեր թռան Զե անունով փոքրատառ «ջ»-ն, Ո անունով փոքրատառ «ո»-ն, Վյուն անունով փոքրատառ «ւ»-ն ու Բե անունով փոքրատառ «բ»-ն և շարք կանգնեցին: Մյուս տառերը ծափահարեցին և Զեն, Ոն, Վյունը և Բեն խոնարհվեցին նրանց առաջ:

— Իսկ հիմա՞ ինչպե՞ս է գրվում «հաց» բառը, — ասաց Գիմ անունով մեծատառ «Գ»-ն:

Անմիջապես ոտքի ելան Հո անունով փոքրատառ «հ»-ն ու Այբ անունով փոքրատառ «ա»-ն: Իսկ որտե՞ղ էր Յո անունով փոքրատառ «ց»-ն:

Պարզվեց, որ չկա: Տառերից մի քանիսը նայեցին գորգի տակ: Իսկ Ինի անունով մեծատառ «Ի»-ն սանդուղքով վեր վազեց, մտավ լոգարան ու տեսավ, որ այնտեղ պառկած, խոր քուն է մտել Յո անունով փոքրատառ «ց»-ն:

Մինչ ճանապարհորդները դիտում էին այս ամենը, տնակը գրեթե հեռացավ նրանց տեսադաշտից: Հանչարժ Ռոռը հիշեց.

— Իսկ ո՞ւր է կեսգիշերը:

— Վաղուց է անցել: Ի՛նչ է, շնկատեցի՞ր, — ասաց մորճղբայր Թիկ-Թակը:

— Միայն նկատեցի, որ շուրջս մութ է:

— Իսկ այդ մութը քեզ նեղացրե՞ց:

— Ոչ:

— Իհարկե, շէր նեղացնի... Իսկ դու վախենում էիր: Շուտով լույսը կբացվի:

Նրանք մի անգամ էլ նայեցին Մանկական Երգերի բառերին, որոնք լողում էին գետի ջրերում, բայց տափերից շատերն արդեն հալվել էին, բացի Փյուր անունով փոքրատառ «փ»-ից, Այբ անունով փոքրատառ «ա»-ից, Հի անունով փոքրատառ «յ»-ից, Լյուն անունով փոքրատառ «լ»-ից, Ինի անունով փոքրատառ «ի»-ից, Բն անունով փոքրատառ «ր»-ից ու էլի մի քանիսից: Այդ տառերը աստղիկների պես փայլվում էին ջրի մեջ:

— Նայիր, նայչի, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակ: — Նայիր այնտեղ՝ ի՞նչ է գրված:

Փայլի՛ր, ասող իմ, փայլի՛ր,
Ո՛վ ես, ասա՛, մի՛ թաքցնիր...

Իսկ հիմա կարդա մյուս բառը.

ԾԻԱԾԱՆ

Հենց այն պահին, երբ նրանք կարդում էին այդ բառերը, Պատիկ-Սմախիկը սկսեց անձրև տեղալ. տառերն աստիճանաբար հալվեցին ու անհետացան:

— Իսկ հիմա, Ռոռո, եկ մի քիչ քնենք, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Բայց քնելուց առաջ, նա վազրի համար մի լիքը պնակ կաթ լցրեց: Ռոռոը խմեց կաթը, պառկեց և մորեղբայր Թիկ-Թակը նորից ծածկեց նրան, հետո ինքն էլ տեղավորվեց ու քնեց մինչև առավոտ, մինչև այն ժամանակ, երբ ձենասպակե Շնիկն արթնացավ ու իր հուշոցով մյուսներին էլ արթնացրեց:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ, — հաչեց նա:

Պատիկ-Ամպիկը շէր երևում: Գիշերվա ընթացում
նավակը շատ էր ետ գնացել ու նրանք հիմա գորշ լեռան
ստվերի տակ էին: Երբ շատ մոտեցան, լեռը շարժվեց
ու նայեց նրան...

ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒՆ

Բրոնտոզավրի տխուր պատմությունը և մի քանի խոսք էլ
Թվաբանության աշխարհի մասին

Ռոռը շէր ուզում հավատալ աչքերին: Պարզվեց,
որ այդ լեռը մի վիթխարի կենդանի է: Մարմինը կլիններ,
երևի, աշտարակի շափ, վիզը նման էր զանգակատան
ձողասայրի, իսկ պոչի երկարությանն էլ՝ շափ չկար:

Նկատելով ճանապարհորդներին, կենդանին գլուխը
մտցրեց ջրի մեջ ու բերանը լցրեց ջրիմուռներով: Զրի-
մուռները ծամելով, կենդանին լուռ նայում էր ճանա-
պարհորդներին և աղի արցունք էր թափում: Ուտքերի
տակ մի մեծ լիճ էր գոյացել, որտեղ մի բազ էր լողում:
Բադի տեսքը հնաձև էր: Այսինքն, շրջապատում ամեն
բան հնաձև էր թվում: Արևն ավելի էր պայծառ, քան
հարկավոր էր. այսուայնտեղ աճել էին ինչ-որ տարօր-
նակ բույսեր ու խոշոր ձարխոտեր: Երկնքում ճախրում
էին զարմանալի պոչերով ու ատամներ ունեցող ան-
շնորհ թռչուններ: Այնքան շոգ էր, որ կարծես հայտնվել
էին մի մեծ ջերմոցում:

— Իսկ ինչո՞ւ է լալիս,— հարցրեց Ռոռը:

Բրոնտոզավրը (իսկ այդ կենդանին հենց նա էր, որ
կար) կուլ տվեց ջրիմուռներն ու ասաց.

— Շատ տխուր է իմ պատմությունը: Եթե կուզե՞ք՝
կպատմեմ: Շատ երկար չէ:

Ռոռը տեղնուտեղը կասկածեց, որ այդքան ՇԱՏ
մեծ բրոնտոզավրի հետ ինչ-որ բան ՇԱՏ ՉԼԻՆԻ:

— Քեզ կարգին պահիր, Ռոռ,— շշնջաց նրա
ականջին մորեղբայր Թիկ-Թակը, որն անմիջապես կոա-
նէց, թե ինչ է մտածում վագրը:

— Ինձ կարող եք ուղղակի Բրոնտի ասել,— ասաց վիթխարի կենդանին:

— Իսկ իմ անունը մորեղբայր Թիկ-Թակ է,— ներէայացաւ մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Սա Ռոռոն է, մեր չափրը, իսկ սա՝ Ճենապակե Շնիկն է, սա՝ Չալտիկ Հաւիկը, Պատիկ-Ամպիկն էլ կա, որը հիանալի անձրև է տեղում, բայց չգիտեմ, թե հիմա ուր է կորել:

— Միածանը,— գոչեց Ռոռոնը, ցույց տալով գետի էզզմը:

— Հոյակապ է,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ափսոս, որ Պատիկ-Ամպիկը չի տեսնում:

— Բը՛մ... քը՛մ,— կոկորդը մաքրեց Բրոնտոզավրը:

— Այո՛, տխուր պատմութիւն է:— Ու նա սկսեց իր պատմութիւնը.— Երբևէ աշխարհում պիտի ապրի միսիս կալկանը: Նա շատ կսիրի լաց լինել ու լաց կլինի ամբողջ օրը մինչև կեսգիշեր:

Մի անգամ, երբ նա շատ երկար լաց լինի, ոտքերի մոտ արցունքի լիճ կգոյանա, ու նա ստիպված կլինի հանել կոշիկները, նույնիսկ գուլպաներն էլ կհանի: Բայց կձանձրանա ջրում կանգնելուց և կբարձրանա ծառի վրա ու կշարունակի այնտեղ լալ: Այդ բանը դուր չի գա բվեճներին, որոնք ապրելիս կլինեն փշակներում, որովհետև արցունքից կթրջվեն նրանց փետուրները: Միսիս կալկանը ստիպված կլինի շորանոց գնել և բվեճները հերթի կկանգնեն, որպեսզի շորանան: Տեսնո՞ւմ եք, ի՞նչ տխուր պատմութիւն է,— ավարտեց Բրոնտին:

— Այդպիսի բանե՛ր... բայց դո՛ւ ինչու ես լալիս,— հարցրեց Ռոռոնը:

— Որովհետև...— ավելի բարձր լաց եղավ Բրոնտին,— որովհետև միսիս կալկանը ծնվելու է շատ ուշ, մի հարյուր միլիոն տարի հետո, ու ես նրան շեմ տեսնի: Ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ... ո՛ւ...

— Խեղճ Բրոնտի,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Դու Մ Ե Մ վիշտ ունես: Եվ դա բնական է... Մեծ Բրոնտոզավրի վիշտն էլ պետք է մեծ լինի:

— ՀաՖ,— հաշեց Ճենապակե Շնիկը:— Ժամը յոթն է:

— Շնորհակալ եմ, Ճենապակե Շնիկ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ցտեսություն, Բլոնտի:

— Ցտեսություն,— պատասխանեց Բրոնտին:

Նավակը շարունակեց լողալ, ու երբ նույնիսկ արդեն բավականին հեռացել էր, ճանապարհորդները բնուտեսնում էին, թե ինչպես է Բրոնտին տխրամած իրենց ետևից նայում, մերթ ընդ մերթ գլուխը մտցնելով ջուր: Երպեսզի բերանը լցնի շրճառանձրով և ապա ծամի, ամեն անգամ ցնցվելով հեծկլտալու:

Քիչ անը դատը կնռման արնջ և Բրոնտին բուրրուվին անհեռացալ տեսարաշտից:

— Հավ կլինե՞ր, եթե որեէ կերպ նրան ուրախացնեինք,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Գուցե մեր հեռագրիտակը տայինք նրան: Հեռագրիտակով թերևս կարողանար տեսներ միսիս Լավկանին, — առաջարկեց Ռոռը:

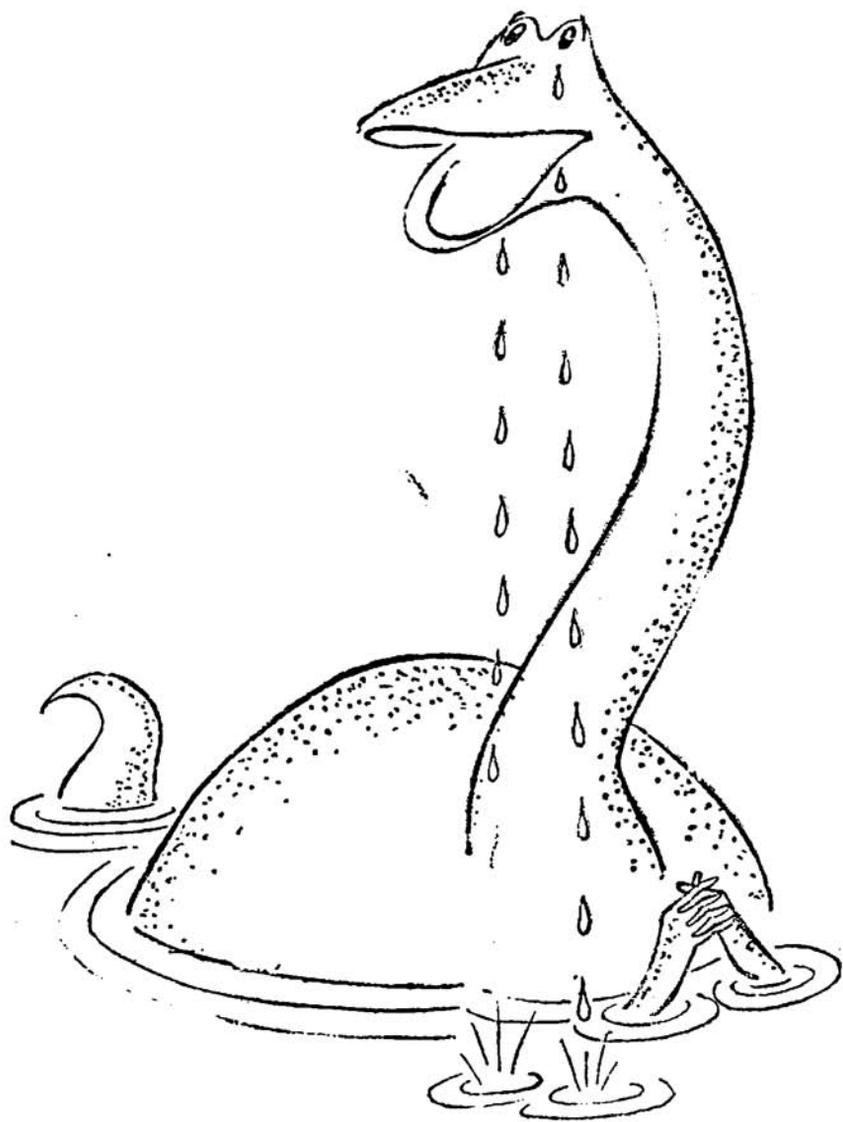
— Հրաշալի դադափար է: Վազիր ետ, Ռոռո: Հեռագրիտակը կդնեմ պատյանի մեջ ու ժապավենով կկապեմ, որպեսզի տանելը դյուրին լինի: Հապա, թաթովդ բռնիր, որպեսզի կապը ամուր ստացվի: Ահավասիկ, պատրաստ է:

Ռոռը վերցրեց հեռագրիտակով պատյանը, ցատկեց դեպի ափ ու ետ վազեց դեպի Բրոնտին:

Ու շնչակտուր վերադարձավ քառորդ ժամ անց:

— Թիկ-Թակ, գիտե՞ս ինչքան ուրախացավ Բրոնտին,— ասաց Ռոռը:— Բայց ստիպված եղա կրծել ժապավենը, ալլապես պատյանը չէր բացվում: Վա՛յ, այն քնն է...

Հոսանքը նավակին տարավ դեպի ցուցատախտակը, որը հայտարարում էր.

ԴԵՊԻ ԹՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

Այո՛, հայտարարում էր: Ցուցատախտակէ՛ն վրա ոչ մի մակագրութիւնն չկար: Դա խոսող ցուցատախտակ էր:

— Այս ճանապարհը տանում է դեպի Թվաշանության Աշխարհ,— հայտարարեց ցուցատախտակը:— Գնացե՛ք և ինքներդ կհամոզվե՛ք, որ Ե Ր Կ Ո Ւ Ա Ն Գ Ա Մ Ե Ր Կ Ո Ւ Հ Ա Վ Ա Ս Ա Ր է Չ Ո Ր Մ Ի: Երեքէջ հանած երկու՝ մեկ: Մեկին գումարած երկու՝ վեց:

— Ճիշտ չէ,— ասաց Ռոռըր:

— Իսկ քանիսի՞ր է հավասար,— հարցրեց ցուցատախտակը:

Ռոռըր երկար ժամանակ հաշվեց մատներով ու վերջապէս ասաց.

— Ը՛մ... հը՛մ... Ը՛մ...

Նրա մոտ հայտնվեց մի ձիու գլուխ:

— Մեկին գումարած երկու կանի երեք,— ասաց ձիու գլուխն ու անհետացավ:

— Երեք,— գոչեց Ռոռըր:

— Երեք,— կրկնեց ցուցատախտակը:— Մեկին գումարած երկու կլինի երեք: Ահավասիկ, Թվաբանության Աշխարհ տանող ճանապարհը:

ՏԱՄՆՉՈՐՄԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Չարամիտները

Նավակը հազիվ էր լռում:

— Չեմ հասկանում, թե՛ ինչ է պատահել,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը, որը թիավարում էր:

Հենց այդ պահին էլ բոլորը գետափին տեսան երեք կերպարանք, որոնք կնգուղավոր սև թիկնոցներ էին հագել, և մեկ էլ մի շնիկի:

— Կարծես թե մարդիկ են,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Թիկնոցներն այնպիսին են, որ մի կար-

գին բան չես հասկանա: Իսկ ի՞նչ են անում, շատ հետաքրքիր է:

Գետնին պահածոյի տուփերի մի վիթխարի կույտ կար: Եվ այդ երեք տուփերից ինչ-որ բան էին լցնում գետի մեջ:

Նավակը դժվարությամբ էր լողում առաջ:

— Կարծես քաղցր հյութի միջով նավարկելիս լինենք,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Հենց հյութ է, որ կա...— Շոշեց նա:— Նայեք:

Եվ բոլորը կարդացին տուփերի վրայի պիտակները:

ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՌԲԱԿԻ ՀՅՈՒԹ

տուփը՝ 4 պենս

— Հյութ են լցնում գետի մեջ, ա՛յ թե շարամիտներ են, հա՛:

— Ճի՛շտ է, ճի՛շտ... դրանք շարամիտներն են,— ասաց Ռոռոը:— Հիշո՞ւմ ես, Տաքը մեզ զգուշացրել էր: Նրանք Չիկարելին, Միարան և Ամաշիրն են, իսկ շան անունն էլ Ուաֆ է: Տաքն ասում էր, որ նրանցից վատը աշխարհում չկա:

— Հը՛մ...— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Չարամիտներն են... Ընկանք նրանց ճանկը:

Ուաֆը հաշեց:

— Թո՛ւհ, վերջ տուր,— ասաց Չիկարելին:— Հա-հա՛-հա՛: Միտոր Թիկ-Թակ, հո ընկա՞ք մեր ճանկը: Թոչնակը երգ էր ասում, կատուն շուրթերն էր լիզում...

— Հա՛, հա՛, հա՛...— քրքջացին շարամիտները միասին:

Հետո սկիռեցին պարել ու երգել.

Զի՛ կարելի, Մի՛ արա:

Մի՛ արա, Զի՛ կարելի:

Վե՛րջ տուր հապա:

Ամաշի՛ր:

Ո՞ր ես փախչում:

Չշարժվե՞ս...

Ու՛Ֆ,

Հասի՛ր:

Ու՛Ֆ,

Բռնի՛ր:

Հա՛-հա՛...

Հա՛-հա՛...

Գետի ջուրը կաշո՛ւն-կաշուն էր, բայց և այնպես, նավակը, թեև մեծ դժվարությամբ, առաջ էր շարժվում: Վերջապես մոտեցան շարամիտներին: Մորեղբայր Թիկ-Թակը արդեն պատրաստվում էր ափ ցատկել, բայց նա վախեցին նստած էր Ռոտոր և մոնչում էր:

Չիկարելին շնչաց Միարայի ականջին.

— Եկ այդ վագրին փախցնենք, հա՛-հա՛-հա՛...

Նա հանկարծ մեղքից ցած բերեց մի պարկ ու նետեց Ռոռոռի գլխին:

— Ռոռոռոռոռոռոռ,— մռնչաց Ռոռոռո:

Չիկարելին նետեց նաև թուղը ու սկսեց կապոտել, բայց Ռոռոռ այնպես իրեն թափահարեց, որ դուրս պլըր-ծավ պարկից: Այդ տեսնելով, շարամիտները այնպես սկսեցին փախչել, որ միայն թիկնոցներն էին շափշափում քամու տակ:

—:— ասաց Ռոռոռո:—
.....:

— Ի՞նչ պատահեց, Ռոռոռ,— վագրին հարցրեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ինչո՞ւ ես.....:

Ճենապակե Շնիկը բարկացած հաչեց ու վնգստաց.

— Հա՛ֆ-հա՛ֆ-հա՛ֆ... Ֆը՛րոռոռոռ:

— Ինչպե՞ս շուտ չկռահեցի,— գուչեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Նրանք փախցրել են քո ոռոռոռոռոռոռ:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը ելավ գետափ և Ռոռոռի հետ սկսեց հետապնդել նրանց:

Բայց շարամիտները փախչում էին քամու պես: Եվ ավելի ու ավելի էին հեռանում իրենց հետապնդողներից:

Այդ պահին մորեղբայր Թիկ-Թակը թիկունքից լսեց սմբակների ձայն:

Ձին էր:

Նա անմիջապես հեծնեց Ձիուն: Ձին սուրաց հողի պես և քիչ անց նրանք արդեն հասան շարամիտներին:

Չիկարելին շրջվեց ու տեսավ հետապնդողներին:

— Հա՛-հա՛-հա՛,— քրքջաց նա:

Չարամիտներն արդեն գրեթե հասել էին գյուղ, որտեղ մի մեծ աշտարակ կար, իսկ աշտարակի վրա էլ՝ ժամացույց:

Չիկարելին վազելով մոտեցավ աշտարակին, գլրպանից հանեց փոքրիկ մկնիկին ու ասաց նրան.

Դիկկերի Դիկկերի Դիկկերի Դիկ,

Ես քեզ ունեմ մի մեծ խնդիրք.

Թե շատ ես սիրում քո ձագուկներին,

Ելիր աշտարակ, պահանջս հայտնիր,
Որ ժամացույցը արագ աշխատի:

Մկնիկը մի շնչով աշտարակ հլավ, ինչ-որ բան շնչաց ժամացույցին և նույն պահին սլաքններն սչսեցին ավելի արագ պտտվել:

— Տեր աստված,— ասաց Արևը,— ես կարծում եմ, թե առավուտվա ժամը ինն է, իսկ ժամացույցով արդեն երեքից քառորդ է պակաս: Կնշանակի՞ ես եմ ուշանում:

Նա մի անգամ էլ նայեց ժամացույցին:

— Այս ի՞նչ բան է... արդեն երեկոյան ինն անց է քառորդ: Վաղուց պետք է մայր մտած լինեիր: Հիմա արդեն պետք է մութ լիներ:

Եվ Արևը մայր մտավ:

Եվ մութը վրա սովեց:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը արդեն զրեթե հասել էր Միարային ու Ամաշիրին, բայց այդ շարամխտները մուգ թիկնոցներով էին ու ձուլվել էին խավարին:

Նրանց բաց թողնելով իր ձեռքից, մորեղբայր Թիկ-Թակը վերադարձավ ճամփաբաժան:

Ձին կանգ առավ: Ո՛ւր կարող էին փախել շարամխտները: Ճամփաբաժնում մի ցուցատախտակ կար, որի մի սլաքը ցույց է տալիս Ք Ա Ղ Ա Ք, 2 մղոն, իսկ մյուսը՝ Շ Ր Ջ Ա Դ Ա Ր Ջ— Ո Ի— Ե Տ— Դ Ա Ր Ջ, 1 մղոն:

«Չէ, շրջադարձ-ու-ետ-դարձը հարմար չէ»,— մտածեց մորեղբայր Թիկ-Թակն ու Ձին ուղղեց պեւլի քաղաք: Իսկ մինչ այդ Ռոտոր հասավ գյուղ: Չհկարելին դեռ այնտեղ էր: Աշտարակի մեջ նա ընկել էր մէնիկի ետևից և այն է, ուզում էր բռնել, երբ նույն պահին հայտնվեց Ռոտոր:

— Օգնե՛ք... Փիկե՛ք,— վախեցած ճշաց Չիկարելին և սուզվեց խավարի մեջ:

Ռոտոր մտածեց, որ խավարում, միևնույն է, շարամխտին շես բռնի: Հատկապես, երբ սև թիկնոց է հագել:

Ուստի նրա ետևից շրջակալ, այլ շտապեց մկնիկին օգնելու:

— Դու ինձ փրկեցիր, շնորհակալ եմ,— ասաց մկնիկը:— Նա ինձ միշտ վանդակի մեջ կամ գրպանում էր պահում: Եվ նույնիսկ պանիր չէր տալիս ուտելու: Նա քո ռոտոտոտոտոտը գողացել է, չէ՞:— Մկնիկը ինչ-որ բան սկսեց մտմտալ:— Երեկ ռոտոտոտոտոտը դեռ քո մոտ էր... Ահա, ուրեմն, եթե հիմա լինեիր երեկ, ապա ռոտոտոտոտոտը նորից քո մոտ կլիներ, ավելի ճիշտ՝ դեռ կորցրած չէիր լինի: Ի՞նչ անենք: Հա, գտա... Դիկկերի Դիկկերի Դիկկերի Դիկկ: Ես հիմա վազեմ ժամացույցի մոտ:

Մկնիկը նորից մազլցեց աշտարակ ու սկսեց սլաք-եհրը ետ պտտել, ետ պտտել, ետ պտտել այնքան, մինչև ժամացույցը խփեց երեկվա ժամը հինգը:

Արևը դուրս եկավ ու նորից շրջապատը լուսավորվեց: Ամեն ինչ այնպես էր, ինչպես նախորդ օրը, երբ ճանապարհորդները դուրս եկան Թվաբանության Աշխարհից: Եվ պարզվեց, որ Ռոտոի ռոտոտոտոտն էլ իր տեղում է, լծիվ ու անվնաս:

Ռոտոը անմիջապես փորձեց.

— Ռոտոտոտոտոտ: Ես գտել եմ իմ ռոտոտոտը: Հո՛ւ-ռոտոտոտոտոտ... Այլևս ոչ ոք չի շեմ տա: Ռոտոտոտոտոտ:

— Իսկ որտե՞ղ է մորեղբայր Թիկ-Թակը,— հանկարծ հարցրեց վագրը:— Ոնց ոք թե աչքիս չի երևում:

Բայց Ձին հեծած մորեղբայր Թիկ-Թակը արդեն վաղուց անհետացել էր խավարում: Իսկ երբ նորից լույսը բացվեց, նա հեռու-հեռվում տեսավ Միարային ու Ամա-չիրին:

Նրանք շատ հեռու էին և մորեղբայր Թիկ-Թակը մտածեց. «Հիմա այլևս շեմ կարող բռնել նրանց»:

Բայց նա մոռացե՞լ էր Պատիկ-Ամպիկի մասին:

Իսկ Պատիկ-Ամպիկը արդեն հասել էր շաբամիտներին ու անձրև չէր տեղում նրանց վրա:

— Ելանքումս այդպիսի անձրև չեմ տեսել,— զարմացավ մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Իսկական հեղեղ է:

Ջարամիտները ոտքից գլուխ թրշվեցին:

— Կեցցե Պատիկ-Ամպիկը,— գռչեցին մորեղբայր թիկ-Թակն ու Ջին միասին:

Ջին ետ դարձավ արդեն ծանոթ ճանապարհով: Քիչ անց նրանք տեսան Ռոռոին, որը սեղմում էր մկնիկի ձեռքը:

— Թանկագին Դիկկերի Դիկկերի Դիկկերի,— ասում էր Ռոռոը,— շնորհակալ եմ օգնության համար: Բախտավոր եղիք:

— Մնաս բարով,— ճտճտաց մկնիկը և վազեց մի կտոր պանիր ու մի որևէ անցք գտնելու, որպեսզի իր համար փոքրիկ բուլն պատրաստի:

Իսկ մորեղբայր թիկ-Թակը՝ Ջիուն նստած, և Ռոռոը՝ ոտքով, ճամփա ընկան ետ, դեպի նավակը:

Ճենապակե Շնիկն ու Չալտիկ Հավիկը շատ ուրախացան նրանց տեսնելով: Քիչ անց նրանց հասավ նաև Պատիկ-Ապիկը:

— Մենք դարձյալ միասին ենք,— ասաց մորեղբայր թիկ-Թակը:— Որքան կուզենայի, որ Ջին էլ միշտ մեզ հետ լիներ: Ծիշտ է, նա մի քիչ մեծ է, և դժբախտաբար, նավակում չի տեղավորվի:

— Կարելի է փոքրացնել,— առաջարկեց Ռոռոը:— ինչպես ինձ փոքրացրինք:

— Ի դեպ, հուզվելու կարիք չկա,— փոքր-ինչ մտածելով, ասաց մորեղբայր թիկ-Թակը:— Միևնույն է, այնպես է լինում, որ երբ Ջին մեզ պետք է գալիս, կամ մենք՝ նրան, տեղնուտեղը հայտնվում է: Եվ հիմա կարևորն այն է, թե ինչպես ենք դուրս գալու այս կալունի ջրից: Գետը դեռ լիքն է քաղցր հյութով:

Ելքը գտավ Ջին: Նա բռնեց նավակին կապած թռին ու քարշ տվեց այնքան, մինչև հայտնվեցին մաքուր ջրում:

Մարգագետնի մոտ, ուր աճել էր հյութեղ խոտն ու առվույտը, ճանապարհորդները բաժանվեցին Ջիուց և շարունակեցին իրենց նավարկությունը:

Ռոռոը նավակի կողից կախվել էր ցած և հիանում էր ջրում երևացող իր արտացոլմամբ:

— Ի՞նչո՞ւրեք,— մոնչում էր նա: Շատ գո՞հ էր, որ ետ է ստացել իր ուսուցումը:— Ի՞նչո՞ւրեք...

ՏԱՄՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Բառերի Գետի մասին

Հանկարծ ջրի արտացոլումը մոնչաց Ռոռոի վրա և վագրը շատ վախեցալ: Իհարկե, իրականում ոչ ոք էլ չմոնչաց, բայց այդպես թվաց, որովհետև գետի ջրերում լողում էր մի մեծատառ ու՝ «Ռ» և բազմաթիվ փոքրիկ-փոքրիկ տառեր: Չի կարելի ասել, թե նրանք կանգնել ու տող էին կազմել, բայց Ռոռոին այնուամենայնիվ թվաց, թե նրանք մը ուսուցանում են իր վրա:

Գետով լողում էին նաև ուրիշ տառեր ու բառեր, և նույնիսկ՝ նախադասություններ: Հենց այդտեղ էր, որ Բառերի Գետը թափվում էր Ժամանակի Գետի մեջ, որի ջրերով նավարկում էին ճանապարհորդները:

— Իսկ շո՞ւտ կհասնենք Հեքիաթների Աշխարհ,— հարցրեց Ռոռո:

— Քիչ մնաց,— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թալը,— բայց մենք այնտեղ չենք գնալու: Թեև, կարծում եմ, որ բառերից երևի մի քանիսը կլողան մեր ետևից ու հեքիաթ կպատմեն: Հապա, նայիր...

— «Լինում են, չեն լինում»,— կարգաց Ռոռոը ջրի վրա:— Իսկ հետո՞... տեսեք, հետո ի՞նչ է:

— «...աշխարհում...»

— Հետաքրքիր է, թե ինչի՞ մասին է այդ հեքիաթը:

— Հաֆ-հաֆ,— հաչեց Ճենապակե Շնիկը:

Բոլորը նայեցին ջրին ու կարգացին «Ճենապակե Շնիկ» բառերը:

Գետի հոսանքը նավակը պտտեց «վագր» բառի առաջ:

լինում են, շեն լինում, աշխարհում մի վազր, Ճենա-
պէն Շնիկ ու Ձի են լինում, որոնք ուզում էին գտնել...»

— Այդ մեր մասին է,— գոչեց Ռոռոբը:

— ...ծիածանի վերջը: Ու նրանք...»

Բայց բառերը լողացին ավելի ու ավելի հեռու: Իսկ
բազմաթիվ բառեր էլ հոսանքը տարել էր դեպի ամբար-
տակ:

— Իմ կարծիքով Հեքիաթների Աշխարհը գտնվում
է մյուս կողմում,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:—
Բայց որոշ բառեր դեռ լողում են մեր ետևից: Հապա,
Եսկեթ, թե դա ինչ է...

Այդ պահին նավակն անցավ գետափնյա պուրակի
մասով ու բոլորը հեռավոր բլրակի վրա, ափից մոտ
էջու մզոն հեռու, տեսան մի գեղեցիկ արևելյան պա-
լատ. որի շուրջը սքանչելի պարտեզ կար:

Հենց նավակի կողի մոտով լողում էին մի քանի
բառ. «Տասնվեցերորդ գլուխ պատմությունն Ռոռոբի և
Թայրանի մկնիկի մասին»:

Նավակը մոտեցավ ափին և Ռոռոբ դուրս ցատկեց:

— Այստեղ դադար կառնենք, քունս տանում է,—
ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ռոռո, Ճենապակե Շնի-
կին էլ քեզ հետ տար: Տես, խնձորենու տակ էլ արդեն
բազ է սպասում Ձին:— Մորեղբայր Թիկ-Թակը Ռոռոին
ասաց:— Հոգեք հովանոցն ու Ճենապակե Շնիկին:— Հովանոցն
: Հիերրու: Արևը շատ է կիզում: Բարի ճանապարհ:
Թայրանը եմ ուրախ արկածներ:

Հետո պառկեց Չալտիկ Հավիկի կողքին, իսկ Պրս-
պիկ-Ամպիկը կախվեց նավակի վրա, որպեսզի նրանց
ասանի արևի ճառագայթներից: Մորեղբայր Թիկ-
Թակը աչքերը փակեց ու քնեց:

ՏԱՍՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

պատմություն Ռոռոի և սուլթանի սկսիկի մասին

Ռոռոը և Ձին Ճենապակե Շնիկի հետ քայլում էին հեքիաթային այդու միջով: Ճենապակե Շնիկին գրկած էին տանում, քանի որ նրա ոտքերը այնպիսին չէին, որ կարողանար վազ տալ: Այդ ոտքերի վրա հարմար էր նստելը, բայց վազել՝ անհնարին էր: Ձին Ռոռոին շատ մոտիկ էր քայլում, որպեսզի հովանոցի ստվերը իր վրա էլ ընկնի: Շուրջը վարդեր էին աճում, ծաղկել էին բալենիները և խնձորենիները, ճախրում էին թիթեռները. դայլայլում էին թռչունները: Այգում մի շատրվան կար. որը շատ նման էր Պատիկ-Ամպիկին, միայն թե անձրև տեղում էր գլխիվայր:

Նրանք մոտեցան պալատին և բախեցին շքամուտքի դուռը: Միջանցքից լավեցին թեթևասահ ու արագ քայլեր, դուռը կրնկի վրա բացվեց, և նրանք տեսան թևթև հագուստներով, վարսերին կապած խոշոր, սև ժպալ: Լիններով երեք աղջիկների, որոնցից յուրաքանչյուրի ձեռքին մի ճերմակ թաշկինակ կար:

«Ինչ հաճե՞ի է, երբ դուռը միանգամից երեք հոգի են բացում» — մտածեց Ռոռոը և արդեն ուզում էր հարցնել. «Իսկ Սուլթանը տա՞նն է: Կարելի՞ է այցելել նրան: Բայց երեք աղջիկներն էլ թափահարեցին թաշկինակները և գոչեցին.

— Ցտեսություն, ցտեսություն: Շատ ուրախ ենք, որ այցելեցիք: Նորից համեցեք: Գնացեք բարով: — Եվ վազեցին դուռը:

— Երևի դրանք Բարովզնաքն ու նրա քույրերն էին Տաքը մեզ պատմել էր նրանց մասին, — ասաց Ռոռո:

— Իհարկե, — շատ մոտիկ մի տեղից ծղրտաց մեկը: — Ա՛յ ուշիկ աղջիկներ նն: Եվ անքան էլ շատ են՝ Բարովզնաքը, Ցնորտեսությունը, Ցուտեսությունը, Ցտեսությունը...

— Վա՛յ, — զարմացավ Ռոռոը: — Սա հո Որդն :

խոսում ծաղկի թաղարից, որը գլխիվայր դրված է լուսամուտագոգին:

— Փրկվեցե՞ք ով կարող է,— հանկարծ գռչեց Որդը և սողոսկեց հողի մեջ, իսկ լուսամուտագոգին հայտնվեց սև կեռնեխը: Լսելի էր միայն, թե ինչպես է Որդը փնթփնթում հողի տակից:— Այդ սև կեռնեխներից փրկութուն չկա: Առավոտից մինչև գիշեր... Մի՞թե սա կյանք է...

Սև կեռնեխը թռավ դնաց, և Որդը դարձյալ դուրս ցցվեց հողի միջից:

— Իսկ ովքե՞ր են այդ Բարովզնաքները,— հարցրեց նրան Չին:

— Նրանք, ովքեր ճանապարհ են դնում անկող հյուրերին: Այդպիսի հյուրին նրանք բանանի կճեպ են տալիս ու ասում. «Երբ դնալու կլինեք, խնդրում ենք, թող ձեր ոտքը սահի կճեպի վրա»: Իսկ հետո ավելացնում են. «Տ'տեսութուն»: Մի անգամ այդպես անկող մեր կողմերում հայտնվեցին շարամիտները: Նրանք ամեն առաջ հայտարարութուններ փակցրին.

ՎԱՐԴԵՐԻՑ ՀՈՏ ԶԱՇԵԼՆ ԱՐԳԵԼՎՈՒՄ Է

Է՛ջ ասացին, թե անհարմար է թուլուններին թույլ
... որ ճախրեն այգում, որ նրանք պետք է նստած լի-
... անդակներում: Թուլունների հարցում ես համաձայն
... անց հետ: Շատ վատն են, ամեն տեղ խոթում են
... քթները: Հենց այդպես էլ ասացի շարամիտներին,
... նրանք պատասխանեցին, որ որդերը պետք է ձայ-
... կարեն, երբ իրենց բան չեն հարցնում և... — այս
... վրա Որդը նորից անցավ հողի տակ, որովհետև
... մտով դարձյալ թռավ սև կեռնեխը, — ... և պետք
... կանոնավոր պահեն սեղանի մոտ: Եթե դուք եկե՛լ
... Եսայթանին տեսնելու, նախ և առաջ դիմեք նրա մկնի-

կին: նա ընդունելությունների գծով այստեղ ամենագրել-
խավորն է: Փոստարկղի մեջ բղավեք, որ Դիկը... որ Դիկ-
չերին... — նա նորից թաքնվեց, հետո դուրս եկավ. —
Ահ: — Ու նորից թաքնվեց:

— Շնորհակալություն, — գոչեց Ջին ծաղկաթաղա-
րի հատակի անցքի մեջ:

— Ցտեսություն, Որդ, — ասաց Ռոուըր և, մոտենա-
լով փոստարկղին կանչեց. — Դիկկերի... Հետաքրքիր է,
գուցե սա հենց իմ ծանոթ Դիկկերի՞ն է:

Ու նրանք լսեցին մի բարալիկ ձայն.

— Խնդրում եմ, եկեք դեպի ետնամուտքը:

Նրանք մտտեցան ետնամուտքին և այնտեղ տեսան
Դիկկերիին: Նույն այն Դիկկերիին, որը Ռոուըր փրկել էր
Ջիկարեիից: Այ թե ուրախացան, երբ նորից հանդիպե-
ցին իրար:

— Հիմա ես Սուլթանի մկնիկն եմ, — ասաց Դիկկե-
րին: — Եվ ապրում եմ Սուլթանի բարանում: Եթե ուզում
եք, կարող եք տեսնել նրան: Հիմա նա գահին նստած,
մարդկանց խորհուրդներ է տալիս, թե ով՝ ինչ պետք է
անի:

Երբ ընկերները մտան մարմարե սյուներով մեծ
գահլիճը, բոլորը, սվքեր այնտեղ էին, Դիկկերիին ուղջու-
նեցին մի առանձին հարգանքով:

— Բարի լույս, Դիկկերի: Բարի լույս, Դիկկերի:

Պատին մի մեծ հայտարարություն կար.

ԿԱՏՈՒՆԵՐԻ ՄՈՒՏՔԸ ԱՐԳԵԼՎԱԾ Է:

ՀԵՌԱՅԵՔ: ԿՈՐԵՔ:

ԲՈԼՈՐ ԿԱՏՈՒՆԵՐԻՆ՝ ՓԸՇՏ:

— Կարող եք տուն գնալ, — ասաց Սուլթանը այցե-
լուներին: — Իսկ վաղը, իմ սիրելիներ, նորից եկեք:

Նա ոտքի ելավ, որպեսզի նրանց ճանապարհ դնի,
բայց հանկարծ գունատված գոչեց.

— Օգնեցե՛ք... Այդուամ ծեր Սուլթանուհին է իր կատ-
վի հետ: Այդ կատուն մկների ամենատխերիմ թշնամին է:

Նա բռնեց Դիկկերիին, վաղեց դեպի գրասեղանը և քկնիկին դրեց ծրարի մեջ, նախապես մի անցք թողնե-
-ով, որ Դիկկերիին կարողանա շնչել: Հետո ստանձեց
ծրարն ու նստեց հասցին գրելու:

— Հանգիստ նստիր, Դիկկերի,— շշնջաց նա:

— Վայ, խուտուտ է գալիս,— հազիվ լսելի ծղրտաց
Դիկկերիին:

Հենց այդ ժամանակ սրահ մտավ ծեր Սուլթանու-
հին:

— Ես եկել եմ թեյ խմելու,— ասաց նա:— Եվ իմ
չատվին էլ բերել եմ հետս: Աստժո սիրույն, պոկեք այդ
հիմար հայտարարությունը: Կատուները ամենաքնքուշ
եկեղանիներն են: Ինչպե՞ս կարելի է նրանց ներս շփող-
նել:

— Հիմա կհրամայեմ, որ հայտարարությունը պո-
կեն,— ասաց Սուլթանը:— Բայց մինչ այդ, խնդրում
եմ, Ռոռո, ուղարկիր այս նամակը:

Կատուն ցցեց քիթը: Նա զգաց մկան հոտը:

Սուլթանը Զիուն և Ճենապակե Շնիկին ներկայաց-
րեց Սուլթանուհուն ու նրա կատվին:

— Նրանք որոնում են ծիածանի վերջը, Չերդ մեծու-
թյուն,— ասաց նա:

Իսկ Ռոռոը այդ ընթացքում, նամակը ձեռքին վաղ
էր տալիս այգում՝ փոստարկղը գտնելու համար, բայց
ոչ մի տեղ չգտավ: Ու հանկարծ լսեց.

— Ես այստեղ եմ:

Փոստարկղը թաքնվել էր թփերի մեջ: Ռոռոը նամա-
կը զցեց փոստարկղ:

— Հաջողություն,— ասաց Փոստարկղը նրան:—

Նամակի ետևից գալիս են ճիշտ քսան ըոպե հետո:

Ռոռոն ասաց «Հաջողություն» ու «շնորհակալու-
թյուն» և վերադարձավ պալատ՝ թեյ խմելու:

Թեյից հետո ծեր Սուլթանուհին կատվին առած
գնաց իր սենյակը, և քիչ անց բոլորը այգու արահետից
լսեցին «ՃՐ՝ ու-ՃՐ՝ ու-ՃՐ՝ ու»: Իսկ հետո՝ «Թակ-թակ-
թակ». շքամուտքի դուռն էին բախում:

Բարովզնաքն ու նրա քույրերը վազեցին դուռը բացելու և թափահարեցին թաշկինակները:

— Ցտեսություն, ցտեսություն:

— Բարև ձեզ, բարեկամներ,— դռան շեմից լավեց մի ծանոթ ձայն:

— Ճոճոան Կոշիկն է,— ուրախացավ Ռոռոը ու վազեց դձպի դուռը:

— Բարև, Ռոռո,— ասաց Ճոանկոշը:

— Բարև, Ճոանկոշ,— ասաց Ռոռոը ամուր գրկելով նրան:— Իսկ ո՞ւր է էլբերթը: Դեռ չի՞ մոռացել ջրափոսերում թավալ տալու իր սովորությունը:

— Նրան ուղարկել են աղավնիների դպրոց,— պատասխանեց փոստատարը,— որպեսզի մեքենաներից խուսափելու ձևեր սովորի:

Ճոանկոշը Ռոռոին հանձնեց Սուլթանին հասցևագրված նամակը:

— Սա հո նամակ չէ, այլ շգիտեմ, թե ինչ,— ասաց նա:— Ողջ եղիր, Ռոռո:

— Բարի ճանապարհ, Ճոանկոշ,— ասաց Ռոռոը և նամակը անմիջապես Սուլթանին հանձնեց:

Սուլթանը բացեց ծրարը, և այնտեղից դուրս ցատկեց Դիկկերին:

— Ես այս նամակն ուղարկել էի ինքս ինձ,— բացատրեց Սուլթանը:

— Դու խելացի սուլթան ես,— ասաց Ռոռոը:— Կավ է, որ փրկեցիր Դիկկերիին: Իսկ հիմա ժամը քանի՞սն է, ձենապակե Շնիկ,— հարցրեց նա, ձենապակե Շնիկի առաջ պարզելով իր ձեռքի ժամացույցը:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ,— հաշեց ձենապակե Շնիկը:— Ժամը ութն է:

— Արդեն գրեթե մութ է,— ասաց Սուլթանը:— Զգույշ եղեք վերադարձը ճանապարհին: Այս կողմերում վիշապներ ու շարամիտներ կան:

— Մենք Շ Ա Տ զգույշ կլինենք,— խոստացավ Ռոտուր:

Հյուրերը հրաժեշտ տվեցին Սուլթանին և Դիկկերին, խնդրեցին, որ Սուլթանը ջերմ բարևներ հաղորդի Բարովզնաքին Տաքի ու Սառի կողմից և ճամփա ընկան: Շուտով նրանք բարեհաջող հասան իրենց նավակին:

ՏԱՍՆՅՈՒԹԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

որտեղ հափշտակում են ձենապակե Շնիկին

— Հը՞, ուրախ էին երեկվա արկածները,— առավոտյան նրանց հարցրեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— ՀաՖ,— պատասխանեց ձենապակե Շնիկը:

— Այո, շատ,— հաստատեց Ռոտուր:— Հանդիպեցինք Սուլթանին ու Դիկկերիին: Դիկկերին հիմա Սուլթանի մոտ է ապրում: Հետո տեսանք մեր բարեկամ ձոճոռան Կոշիկին, շրջված թաղարի մեջ ապրող Որդին և... Սպասեք, իսկ այդ ո՞ւմ է դաշտում լվանում Պատիկ-Ամպիկը:

Մյուս ափին ինչ-որ մեկը, որ նման էր խոշոր, սև ագռավի, օդապարուկ էր թռցնում: Մինչ ճանապարհորդները նայում էին, ագռավը ձգեց թելը, և օդապարուկը բնկավ գետին:

— Գնանք տեսնենք, թե ով է,— առաջարկեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Խնդրենք, որ շատ վեր բարձրանա ու տեսնի՝ արդյո՞ք շի երևում ծիածանի վերջը:

Նա սկսեց թիավարել, կտրեց-անցավ գետն ու նավակը պահեց դիմացի ափի մոտ: Այստեղ նա Ռոտուր հետ միասին դուրս եկավ նավակից:

Որքան մոտենում էին խոշոր, սև ագռավին, այնքան սաստկանում էին մորեղբայր Թիկ-Թակի կասկածները:

— Հեռվից թվում էր, թե նա հաստատ ագռավ է: Իսկ հիմա պարզ տեսնում եմ, որ ավելի շուտ՝ շարամիտներից մեկն է:

Նրանք ավելի մոտեցան:

— Այդ էր որ կար... Ամաչիրն է:

Այո, Ամաչիրն էր: Նա շատ դարմացավ, տեսնելով
մորեղբայր թիկ-թակին ու Ռոտոին:

— Ես օդապարուկ էի խաղում,— ասաց Ամաչիրը,
քնի դեռ անձրևը չէր սկսվել:

— Խաղում էիր... Դո՛ւ... — զարմացավ մորեղբայր
թիկ-թակը: — Երբեք մտքովս չէր անցնի, թե շարամիտ-
նեբը խաղալ գիտեն: Կարծում էի, թե նրանք խաղալը
ք Մ Ո թ են համարում:

— Իհարկե, իհարկե,— ասաց Ամաչիրը:— Բայց ես
տեղում եմ խաղալ: Չիկարելին ասաց. «Միարա», Միա-
բան ասաց. «Չիկարելի»: Բայց ես միևնույն է, խա-
ղում եմ:

— Հապա չե՞ս ամաչում,— ասաց Պստիկ-Ամպիկը:

— Հա՛... — ուրեմն դո՛ւ էիր անձրև տեղում վրաս:

— Ես էի,— պատասխանեց Պստիկ-Ամպիկը:

— Ամաչիր,— ասաց Ամաչիրը:— Ահ, ներեց՛նք,
այդ ես եմ Ամաչիրը, իսկ դու Պստիկ-Ամպիկն ես:
Ե՛ս ես եմ, իսկ դո՛ւ՝ դու ես: Ինձ դուր է գալիս, երբ ինձ
ասում են. «Ամաչիր»:

— Բնական է,— ասաց մորեղբայր թիկ-թակը:—
Ինձ էլ են երբեմն ասում. «Ամաչիր»:

Ամաչիրը հաճույթից փայլեց:

— Ես շատ եմ ամաչում,— խոստովանեց նա,—
չքբ այն ժամանակ քաղցր հյութ էի լցնում գետը մյուս-
ների հետ, բայց որպես գաղտնիք կասեմ,, որ փախել եմ
Չիկարելիից և Միարայից: Հիմա ես լավ ընկեր ունեմ,
այնտեղ է:

Մտաբերի ետևում մորեղբայր թիկ-թակը մի խոշոր
ու մուգ բան տեսավ:

— Իմ Գևտաձին է,— ասաց Ամաչիրը:— Հիմա ես
հպծկեմ այս թոկը ու նրա հետ կգնամ մանկական խա-
ղադաշտ:

— Իսկ որտե՞ղ է մանկական խաղաղաշտը, — հարց-
րեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Տույց կտամ, — ասաց Ամաշիրը:

Նա արագ-արագ կծկեց օդապարուկի թուղբ և բոլո-
րը միասին գնացին դեպի մանկական խաղաղաշտ:

Մորեղբայր Թիկ-Թակն ու Ամաշիրը քայլում էին
առջևից:

— Իսկ մենք քիչ էր մնում քեզ ազոավի տեղ
դնեինք, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Սև թիկնոցի
ւշատճառով: Նույնիսկ ուզում էինք խնդրել, որ շատ վեր
թռչես ու տեսնես՝ շի՞ երևում արդյոք ծիածանի վերջը:

Ձին ետ մնաց՝ խոտ ուտելու: Իսկ Ռոռոն ու Գետա-
ձին անշտաւ դալիս էին: Գետաձին փայլում էր երջան-
կությունից, որովհետև Պատիկ-Ամպիկը սահում էր ճիշտ
նրա գլխավերևում ու անձրև էր տեղում: Ոչ թե պատահա-
կան մեկի, այլ հենց նրա՝ Գետաձիու վրա: Իսկ ո՞ւմ
հայտնի չէ, որ գետաձիերը սիրում են անձրևը բաղերից
ու վազերից ոչ պակաս:

Մանկական խաղաղաշտում բազմաթիվ ճոճեր կա-
լին ու մի բլրակ՝ ցած սահելու համար: Խաղաղաշտի մի
կողմում բարձր պատ կար: Այնքան բարձր, որ այն
կողմ նայելն անհնարին էր:

— Իսկ ես կարող եմ պատից այն կողմ նայել, —
պարծեցա՛յ Ամաշիրը: — Ես ու Գետաձին մի խաղ ենք
հորինել: Տեսե՛ք:

Նա վրայից հանեց սև թիկնոցը, փաթաթեց ու դրեց
տախտակի մի ծայրին՝ բարձի փոխարեն, ու նստեց
վրան: Գետաձին մոտեցավ տախտակի մյուս ծայրին և
թափով ընկավ վրան:

Ամաշիրը շատ բարձր թռավ օդ, այնքան բարձր, որ
հաջողվեց նայել պատի մյուս կողմը:

— Ի՛նչ բարձր է, — գոչեց նա: — Ես մի Ձի եմ տես-
նում: Նա դալիս է այս կողմ:

Նրանք երկար ժամանակ խաղացին այդ խաղը, հե-
տո Ռոռոն ուզեց մի քիչ ճոճվել:

Վերև-ներքև: Վերև-ներքև:

— Կանգնի՛ր, — հանկարծ գոչեց Ռոստը: — Չիկարե-
լին ու Միարան այստեղ են գալիս: Ձեռքներին էլ ինչ-որ
բան կա, բայց լավ չեմ տեսնում, թե ինչ:

— Որ այդպես է, ես փախչեմ ու թաքնվեմ, — վա-
խեցավ Ամաշիրը: — Փախչենք, Գետաձի:

— Գետաձի, միայն թե մի անգամ էլ նստիր տախ-
տակի ծայրին, շատ եմ խնդրում, — ասաց Ռոստը: —
Ուզում եմ տեսնել, թե ի՞նչ կա նրանց ձեռքին:

Գետաձին ընկավ ճոճի վրա և Ռոստը թռավ դեպի
օդ:

— Ի՞նչ կա դրանց ձեռքին, — հարցրեց մորեղբայր
Թիկ-Թակը:

Բայց այդ պահին վախեցած Ամաշիրը նստեց Գե-
տաձիու մեջքին և փախավ գնաց:

— Ի՞նչ է, Ռոստ, — հարցրեց մորեղբայր Թիկ-
Թակը:

— Ճենապակե Շնիկը, — գոչեց Ռոստը: — Նրանք
հափշտակել են ձենապակե Շնիկին:

ՏԱՍՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Բեռապնդում

Մորեղբայր Թիկ-Թակը երկար-բարակ շմտածեց:

— Արագ, — հրամայեց նա: — Ձի, վազիր դեպի
նավակն ու ստուգիր, արդյոք բան չի՞ պատահել Ձա-
տիկ Հավիկին: Ամպիկ, հետևիր Ձիուն: Իսկ ես ու դու
Ռոստ, շարամիտների ետևից հիմա շենք գնա: Թե չէ, մե՞զ
էլ տեսար, նրանք մի վատ բան կանեն ձենապակե Շնի-
կի հետ: Բացի այդ, մութն էլ վրա կհասնի, և մենք
միևնույն է, կկորցնենք նրանց հետքը: Ուստի, դու մե՞զ
այստեղ և թույլ տուր, որ քեզ էլ հափշտակեն: Կձեռք-
նես, թե թաթղ վնասվել է: Իսկ ես քո պոչին բրդյա թի-
կկապեմ... ահա...

Եվ մորեղբայր Թիկ-Թակը իր բրդյա հնամաշ շեմ-
թևքից մի երկար թել քաշեց: Ռոստը վազեց դեպի ծա-

ջիմպորը լրիվ քանդվեց: Հետո նա բռնեց թելի ծայրն և քայլեց նտևից: Հանկարծ թելը թուլացավ:

«Թելը կամ կտրվել է, կամ քանդվել է Ռոռոի պաշից, կամ էլ նրանք արդեն տեղ են հասել», — շփոթեց ինչ ենթադրեր մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Նա թելի ծայրը կապեց ծառին, որպեսզի դյուրին լիներ վերադարձի ճանապարհը գտնելը, և թելից բռնած շարունակեց քայլել:

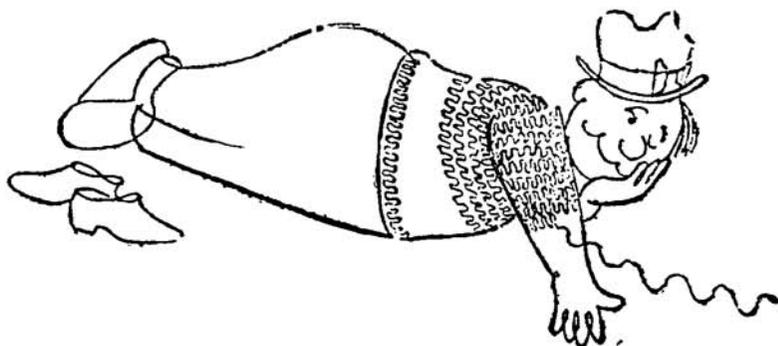
Բայց քիչ անց այնպես մթնեց, որ նա ստիպված եղավ սպասել լուսնի դուրս գալուն: Լուսնի լույսի օգնությամբ քայլելն ավելի դյուրին էր:

Վերջապես անտառի խորքում նա մի տուն տեսավ, որի վերին հարկի պատուհանում լույս էր վառվում: Բայց, մինչ մորեղբայր Թիկ-Թակը նայում էր, լույսը մարեց: Թելը տանում էր ուղիղ դեպի այդ տունը:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը մոտեցավ: Թելը նրան նկատ տարավ: Նա բացեց կոտրված բռնակով ու առանց փականի դուռը և թելի ետևից մի քանի աստիճան ցած իջավ: Այստեղ, հատակին գալարվում էր թոկով կապված պարկը:

— Շ22222, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Ես և նվ քանդեց պարկը:

— Որտե՞ղ է ձենապակե Շնիկը, — շշուկով հարցրեց նա:

— Երևի իրենց հետ տարել են վերև,
անտառան,— շշուկով պատասխանեց Ռո-
ստոմ:

— Ուրեմն, պետք է վեր բարձրանալ
և փնտրել այնտեղ որոնել:

Մտերեզբայր Թիկ-Թակը զգուշորեն դուրս
գնաց և ձեռնարկեց և շուրջը նայելով, նկատեց,
որ անտառի պատուհանը ամուր չի
փակված: Մեծ զգուշությամբ բացեց փեղ-
կը: Հետո բարձրացրեց Ռոստոմին: Վազրը
հանդիմանալով տուն մտավ: Նրա ետևից վեր
գնացին նաև մորեղբայր Թիկ-Թակը: Նա
սահմանադուրս ու բարձրացավ: Իսկ

Ռոտուր ցածում սպասեց նրան: Շատ մութ էր, և մորեզ-բայր Թիկ-Թակը քիչ մնաց դիպչեր վերին հարկում դրված աթոռին: Ննջարանի դուռը կիսաբաց էր: Նա նեղ նայեց: Լուսինը լուսավորել էր Չիկարելուն ու Միարային, որոնք քնել էին երկտեղանոց հնաոճ մահճակալ վրա, որը զբաղեցնում էր գրեթե ամբողջ սենյակը: Իսկ սենյակի հեռավոր ծայրին, բուխարիկի վրա դրված էր պատի լապտերին կապած ճենապակե Շնիկը: Նրա բերանը խծուծ էին խցկել:

«Որպեսզի հասնեմ նրան, պետք է անցնեմ մահճակալի վրայով, — մտածեց մորեզբայր Թիկ-Թակը: — Մեկ էլ տեսար, հանկարծ կարթնանան: Հըմ... Ես ուրիշ կերպ կլարվեմ»:

Նա դուրս եկավ ննջարանից, աթոռը դրեց տեղը. սանդուղքի ծայրին ու զգույշ ցած իջավ:

— Լսիր, Ռոտու, — շշնջաց նա: — Հիմա ես նորից վեր կելնեմ ու կթաքնվեմ ննջարանի դռան ետևը: Ինչ դու մնա այստեղ ու կատվի պես մլավիր:

Մորեզբայր Թիկ-Թակը դեռ չէր հասցրել բարձրանալ, երբ լսեց.

— Մյաո՛ւ Մյաո՛ւ Մյաո՛ւ...

Ռոտուն էր մլավում:

Չիկարելին արթնացավ:

— Ցածում ոնց սր թե կատու է մլավում, — գաղտնացավ նա: — Միարա, արթնացիր:

— Մյաո՛ւ Մյաո՛ւ Մյաո՛ւ...

— ՈւՖ, դու, անիծված... Միարա, քշիր դրան:

Միարան փնթփնթալով ելավ անկողնից ու սկսեց իջնել սանդուղքներով: Երբ նա արդեն ցածում էր, մորեզբայր Թիկ-Թակը հրեց աթոռը: Աթոռը աղմուկ-աղաղակով աստիճաններով ցած գլորվեց:

Թը՛մբ, չը՛խկ, թըրը՛խկ...

— Գրողը տանի, — մոթմոթաց Չիկարելին: — Միարան երևի ցած ընկավ սանդուղքից:

Նա ելավ անկողնից, խալաթն առավ ուտերին և գնաց տեսնելու, թե ինչ պատահեց:

Մերեղբայր Թիկ-Թակը մտավ ննջարան, անցավ
ճանապարհի վրայով և արձակեց ձենապակե Շնիկին:

— Մշշշշշ: Կամաց:

Բայց հենց ուզում էր դուրս գալ, Չիկարելին ու
Ման Վերադարձան:

Նա Ելազեց ու թաքնվեց, մինչ, չարամիտները
հարձակվեցին ու դժգոհելով մտան անկողին:

Մերեղբայր Թիկ-Թակը երկար սպասեց, մինչև
հարց բնեցին: Վերջապես, Չիկարելին սկսեց խոսիաց-
նել: Բնավ էր, թե Միարան նույնպես քնած է, թեև հաս-
տատվել հարավոր չէր:

Բայց պատուհանից մերեղբայր Թիկ-Թակը փոքրիկ
գառազամբ տեսավ, որը ծածկված էր թավ սաղար-
թի տակ: Կատուհան կարելի էր գնալ նույնպես մահ-
կարի վրայով: Նա ձենապակե Շնիկին դրեց ծոցը,
հարկեց բոլոր կոճակները և մեծ զգուշուժյամբ սկսեց
մահճակալի վրայով:

Հանկարծ Միարան արթնացավ ու բռնեց նրա ոտքը:

— Չիկարելի, արթնացիր,— գոչեց նա:— Ես գող

եմ բռնել:

Վայրկյան անգամ շկորցնելով, Մերեղբայր Թիկ-Թա-
կը թեքվեց, սավանի վրայից բռնեց Չիկարելիի ոտքը
և սրբան ուժ ունեց սեղմեց:

— Վա-ա՛յ...— գոռաց Չիկարելին:— Թո՛ղ... Հի-

մար ախր իմ ոտքն ես բռնել:

Միարան բաց թողեց մերեղբայր Թիկ-Թակի ոտքը:
Մերեղբայր Թիկ-Թակը ցատկեց մահճակալից դե-
պի գատուհանը, ելավ պատշգամբ և սաղարթախիտ
բարակիկ բներից կառչած, ցած սահեց:

— Ռոռո, մոտ եկ,— կամացուկ կանչեց նա:

Ռոռո մոտ վազեց, և հաջորդ բոպեին նրանք ձե-
նապակե Շնիկի հետ փախչում էին լուսնի լույսով ողող-
ված անտառով:

Իսկ Չիկարելին տրորում էր ոտքը:

— Օօօօ: Ուուուուու: Ոնց է ցավում,— հեծկլտում

էր:— Ինչո՞ւ այդպես սեղմեցիր ոտքս:

— Ես չէի, այլ գողը, — ասաց Միարան: — Քո ոտքը սավանի տակ էր, իսկ նրանը՝ սավանի վրա:

— Հապա ինչո՞ւ բաց թողեցիր, — ասաց Չիկարելին:

— Դու ինձ շփոթեցրիր, — ասաց Միարան: — Տե՛ս, ձենապակե Շնիկը չկա:

Չիկարելին վերջնականապես գազազեց:

— Գլխումդ խելք չկա: Մի՛արա:

— Հիմարը դու ես, — պատասխանեց Չիկարելին:

Այստեղ նրանք բանակովից անցան տուրուղմփոցի:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը, Ռոռը և ձենապակե Շնիկը լսեցին, թե ինչպես են աղմկում շարամիտները, բայց որքան հեռանում էին տնից, այնքան ավելի ու ավելի էր մարում նրանց տուրուղմփոցի ձայնը: Վերջապես, կատարյալ լռություն տիրեց: Փախստականները դուրս եկան անտառից ու հայտնվեցին մանկական խաղադաշտից քիչ հեռու: Ճիշտ այնտեղ, որտեղ շարամիտները բռնկվել էին Ռոռոին: Եվ հեշտությամբ գտան դեպի նավակ տանող ճանապարհը:

Թե՛ Չալտիկ Հավիկը, թե՛ Չին և թե՛ Պատիկ-Ամպիկը ողջ և առողջ էին: Արդեն լույսը բացվում էր: Մորեղբայր Թիկ-Թակը սկսեց նայել, թե ինչպես են երկներում մարում աստղերը: Պատիկ-Ամպիկը ժամապահի պես հսկում էր շրջապատը:

— Մենք դարձյալ միասին ենք, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Չին կանգնել էր մարգագետնում, խոտի դեզի մոտ և ոտքի վրա էջ ջնեկ էր:

— Եկեք մենք էլ մի երկու ժամ քնենք, — առաջարկեց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Ու երբ արթնանանք, արդեն արևը ծագած կլինի:

Նրանք պառկեցին, փակեցին աչքերն ու խորը քնով մտան:

ՏԱՍՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

դարձյալ տանը

Առաջինն արթնացավ մորեղբայր Թիկ-Թակը: Եվ գետափին տեսավ Ամաչիրին, որը նստած, ոտքերն էր շփշփացնում ջրի մեջ:

Նա մեկ-մեկ նայում էր ետ ու հռհռում: Նկատելով, որ մորեղբայր Թիկ-Թակն արթնացել է, նա աղմուկով ու ջրի ցայտեր բարձրացնելով, լողաց դեպի նավակը: Մորեղբայր Թիկ-Թակը ամուր գրկեց նրան:

— Իսկ որտե՞ղ է քո Գետածին, — հարցրեց նա:

Հեռու-հեռվում նրանք տեսան սև թիկնոցներով երկու վազող կերպարանքների, որոնց հետապնդում էր Գետածին:

— Նրանք այլևս քեզ չեն նեղացնի, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Միացիր մեզ, Ամաչիր: Նստիր նավակ:

— Իսկ Գետածիուն էլ կարելի՞ է, — հարցրեց Ամաչիրը:

— Թերևս նավակի մեջ շտեղավորվի, — փոքր-ինչ մտածելով պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Դու նրանից չես ուզում բաժանվել, հա՞...

— Իհարկե, չեմ ուզում, — պատասխանեց Ամաչիրը: — Բայց ես գիտեմ, թե դու որտեղ ես ապրում: Եվ անպայման հյուր կգանք: Դուք ե՞րբ եք տուն վերադառնալու:

— Նախ պետք է ծիածանի վերջը դտնենք, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Ամաչիրը զարմացավ:

— Մի՞թե չգիտես, որ ծիածանն այնտեղ է, որտեղ և ամպիկը: Երբ Պատիկ-Ամպիկը անձրև է տեղում պայծառ արևի ժամանակ, բոլորը տեսնում են ծիածանին: Պատիկ-Ամպիկն է ծիածանով շողում:

— Վա՛յ, ինչ անխելքն եմ ես, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Մենք ծիածան էնք որոնում, իսկ նա միշտ եղել է մեր կողքին: Եվ մտքներովս նույնիսկ չի անցել,

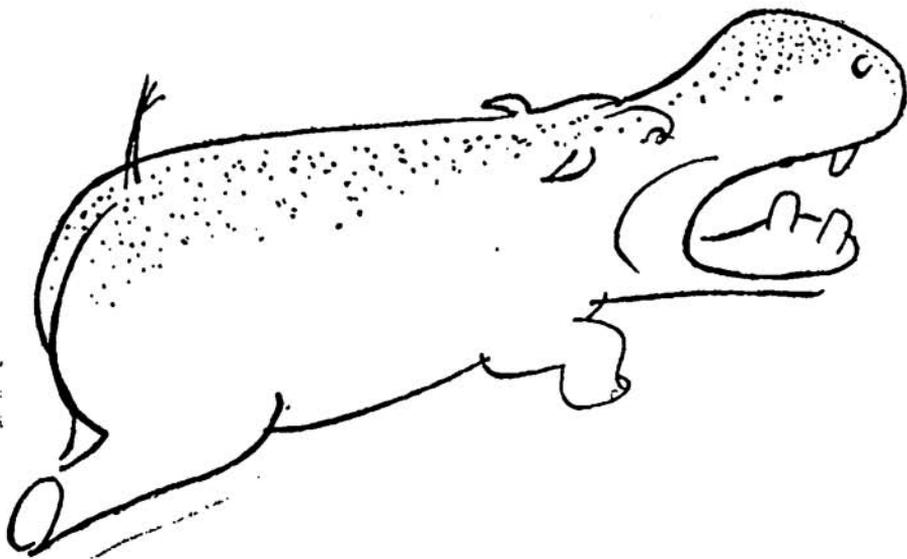
որ կողքներին է: Հիշո՞ւմ եք, Տխուր Թագավորն ու
Հաստիկ արքան ասացին. «Տես՛ք, ծիածանը»: Նրանք
ծիածանը տեսան հենց այն ժամանակ, երբ Պստիկ-Ամ-
պիկը անձրև էր տեղում:— Եվ մորեղբայր Թիկ-Թակը
ծիծաղեց:

Ամաչիւրն էլ ծիծաղեց նրա հետ:

—Սիրելի Պստիկ-Ամպիկ,— գոչեց մորեղբայր Թիկ-
Թակը:— Հիմա մենք կնավարկենք դեպի տուն: Իսկ դու
մինչև երեկո մնա այստեղ, ու երբ արևը մայր մտնելիս
լինի, անձրև տեղա, որպեսզի

Այդ անձրևի կաթիլներում
Ադամանդի պես զուլալ,
Տեսնենք կամար՝ լուրթ երկնքում,
Միածանի վերջը վառ:

Ես Ռոռոին ու բոլոր մյուսներին կպատմեմ քո մասին,
ու երբ վերադառնաս, կջրես նաև մեր այգին, որպեսզի
իմանանք, որ այդ դու ես վերադարձել: Ց'նոր տեսու-
թյուն, Պստիկ-Ամպիկ: Ցտեսություն, Ամաչիւր:

Պատիկ-Ամպիկը շատ գոհ էր: Նա գիտեր, թե որտեղ է ծիածանի վերջը և շատ էր ուզում, որ մյուսներն էլ կռահեն:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը ձեռքն առավ թիերն ու սկսեց թիավարել գետի հոսանքն ի վեր, սակայն առանց շտապելու և առանց աղմկելու, որպեսզի ընկերներին չարթնացնի:

Գետափին, նրա մոտով դարձյալ սահեցին-անցան Սուլթանի այգին, Հաստլիկ արքայի և Թագավորական պալատները:

Թագունհին զբոսնում էր այգում, և մորեղբայր Թիկ-Թակը զխարկը հանեց ու օդային համբույր ուղարկեց նրան:

Նավակն անցավ այն վայրով, որտեղ նրանք հանդիպեցին շարամիտներին: Հետո անցավ Բառերի Գետի, Թվաբանության Աշխարհի և այն փոքրիկ տան մոտով, ուր բուխարիկի մոտ տաքանում էին Այբուբենի տառերը: Հետո անցավ խոշոր ու գորշ լեռան մոտով, որը ծանր հեռում էր:

«Ըրեի Բրոնտին քնած է», — մտածեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Վերջապես, նրանք տուն հասան: Նավակը դիպավ գետափնյա տախտակամածին և բոլորը ցնցումից արթնացան:

— Ոտքի ելե՛ք, — գոչեց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Տուն ենք հասել: Գնանք կերակուր պատրաստելու: Ռոռո, վերցրու ձենապակե Շնիկին: Իսկ ես կվերցնեմ Չալտիկ Հավիկին ու ժամացույցը:

ՔԱՆՆԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

որտեղ Ռոռոը դառնում է այնպիսին, ինչպես առաջ էր

ձաշից հետո Ռոռոը հարցրեց.

— Իսկ ո՞նց ես ինձ դարձնելու այնպիսին, ինչպիսին առաջ էի:

— Շատ հասարակ, — պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Փոքրանալու համար դու Լ Ո Գ Ա Ն Ք ընդունեցիր: Իսկ հիմա, որպեսզի մեծանաս, պիտի Ք Ն Ա Գ Ո Լ ընդունես: Բարձրացիր վերև, լոգարանի սենյակ: Սառն ու Տաքը քեզ կօգնեն:

— Կարելի՞ է, որ ձենապակե Շնիկն էլ ինձ հետ գա:

— Իհարկե: Զալտիկ Հավիկին էլ կանչիր: Զիտն էլ, եթե արդեն այստեղ է: Իսկ ձենապակե Շնիկին ինքս կբերեմ:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը վերցրեց շնիկին ու վեր բարձրացավ:

— Գիտե՞ք, թե ինչ եք անելու, — հարցրեց նա Սառին ու Տաքին: — Խնդրում եմ լոգարանը լցրեք, ու երբ Ռոռոը մտնի ջուրը, մենք խցանը կհանենք: Մինչև ջրի դատարկվելը, Տաքը նրան Թ Ա Ի Ք Ե Հ կպատմի:

— Թ Ա Ի Ք Ե Հ, — հարցրեց Սառը: — Իսկ ի՞նչ բան է դա:

— Թաիքեհ նշանակում է շրջած հեքիաթ, — պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը: — Դու հիշո՞ւմ ես երևի, թե ինչպես էր Ռոռոը պառկել լոգարանում և մինչև ջուրը լցվում էր, Տաքը նրան հեքիաթ էր պատմում: Եվ Ռոռոը փոքրացավ: Իսկ հիմա նա քնազու կընդունի, ու մինչ ջուրը դատարկվի, դու նրան թաիքեհ կպատմես: Եվ նորից կմեծանա: Հասկացա՞ր:

— Ի՞նչ ծիծաղելի է, — ասաց Տաքը: — Սառը, օգնիր, որ մի թաիքեհ հորինեմ:

— Դու ինձնից լավ ես հորինում, — ասաց Սառը:

— Հեքիաթ, բայց ոչ թե թաիքեհ, — ասաց Տաքը: — Շրջած հեքիաթ հորինել չգիտեմ:

— Լավ, կօզնեմ:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը մոտեցավ պատուհանին, որպեսզի Ռոռոին կանչի: Իսկ Տաքն ու Սառը նրա թիկունքում շրջած հեքիաթ էին հորինում շշուկով:

— Մորեղբայր Թիկ-Թակ,— գոչեց Ռոռոը:— Չալտիկ Հավիկն ասում է, որ ինքը ժամանակ շունի: Նա պետք է փշրանքներ կտցահարի, իսկ հետո ուզում է մի հավկիթ ածել քո ընթրիքի համար: Կարելի՞ է, որ նա չգա:

— Կարելի է,— պատասխանեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Իսկ Ձին կգա, երբ տեսնի, վերջացնի իր բոլոր երազները:

— Լավ, Ռոռո: Եկ այստեղ:

Ռոռոը միանգամից մի քանի աստիճան ցատկելով, վեր բարձրացավ: Տաքն ու Սառը արդեն գրեթե լիքը լցրել էին լոգարանը: Մորեղբայր Թիկ-Թակը խցանը հանեց և Ռոռոը մտավ ջրի մեջ:

— Դու խցանը հանեցիր, որպեսզի ես ոչ թե լողանք, այլ քնագոլ ընդունեմ, չէ՞:

— Գուշակում ես, բայց ոչ լրիվ, Ռոռո,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Երբ Տաքն ու Սառը սկսեն քեզ թախտահարել, դու կմեծանաս, կմեծանաս և ջուրը եզրերից կարող է թափվել հատակին: Ա Հ Ա թե ինչու եմ խցանը հանել:

— Հեքիաթի վերնագիրն է՝ «Արջերը Երեք և Հրանունկը»,— ասաց Տաքը:

— Ճիշտ է,— հաստատեց Սառը:— «Արջերը Երեք և Հրանունկը»:

Եվ Տաքն սկսեց.

— Անունով Հրանունկ լինում է աղջիկ փոքրիկ մի լինում չի լինում է:

— Օգնում է,— ուրախացավ Սառը:— Դու ետևից առաջ ես պատմում և վագրն էլ արդեն մի քիչ մեծացավ:— Սառը այնպես հուզվեց, որ շարունակութունը սկսեց ինքը պատմել.— ... ու մի անգամ նա գնաց ան-

տառ զբոսնելու: Անտառի խորքում մի փոքրիկ լոռակ տեսավ...

— Վայ, Սառը, ի՛նչ ես անում,— գոչեց Տաքը:— Շրջված պիտի պատմես: Տես, Ռոռը դարձյալ նստեց-փոքրացավ:— Եվ Տաքը արագ-արագ շարունակեց.— համար հոգու երեք դրված սեղան է սենյակում, որ տեսավ ու տուն մտավ աղջիկը... Ո՛ւֆ...

— Հիմա դուք Ռոռին Շ Ա Տ մեծ դարձրիք,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Ռոռը այնքան էր մեծացել, որ լողարանի եզրերից ջուրը սկսեց թափվել հատակին:

— Շարունակությունը պատմեք, ինչպես սովորաբար պատմում են, ու երբ փոքրանա այնքան, որքան պետք է՝ վերջացրեք:

— Այս ըոպեին,— ասաց Տաքը:— Մի բարկացիր, Ռոռ:

— Սեղանին դրված էին վարսակե շիլայով երեք պնակ...

— Հի՛-հի՛... դու մոռացար աթոռների մասին,— ընդհատեց նրան Սառը:

— Հա՛, աթոռները: Սեղանի մոտ դրված էր մի շատ մեծ աթոռ, հետո՝ միջակ աթոռ, իսկ երրորդ աթոռը... Օգնեցե՛ք, Ռոռը նորից փոքրացավ: Ահ, ինչ հիմար ծորակ եմ ես: Ախր հարկավոր էր, որ նա շատ քիչ նստի: Հիմա, այս ըոպեին... փոքր էր շատ աթոռը մի և պնակ երեք շիլայով վարսակե դրված էին սեղանին խոշոր...

— Օգնեցե՛ք,— ծղրտաց Ռոռը, որը դարձել էր խաղալիք արջուկի չափ:

— Ներիր ինձ,— շնջաց Տաքը:— Սառը, դու պատմիր:— Տաքը ամոթից չգիտեր ինչ անի:

— Իմ փոքրի՛կ վագրիկ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը Ռոռին:

Սառը շարունակեց շրջած պատմել, մինչև որ հասավ հայր-արջի խոսքին.

Մ Ա Հ Ճ Ա Կ Ա Լ Ի Ն Ի Մ Ք Ն Ե Լ Է Ո՛ Վ

Այստեղ Ռոռը դարձավ այնքան, որքան պետք է լիներ, և մի ոտքը դուրս հանեց լոգարանից:

— Սպասեք, մինչև դուրս գամ,— գոչեց նա:

Նա դուրս ելավ լոգարանից ու նոր միայն շարունակեց պատմել Տաքը:

— ... և մայր-արջը ասաց. «Ո՞վ է քնել իմ մահճակալին»:

Այդ պահին Ճենապակե Շնիկը ցած սահեց մորեղբայր Թիկ-Թակի ձեռքից ու շլմփաց լոգարանի մեջ, որն արդեն գրեթե դատարկվել էր: Տաքը շտապեց ավարտել իր հեքիաթը:

— ... և փոքրիկ-արջուկն ասաց. «Ո՞վ է քնել իմ մահճակալին ու հիմա էլ դեռ քնած է»: Ճիշտ այդ ժամանակ Հրանտենկ անունով փոքրիկ աղջիկը արթնացավ ու...

Վա՛յ, Ճենապակե Շնիկը դարձավ այնքան փոքրիկ, որ սահեց խողովակի անցքի մեջ:

— Հիմա ինչպե՞ս ենք նրան փրկելու,— հուզվեց Ռոռը:

— Մի հուզվիր,— հանգստացրեց նրան մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Հիմա մի բան կմտածենք: Լոգարանի խողովակը խոհանոցի միջով անցնելով, դուրս է գալիս բակ, իսկ այնտեղ ցանց կա: Ուստի և... այդ ո՞վ է:

Սանդուղքի վրա ոտնաձայններ լսվեցին:

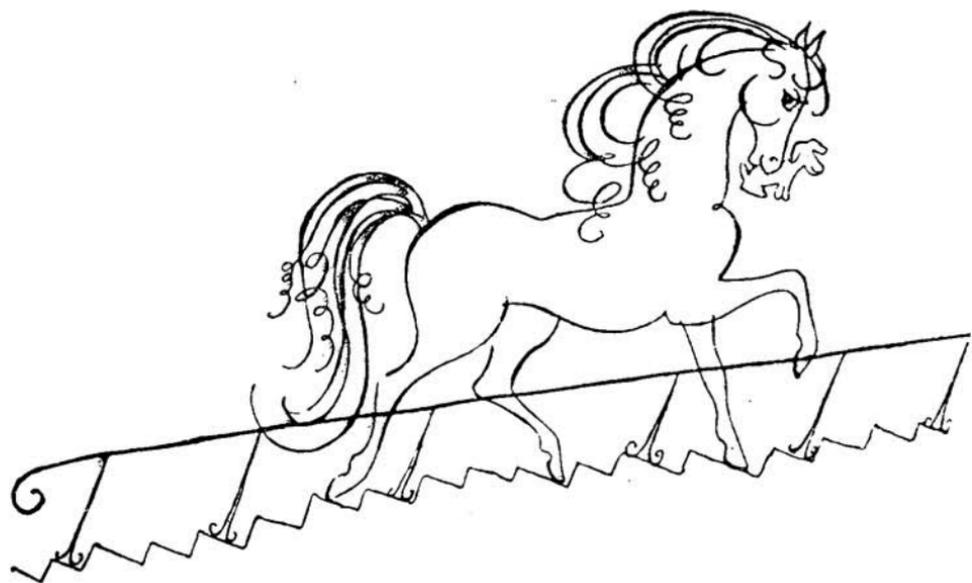
Թը՛փ: Թը՛փ: Թը՛փ: Թը՛փ:

— Ձին է,— ուրախացավ Ռոռը և դուռը բացեց:

Ձին գլուխը մտցրեց լոգարանի սենյակը և բուրբը նրա ատամների արանքում տեսան պատլիկ Ճենապակե Շնիկին, որին նա բռնել էր ամենայն զգուշությամբ:

— Լոգարանի մեջ դեք, շուտ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը,— և թող Տաքը հեքիաթ պատմի, որ նա մեծանա: Միայն թե շրջված հեքիաթ, լսո՞ւմ ես, Տաք: Եվ անմիջապես կլռես, հենց որ շնիկը դառնա այնպիսին, որքան պիտի լիներ:

Տաքը շարունակեց պատմել, հայացքը շհեռացնելով շնիկից:

— Պատուհանից ցատկեց դուրս և արջերին տեսավ... — Նա լռեց. շնիկը դարձել էր այնպիսին, որքան պետք է լիներ:

— Ճենապակե Շնիկ, — ուրախացավ մորեղբայր Թիկ-Թակը և շնիկին սեղմեց կրծքին: — Ամեն ինչ կարգին է: — Ո՛չ ճաքեր կան և ո՛չ էլ քերծվածքներ: Ի՛նչ ուրախ ենք, որ դու անվնաս ես, Ճենապակե Շնիկ:

— Թույլ տվեք, որ մեր հեքիաթն ավարտենք, — խնդրեց Տաքը:

— Իհարկե, — ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը, — միայն թե ինչո՞ւ չեք ուզում միասին ավարտել:

Տաքը նայեց Սառին:

— Սկսիր, — ասաց Սառը: — Հաշվիր. «Մեկ, երկու, երեք» և միասին կսկսենք: Միայն թե ես շրջված եմ պատմելու:

— Կավ, — համաձայնեց Տաքը:

— Մեկ,
երկու,
երեք—

և վազեց տուն

տուն վազեց և

Վերջ:

չընե՛վ:

— Շնորհակալություն, Տաք և Սառը,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ինչ հաճելի է, որ Ռոռոը նորից դարձավ իսկական վագր:— Նա շոյեց Ռոռոին և որպես պատասխան Ռոռոը մոլտաց:

— Իսկ հիմա հեքիաթ պատմելու հերթն իմն է,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Միայն թե այստեղ շատ նեղվածք է: Ձի, դու գրեթե ամբողջ սենյակը զբաղեցրել ես: Լավ կլինի, նստես լոգարանի մեջ: Նստի՛ր, մի վախենա... խոստանում եմ, որ չես փոքրանա:

— Ոչ թե դու, այլ մենք ենք խոստանում,— միասին ասացին Սառը և Տաքը:

Ձին նստեց լոգարանի մեջ, իսկ ծորակները մի քիչ ջուր լցրեցին, որ նրա համար տաք ու հաճելի լինի:

— Հարմա՞ր է:

Ձին գլխով արեց:

— Ուրեմն, սկսում եմ:

ՔՍԱՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Ժիածանի վերջը

— Լինում է, չի լինում, երկնքում մի ծիածան է լինում: Մի անգամ նա այսպես մտածեց.

«Երանի կարողանայի տեսնել, թե մարդիկ և գազանները ինչպես են ապրում երկրի վրա: Ես գիտեմ, թե ինչ պետք է անել: Ժամանակի Գետով հոսանքն ի վեր կբարձրանամ: Եվ դա կլինի հիանալի միջ... միջ... ար... արկած»:

— Ծիածանը երևի ուզում է ասել միջ... միջ...

— Միջոցառո՞ւմ, Ռոռո:

— Այո:

— Իհարկե, ավելի շուտ՝ միջոցառում:

— Միայն թե բառը շփտե՞ր, հա՞: Իսկ ես գիտեմ՝
միջոցառում:

— Ճիշտ է, Ռոռո: Հա, ուրեմն... Միածանը ճանա-
պարհ ընկավ: Առաջինը, որ նա տեսավ, մի նավակ էր,
իսկ նավակի մեջ՝ վագր: Փոքրիկ վագր: «Ծրևի լողանք
ընդունելուց է այդպես փոքրացել» — մտածեց ծիածանը:

— Իմ մասին է,— ասաց Ռոռոը:— Ես լողանք ըն-
դունեցի ու փոքրացա:

— Նավակում մի մարդ էլ կար:

— Դո՞ւ:

— Այո: Ու մեկ էլ Չալտիկ Հավիկը և Ճենապակե Շնիկը:

— Նրանք...

— Մի ընդհատիր, Ռոռո... Միաժանը շարունակեց նավարկել և մարգագետնում տեսավ Ձիուն:

— Մե՞ր Ձիուն:

— Այո: Իսկ հետո, նրա կողքով մի գնացք անցավ, որի վագոնի տանիքին կենգուրու էր նստած: Միաժանը նավարկեց, նավարկեց և վերջապես տեսավ սևազգեստ երկու կերպարանք:

«Թուհ» — ասաց մեկը:

«Փրշտ» — ասաց մյուսը:

«Ամաչիր» — ասաց ծիածանը:

— Ճիշտ չէ,— ասաց Ռոռոը:— Ամաշիրը բոլորովին նման չէ շարամիտներին: Ամաշիրը լավն է, ես նրա հետ ընկերություն եմ անում:

— Ճենապակե Շնիկ, իսկ դու հիշո՞ւմ ես շարամիտների անունները,— հարցրեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Հաֆ,— պատասխանեց Ճենապակե Շնիկը:— Ձիկարելի:

— Ճիշտ է: Իսկ մյուսինը:

— Հաֆ-հաֆ-հաֆ-հաֆ,— հաշեց Ճենապակե Շնիկը:— Ժամը չորսն է:

— Ուրեմն, մոռացել ես: Մյուսի անունը Միարա էր: Իսկ հետո ծիածանը հասավ գեղեցիկ պալատին: Պատուհանից տեսավ, որ գահին նստել է Սուլթանը, իսկ նրա կողքին՝ փոքրիկ մկնիկը, ու պանիր է ուտում:

— Դիկկերի՞ն էր:

— Այո, Ռոռո: Դիկկերին էր, իհարկե:

«Վատ չէր լինի, եթե զրուցեի այդ մկնիկի հետ»— մտածեց ծիածանը և մոտեցավ պալատի շքամուտքին:

Բայց դուռը բացվեց և երեք աղջիկները շեմքից գուցեին.

«Ցտեսություն, ցտեսություն, ցտեսություն, թանկագին ծիածան»:

«Ցտեսությո՞ւն... Ցտեսությո՞ւն,— ասաց ծիածանը: — Ի՞նչ արած, երևի, իսկապես, շարժե, որ այստեղ ժամանակ կորցնեմ»:

Երբ նա հեռացավ պալատից, օրն արդեն մթնում էր: Բայց մայր մտնող արևը դեռ լուսավորում էր մի քիչ, և գետափին ապրող մարդիկ տեսան ամբողջ երկնակամարով մեկ կամար կապած ծիածանին: Տներում վառվեցին առաջին ճրագները, և հենց որ արևը մայր մտավ, ծիածանն էլ մարեց: Բայց նախքան մարելը, նա տներից մեկի պատուհանից ներս նայեց ու տեսավ մի մարդու, որը լոգարանի սենյակում նստած հեքիաթ էր պատմում վագրին, Ճենապակե Շնիկին, Ձիուն ու երկու շատ գեղեցիկ ծորակներին:

Տաքը ծիծաղեց:

— Սուս,— ասաց Սառը:— Խնդրում եմ, շարունակու՞թյունը պատմիր:

Բայց այդ պահին փայլուն ծորակների վրա արտացոլվեց երկնքի մի կտոր և լոգարանի սենյակը փայլեց ծիածանի բոլոր գույներով:

— Ծիածան՛ը,— գոչեց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Ռոռը փորձեց թաթով բռնել ծիածանի գունավոր շերտերը:

— Բարև, ծիածան,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

— Ինչպե՞ս ես: Իսկ ես հենց նոր քո մասին հեքիաթ էի պատմում: Մի շտապիր, մնա, միասին կընթրենք:

Նա շհասցրեց խոսքն ավարտել, երբ ծիածանը սկսեց դժգունել, դժգունել և հետո բոլորովին մարեց:

— Սա էլ՝ ծիածանի վերջը,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Եվ իմ հեքիաթն էլ վերջացավ: Իսկ հիմա եկեք սրբենք, շորացնենք Ձիուն, իսկ հետո միասին նըստենք բուխարիկի մոտ:

Նրանք մի լավ շորացրին Ձիուն և իջան ցած: Հանկարծ դուռն բախոց լսվեց: Ռոռը վազեց դուռը բանալու:

— Ամաչիրն է,— գոչեց նա:— Եվ Գետաձին: Համեցե՛ք... մտե՛ք:

Բոլորը նետվեցին ողջագուրվելու հյուրերի հետ: Հետո տեղավորեցին բուխարիկի դիմաց: Իհարկե, մի քիչ նեղվածք էր. պատկերացրեք, որ սենյակում լինեն և՛ Ձի, և՛ Գետաձի, և՛ Ռոռը, որը նորից դարձել էր իսկական վագր: Նեղվածք էր, բայց բոլորն էլ գոհ էին և ուրախ զրուցում էին:

Քիչ անց նրանք լսեցին անձրևի ձայնը:

Մորեղբայր Թիկ-Թակը մոտեցավ պատուհանին:

— Պատիկ Ամպիկն է,— ասաց նա:— Տուն է վերադարձել:

Շուտով անձրևը ընդհատվեց: Եվ բակից լսվեց.

— Կըրթ-կըրթ-կըրթ-կըրթ-կըրթ-կըրթ:

Չալտիկ Հավիկը մորեղբայր Թիկ-Թակի համար հավկիթ էր ածել:

— Շնորհակալ եմ, Չալտրիկ Հավիկ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:

Հետո մոտեցավ հեռախոսին և հավաքեց Ել Վել Կեն 1234 թիվ:

— Իմ Երևակայութ՜յունն է,— հարցրեց նա:

— Այո,— պատասխանեցին լսափողից:— Միջոցառումը հաճելի՞ էր:

— Շա՛տ... Շնորհակալ եմ: Հենց քիչ առաջ Միածանը հյուր էր եկել:

— Այդպես էլ ենթադրում էի,— ասաց Երևակայութ՜յունը:

— Չալտրիկ Հավիկը և Ճենապակե Շնիկը, Զին, Պատիկ-Ամպիկը, Տաքը, Սառը, Ամաչիրը, Գետածին և Ռոռոը քեզ ջերմորեն ողջունում են: Հա, Պատիկ-Ամպիկն էր ծիածան կապել...

— Մի տես, է՛...— ասաց Երևակայութ՜յունը:— Իսկ ես ենթադրում էի, որ միգուցե... միգուցե... միգուցե... լավ, բոլորին հաղորդիր իմ ջերմ ողջույնները: Ցտեսութ՜յուն:

— Կհաղորդեմ,— ասաց մորեղբայր Թիկ-Թակը:— Ցտեսութ՜յուն:

Նա բակ ելավ հավկիթը վերցնելու, որ նրա համար ածել էր Չալտրիկ Հավիկը:

— Օ՛, դեղին է,— ուրախացավ նա:— Շա՛տ շնորհակալ եմ:

Եվ գնաց ընթրելու:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Թարգմանի կողմից	5
Շ Ը Շ Շ Շ	7
Շ ք 2222	9
Բլեբին և Ռեջին	11
Արքայազն անունով փոքրիկ պինգվինը	12
Օլիվիա ճայն ու Ռոզալդինա կրիան	14
Ջոյի ճանապարհորդությունը	15
Փոքրիկ վագր Բինբիի մասին,	
որի շերտերն անհետացել էին	13
Գեղեցկուհի կովի մասին	20
Ղիփն ու գինին	23
Ճանապարհորդուհի Միբանդան	25
ՓելիսՈՓԱ— ԲջեջԸ ե՛վ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ	27
Քոմոզո վիշապը	29
Արծիվն ու զառնուկը	31
Նեկսոնն ու հավը	32
Կանչացող փոստարկղը	34
Փիլիսոփա-րղեղը և ուրիշները	35
Գոճին, որը սովորել էր թռչել	36
Մրջյունն ու շաքարը	38
Փոքրիկ պինգվին Ջենը և	
փոքրիկ կրիա Ջենը	41
Ուզում ես, ուզում ես, ուզում ես	43
Թըրը՛խկ	45
Բզեզի և բուլդոզերի մասին	47
Օլիվիա խխունջի և դեղձանիկի մասին	49
Մկները լուսնի վրա	50
ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՈՒՆ ԵՎ ԱՐԵՎԸ	53
Յակը	55
Միտր Կեպիի երեք գլխարկները	59
Կարմրուկով հիվանդացած էրնի թուփակի մասին	61

Մեծ ալիքն ու Փոքր ալիքը	63
Տապակած կարտոֆիլով ձուկը	66
Փոքրիկ ավտոբուսի մասին, որը վախենում էր մութից	68
Կարժիր զլխարկը	70
Ռնգեղշյուրն ու բարի փերին	72
Զզզզզզ	76
Կուկուիկուն և Արևը	79
ԳՈՐԳԻ ՏԱԿ	83
Սենթ-Փանկրասն ու Քինգզ-Պրոսը	85
Պահձտոցի	87
Անարեւը	89
Միսոր Կուկուկատուն	92
Որտեղի՞ց է հայտնվել ծովասողը	95
Կայարանը, որն իր տեղում չէր մնում	98
Գորգի տակ	100
Ջրափոսն ու շամիշով բուլկին	102
Մառախուղը	104
Աշխարհը շուռ է եկել	108
Փոքրիկ վագրի մասին, որը շատ էր սիրում լոգանք ընդունել	110
Մզրիղն ու խխունջը	113
Ոստիկան Արթուրն ու Կերա Հարրի անունով նժույզը	115
ՄՈՌԱՅՎԱՄ ԾՆՆԴՅԱՆ ՕՐԸ	119
Ղա՛-ղա՛-ղա՛	121
Կովերն ու քամին	123
Թը՛մք	125
Վիշապն ու մոզը	127
Հացի փշրանքները	130
Կետ-մայրիկն ու Կետ-դատրիկը	132
Դեյզիի ճանապարհորդությունը դեպի Ավստրալիա	134
Դեպի վար	137
Իմբերն թխվածքը	138
Փորրիկ տղան, որը մոռնում էր վագրերի վրա	141

Կաթնավաճառի ձին	143
Մոռացված ծննդաձև օրը	146
Ամուրն ու սոխակը	149
ՄՈՐԵՂՐԱՅՐ ԹԻԿ-ԹԱԿԻ ԸԱՆԱՊԱՐ-		
ՀՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ. հեքիաթ-վիպակ	151
Առաջին գլուխ		
որտեղ դուք կծանոթանաք մորեղբայր		
Թիկ-թակի ու նրա վագր Ոռոտի հետ	153
Երկրորդ գլուխ		
որտեղ մորեղբայր Թիկ-թակն ու Ռոռոը		
որոշում են Ժամանակի Գետով ճամփորդել		
մինչև ծիածանի վերջը	155
Երրորդ գլուխ		
այն մասին, թե ինչպես սարքեցին նավակն		
ու ինչպես նամակներ գրեցին	158
Չորրորդ գլուխ		
որտեղ հեքիաթ է պատմում Տաքը	162
Հինգերորդ գլուխ		
այն մասին, թե ինչպես է ձենապակն		
Շնիկը սովորում պատասխանել ժամը քանիսն է	165
Վեցերորդ գլուխ		
որտեղ ճամփորդությունը շարունակվում է		
հեռադիտակի օգնությամբ	168
Յոթերորդ գլուխ		
այն մասին, թե ինչպես տորթ թխեցին	171
Ութերորդ գլուխ		
Տխուր թագավորին կատարած այցելության մասին	177
Իններորդ գլուխ		
այն մասին, թե ինչպես էին ազվես որսում	182
Տասներորդ գլուխ		
Ճոճոան Կոշիկ փոստատարի մասին	187
Տասնմեկերորդ գլուխ		
կեսգիշեր	189
Տասներկուերորդ գլուխ		
այն մասին, թե ինչպես էին տառերը լողում գետում	192
Տասներեքերորդ գլուխ		
Բրոնտոզավրի տխուր պատմությունը և		
մի քանի խոսք էլ Թվարանության աշխարհի մասին	195

Տասնչորսերորդ գլուխ	
չարամիտները	139
Տասնհինգերորդ գլուխ	
Քառերի Գետի մասին	206
Տասնվեցերորդ գլուխ	
պատմություն Ռոռոի և սուլթանի մկնիկի մասին	208
Տասնյոթերորդ գլուխ	
որտեղ հափշտակում են ձենապակե Շնիկին	214
Տասնութերորդ գլուխ	
հետապնդում	218
Տասնիններորդ գլուխ	
դարձյալ տանը	225
Քսաներորդ գլուխ	
որտեղ Ռոռոը դառնում է այնպիսին,	
ինչպես առաջ էր	228
Քսանմեկերորդ գլուխ	
ծիածանի վերջը	233

ԳՐԱՆԱԿԻ ՌԻՍԵՔ

Մոռացված ծննդյան օրը

Կրտսեր տարիքի դպրոցականների համար

Խմբագիր՝ Ս. Ա. Վարդանյան

Եկարիչ՝ Վ. Ալեկսեև

Գեղ. խմբագիր՝ Ջ. Ե. Գասպարյան

Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Մ. Սիմոնյան

Վերստուգող սրբագրիչ՝ Լ. Հ. Մինասյան

Հանձնված է շարվածքի 15/IX 1972 թ.:

Ստորագրված է տպագրության 11/XII 1972 թ.:

Թուղթ՝ տպագր. № 2, $60 \times 84 \frac{1}{16}$, տպ. 15,0 մամ. =
= 13,95 պայմ. մամ., հրատ. 9,75 մամ.: Գինը՝ 33 կ.:

Պատվեր 21138: Տպարանակ 30 000:

«Հայաստան» հրատարակչություն, Երևան-9, Տերյան 91:

ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետի հրատպետկոմի պոլի-
գրաֆվարչության և գրքերի առևտրի գործերի պետա-
կան կոմիտեի № 1 տպարան, Երևան, Ալավերդյան
փող. № 65:

ԳԻՆԸ 33 ԿՈՊ.

